

LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSISIEKIMO MINISTERIJA

MOTYVUOTA IŠVADA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSISIEKIMO MINISTERIJOS IR SUSISIEKIMO MINISTRO VALDYMO SRIČIAI PRISKIRTŲ ĮSTAIGŲ PRIE SUSISIEKIMO MINISTERIJOS, VIEŠŲJŲ ĮSTAIGŲ, VALSTYBĖS ĮMONIŲ IR AKCINIŲ BENDROVIŲ VEIKLOS SRIČIŲ, KURIOSE EGZISTUOJA KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖ, 2020 METŲ ANALIZĖS IR VERTINIMO REZULTATŲ

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalimi, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-10-08 nutarimo Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės patvirtinimo“ 7 punktu ir atsižvelgiant į Valstybės ir savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijas, patvirtintas Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) direktoriaus 2011-05-13 įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ar savivaldybių įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“, taip pat atsižvelgdamos į Lietuvos Respublikos susisieikimo ministro 2017 m. spalio 9 d. įsakymą Nr. 3-466 „Dėl Lietuvos Respublikos susisieikimo ministerijos ir susisieikimo ministro valdymo sričiai priskirtų biudžetinių įstaigų, valstybės įmonių, akcinių bendrovių ir viešųjų įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo“¹, Lietuvos Respublikos susisieikimo ministerijoje (toliau – SM), įstaigose prie ministerijos, viešosiose įstaigose, kuriose savininko (dalininko) teises ir pareigas įgyvendina Susisieikimo ministerija (toliau – viešosios įstaigos), valstybės įmonėse, kuriose savininko teises ir pareigas įgyvendina Susisieikimo ministerija (toliau – valstybės įmonės) ir akcinėse bendrovėse, kurių akcijų valdytoja yra Susisieikimo ministerija (toliau – akcinės bendrovės), atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą Susisieikimo ministerijoje atliko Susisieikimo ministerijos kovos su korupcija koordinavimo komisija, patvirtinta Lietuvos Respublikos susisieikimo ministro 2015-07-29 d. įsakymu Nr. 3-309 „Dėl Lietuvos Respublikos susisieikimo ministerijos korupcijos prevencijos komisijos ir Lietuvos Respublikos susisieikimo ministerijos kovos su korupcija koordinavimo komisijos sudarymo ir jų darbo reglamento patvirtinimo“ (toliau – Koordinavimo komisija)². Įstaigų prie ministerijos, viešųjų įstaigų, valstybės įmonių ir akcinių bendrovių veiklos sričių, kuriose egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė, įvertinimą atliko šių institucijų vadovų paskirti atsakingi asmenys arba sudarytos darbo grupės.

Korupcijos pasireiškimo tikimybė buvo nustatoma Susisieikimo ministerijoje, 2 įstaigose prie ministerijos – Lietuvos transporto saugos administracijoje (toliau – LTSA), Pasienio kontrolės punktų direkcijoje prie Susisieikimo ministerijos (toliau – PKPD), 5 valstybės įmonėse – VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija (toliau – KVJUD), Lietuvos automobilių kelių direkcijoje (toliau – LAKD), VĮ Lietuvos oro uostuose (toliau – VĮ LOU), VĮ „Oro navigacija“ (toliau – VĮ ON), VĮ Vidaus vandens kelių direkcija (toliau – VVKD), 6 akcinėse bendrovėse – AB „Kelių priežiūra“ (toliau – AB KP), AB „Lietuvos geležinkeliai“ (toliau – AB LG), AB Lietuvos paštas (toliau – AB LP), AB „Smiltynės perkėla“ (toliau – AB SP), AB „Detonas“, AB Lietuvos radijo ir televizijos centras (toliau – Telecentras) ir 3 viešosiose įstaigose – VŠĮ „Plačiąjuostis internetas“, VŠĮ „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ (toliau – VŠĮ ASG) ir VŠĮ Transporto kompetencijų agentūroje (toliau – VŠĮ TKA). Pažymėtina, AB „Problematika“ valstybei nuosavybės teise priklausančios akcijos

¹ Aktuali redakcija - Lietuvos Respublikos susisieikimo ministro 2020-06-09 įsakymas Nr. 3-368 „Dėl Lietuvos Respublikos susisieikimo ministro 2017 m. spalio 9 d. įsakymo Nr. 3-466 „Dėl Lietuvos Respublikos susisieikimo ministerijos ir susisieikimo ministro valdymo sričiai priskirtų biudžetinių įstaigų, valstybės įmonių, akcinių bendrovių ir viešųjų įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo“ pakeitimo“.

² Aktuali redakcija – Lietuvos Respublikos susisieikimo ministro 2020-10-21 įsakymas Nr. 3-629 „Dėl Lietuvos Respublikos susisieikimo ministro 2015 m. liepos 29 d. įsakymo Nr. 3-309 „Dėl Lietuvos Respublikos susisieikimo ministerijos korupcijos prevencijos komisijos ir Lietuvos Respublikos susisieikimo ministerijos kovos su korupcija koordinavimo komisijos sudarymo ir jų darbo reglamento patvirtinimo“ pakeitimo“.

2019-04-19 perduotos VĮ Turto bankui, o 2020-03-26 valstybei nuosavybės teise priklausančios akcijos perduotos SM.

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos korupcijos prevencijos komisija ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos kovos su korupcija koordinavimo komisija patvirtino pasiūlytas Susisiekimo ministerijos ir susisiekimo ministro valdymo sričiai priskirtų įstaigų prie ministerijos, valstybės įmonių, viešųjų įstaigų ir akcinių bendrovių veiklos sritis:

- I. Turto valdymas (bendrai nagrinėta tema);
- II. Personalo valdymas sprendžiant interesų konfliktų, darbuotojų priėmimo klausimus (VĮ LOU, AB LP, VšĮ PI);
- III. Pirkimų vykdymas (Telecentras, VšĮ ASG, VšĮ TKA);
- IV. Lengvatų suteikimas (SM);
- V. Kontrolės ir priežiūros vykdymas (LTSA, VĮ LOU, AB LG);
- VI. Kita (AB LP, VVKD).

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos korupcijos prevencijos komisijos nutarimu (2020-06-03 protokolas Nr. 6-1961), atsižvelgiant į bendrųjų veiklos sričių sąrašą, kuris buvo patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2017-10-09 d. įsakymo Nr. 3-466 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos ir susisiekimo ministro valdymo sričiai priskirtų biudžetinių įstaigų, valstybės įmonių, akcinių bendrovių ir viešųjų įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo“ pakeitimu, visoms įstaigoms korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą buvo paskirta atlikti turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo veiklos srityje.

Susisiekimo ministerijos korupcijos pasireiškimo tikimybės motyvuotoje išvadoje pateiktos išvadas ir pasiūlymus ketinama įtraukti į Lietuvos Respublikos susisiekimo ministrui priskirtų valdymo sričių kovos su korupcija programos įgyvendinimo ateinančių metų priemonių planą.

NUSTATYTI KORUPCIJOS RIZIKOS VEIKSNIAI IR SIŪLOMOS KORUPCIJOS RIZIKOS MAŽINIMO PRIEMONĖS

Pagal pasirinktas veiklos sritis buvo atlikti tyrimai ir analizės, skirti nustatyti veikiančius rizikos veiksnius bei aplinkybes, kurios gali sudaryti prielaidas atsirasti korupcijai bei parengti ir įgyvendinti prevencijos priemones analizės ir vertinimo metu nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams suvaldyti, pašalinti arba minimizuoti.

I. Turto valdymas

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 9 straipsnis nustato, kad Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo principus:

- 1) visuomeninės naudos – valstybės ir savivaldybių turtas turi būti valdomas, naudojamas ir disponuojama juo rūpestingai, siekiant užtikrinti visuomenės interesų tenkinimą;
- 2) efektyvumo – sprendimais, susijusiais su valstybės ir savivaldybių turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, turi būti siekiama maksimalios naudos visuomenei;
- 3) racionalumo – valstybės ir savivaldybių turtas turi būti tausojamas, nešvaistomas, racionaliai valdomas ir naudojamas;
- 4) viešosios teisės – sandoriai dėl valstybės ir savivaldybių turto turi būti sudaromi tik teisės aktų, reglamentuojančių disponavimą valstybės ir (ar) savivaldybių turtu, nustatytais atvejais ir būdais.

Atitinkamai Korupcijos prevencijos įstatyme nustatyta, kad turto pasisavinimas ar iššvaistymas, neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimas yra priskirtina prie korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų.

Turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo veiklos sritys, kurioje egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo ir vertinimo tikslas nustatyti rizikos veiksnius (sąlygas, įvykius ar aplinkybes), galinčius sudaryti prielaidas atsirasti korupcijai, nustatyti veiklos sritis, kurios turi daugiausia korupcijos rizikos veiksnių ir pasiūlyti prevencijos priemones šiems korupcijos rizikos veiksniams valdyti ar šalinti. Turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo srityje funkcija vertinta antikorupciniu požiūriu pagal Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 5 punkte nustatytą korupcijos pasireiškimo tikimybės kriterijų – „*daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo*“.

Bendrieji teisės aktai:

- 1) Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas.
- 2) Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas.
- 3) Lietuvos Respublikos civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas
- 4) Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymas.
- 5) Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas.
- 6) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-06-10 nutarimas Nr. 564 „Dėl minimalios ilgalaikio materialiojo turto vertės nustatymo ir ilgalaikio turto nusidėvėjimo (amortizacijos) minimalių ir maksimalių ekonominių normatyvų viešojo sektoriaus subjektams sąrašo patvirtinimo“.
- 7) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-06-06 nutarimas Nr. 665 „Dėl Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“.

SM korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas *turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo srityje*, pagal Korupcijos prevencijos įstatymo 6 str. 4 dalies 5 punkte nustatytą korupcijos pasireiškimo tikimybės kriterijų. Analizuojamas laikotarpis: 2019-07-01– 2020-06-30. Vertinimą atliko SM Biudžeto ir investicijų departamento Ekonomikos ir apskaitos skyriaus patarėja Brigita Virbėkienė.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas

- 1) Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas;
- 2) Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas;
- 3) Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas;
- 4) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-06-03 nutarimas Nr. 719 „Dėl Inventorizacijos taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Inventorizacijos taisyklės);
- 5) Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartai;
- 6) Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2019-04-01 įsakymas Nr. 3-155 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos vidaus tvarkos taisyklių patvirtinimo“ (toliau – SM vidaus tvarkos taisyklės);
- 7) Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2020-04-29 įsakymas Nr. 3-263 „Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos darbo reglamentas“;
- 8) Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2013-06-04 įsakymas Nr. 3-327 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos atsargų įsigijimo, pajamavimo, išdavimo ir nurašymo taisyklių patvirtinimo“ (nauja redakcija 2020-11-29 įsakymas Nr. 3-573);
- 9) Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2015-08-13 įsakymas Nr. 3-336 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos nematerialiojo, ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo, pajamavimo, naudojimo ir nurašymo taisyklių patvirtinimo“ (nauja redakcija 2017-12-08 Nr. 3-610);
- 10) Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2015-01-30 įsakymas Nr. 3-37 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos finansų kontrolės taisyklių patvirtinimo“ (nauja redakcija 2020-09-23 įsakymo Nr. 3-426) (toliau – Finansų kontrolės taisyklės);
- 11) Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos 2019-12-20 potvarkis Nr. 4-34 „Dėl valstybės biudžeto lėšų naudojimo reprezentacinėms išlaidoms Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijoje tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- 12) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-11-17 nutarimas Nr. 1341 „Dėl tarnybinių lengvųjų automobilių biudžetinėse įstaigose“;
- 13) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-05-27 nutarimas Nr. 543 „Dėl Pavyzdinių tarnybinių lengvųjų automobilių naudojimo biudžetinėse įstaigose taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Pavyzdinės tarnybinių automobilių naudojimo taisyklės);
- 14) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-01-11 nutarimas Nr. 11 „Dėl išlaidų judriojo ryšio paslaugoms limitų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-03-05 d. nutarimo Nr. 331 „Dėl tarnybinių mobiliųjų telefonų“ ir jį keitusių nutarimų pripažinimo netekusiais galios“;
- 15) SM kanclerio 2019-06-18 potvarkis Nr. 4-16 „Dėl asmenų, kurie turi teisę surašyti ir pasirašyti apskaitos dokumentus, sąrašo patvirtinimo ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos biudžeto ir investicijų departamento ekonomikos ir apskaitos skyriaus rengiamų apskaitos dokumentų pasirašymo tvarkos nustatymo“;
- 16) SM kanclerio 2013-03-26 potvarkis Nr. 4-15 „Dėl gautų dovanų įvertinimo komisijos sudarymo“ pakeitimo (nauja redakcija 2017-09-21 potvarkis Nr. 4-50);
- 17) SM kanclerio 2013-03-26 d. potvarkis Nr. 4-14 „Dėl gautų dovanų įvertinimo ir saugojimo tvarkos“ pakeitimo (nauja redakcija 2017-10-16 potvarkis Nr. 4-54).

Vertinimas atliktas naudojant teisės aktų, vidinių tvarkų lyginamąją, sisteminę dokumentų analizę ir atliekamų procedūrų, vykdančią funkciją, peržiūrą.

1. Vertinto laikotarpio pabaigoje turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo veiklos srities funkcijas vykdė SM Valstybės turto ir įmonių valdymo skyrius, Biudžeto ir investicijų departamento Ekonomikos ir apskaitos skyrius ir Ūkio skyrius. Vertinant teisinį reguliavimą, nustatyta,

kad atitinkamiems skyriams priskirtos funkcijos SM turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo srityje yra pakankamai reglamentuotos, tam, kad būtų pasiekti keliami uždaviniai ir užtikrinta veiklos kontrolė.

2. SM patikėjimo teise valdytas nekilnojamasis turtas, t. y. 0,3283 ha ploto žemės sklypas, esantis Vilniuje, Gedimino pr. 17, unikalus numeris 0101-0040-0021, administracinis pastatas, kurio adresas Gedimino pr. 17, Vilnius, unikalus numeris 1094-0082-9016, administraciniam pastatui, kurio adresas Gedimino pr. 17, Vilnius, unikalus numeris 1094-0082-9027, administracinės patalpos, kurių adresas Gedimino pr.15, Vilnius, unikalus numeris 1094-0082-8019, garažas, unikalus numeris 1094-0082-9049, kiemo statiniai, unikalus numeris 1094-0082-9050, yra perduotas patikėjimo teise valdyti VĮ Turto bankui, pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019-06-26 nutarimą Nr. 624 „Dėl administracinės paskirties valstybės nekilnojamojo turto ir žemės sklypų perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti centralizuotai“ ir pagal Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 3 punktą. VĮ Turto bankas patikėjimo teise valdo administracinės paskirties valstybės nekilnojamąjį turtą, dėl kurio su valstybės institucijomis ir įstaigomis yra sudariusi Centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojui patikėjimo teise perduoto administracinės paskirties valstybės nekilnojamojo turto panaudos sutartis ir Administracinės paskirties valstybės nekilnojamojo turto valdymo ir priežiūros sutartis.

3. SM Finansų kontrolės taisyklės reglamentuoja finansų kontrolės organizavimą ministerijoje ir valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, atliekančių finansų kontrolę, pareigas ir atsakomybę ir finansų kontrolės reikalavimus. Ministerijos administracijos padalinių vadovų ir darbuotojų, atliekančių finansų kontrolę, pareigos ir atsakomybė finansų kontrolės srityje, taip pat nustatomos susisiekimo ministro įsakymuose, ministerijos kanclerio potvarkiuose, ministerijos administracijos padalinių nuostatuose, darbuotojų pareigybių aprašymuose ir sutartyse. Šiose taisyklėse nurodomi turto naudojimo principai:

- efektyviai, ekonomiškai, rezultatyviai, skaidriai ir pagal paskirtį naudojamas valstybės turtas;
- laiku gaunama ir pateikiama teisinga finansinė informacija;
- sudaroma tiksli, patikima finansinė atskaitomybė, programų vykdymo ir kitos ataskaitos;
- laikomasi teisės aktų nuostatų ir vykdomi sutartiniai įsipareigojimai;
- saugomas nuo sukčiavimo, iššvaistymo, pasisavinimo, neteisėto valdymo ir kitų neteisėtų veikų valstybės turtas ir įsipareigojimai tretiesiems asmenims;
- teisingai sudaromas ir vykdomas ministerijos biudžetas.

Ministerijoje sprendimus, susijusius su valstybės turto naudojimu ir įsipareigojimais tretiesiems asmenims, priima susisiekimo ministras ar ministerijos kancleris pagal kompetenciją, arba susisiekimo ministro įgaliotas ministerijos darbuotojas. Reikalinga pažymėti, kad nematerialiojo, ilgalaikio materialiojo turto įsigijimo, pajamavimo, naudojimo, išdavimo ir nurašymo tvarką nustato susisiekimo ministras įsakymu. Jose yra apibrėžta neapibrėžtojo turto sąvoka. Yra griežtai atskirtos atsakomybės dėl apskaitos dokumentų, teikiamų Nacionaliniam bendrųjų funkcijų centrui.

4. Pažymėtina, kad nuo 2018 m. vidurio pasikeitė buhalterinės apskaitos administravimo vykdymas SM atsiradus Nacionaliniam bendrųjų funkcijų centrui. Keitėsi SM struktūra. Atitinkamai buvo keisti ir panaikinti eilė vidaus tvarkų, SM kanclerio potvarkiai skirti buhalterinės apskaitos tvarkos aprašų ir registrų sąrašo patvirtinimo, apskaitos ir ataskaitų konsolidavimo informacinės sistemos vartotojų skyrimo, sąskaitų plano patvirtinimo ir kt. Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo 14 straipsnio 1 dalimi, buvo patvirtinti asmenys, kurie turi teisę surašyti ir pasirašyti apskaitos dokumentus.

5. SM atsargų įsigijimo, pajamavimo, išdavimo ir nurašymo taisyklės nustato valstybės biudžeto, Europos Sąjungos paramos ir kitų lėšų, skirtų atsargoms įsigyti, planavimo, atsargų įsigijimo, pajamavimo, išdavimo ir nurašymo tvarką. Atsargos planuojamos ir įsigyjamoms įvertinus jų įsigijimo būtinumą, atsižvelgiant į išlaidų pagrįstumą ir kitas aplinkybes. Už ministerijos valstybės tarnautojų ir darbuotojų aprūpinimą atsargomis, t. y. atsargų įsigijimą, pajamavimą ir išdavimą, atsargoms įsigyti skirtų lėšų einamąją, paskesniąją kontrolę ir poreikio kontrolę, ataskaitų teikimą ministerijos kancleriui, atsižvelgiant į racionalų ir efektyvų lėšų naudojimą, yra atsakingas Ūkio skyrius.

6. SM kiekvienais metais yra vykdoma inventorizacija, vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo 19 straipsnio 9 punktu, Inventorizacijos taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-06-03 d. nutarimu Nr. 719 „Dėl Inventorizacijos taisyklių patvirtinimo“, ir viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais. Kiekvienais metais yra sudaroma inventorizacijos komisijos SM kanclerio potvarkių, kuriuos rengia Biudžeto ir investicijų departamento Ekonomikos ir investicijų skyrius, pagrindu³.

7. Vadovaudamasi Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-10-19 nutarimu Nr. 1250 „Dėl Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ yra sudaryta SM turto pripažinimo nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti, jo nurašymo, išardymo ir likvidavimo komisija. Reikalinga paminėti, kad minėtos komisijos nariai pagal ministerijoje vykdančius savo funkcijas darbuotojus nėra aktualizuoti. Vykdamas 2020 m. ilgalaikio materialiojo turto pripažinimo nereikalingu ir netinkamu (negalimu) procedūrą laikytasi visų nustatytų reikalavimų. Reikalinga paminėti, kad SM yra patvirtinta Susisiekimo ministerijos pripažintam nereikalingu arba netinkamu naudoti materialiajam turtui parduoti viešuose prekių aukcionuose, pradinei prekių pardavimo kainai nustatyti, aukcionams organizuoti ir vykdyti komisija, kuri organizuoja Susisiekimo ministerijos pripažinto nereikalingu arba netinkamu naudoti materialiojo turto įkainojimą ir pardavimą viešo aukciono būdu.

8. Nuo 2013 m. SM yra nustatyta tvarka kaip yra vykdomas gautų dovanų įvertinimas, jų saugojimas (SM kanclerio 2013-03-26 d. potvarkis Nr. 4-14 „Dėl gautų dovanų įvertinimo ir saugojimo tvarkos“ pakeitimo (nauja redakcija 2017-10-16 potvarkis Nr. 4-54). Nustatyti atsakingi asmenys, sudarant Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos ir asmenų, dirbančių valstybinėje tarnyboje ministerijoje, gautų dovanų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, taip pat reprezentacijai skirtų dovanų įvertinimo komisiją (SM kanclerio 2013-03-26 potvarkis Nr. 4-15 „Dėl gautų dovanų įvertinimo komisijos sudarymo“ pakeitimo (nauja redakcija 2017-09-21 potvarkis Nr. 4-50). Susisiekimo ministro 2020-09-30 įsakymu Nr. 3-585 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos ir jos reguliavimo srities įmonių, įstaigų ir bendrovių svarbiausių atsparumo korupcijai dokumentų patvirtinimo“ buvo patvirtinta Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos ir jos reguliavimo srities įmonių, įstaigų ir bendrovių dovanų politika. Atsiradusios naujos nuostatos ir atsakomybės turėtų būti įtvirtintos galimai naujame apraše, kuris įgyvendintų Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos ir jos reguliavimo srities įmonių, įstaigų ir bendrovių dovanų politikos nuostatas, peržiūrėjus esamų minėtų potvarkių reikalingumą.

9. SM darbo reglamento IX skyriuje išskirta nuostata, kad tarnybinio transportas naudojamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-11-17 nutarimu Nr. 1341 „Dėl tarnybinių lengvųjų automobilių biudžetinėse įstaigose“, t. y. kad SM negali turėti daugiau nei keturių automobilių. SM tarnybiniam naudojimui turi tris automobilius : VW Passat, valst. Nr. HNN 009 ir VW Phaeton valst. Nr. GZN 800 ir NISSAN Leaf valst. Nr. EV 0001.

SM vidaus tvarkos taisyklėse pagal Pavyzdines tarnybinių automobilių naudojimo taisykles, yra nustatyta tarnybinių automobilių naudojimas ir naudojimo kontrolė. Valstybės tarnautojai ir darbuotojai gali naudoti tarnybinius automobilius tik tarnybos reikmėms dvejus iš trijų automobilių. Rezervacija vykdoma ne vėliau kaip prieš vieną valandą. Pastebėta, kad SM vidaus tvarkos taisyklėse nėra atnaujinta rezervavimo platformos nuoroda, taip pat aiškiai ir skaidriai išskirtas automobilis, kuris skirtas vadovybei. Valstybės tarnautojai ir darbuotojai, norintys pasinaudoti tarnybiniu automobiliu, turi pasirašyti tarnybinių automobilių išvykų registracijos žurnale, kurį administruoja Ūkio skyriaus administratorius-budėtojas. Yra nustatyta, kad Ūkio skyriaus vedėjas nuolat kontroliuoja, kaip naudojami tarnybiniai automobiliai (ar degalų sunaudojama pagal nustatytas normas, ar tarnybinių automobilių rida atitinka nustatytą limitą, ir pan.), ir apie nustatytus pažeidimus nedelsdamas praneša ministerijos kancleriui. Tarnybinių automobilių ridos ir degalų apskaita tvarkoma vadovaujantis įrašais kelionės lape. Kontrolėje naudojamas „keturių akių“ principas, nes paskirtas Ūkio skyriaus atsakingas darbuotojas papildomai tikrina kelionės lapuose žymimas tarnybinių automobilių degalų normas ir

³ SM kanclerio 2019-11-05 potvarkis Nr. 2K-181.

ridos limitus. Kelionės lapai ir degalų apskaitos duomenys pinigine išraiška pildomi skirtingų asmenų. Degalų apskaitos duomenis pinigine išraiška pildo ir degalų nurašymo aktą surašo Biudžeto ir investicijų departamento Ekonomikos ir apskaitos skyriaus darbuotojas, šį aktą pasirašo Ūkio skyriaus vedėjas. Degalų nurašymo aktai yra rengiami laikantis nustatytos tvarkos, tačiau pastebėta, kad nėra patvirtintos tipinės apskaitos duomenų pinigine išraiška ir degalų nurašymo akto formos.

Pagal kontrolinio važiavimo metu nustatytas ir ministerijos kanclerio patvirtintas faktines tarnybinių automobilių degalų naudojimo bazines normas ir joms taikomus koeficientus (šaltuoju metų periodu nuo lapkričio 1 d. iki balandžio 1 d. taikomas koeficientas 1,1) yra skaičiuojami tarnybinių automobilių degalų normų limitai. Už tarnybinių automobilių tinkamą techninę būklę ir švarą, privalomosios techninės apžiūros, techninės priežiūros ir remonto bei draudimo organizavimą atsakingas Ūkio skyriaus atsakingas darbuotojas. Tarnybinio automobilio techninė priežiūra ir remontas atliekami pagal automobilio gamintojo nustatytas automobilio techninio eksploatavimo taisykles. Valstybės tarnautojams ir darbuotojams neleidžiama savarankiškai šalinti tarnybinio automobilio gedimų.

Administratorius-budėtojas registruoja elektromobilių įkrovimo prieigos naudotojus ir lankytojus naudojimosi elektromobilių įkrovimo prieigos registracijos žurnale, kuriame yra nurodomas naudotojo ar lankytojo vardas, pavardė, elektromobilio valstybinis registracijos numeris, elektromobilio įkrovimo pradžios ir pabaigos laikas. Elektromobilių įkrovimo prieigoje sunaudotos elektros energijos apskaitą tvarko Ūkio skyrius.

Pastebėta, kad nėra nustatytos tvarkos, kas kontroliuoja tarnybiniams automobiliams, išlaikyti, nuomotis arba nuomotis pagal veiklos nuomos sutartį dydį (atitinkamos biudžetinės įstaigos asignavimų darbo užmokesčiui procentais), į kurią įskaitomos transporto priemonių priežiūros, žymėjimo, remonto, nuomos, veiklos nuomos, transporto priemonių išlaikymo (degalai, tepalai, atsarginės dalys, padangos), transporto draudimo išlaidos, kompensacijos naudojantiems netarnybinius automobilius tarnybos reikmėms, garažų nuomos ir jų išlaikymo išlaidos limitų neviršijimo, t. y. ar SM atitinkamos išlaidos neviršija 2,33 proc. SM asignavimų darbo užmokesčiui. Atlikus skaičiavimus pagal ekonominės klasifikacijos eilutes buvo nustatyta, kad limitai nėra viršijami.

Pavyzdinėse tarnybinių automobilių naudojimo taisyklėse yra nustatytas įpareigojimas ministrams patvirtinti šio nutarimo 1.3 papunktyje nurodytą tarnybinių automobilių skaičių ir šio nutarimo 3 punkte nurodytus išlaidų dydžius, taip pat, yra nurodyta, kad reikalinga nustatyti atsakomybę, kas vykdys telemetrinių įrenginių administravimą. SM vidaus tvarkos taisyklėse galima būtų įvardinti atitinkamas nuostatas.

Vertintu laikotarpiu turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo veiklos srityje korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atvejų neužfiksuota.

Veiklos srities vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai

1. Yra nustatyti trūkumai dėl atsakomybių paskyrimo;
2. Nėra atnaujintos tvarkos, pasikeitus reglamentavimui.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Patikslinti SM Finansų kontrolės taisykles, papildant ūkio operacijų vykdymo finansų kontrolės procedūras	2021-06-30	Nustatyta atsakomybė dėl SM tarnybiniams automobiliams skiriamų išlaidų apimties kontrolės
2.	Patikslinti SM vidaus tvarkos taisykles atsižvelgiant pasikeitimus dėl telemetrinių įrenginių bei užsakymo procedūros elektroninėje aplinkoje pasikeitimus	2021-06-30	Aiškesnė nuostatos dėl pasikeitusių įpareigojimų ir elektroninės aplinkos

LTSA tikimybės nustatymas atliktas turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo srityje. Analizuojamas laikotarpis: 2019-07-01– 2020-06-30. Vertinimą atliko LTSA Teisės ir rizikų valdymo skyriaus vedėja Gintarė Rastėnė. Vertintu laikotarpiu funkciją vykdė LTSA Projektų valdymo skyrius.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

- 1) Susisiekimo ministro 2017-11-30 įsakymas Nr. 3-574 „Dėl Lietuvos transporto saugos administracijos nuostatų patvirtinimo“;
- 2) Projektų valdymo skyriaus nuostatai ir pareigybių aprašymai;
- 3) LTSA direktoriaus 2018-02-02 įsakymas Nr. 2BE-39 „Dėl Lietuvos transporto saugos administracijos prekių, paslaugų ir darbų viešųjų pirkimų organizavimo, atlikimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- 4) LTSA direktoriaus 2020-06-12 įsakymas Nr. 2BBE-9 „Dėl Lietuvos transporto saugos administracijos turto pripažinimo nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti, jo nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- 5) LTSA direktoriaus 2018-11-28 įsakymas Nr. 2BE-406 „Dėl Lietuvos transporto saugos administracijos transporto priemonių naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- 6) LTSA direktoriaus 2018-03-19 įsakymas Nr. 2BE-103 „Dėl Lietuvos transporto saugos administracijos nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti turto pardavimo viešuosiuose prekių aukcionuose organizavimo ir vykdymo tvarkos taisyklių patvirtinimo“;
- 7) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-06-03 d. nutarimas Nr. 719 „Dėl inventorizacijos taisyklių patvirtinimo“;
- 8) 2018-07-20 sutartis tarp LTSA ir Nacionalinio bendrųjų funkcijų centro „Dėl Buhalterinės apskaitos organizavimo“;
- 9) LTSA direktoriaus 2019-10-24 įsakymas Nr. 2BE-299 „Dėl Lietuvos transporto saugos administracijos asmenų, kurie turi teisę surašyti ir pasirašyti arba tik pasirašyti (tvirtinti) apskaitos dokumentus, ir asmenų, atsakingų už apskaitos dokumentų ir kitos informacijos, reikalingos apskaitai tvarkyti, pateikimą Nacionaliniam bendrųjų funkcijų centrui, sąrašo patvirtinimo“;
- 10) Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos 2015-02-27 įsakymas Nr. 2BBE-05 „Dėl Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos turto naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Vertinimas atliktas naudojant teisės aktų ir Administracijos atliekamų procedūrų, vykdančių funkciją, dokumentų lyginamosios analizės (atitikties įvertinimas) metodą, taip pat apklausos su atsakingais LTSA valstybės tarnautojais ir darbuotojais, dirbančiais pagal darbo sutartį (toliau – LTSA darbuotojai) būdu, atsižvelgus į Projektų valdymo skyriaus, atsakingo už LTSA turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo funkcijos vykdymą, rizikų vertinimą pagal LTSA galiojančią Rizikų valdymo politiką, patvirtintą LTSA direktoriaus 2020-01-16 įsakymu Nr. 2BE-22 „Dėl Lietuvos transporto saugos administracijos rizikų valdymo politikos patvirtinimo“.

Vertintu laikotarpiu Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atvejų nefiksuota. Taip pat nefiksuota kitų panašaus pobūdžio, tačiau mažiau pavojingų teisės aktų pažeidimų, už kuriuos numatyta administracinė, tarnybinė ar kitokia teisinė atsakomybė. Korupcijos rizikos veiksniai, galintys sudaryti prielaidas pasireikšti korupcijai, vertinti pagal klausimyną, patvirtintą Specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011-05-13 įsakymu Nr. 2-170 „Dėl valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“. Papildomai įvertintos Projektų valdymo skyriuje kylančios rizikos turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo srityje.

Vertinant teisinį reguliavimą, nustatyta, kad Projektų valdymo skyriui priskirtos funkcijos Administracijos turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo srityje yra pakankamai apibrėžtos ir reglamentuotos teisės aktais, tam, kad būtų pasiekti skyriui keliami uždaviniai ir užtikrinta veiklos kontrolė. Išanalizavus teisės aktus, pastebėta, kad Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos 2015-02-27 įsakymas Nr. 2BBE-05 „Dėl Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos turto naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ yra nebeaktualus ir reikėtų jį atnaujinti.

Svarbu pažymėti, kad nustatytos rizikos LTSA yra žinomos ir jos yra valdomos LTSA Rizikų valdymo politikos pagrindu (rizikos šeimnininkai yra informuojami apie jų veikloje kylančias rizikas ir yra raginami imtis priemonių, kad didelė rizika išnyktų arba būtų imamasi priemonių, kad ji pereitų į

rizikos toleruojamą lygį). Taip pat nustatyti rizikoms valdyti, LTSA darbuotojai gali pateikti KAIZEN⁴ pasiūlymus ir / arba užpildyti LTSA intranete eančią formą, skirtą rizikoms identifikuoti ir priemonių pateikimui joms šalinti.

1. Koordinuojant ir kontroliuojant LTSA struktūrinių padalinių veiklą turto valdymo, pastatų, patalpų, teritorijos, elektros, šilumos, ryšio, vandentiekio ir nuotekų tinklų eksploatacijos ir apsaugos srityse, buvo kilusi rizika, jog užsakant remonto darbus, sukčiavimo pagrindu gali būti neracionaliai naudojamos lėšos. Pažymėtina, kad LTSA anksčiau priklausę nekilnojamojo turto pastatai, esantys Švitrigailos 42, Vilnius; Čiurlionio g. Kaunas; Aerouosto g. 9, Šiauliai; Biliūno g., Panevėžys ir J. Janonio g., Klaipėda buvo perduoti VĮ Turto bankas, todėl už pastatų techninę, eksploatacinę ir gaisrinę priežiūrą yra atsakingas VĮ Turto bankas. Kilusi rizika dėl statinių nepriežiūros yra perduota. Šiuo metu LTSA priklauso tik pastas Dirvupiuose (Klaipėdos raj.), techninės priežiūros pastatas. Rizika – minimali;

2. Vykiant LTSA priklausančio materialiojo ir nematerialiojo turto inventorizaciją bei patikrinimus, dėl sukčiavimo inventorizacijos metu gali būti fiksuojama neteisinga informacija; kadangi inventorizaciją atlieka LTSA direktoriaus įsakymu sudarytos komisijos, komisijos siūlymus pasirašo LTSA direktorius. Sukčiavimo rizika yra minimali ir valdoma;

3. Organizuojant ir tvarkant ūkinėje veikloje panaudotų medžiagų, nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti turto perdavimą ir nurašymą, gali būti proteguojamos tam tikros įstaigos, kurios susijusios su šią funkciją vykdančiu asmeniu; nėra skaidraus proceso, kokiu būdu parenkamos įstaigos, siekiančios perimti nereikalingą turtą į savo apskaitą;

4. Utilizuojant netinkamą (negalimą) naudoti turtą, gali būti neteisėtai pasisavimas šis turtas, kadangi valstybiniu mastu utilizavimas vis dar nėra reglamentuojamas teisės aktais (utilizavimo aktuose įrašomas utilizuojamo turto svoris, tačiau ne utilizuojamo turto pavadinimas);

5. Organizuojant ir kontroliuojant LTSA tarnybinio transporto apskaitą ir užtikrinant jo tinkamą eksploataciją, paskirstymą, priežiūrą, remontą ir draudimą, nustatyta, kad degalų vagystė yra minimali LTSA pakankamai griežtai prižiūri degalų lapų pildymą, kuris yra elektronizuotas ir esant bent minimaliam degalų lapų poreikio ar sutaupymui, privaloma informaciją pranešti Projektų valdymo skyriaus vedėjui ir Teisės ir rizikų valdymo skyriaus vedėjai. Nustatyta, kad egzistuoja rizika, kad LTSA transporto priemonių remontas gali būti atliekamas neracionaliomis kainomis, kadangi nėra aiškiai reglamentuotas, kokia automobilių remonto priežiūros centre ir kokiomis kainomis atliekami remonto darbai (nėra atliktas viešasis pirkimas). LTSA darbuotojo ir remonto priežiūros įmonės neteisėtu susitarimu, galima sukčiauti identifikuojant nebūtus automobilio gedimus, ko pasekoje gali būti nepagrįstai atliekami transporto priemonių remonto darbai, paslaugų teikėjų išrašomos per didelės sąskaitos;

6. Planuojant LTSA pirkimų poreikį, nustatyta rizika, kad LTSA pirkimų iniciatoriai gali laiku nepateikti pirkinių poreikių, reikalingų pirkimų planui parengti, todėl metų eigoje teikiant skubotus siūlymus, sudaromos prielaidos įsigyti prekes didesne kaina, neturint pakankamai laiko iširti rinkos. 2019 m. pirkimų planas buvo keistas 6 (šešis) kartus (įsakymu keitimo Nr. 2BBE-4, 2BBE-6, 2BBE-9, 2BBE-15, 2BBE-17 ir 2BBE-18) ir minėtais įsakymais buvo įtraukta 60 (šešiasdešimt) naujų pirkimo eilučių. 2020 m. pirkimų planas keistas 1 kartą (įsakymo Nr. 2BBE-6), kuriuo buvo įtrauktos 8 naujos pirkimo eilutės. Pastebimas ženklus pirkimo plano keitimo sumažėjimas, todėl ši rizika yra valdoma;

7. Vykiant viešųjų pirkimų procedūras, nustatyta rizika, jog pirkimų iniciatoriai gali parengti techninę pirkimo specifikaciją, kuri prieštarauja teisės aktams ir / arba riboja tiekėjų konkurenciją. Ši rizika dažniau gali pasireikšti 3.6 papunktyje numatytu atveju, kuomet skubama įsigyti LTSA reikalingų prekių bei dėl skubėjimo prekes galima įsigyti didesne nei rinkos kaina arba iš susijusių tiekėjų (suinteresuoti tiekėjai pirkimų planus dažniau stebi einamųjų metų pirmą kartą, kuomet jie paskelbiami), tačiau vertinant aplinkybę, kad pirkimo planas 2020 metais buvo keistas tik vieną kartą, daroma išvada, kad prekių įsigijimas planuojamas ir prižiūrimas tinkamai.

Veiklos srities vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai:

⁴ KaiZen – nuolatinio tobulėjimo sistema, kuria siekiama šalinti švaistymus, kurie yra identifikuoti LEAN metodologijoje. KaiZen sistema leidžia kiekvienam darbuotojui prisidėti prie problemų identifikavimo ir procesų tobulinimo.

1. Panaudotų medžiagų, nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti turto perdavimas, nurašymas ir utilizavimas nėra aiškiai reglamentuotas.

2. LTSA transporto priemonių remontas gali būti atliekamas neracionaliomis kainomis, kadangi nėra aiškiai reglamentuotas.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Parengti tvarkos aprašą, reglamentuojantį nereikalingo arba netinkamo naudoti turto utilizavimo procedūrą	2021-06-30	Aiški ir teisėtai vykdoma nereikalingo turto utilizavimo procedūra
2.	Patikslinti Lietuvos transporto saugos administracijos transporto priemonių naudojimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus 2018 m. lapkričio 28 d. įsakymu Nr. 2BE-406 „Dėl Lietuvos transporto saugos administracijos transporto priemonių naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, kad transporto priemonių remonto darbai (ne tik tais atvejais, kuomet siekiama įsigyti naujas padangas ar akumulatorius), prieš juos įsigyjant būtų suderinti su Projektų valdymo skyriaus vedėju.	2021-12-31	Pritaikytos kontrolės priemonės dėl LTSA transporto priemonių remonto darbų vykdymo.
3.	Atnaujinti Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos 2015 m. vasario 27 d. įsakymą Nr. 2BBE-05 „Dėl Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos turto naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.	2021-12-31	Atnaujintas LTSA turto naudojimo tvarkos teisinis reguliavimas, numatantis turto perdavimo LTSA darbuotojui, turto naudojimosi ir grąžinimo LTSA procedūras.

PKPD korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas šiose veiklos srityse:

1. Turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo;
2. Direkcijos sudaromų sutarčių projektų derinimas.

Analizuotas laikotarpis 2019-09-01–2020 m. rugpjūčio mėn. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą atliko PKPD Administravimo skyriaus vedėja Gabija Daškevičienė.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas;
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-01-05 nutarimas Nr. 16 „Dėl valstybės turto perdavimo patikėjimo teise ir savivaldybių nuosavybėn“;
- 2) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-12-03 nutarimas Nr. 1890 „Dėl valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis“;
- 3) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-12-14 nutarimas Nr. 1524 „Dėl valstybės ir savivaldybių ilgalaikio materialiojo turto nuomos“;
- 4) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-10-19 nutarimas Nr. 1250 „Dėl Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- 5) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-09 nutarimas Nr. 531 „Dėl Nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti valstybės ir savivaldybių turto pardavimo viešuose prekių aukcionuose tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- 6) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-06-03 nutarimas Nr. 719 „Dėl Inventorizacijos taisyklių patvirtinimo“;
- 7) 2014-10-30 PKPD direktoriaus įsakymas Nr. 3-65 „Dėl Nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos patikėjimo teise valdomo turto pardavimo viešuose prekių aukcionuose taisyklių patvirtinimo“;
- 8) 2014-11-28 PKPD direktoriaus įsakymas Nr. 3-70 „Dėl Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

9) 2014-12-29 PKPD direktoriaus įsakymas Nr. 3-83 „Dėl Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos aprašo patvirtinimo“;

10) 2015-10-26 PKPD direktoriaus įsakymas Nr. 3-69 „Dėl Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos inventorizacijos taisyklių patvirtinimo“;

11) 2018-03-26 PKPD direktoriaus įsakymas Nr. 3-24 „Dėl Valstybės ilgalaikio materialiojo turto viešojo nuomos konkurso komisijos darbo reglamento patvirtinimo“;

12) 2018-04-26 PKPD direktoriaus įsakymas Nr. 3-33 „Dėl Valstybės ilgalaikio materialiojo turto viešojo nuomos konkurso organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

13) 2019-06-17 PKPD direktoriaus įsakymas Nr. 3-50 „Dėl Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos organizuojamų elektroninių aukcionų vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

14) 2018-08-22 PKPD direktoriaus įsakymas Nr. 3-62 „Dėl Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos darbo reglamento patvirtinimo“;

15) Pasienio kontrolės punktų administravimo skyriaus nuostatai, patvirtinti PKPD direktoriaus 2019-10-10 įsakymu Nr. 3-74 „Dėl Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos Pasienio kontrolės punktų administravimo skyriaus nuostatų patvirtinimo“;

16) Statybos ir turto valdymo skyriaus nuostatai, patvirtinti PKPD direktoriaus 2019-10-15 įsakymu Nr. 3-75 „Dėl Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos Statybos ir turto valdymo skyriaus nuostatų patvirtinimo“;

17) 2018-01-18 PKPD direktoriaus įsakymas Nr. 3-7 „Dėl pasienio kontrolės punktų priskyrimo ir atsakingų asmenų priskyrimo“.

Vertinimo būdas – teisės aktų ir procedūrų peržiūra ir vertinimas.

PKPD paskirtis yra įgyvendinti pasienio kontrolės punktų plėtros priemonės, vykdyti pasienio kontrolės punktų infrastruktūros priežiūrą ir organizuoti patekimą į pasienio kontrolės punktus. PKPD turtą valdo patikėjimo teise, siekdama sudaryti tinkamas sąlygas kontrolę kertant Lietuvos Respublikos valstybės sieną atliekančioms valstybės institucijoms vykdyti jų tiesiogines funkcijas.

Vertinta PKPD darbuotojų veikla ir administracinės procedūros vykdant PKPD apskaitoje ir atskaitomybėje esančio turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo. Taip pat atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą vertinta veiklos sritis – direkcijos sudaromų sutarčių derinimas.

Vertinamose veiklos srityse per vertinamąjį laikotarpį nebuvo padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų ir nebuvo užfiksuota kitų tapataus pobūdžio teisės pažeidimų, už kuriuos numatyta administracinė ar tarnybinė atsakomybė, atvejų.

Vertinamose veiklos srityse direkcijai nėra suteikti įgaliojimai vykdyti veiklą, skirtą prižiūrėti, kaip jai nepavaldūs fiziniai ir / ar juridiniai asmenys laikosi įstatymų, kitų teisės aktų reikalavimų ir nėra suteikta įgaliojimų vykdyti kontrolės ar administracinės priežiūros funkcijas.

Vertinama veiklos sritis: turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo.

Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai ir atsakomybė yra apibrėžti Pasienio kontrolės punktų administravimo ir Statybos ir turto valdymo skyrių nuostatuose, pareigybių aprašymuose ir procesus reglamentuojančiuose tvarkų aprašuose.

PKPD yra sudarytos šios komisijos, susijusios su turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo:

- Valstybės turto pripažinimo nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti komisija;
- nuolatinės direkcijai patikėto pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės turto nurašymo ir likvidavimo komisijos: Centrinė ir Vilniaus teritoriniame regione esančio direkcijos turto nurašymo ir likvidavimo komisija, Klaipėdos teritoriniame regione esančio direkcijos turto nurašymo ir likvidavimo komisija, Marijampolės teritoriniame regione esančio direkcijos turto nurašymo ir likvidavimo komisija;
- Nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti valstybės turto pardavimo viešuose prekių aukcionuose komisija;
- Valstybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos konkurso komisija;
- Inventorizacijos komisijos.

Komisijos ir valstybės tarnautojai savo darbe vadovaujasi direkcijos direktoriaus patvirtintomis taisyklėmis ir tvarkų aprašais:

- Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti PKPD turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašu;
- Nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos patikėjimo teise valdomo turto pardavimo viešuose prekių aukcionuose taisyklėmis;
- PKPD organizuojamų elektroninių aukcionų vykdymo tvarkos aprašu;
- Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudoti tvarkos aprašu;
- Valstybės ilgalaikio materialiojo turto viešojo nuomos konkurso organizavimo tvarkos aprašu;
- PKPD inventorizacijos taisyklėmis.

Komisijų priimami sprendimai yra protokoluojami.

Dalis tvarkų aprašų (Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti Pasienio kontrolės punktų direkcijos prie Susisiekimo ministerijos turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašas, Inventorizacijos taisyklės) nepakeisti atsižvelgiant į pasikeitusias įstatymų nuostatas ir pakeistą direkcijos struktūrą perdavus buhalterinės apskaitos funkcijas Nacionaliniam bendrųjų funkcijų centrui.

Vertinama veiklos sritis: Direkcijos sudaromų sutarčių projektų derinimas.

Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai ir atsakomybė yra apibrėžti Administravimo, Pasienio kontrolės punktų administravimo ir Statybos ir turto valdymo skyrių nuostatuose, pareigybių aprašymuose ir direkcijos darbo reglamente.

PKPD dalyje procesų yra priėmusi teisės aktus, reglamentuojančius sprendimų, susijusių su direkcijos turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, kuriems nereikia kitos valstybės įstaigos patvirtinimo, priėmimo procedūras.

Darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė yra išsamiai reglamentuota Valstybės ilgalaikio materialiojo turto viešojo nuomos konkurso komisijos darbo reglamente, tačiau kitos komisijos, susijusios su PKPD turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo neturi patvirtintų darbo reglamentų.

Korupcijos rizikos analizė vertinamose veiklos srityse anksčiau nebuvo atlikinėjama.

Veiklos srities vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai

1. Nepakankamas procedūrų reglamentavimas: Valstybės turto pripažinimo nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti komisija, direkcijai patikėto pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės turto nurašymo ir likvidavimo komisijos ir Nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti valstybės turto pardavimo viešuose prekių aukcionuose komisija neturi patvirtintų komisijų darbo reglamentų.

2. Neatnaujinti Direkcijos teisės aktai, reglamentuojantys Direkcijos apskaitoje ir atskaitomybėje esančio turto inventorizaciją ir pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti direkcijos turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarką.

Sūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Parengti direkcijos direktoriaus sudaromų komisijų darbo reglamentus	2021-06-01	Parengti Valstybės turto pripažinimo nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti komisijos, direkcijai patikėto pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės turto nurašymo ir likvidavimo komisijos ir Nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti valstybės turto pardavimo viešuose prekių aukcionuose

			komisijų darbo reglamentai
2.	Atnaujinti direkcijos teisės aktus, reglamentuojančius direkcijos apskaitoje ir atskaitomybėje esančio turto inventurizaciją ir pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti direkcijos turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarką.	2021-08-01	Patvirtintos su galiojančiais teisės aktais suderintos Inventurizacijos taisyklės ir Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti direkcijos turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašas.

KVJUD tikimybės nustatymas atliktas trijose veiklos srityse: *KVJUD infrastruktūros eksploatacijos priežiūros kontrolė, sprendimų dėl papildomų darbų įsigijimo priėmimo ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo*. Analizuojamas laikotarpis: 2019-08-01 – 2020-08-15. Analizę atliko KVJUD Prevencijos ir rizikos valdymo skyriaus viršininkas Dainius Noreika ir Prevencijos ir rizikos valdymo skyriaus vyriausiasis specialistas – duomenų apsaugos pareigūnas Arūnas Povilaitis.

KVJUD teikia viešąsias paslaugas eksploatuodama Klaipėdos valstybinį jūrų uostą bei valdydama uoste esančius valstybės nuosavybės teise priklausančius objektus, užtikrindama Klaipėdos valstybinio jūrų uosto funkcionavimą ir konkurencingumą. KVJUD atlieka LR Klaipėdos valstybinio jūrų uosto įstatyme KVJUD numatytas funkcijas. Viena iš pagrindinių KVJUD funkcijų yra statyti, naudoti ir plėtoti uosto infrastruktūrą. Uosto žemė, akvatorija, hidrotechniniai įrenginiai, krantinės, navigacijos keliai ir kanalai, navigaciniai įrenginiai ir kiti uosto infrastruktūros objektai yra valstybės nuosavybė. Uosto akvatoriją, žemę, uosto infrastruktūros objektus ir kitą priskirtą ar sukurtą turta Uosto direkcija valdo, naudoja ir juo disponuoja turto patikėjimo teisėmis, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos įstatymais. Daugiausia resursų reikalaujantis KVJUD strateginis tikslas – uosto, miesto ir valstybės pridėtinės vertės augimą sąlygojančios infrastruktūros sukūrimas ir plėtra. Įgyvendindama šį tikslą, KVJUD kuria naują ir gerina esamą uosto infrastruktūrą, atsižvelgdama į uosto operatorių prognozuojamo krovos masto augimą, konkurentų ir rinkos analizę. KVJUD prieš priimdama sprendimus dėl prioritetinių priemonių pasirinkimo, privalo atsižvelgti į didžiausią finansinę ir (ar) socialinę–ekonominę naudą generuojančius projektus, taip užtikrindama veiklos ir finansinį efektyvumą.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

Vidiniai teisės aktai, kurie reglamentuoja sprendimų dėl papildomų darbų įsigijimo priėmimą:

1) KVJUD generalinio direktoriaus 2019-10-21 įsakymu Nr. V-194 „Dėl VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos vykdomų ir planuojamų vykdyti uosto infrastruktūros projektų vertinimo, atrankos ir įgyvendinimo komisijos darbo reglamento“.

2) KVJUD generalinio direktoriaus 2014-01-02 įsakymu Nr. V-2 „Dėl Techninės tarybos darbo reglamento“.

3) KVJUD generalinio direktoriaus 2019-04-23 įsakymu Nr. V-90 „Dėl VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos darbo reglamento“.

4) KVJUD generalinio direktoriaus 2019-12-23 įsakymas Nr. V-242 „Dėl VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo“.

5) KVJUD generalinio direktoriaus 2018-12-07 įsakymas Nr. V-284 „Dėl asmenų, turinčių teisę pasirašyti apmokėti Uosto direkcijai pateiktas sąskaitas, pasirašyti priėmimo ir perdavimo aktus ir tvirtinti komandiruočių ir kitų išlaidų avansines apyskaitas“.

6) KVJUD generalinio direktoriaus 2019-01-29 potvarkis Nr. PP-2 „Dėl įmonės užsakymu rengiamų statybos, rekonstravimo ir akvatorijos gilimo projektų įgyvendinimo“.

7) KVJUD generalinio direktoriaus 2014-03-18 įsakymas Nr. V-72 „Dėl Uosto direkcijos sudaromų sutarčių vykdymo kontrolės“.

8) KVJUD generalinio direktoriaus 2011-10-11 įsakymas Nr. V-374 „Dėl rangos sutartyse numatyto rezervo naudojimo, sutaupyto lėšų naudojimo tvarkos nustatymo“.

9) KVJUD generalinio direktoriaus 2019-12-31 įsakymas Nr. V-248 „Dėl tipinių sutarčių formų patvirtinimo“.

Teisės aktai, kurie reglamentuoja Uosto infrastruktūros eksploatacijos priežiūrą:

1) Susisiekimo ministro 2000-12-04 įsakymas Nr. 349 „Dėl Klaipėdos valstybinio jūrų uosto hidrotechnikos statinių eksploatavimo taisyklių“.

2) KVJUD generalinio direktoriaus 2016-11-15 įsakymas Nr. V-252 „Dėl įgaliojimo tvirtinti projektus“.

3) KVJUD generalinio direktoriaus 2018-09-11 įsakymas Nr. V-213 „Dėl tipinių projektavimo užduočių formų patvirtinimo“.

4) KVJUD generalinio direktoriaus 2017-12-05 įsakymas Nr. V-223 „Dėl Klaipėdos valstybinio jūrų uosto hidrotechnikos statinių priežiūros specialistų paskyrimo“.

5) KVJUD generalinio direktoriaus 2019-03-05 įsakymas Nr. V-56 „Dėl komisijos organizuoti ir atlikti VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijai priklausančių hidrotechnikos statinių techninės priežiūros apžiūras sudarymo“.

6) 2018-09-27 sutartis Nr. 34-2018-284 dėl KVJUD patikėjimo teise valdomų krantinių eksploatacinių remonto darbų“.

Vidiniai teisės aktai, kuriais vadovaujantis valdomas, naudojamas ir disponuojamas KVJUD nekilnojamas ir kilnojamas turtas:

1) KVJUD generalinio direktoriaus 2018-07-31 įsakymas Nr. V-182 „Dėl VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos aprūpinimo kanceliarinėmis, ūkinėmis ir valymo prekėmis bei kitu mažaverčiu inventoriumi tvarkos aprašo patvirtinimo“.

2) KVJUD generalinio direktoriaus 2019-04-19 įsakymas Nr. V-88 „Dėl darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsaugos priemonėmis tvarkos aprašo patvirtinimo“.

3) KVJUD generalinio direktoriaus 2019-02-05 įsakymas Nr. V-33 „Dėl generalinio direktoriaus 2018-05-10 įsakymu Nr. V-110 patvirtintų darbuotojų asmeninių apsaugos priemonių išdavimo normų pakeitimo“ (2019-11-15 pakeitimas Nr. V-223).

4) KVJUD generalinio direktoriaus 2018-06-07 įsakymas Nr. V-138 „Dėl Lietuvos Respublikos civilinio jūrų laivyno ir vidaus vandens transporto darbuotojų uniformų išdavimo normų ir nešiojimo tvarkos VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos darbuotojams“ (2019-11-15 pakeitimas Nr. V-220, 2020-05-13 pakeitimas Nr. V-76).

5) KVJUD generalinio direktoriaus 2014-11-27 įsakymas Nr. V-312 „Dėl Atiduoto naudoti trumpalaikio turto apskaitos ir nurašymo taisyklių ir komisijų patvirtinimo“ (2014 m. gruodžio 23 d. pakeitimas Nr. V-355, 2018-06-07 pakeitimas Nr. V-136, 2019-10-28 pakeitimas Nr. V-201).

6) KVJUD generalinio direktoriaus 2019-09-06 įsakymas Nr. V-165 „Dėl Tarnybinių lengvųjų, krovinių, nuomojamų ir asmeninių automobilių įsigijimo, nuomos ir eksploatavimo VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijoje tvarkos aprašo patvirtinimo“.

7) KVJUD generalinio direktoriaus 2018-10-30 įsakymas Nr. V-260 „Dėl Beakcizių degalų laivams užsakymo, gavimo, įforminimo ir atskaitomybės tvarkos aprašo ir degalų, alyvų, tepalų ir eksploatacinių skysčių naudojimo normų Laivyno skyriaus laivams patvirtinimo“ (2019-11-05 pakeitimas Nr. V-210).

8) KVJUD generalinio direktoriaus 2013-11-21 įsakymas Nr. V-367 „Dėl Atsargų laivams ir (arba) orlaiviams atleidimo nuo akcizų taisyklių vykdymo“ (2019-11-07 pakeitimas Nr. V-213).

9) KVJUD generalinio direktoriaus 2018-12-07 įsakymas Nr. V-283 „Dėl degalų ir kitų eksploatacinių skysčių naudojimo normų patvirtinimo“.

10) KVJUD generalinio direktoriaus 2018-05-07 įsakymas Nr. V-106 „Dėl degalų, alyvų ir kitų eksploatacinių skysčių naudojimo normų patvirtinimo“.

11) KVJUD generalinio direktoriaus 2020-07-24 įsakymas Nr. V-136 „Dėl Valstybės įmonės Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos dovanų ir svetingumo politikos, Dovanų, gautų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, taip pat reprezentacijai skirtų dovanų perdavimo, vertinimo, registravimo, saugojimo ir eksponavimo tvarkos ir Veiksmų gavus neteisėtą atlygį tvarkos aprašo tvirtinimo“.

12) KVJUD generalinio direktoriaus 2014-11-26 įsakymas Nr. V-310 „Dėl Pripažinto nereikalingu, netinkamu (negalimu) naudoti nekilnojamojo, nematerialiojo ir ilgalaikio materialiojo bei trumpalaikio turto apžiūros ir nurašymo komisijų patvirtinimo“.

13) KVJUD generalinio direktoriaus 2019-04-17 įsakymas Nr. V-87 „Dėl Ilgalaikio turto atidavimo naudoti ir vertės didinimo po rekonstrukcijos ar remonto darbų akto pasirašymo komisijos sudarymo“.

14) KVJUD generalinio direktoriaus 2013-11-18 įsakymas Nr. V-361 „Dėl Ilgalaikio turto ir atsargų nuvertėjimo nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

15) KVJUD generalinio direktoriaus 2011-05-23 įsakymas Nr. V-197 „Dėl įplaukų kontrolės ir skolų analizės“.

16) KVJUD generalinio direktoriaus 2016-01-13 įsakymas Nr. V-11 „Dėl Netesybų, žalos atlyginimo, bylinėjimosi išlaidų apskaitos tvarkos aprašo pakeitimo“.

17) KVJUD generalinio direktoriaus 2019-09-04 įsakymas Nr. V-158 „Dėl generalinio direktoriaus 2018-07-17 įsakymo Nr. V-171 „Dėl Finansinės rizikos valdymo politikos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“.

18) KVJUD generalinio direktoriaus 2019-11-04 įsakymas Nr. V-206 „Dėl asmenų, turinčių teisę surašyti ir (arba tik) pasirašyti apskaitos dokumentus, sąrašo pakeitimo“.

19) KVJUD generalinio direktoriaus 2019-10-08 įsakymas Nr. V-181 „Dėl automobilių eksploatavimo Uosto direkcijoje“ (2020-05-22 pakeitimas Nr. V-84).

20) KVJUD generalinio direktoriaus 2010-04-21 įsakymas Nr. V-151 „Dėl Etilo alkoholio apskaitos, gavimo, laikymo ir naudojimo techninėms reikmėms Uosto direkcijoje tvarkos aprašo ir nedenatūruoto etilo alkoholio naudojimo techninėms reikmėms metinių normų tvirtinimo“.

21) KVJUD generalinio direktoriaus 2015-02-24 įsakymas Nr. V-47 „Dėl judriojo telefonų ryšio sąskaitų limitų nustatymo“.

22) KVJUD generalinio direktoriaus 2016-11-28 įsakymas Nr. V-260 „Dėl trumpalaikio turto – mobilių informacinių ir ryšių technologijų įrenginių naudojimo tvarkos“.

23) KVJUD generalinio direktoriaus 2019-12-05 įsakymas Nr. V-232 „Dėl generalinio direktoriaus 2011-07-07 įsakymo Nr. V-266 „Dėl Finansų kontrolės taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo.

Nustatant KPT buvo vykdoma Uosto direkcijos apklausa, atlikta lyginamoji dokumentų analizė bei peržiūrėti ir įvertinti teisės aktai ir procedūros.

Sprendimų dėl papildomų darbų įsigijimo priėmimo veiklos sritis buvo vertinta 2018 metais ir nustatyti šie papildomų darbų įsigijimo korupciniai veiksniai:

1) perkant papildomus darbus nebuvo imperatyvaus reikalavimo vykdyti skaičiuojamosios kainos ekspertizę, taip pat nebuvo aiškių kriterijų, kada dėl skaičiuojamosios kainos yra daroma ekspertizė, o kada ne.

2) nebuvo reglamentuota, kad KVJUD viešųjų pirkimų komisija infrastruktūros objektų statybos, remonto ir kitų darbų bei su jais susijusių paslaugų pirkimams vykdyti vykdo derybas dėl papildomų darbų kainos.

3) nebuvo įtvirtintas reikalavimas, kad KVJUD Plėtros, Statybos ir eksploatacijos, Geležinkelių infrastruktūros, Akvatorijos priežiūros ir aplinkosaugos skyrių projektų vadovai, neturintys administravimo įgaliojimų, tačiau dalyvaujantys viešųjų pirkimų procedūrose parenkant projektuotoją, statybos rangovą ir techninę priežiūrą, privalėjimas deklaruoti privačius interesus.

4) 2017 m. liepos 1 d. įsigaliojus naujam VP įstatymui, buvo parengtos, bet įsakymu nepatvirtintos naujos tipinių sutarčių formos.

Buvo pateikti šie siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo:

1) Pakeisti KVJUD vidinius teisės aktus, numatant imperatyvų reikalavimą vykdyti skaičiuojamosios kainos ekspertizę perkant papildomus darbus.

2) Pakeisti KVJUD vidinius teisės aktus, reglamentuojant KVJUD viešųjų pirkimų komisijos infrastruktūros objektų statybos, remonto ir kitų darbų bei su jais susijusių paslaugų pirkimams vykdyti dalyvavimą vedant derybas dėl papildomų darbų kainos.

3) Papildyti Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatų vykdymo ir kontrolės valstybės įmonėje Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijoje aprašą, numatant, kad aprašas taikomas Komisijos nariams ir specialistams, kviečiamiems eksperto teisėmis, KVJUD Plėtos, Statybos ir eksploatacijos, Geležinkelių infrastruktūros, Akvatorijos priežiūros ir aplinkosaugos skyrių projektų vadovams, dalyvaujantiems viešųjų pirkimų procedūrose parenkant projektuotoją, statybos rangovą ir techninę priežiūrą.

4) Atsižvelgiant į pasikeitusio VP įstatymo reikalavimus, parengti ir patvirtinti naujas tipines sutarčių formas.

Visi pateikti pasiūlymai buvo įgyvendinti, todėl peržiūrėjus minėtus rizikos veiksnius, galima teigti, kad šiuo metu minėtos įgyvendintos priemonės veikia, o sprendimai dėl papildomų darbų įsigijimo yra priimami skaidriai ir tik tada, kai tai yra neišvengiama dėl sėkmingo projekto užbaigimo.

KVJUD infrastuktūros eksploatacijos priežiūros kontrolės veiklos sritis.

Dėl didelės apimties ir procedūrų bei reglamentavimo panašumų buvo pasirinkta išnagrinti tik hidrotechninių statinių eksploatacijos priežiūros kontrolės sritį.

Hidrotechninių statinių eksploatacijos priežiūros proceso aprašymas:

Pagrindinių nuolatinių hidrotechnikos statinių priežiūrai vykdyti bei kontroliuoti KVJUD skiria uosto statinių priežiūros specialistus (KVJUD generalinio direktoriaus 2017 m. gruodžio 5 d. įsakymas Nr. V-223 „Dėl Klaipėdos valstybinio jūrų uosto hidrotechnikos statinių priežiūros specialistų paskyrimo“). KVJUD generalinio direktoriaus 2019 m. kovo 5 d. įsakymu Nr. V-56 „Dėl komisijos organizuoti ir atlikti VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijai priklausančių hidrotechnikos statinių techninės priežiūros apžiūras sudarymo“ yra sudaryta nuolat veikianti komisija, kurios sudėtyje yra Statybos ir eksploatacijos departamento direktorius; Statybos ir eksploatacijos departamento konstruktorius-konsultantas; Statybos ir eksploatacijos skyriaus viršininkas; Statybos ir eksploatacijos skyriaus vyriausieji projektų vadovai, pagal pareigybines nuostatas organizuojantys ir kontroliuojantys hidrotechnikos statinių apžiūras ir defektų šalinimą; Prevencijos ir rizikos valdymo skyriaus darbuotojas, kuris užtikrina antikorupcinių ir nešališkumo principų laikymąsi.

Įmonė nuomininkė kiekvienam hidrotechnikos statiniui arba tarpusavyje glaudžiai technologiškai susijusiai statinių grupei skiria priežiūros vadovą, kuris atsako už jam priskirto statinio (arba grupės statinių) teisingą eksploatavimą ir priežiūrą. Bendros sezoninės hidrotechnikos statinių apžiūros vykdomos du kartus per metus: pavasarį, ištirpus sniegui, siekiant nustatyti, kaip pakito jų būklė žiemos–pavasario laikotarpiu, jei reikia, numatyti remonto darbų pobūdį, apimtį ir poreikį, ir rudenį, iki šalčių, siekiant nustatyti, kaip pakito jų būklė vasaros–rudens laikotarpiu, jei reikia, numatyti skubaus (iki žiemos pradžios) remonto darbų pobūdį, apimtį ir poreikį. Dalinės periodinės apžiūros atliekamos atskirų hidrotechnikos statinių. Periodiškumas priklauso nuo statinio konstrukcinio sprendimo bei jam panaudotų medžiagų, tačiau visais atvejais ne rečiau kaip 1 kartą per 2 metus. Neeilinės apžiūros vykdomos visais atvejais, kai hidrotechnikos statinio naudojimo metu jis buvo veikiamas poveikio, kitokio nei normaliomis eksploatavimo sąlygomis, dėl kurio atsirado pažaidos statinyje. Neeilinės apžiūros vykdomos taip pat tais atvejais, kai atsiranda reikalas panaudoti hidrotechninį statinį kitai paskirčiai, keičiant jo naudojimo režimą, taip pat vertinant atliktų remonto darbų kokybę. Specialiosios apžiūros vykdomos siekiant nustatyti hidrotechnikos statinių gebą atlikti numatytas funkcijas. Specialiosios apžiūros vykdomos ne rečiau kaip 1 kartą per 5 metus. Inspekcinės apžiūros vykdomos siekiant įvertinti hidrotechnikos statinių savininkų bei naudotojų veiklą eksploatuojant statinius. Hidrotechnikos statinių apžiūras vykdo: sistemingus stebėjimus – statinio naudotojo specialistai ar jo įgalioti samdomi specialistai, bendras sezonines apžiūras – statinio naudotojo specialistai, vadovaujami statinio eksploatavimo ir priežiūros vadovo, dalyvaujant uosto direkcijos komisijai, dalines periodines apžiūras – statinio naudotojo specialistai, vadovaujami statinio eksploatavimo ir priežiūros vadovo, dalyvaujant KVJUD komisijai, arba statinio naudotojo užsakymu – atestuotos hidrotechnikos statinių ekspertizei atlikti įmonės arba ekspertai, turintys teisę vykdyti šiuos darbus, neeilines apžiūras – atestuotos hidrotechnikos statinių ekspertizei atlikti įmonės arba ekspertai, turintys teisę vykdyti šiuos darbus, specialiąsias apžiūras – atestuotos hidrotechnikos statinių ekspertizei atlikti įmonės arba ekspertai, turintys teisę vykdyti šiuos darbus, inspekcinės apžiūras –

valstybės priežiūros tarnybos. Inspekcinė apžiūra rezultatai įforminami aktais. Hidrotechnikos statinių laikančiųjų konstrukcijų apžiūra visų pirma vykdoma vizualiai.

Apžiūrint hidrotechnikos statinių metalines laikančiąsias konstrukcijas, ypatingas dėmesys atkreipiamas į: 1. atskirų elementų bei visos konstrukcijos deformacijas; 2. atskirų elementų bei visos konstrukcijos poslinkius nuo projektinės padėties; 3. atskirų konstrukcinių elementų stygių; 4. skerspjūvių geometrinius matmenis bei formos iškraipymus; 5. elementų, nenumatytų projekte, panaudojimą; 6. temperatūrines bei mechanines metalo pažaidas; 7. įvairius metalo defektus (plyšius, suvirinimo defektus ir kt.); 8. elementų tarpusavio sujungimo mazgus; 9. antikoroziinių padengimų būklę.

Apžiūrint hidrotechnikos statinių betono ir gelžbetonio konstrukcijas, ypatingą dėmesys kreipiamas į: 1. atskirų elementų bei visos konstrukcijos deformacijas; 2. atskirų elementų bei visos konstrukcijos poslinkius nuo projektinės padėties; 3. elementų skerspjūvių matmenis; 4. betonavimo defektus, mechanines pažaidas; 5. įvairius plyšius, sujungimo mazgų deformacijas; 6. apsauginių armatūros betono sluoksnių supleišėjimus bei atšokimus; 7. armatūros koroziją; 8. armatūros sukibimo su betonu pažeidimus.

Vizualinės apžiūros metu būtina įvertinti plyšius betone, fiksuojant jų pobūdį, išsidėstymą bei plotį. Pašalinus spėjamas plyšių atsiradimo priežastis, būtina sekti jų vystymąsi 1,5–2 metus. Jei stebėjimo metu nustatoma, kad plyšiai vystosi toliau, būtina kreiptis į specializuotą įmonę.

Plačiąja prasme hidrotechnikos statinių apžiūra susideda iš: 1. sistemingų visų laikančiųjų konstrukcijų, kitų konstruktyvinių elementų stebėjimų; 2. bendrųjų sezoninių apžiūrų, atliekamų kiekvieną pavasarį ir rudenį; 3. dalinių periodinių apžiūrų, atliekamų atskiriems hidrotechnikos statiniams; 4. neeilinių apžiūrų, atliekamų po stichinių nelaimių (gaisrų, liūčių, uraganų, sprogimų ir kt.), dalinių statinių griūčių ar kitų reiškinų, sukėlusių laikančiųjų konstrukcijų pavojingas deformacijas; 5. specialiųjų apžiūrų, atliekamų periodiškai, siekiant nustatyti hidrotechnikos statinių atitiktį esminiams ir projekto reikalavimams; 6. inspekcinė apžiūra.

Atlikus apžiūras hidrotechnikos statinių techninės priežiūros apžiūros rezultatai įforminami aktais, kuriuos pasirašo komisijos nariai ir uosto naudotojo atstovas. Pagal apžiūros aktus surašomi defektiniai aktai, jei yra nustatyta defektų. Nustačius konkrečius trūkumus arba konstrukcinius pažeidimus, KVJUD priima sprendimą dėl trūkumų pašalinimo. Defektai gali būti pašalinti dviem būdais:

1. Atliekant hidrotechninio statinio remonto darbus, kuriuos atlieka rangovas, pasirinktas atlikus viešųjų pirkimų procedūras ir pasirašius su juo remonto darbų sutartį dėl KVJUD patikėjimo teise valdomų krantinių eksploatacinius remonto darbų, kuri galioja, iki kol bus išnaudoti šios sutarties vykdymui skirti pinigai, bet ne ilgiau kaip 3 metus nuo sutarties pasirašymo.

2. Viešųjų pirkimų būdu perkant specializuotų įmonių arba atitinkamų ekspertų paslaugas, kai KVJUD arba įmonės nuomininkės specialistai savarankiškai negali nustatyti defektų priežasčių, jų pavojingumo laipsnio, numatyti ištaisymo būdų. Gavus specializuotų įmonių arba ekspertų išvadas, KVJUD rengia projektavimo užduotį, kurioje nurodo, kokius defektus reikia pašalinti ir kokiais terminais. Specializuotai įmonei parengus projektinius sprendinius, vykdoma jų ekspertizė, kurios metu taip pat nustatoma skaičiuojamoji darbų kaina. Kitu etapu vykdomas viešasis pirkimas nurodytiems darbams atlikti ir pašalinti hidrotechninio statinio defektus.

Jeigu nustatyti defektai yra smulkūs, jų priežastys yra aiškios ir jie gali būti ištaisyti atliekant remonto darbus, tuomet pagal prieš tai nurodytą remonto darbų sutartį formuojama techninė užduotis rangovui, kurioje nurodoma darbų apimtis ir atlikimo terminai. Darbų kainos yra nurodytos sutartyje. Rangovui atlikus užduotį, darbai įforminami aktu ir pasirašomas darbų priėmimo aktas, kurį vizuoja komisijos organizuoti ir atlikti VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijai priklausančių hidrotechnikos statinių techninės priežiūros apžiūras nariai. Šiuo metu galiojančioje remonto darbų sutartyje nėra imperatyvaus reikalavimo, kad rangovas, gavęs techninę užduotį, suderintų darbų sąmatą su KVJUD. Darbų kiekis ir kaina fiksuojama pagal faktą jau atlikus darbus. Esamoje situacijoje išlieka piktnaudžiavimo galimybė, nurodant didesnę darbų kiekį ar sunaudotas medžiagas.

Turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo veiklos sritis.

Siekiant, kad valstybės turtas KVJUD būtų naudojamas efektyviai, ekonomiškai, rezultatyviai, skaidriai ir atitiktų visus Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo principus, generalinio direktoriaus 2019-12-05 įsakymu Nr. V-232 patvirtintos naujos redakcijos Finansų kontrolės taisyklės (toliau – Taisyklės), parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatymo 3 ir 4 straipsniu ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003 m. gegužės 8 d. įsakymu Nr. 1K-123 „Dėl minimalių finansų kontrolės reikalavimų patvirtinimo“, atsižvelgiant į KVJUD organizacinę struktūrą, strateginius tikslus, veiklos pobūdį ir ypatumus, veiklos riziką, apskaitos ir informacinę sistemą, turto apsaugos būklę ir kitus vidaus kontrolės kriterijus.

Finansų kontrolė užtikrina šių tikslų įgyvendinimą:

1. efektyviai, ekonomiškai, rezultatyviai, skaidriai ir pagal paskirtį naudojamas valstybės turtas;
2. laiku gaunama finansinė informacija, sudaroma tiksli, patikima finansinė atskaitomybė, mokesčių deklaracijos ir kitos ataskaitos;
3. laikomasi teisės aktų ir sutartinių įsipareigojimų;
4. įmonės turtas apsaugomas nuo sukčiavimo, iššvaistymo, pasisavinimo, neteisėto valdymo ir kitų neteisėtų veikų;
5. užtikrinama, kad laiku būtų parengtas ir vykdomas Uosto direkcijos strateginis veiklos planas, paremtas aktualia informacija .

Darbuotojų, atliekančių finansų kontrolės procedūras, pagrindinės pareigos ir atsakomybė finansų kontrolės srityje aprašytos jų pareigybių aprašymuose, vidaus teisės aktuose. Finansų kontrolės procedūros atliekamos ir tvirtinamos darbuotojų, veikiančių pagal jiems nustatytą kompetenciją. Užtikrintas tinkamas pareigų atskyrimas, t. y. vienas darbuotojas negali tuo pačiu metu būti atsakingas už ūkinės operacijos arba sprendimo dėl valstybės turto panaudojimo arba įsipareigojimų tretiesiems asmenims tvirtinimą, vykdymą ir apskaitą. Priimti sprendimai dėl valstybės turto panaudojimo arba prisiimamų įsipareigojimų ir ūkinės operacijos dokumentuoti taip, kad juos galima atsekti nuo priėmimo iki vykdymo pabaigos.

Turto valdymas ir apskaita remiasi šiais principais:

1. visas turto judėjimas (įsigijimas, perdavimas, pardavimas, nurašymas ir kt.) įforminamas apskaitos dokumentais ir rodomas apskaitoje;
2. visas turtas, įskaitant nusidėvėjusį, nurašytą į kiekinę apskaitą, yra apskaitomas;
3. visas turtas priskirtas atsakingiems asmenims;
4. aiški ir patikima turto išdavimo naudoti ir nebetinkamo naudoti turto nurašymo sistema;
5. turto naudojimo kontrolę vykdančys darbuotojai privalo užtikrinti, kad dokumentai, kurių pagrindu turtas perduodamas, parduodamas, nurašomas, likviduojamas ir atliekamos kitos operacijos, susijusios su turto valdymu, būtų parengti vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais turto valdymą, o apskaitos dokumentai, susiję su turto pirkimu, pardavimu, perdavimu, nurašymu, likvidavimu ir kitais atvejais, būtų surašomi laiku ir sutvarkyti perduodami apskaitą tvarkantiems darbuotojams.

Taisyklių priede nurodytas nebaigtinis priemonių sąrašas, kuris apima išimtinai tik KVJUD veiklą reglamentuojančius LR įstatymus, LR Vyriausybės nutarimus, susisiekimo ministro įsakymus, KVJUD generalinio direktoriaus ar jo įgalioto atstovo įsakymus, KVJUD sutartis, ir išvardintais dokumentais remdamiesi darbuotojai atlieka finansų valdymo procedūras, priima finansinius sprendimus, kontroliuoja finansų valdymo procedūras, turto naudojimo efektyvumą ir skaidrumą.

Turto apskaita KVJUD tvarkoma teisės aktų nustatyta tvarka. Pradedant naudoti ilgalaikį materialųjį turtą veikloje, parengiamas ilgalaikio turto atidavimo naudoti aktas, kurį pasirašo KVJUD ilgalaikio turto atidavimo naudoti ir ilgalaikio turto vertės didėjimo po remonto darbų ar po turto rekonstravimo komisija. Aktu paskiriamas atsakingas asmuo (įprastai inicijavusio padalinio darbuotojas). Padalinio vadovas Apskaitos skyriui nurodo paskirtą atsakingą asmenį, kuris tampa atsakingas už jam priskirto turto priėmimą, tinkamą saugojimą ar saugojimo organizavimą, naudojimą, perdavimą ir t. t. Papildomos atsakingų asmenų atsakomybių ribos ir paskirstymas gali būti nustatomos kitais KVJUD generalinio direktoriaus įsakymais. Ilgalaikio turto atidavimo naudoti ir ilgalaikio turto vertės didėjimo po remonto darbų ar po turto rekonstravimo fiksavimo tvarka:

1. Apskaitos skyrius, gavęs sąskaitą dėl naujai įsigyjamo ilgalaikio turto arba naujai statomo objekto statybos užbaigimo aktą, užpildo ilgalaikio turto atidavimo naudoti aktą, gavęs statybos darbų užbaigimo aktą ar paslaugų atlikimo aktą turimiems (valdomiems) objektams, užpildo ilgalaikio turto vertės didėjimo po remonto darbų ar po turto rekonstravimo aktą ir pateikia šį aktą atsakingam asmeniui.

2. Atsakingas asmuo užtikrina, kad komisijai būtų pateikti aktai pasirašyti.

3. Komisija, įvertinusi turimus dokumentus:

3.1 naujai įsigytam (pastatytam) ilgalaikiam turtui ilgalaikio turto atidavimo naudoti aktu tvirtina Apskaitos skyriaus suteiktą inventorinį numerį ir priskiria ilgalaikio turto grupę;

3.2 vadovaudamasi galiojančiais tuo metu patvirtintais normatyvais, nustato atitinkamą naudingo tarnavimo laiką ir nustato pelno mokesčio skaičiavimo normatyvus;

3.3 vadovaudamasi generalinio direktoriaus 2014 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. V-350, tvirtina nematerialiajam ir ilgalaikiam materialiajam turtui nustatytą likvidacinę vertę.

4. Kai po rekonstrukcijos ar remonto darbų buvo padidinta jau turimo ilgalaikio turto vertė, komisija, įvertinusi turimus dokumentus, nustato tokio turto būklę ilgalaikio turto vertės didėjimo po remonto darbų ar po turto rekonstravimo akte ir nurodo:

4.1. remonto arba rekonstrukcijos darbų įtaką ilgalaikio turto naudingosioms savybėms (pagerina ar nepagerina);

4.2. remonto arba rekonstrukcijos darbų įtaką turto naudingo tarnavimo laikui ir pelno mokesčio skaičiavimo normatyvui (pailgina ar nepailgina);

4.3. padidėjusios ilgalaikio turto vertės įtaką tokio turto likvidacinei vertei (keičiasi ar nesikeičia).

5. Atsakingas asmuo komisijos pasirašytus ilgalaikio turto atidavimo naudoti aktus, vertės didėjimo po remonto darbų ar po turto rekonstravimo aktus pateikia tvirtinti inicijavusį padalinį kuruojančiam direktoriui;

6. Atsakingas asmuo komisijos pasirašytus ir inicijavusio padalinį kuruojančio direktoriaus patvirtintus aktus privalo pateikti Apskaitos skyriui iki kito mėnesio 20 dienos nuo akto surašymo datos.

Turto nurašymas. Turtas pripažįstamas nereikalingu (netinkamu) naudoti nurašomas, išardomas ir likviduojamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 26 str. ir 27 str., Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. spalio 19 d. nutarimu Nr. 1250 „Dėl Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (2014 m. lapkričio 5 d. nutarimo Nr. 1228 redakcija) patvirtintu Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos aprašu. KVJUD turtas pripažįstamas nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti sudarytos komisijos pasiūlymu ir generalinio direktoriaus sprendimu (2014-11-27 Nr. V-310).

Inventorizacija. Siekiant užtikrinti metinės atskaitomybės duomenų tikslumą, teisingumą ir patikimumą bei atitikimą tarptautiniams finansinės atskaitomybės standartams (TFAS) ir privalomai patvirtinti įmonės turto ir įsiskolinimų likučius, kartą per metus atliekama išsami viso KVJUD turto ir įsipareigojimų inventorizacija pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. spalio 3 d. nutarimu Nr. 1070 patvirtintas Inventorizacijos taisykles. Inventorizacija atliekama:

1. ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto, atsargų, pirkėjų įsiskolinimų, skolų tiekėjams, išankstinių mokėjimų (sumokėtų ir gautų) būklė;

2. piniginių lėšų, vertybinių popierių, nebaigtų remonto darbų, didinančių ilgalaikio turto vertę, ir nebaigtos statybos ir rekonstrukcijos, gautinų sumų, skolų valstybės biudžetui, „Sodrai“ ir darbuotojams (įskaitant darbo užmokestį), kitų gautinų ir mokėtinų sumų būklė.

Sudarytos inventorizacinės komisijos:

1. įvertina ir nustato ilgalaikio turto ir atsargų nuvertėjimo požymius, vadovaudamasi Ilgalaikio turto ir atsargų nuvertėjimo nustatymo tvarkos aprašu, patvirtintu generalinio direktoriaus 2013-11-18 įsakymu Nr. V-361;

2. peržiūri ir, jeigu reikia, pateikia rekomendacijas dėl ilgalaikio turto likusio naudingo tarnavimo laikotarpio ir likvidacinės vertės patikslinimo;
3. peržiūri, išanalizuoja nekilnojamojo turto KVJUD veiklai užtikrinti poreikį ir pateikia siūlymus ir sprendimus dėl nenaudojamo (nereikalingo) įmonės reikmėms nekilnojamojo turto panaudojimo (pagal LRV 2019-01-09 nutarimą Nr. 15);
4. inventorizuoja nebaigtą statybą ir nebaigtus rekonstrukcijos ir remonto darbus (didinančius ilgalaikio turto vertę);
5. inventorizuoja trečiųjų asmenų apgadintas ir nesuremontuotas krantines;
6. inventorizuoja pinigų bankuose, skolas valstybės biudžetui ir „Sodrai“, darbo užmokesčio atsiskaitymus su darbuotojais, kitas gautinas ir mokėtinas sumas;
7. inventorizuoja skolas su agentais ir laivų savininkais už rinkliavas ir paslaugas, atsiskaitymus su žemės nuomininkais, kitais paslaugų pirkėjais, rangovais ir tiekėjais.

Išnagrinėjus KVJUD vidinius teisės aktus, reglamentuojančius turto naudojimą, valdymą ir disponavimą, buvo nustatyta keletas veiksnių, kurie galėtų sudaryti prielaidas galimam piktnaudžiavimui atsirasti:

1. Tarnybinių lengvųjų, krovininių, nuomojamų ir asmeninių automobilių įsigijimo, nuomos ir eksploatavimo VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijoje tvarkos apraše, patvirtintame generalinio direktoriaus 2019-09-06 įsakymu V-165, nustatyta, kad automobilio odometro rodmenis tikrina, užrašo per mėnesį įpiltų ir sunaudotų degalų kiekį ir pasirašo kelionės lape vairuotojas-mechanikas, tačiau ši pareigybė yra panaikinta, o jos funkcijas pagal pareiginius nuostatus vykdo Bendrojo skyriaus sandėlininkas. Apraše nėra numatyta pareiga periodiškai kontroliuoti ir tikrinti kelionės lapus. Tokios pareigos nebuvimas gali sudaryti prielaidas galimam piktnaudžiavimui atsirasti.

2. Generalinio direktoriaus 2018-07-31 įsakymu Nr. V-182 patvirtintas VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos aprūpinimo kanceliarinėmis, ūkinėmis ir valymo prekėmis bei kitu mažaverčiu inventoriu tvarkos aprašas, kuris reglamentuoja kanceliarinių priemonių ir smulkaus ūkinio inventoriaus (toliau – prekių) poreikio formavimo, pirkimų planavimo ir vykdymo tvarką. Apraše nurodytos lėšų prekėms įsigyti normos, prekių tiekimo terminai. Prekių apskaita vykdoma pagal: prekes užsakičius padalinius, pajamų ir išlaidų sąmatos straipsnius, prekių grupes, prekių tiekimo sutartis.

Tačiau dalinai nevykdoma tam tikrų prekių išdavimo apskaita (valymo priemonės, higienos reikmenys, geriamasis vanduo, kava ir pan.), kas sudaro galimybes piktnaudžiavimui ir galimai neracionaliam minėtų prekių naudojimui.

Panašaus pobūdžio trūkumus galima įžvelgti ir organizacinės technikos sunaudojamųjų medžiagų (dažų kasečių, dažomųjų miltelių spausdintuvams, kopijavimo aparatams) išdavimo apskaitoje IT skyriuje. Pasak IT skyriaus materialiai atsakingo asmens, perduodant eksploatacines medžiagas konkrečiam darbuotojui, apie tai yra įrašoma prekių išdavimo žurnale ir patvirtinama darbuotojo parašu. Tačiau apie medžiagas (dažų kasečių, dažomųjų miltelių spausdintuvams, kopijavimo aparatams), išduodamas bendro naudojimo spausdintuvų eksploatacijai, prekių išdavimo žurnale neįrašoma.

Apibendrinant visų KVUD vidinių teisės aktų, reglamentuojančių turto naudojimą, valdymą ir disponavimą analizę ir atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad KVJUD turtas naudojamas nustatytoms funkcijoms atlikti, priimti atitinkami vidiniai dokumentai, detalizuojantys turto valdymą, naudojimą, nustatantys teises ir pareigas darbuotojams, sprendimų priėmimo tvarką, nustatytos kontrolės procedūros, užtikrinančios, kad turtas būtų užregistruotas, patvirtinti gavimai, nurašymai ir visos operacijos, susijusios su turto judėjimu, turtas būtų naudojamas pagal paskirtį ir ekonomiškai.

Pažymėtina, kad 2018 m. liepos 19 d. raštu Nr. 4-01-5703 į KVJUD kreipėsi Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba (toliau – STT), kuri nurodė, kad, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsniu, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“, STT prašo KVJUD pateikti sprendimui dėl korupcijos rizikos analizės atlikimo ar neatlikimo priimti reikalingą informaciją: kokiais teisės aktais vadovaujantis valdomas, naudojamas ir disponuojamas KVJUD nekilnojamas ir kilnojamas turtas

bei pateikti sandorių dėl nekilnojamojo ir kilnojamojo turto pirkimo, pardavimo ar nuomos (tiek išnuomojant, tiek išsinuomojant), sudarytų nuo 2017 m. sausio 1 d. iki 2018 m. gegužės 31 d., sąrašą. 2018 m. rugpjūčio 7 d. raštu Nr. 4-01-6171 STT informavo KVJUD, kad, išnagrinėję KVJUD pateiktą informaciją apie *turto valdymą* ir viešuosius pirkimus, priėmė sprendimą *korupcijos rizikos analizės Uosto direkcijos veiklos srityse neatlikti*.

Taip pat pažymėtina, kad, siekiant vykdyti savo veiklą pagal aukščiausius etikos reikalavimus bei principus, vadovautis atvirumo, sąžiningumo, dorumo ir atsakingumo standartais, 2018 m. spalio mėn. KVJUD buvo įdiegta Antikorupcinė vadybos sistema, pagrįsta ISO 37001:2016 standarto nuostatomis. Identifikuotos įmonės veikloje kylančios korupcinės rizikos, sukurtas jų registras, sudarytas priemonių planas korupcinėms rizikoms mažinti. Rizikų registras ir priemonių joms mažinti planas periodiškai peržiūrimas ir leidžia laiku nustatyti visuose įmonės veiklos procesuose kylančią korupcijos riziką ir, ją įvertinus, parinkti proporcingas ir efektyvias antikorupcines ir kitas kontrolės priemones. 2019-09-27 KVJUD Antikorupcinė vadybos sistema oficialiai sertifikuota kaip visiškai atitinkanti Standarto ISO 37001:2016 reikalavimus. Atsakingi asmenys KVJUD nuolat kontroliuoja, kaip įgyvendinamos korupcijos riziką mažinančios priemonės.

Per analizuojamą laikotarpį KVJUD nebuvo užfiksuota Korupcijos prevencijos įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos atvejų ar kitų tapataus pobūdžio, tačiau mažiau pavojingų teisės aktų pažeidimų, už kuriuos numatyta atsakomybė. Įvertinus KVJUD esamą reglamentavimą, veikiančias kontrolės procedūras, galima daryti išvadą, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė KVJUD valstybės turto valdymo ir naudojimo srityje yra minimali.

Veiklos srities vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai:

1. Šiuo metu galiojančioje remonto darbų sutartyje nėra imperatyvaus reikalavimo, kad rangovas, gavęs techninę užduotį, suderintų darbų sąmatą su KVJUD. Darbų kiekis ir kaina fiksuojama pagal faktą jau atlikus darbus. Esamoje situacijoje išlieka piktnaudžiavimo galimybė, nurodant didesni darbų kieki ar sunaudotas medžiagas.

2. Nėra numatyta pareiga daryti periodiškai kontroliuoti ir tikrinti kelionės lapus. Tokios pareigos nebuvimas gali sudaryti prielaidas galimam piktnaudžiavimui atsirasti.

3. Dalinai nevykdoma tam tikrų prekių išdavimo apskaita (valymo priemonės, higienos reikmenys, geriamasis vanduo, kava, organizacinės technikos sunaudojamos medžiagos ir pan.).

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo:

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Remonto darbų sutartyse numatyti įpareigojimą, kad rangovas, gavęs techninę užduotį, privalo su KVJUD suderinti būsimų darbų sąmatą ir ja vadovautis.	2021-09-01	Bus užkirstas kelias galimam piktnaudžiavimui
2.	Papildyti Tarybinių lengvųjų, krovininių, nuomojamų ir asmeninių automobilių įsigijimo, nuomos ir eksploatavimo VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijoje tvarkos aprašą punktu, kuriame būtų numatyta, kad Bendrojo skyriaus viršininko pavaduotojas kartą per mėnesį sutikrina atsitiktine tvarka pasirinkto automobilio kelionės lapo ir degalų sunaudojimo aktuose pateiktus duomenis su automobilio GPS kontrolės sistemos informacija ir apie tai surašo sutikrinimo aktą.	2020-12-31	Skaidresnis KVJUD turto valdymo, naudojimo ir disponavimo procesas
3.	Įvertinti galimybę degalų pylimo ir sunaudojimo kontrolei naudoti specializuotą programinę įrangą	2020-12-31	Skaidresnis KVJUD turto valdymo, naudojimo ir disponavimo procesas
4.	Papildyti KVJUD generalinio direktoriaus 2018 m. liepos 31 d. įsakymu Nr. V-182 patvirtintą VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos aprūpinimo kanceliarinėmis, ūkinėmis ir valymo prekėmis bei kitu mažaverčiu inventoriumi tvarkos aprašą papildoma informacija, kuri nustatytų materialinių vertybių	2020-12-31	Skaidresnis KVJUD turto valdymo, naudojimo ir disponavimo procesas

	išdavimo fiksavimo tvarką, registruojant faktą prekių ir medžiagų išdavimo žurnaluose arba kitomis atskaitomybę ir turto judėjimą užtikrinančiomis priemonėmis (data, kiekis, kam išduota).		
5.	Papildyti KVJUD generalinio direktoriaus 2014 m. lapkričio 27 d. įsakymu Nr. V-312 patvirtintas VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijos atiduoto naudoti trumpalaikio turto apskaitos ir nurašymo taisyklės papildoma informacija, kuri nustatytų materialinių vertybių išdavimo fiksavimo tvarką, registruojant faktą prekių ir medžiagų išdavimo žurnaluose arba kitomis atskaitomybę ir turto judėjimą užtikrinančiomis priemonėmis (data, kiekis, kam išduota).	2020-12-31	Skaidresnis KVJUD turto valdymo, naudojimo ir disponavimo procesas

LAKD atliko LAKD priklausančio turto – medžiagų, susidarančių po kelio rekonstrukcijos, remonto ir tinkamų antriniam panaudojimui kelių statyboje – sandėliavimo, priėmimo, perdavimo, laikymo, jų tinkamumo ir nuvertėjimo įvertinimo, šių procedūrų reglamentavimo ir šio turto apskaitos tinkamumo. Atlikto korupcijos rizikos tyrimo laikotarpis – 2018-04-01–2020-09-30. Korupcijos prevencijos ir jos kontrolės vykdymo komisija (toliau – Komisija), sudaryta LAKD direktoriaus 2019-08-08 įsakymu Nr. V-134 „Dėl Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos direktoriaus 2016-02-11 įsakymo Nr. V-120 „Dėl Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos korupcijos prevencijos ir jos kontrolės vykdymo komisijos sudarymo ir jos nuostatų patvirtinimo pakeitimo“, atliko korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą LAKD.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

- 1) Lietuvos Respublikos kelių įstatymas;
- 2) Lietuvos Respublikos priežiūros plėtros programos finansavimo įstatymas;
- 3) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005-04-21 Nr. 447 nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo įgyvendinimo“;
- 4) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-06-03 nutarimas Nr. 719 „Dėl inventorizacijos taisyklių patvirtinimo“;
- 5) LAKD direktoriaus 2018-12-11 įsakymas Nr. V-265 „Dėl Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos patikėjimo teise valdomo, naudojamo ir disponuojamo ilgalaikio turto nuvertėjimo įvertinimo komisijos sudarymo“;
- 6) LAKD direktoriaus 2018-12-11 įsakymas Nr. V-266 „Dėl Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos ilgalaikio turto nuvertėjimo įvertinimo ir apskaitos tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- 7) LAKD Vidaus audito skyriaus 2018-10-29 tarpinė vidaus audito ataskaita Nr. 6-956 „Kelių ir jų statinių techninės dokumentacijos paslaugų pirkimų Lietuvos automobilių kelių direkcijoje prie Susisiekimo ministerijos vidaus auditas“;
- 8) Vidaus audito skyriaus 2019-12-31 vidaus audito ataskaita Nr. 6-1515 „Kelių ir jų statinių techninės dokumentacijos paslaugų pirkimų Lietuvos automobilių kelių direkcijoje prie Susisiekimo ministerijos vidaus auditas“;
- 9) LAKD ir AB „Kelių priežiūra“ 2019-12-30 pavedimų sutartis Nr. S-1159 „Dėl privalomų kelių priežiūros darbų (pavedimų) vykdymo“;
- 10) LAKD ir VĮ „Kelių priežiūra“ 2018-pavedimų sutartis;
- 11) 2018-03-12 papildomas susitarimas prie sutarčių dėl privalomų kelių priežiūros darbų (užduočių) vykdymo Nr. 1 (toliau – susitarimas), pasirašytas tarp Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos ir VĮ „Kelių priežiūra“;
- 12) 2018-06-12 papildomas susitarimas prie sutarčių dėl privalomų kelių priežiūros darbų (užduočių) vykdymo Nr. 2, pasirašytas tarp LAKD ir VĮ „Kelių priežiūra“;

- 13) 2018-07-30 papildomas susitarimas prie sutarčių dėl privalomų kelių priežiūros darbų (užduočių) vykdymo Nr. 3, pasirašytas tarp LAKD ir VĮ „Kelių priežiūra“;
- 14) 2018-11-08 papildomas susitarimas prie sutarčių dėl privalomų kelių priežiūros darbų (užduočių) vykdymo Nr. 4, pasirašytas tarp LAKD ir VĮ „Kelių priežiūra“;
- 15) LAKD 2018-09-25 raštas Nr. 2E-3545 „Dėl informacijos apie sandėliuojamas medžiagas pateikimo“;
- 16) LAKD 2018-12-07 raštas Nr. 2E-5177 „Dėl medžiagų priėmimo“;
- 17) 2018-06-26 preliminarioji pirkimo sutartis Nr. S-400 „Investicinių projektų statybos darbų techninė priežiūra, II etapas“, pasirašyta tarp Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos ir UAB „Kiwa Inspecta“, UAB „Telekonta“, UAB „Saugvila“, UAB „Kelvista“, UAB „TAEM Projektų valdymas“, UAB TEC Infrastructure, UAB „Darbasta“ ir AB „Problematika“;
- 18) 2018-07-10 preliminarioji pirkimo sutartis Nr. 452 „Kelių tiesimo, rekonstravimo ir taisymo darbų techninės priežiūros paslaugos“, pasirašyta tarp Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos pasirašyta tarp Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos ir UAB „Telekonta“, UAB „Saugvila“, UAB „Darbasta“, AB „Problematika“, UAB TEC Infrastructure, ir UAB „Kelvista“;
- 19) 2018-10-05 raštas Nr. (7.13 E) 2E-3808 statybos darbų techninę priežiūrą vykdančioms įmonėms „Dėl išmontuotų kelio elementų žymėjimo (sutartis Nr. S-452)“;
- 20) 2019-01-04 viešojo pirkimo sutartis Nr. S-6 „Valstybinės reikšmės krašto kelio Nr. 165 Šilalė–Šilutė ruožo nuo 43,222 iki 54,120 km ir tilto per Šyšos upę 50,46 km rekonstravimas“, pasirašyta tarp Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos pasirašyta tarp Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos ir UAB „YIT Lietuva“;
- 21) 2019-08-08 pirkimo sutartis Nr. S-700 „Valstybinės reikšmės magistralinio kelio A1 Vilnius–Kaunas–Klaipėda ruožo nuo 10,000 iki 95,000 rekonstravimas (saugaus eismo priemonių įrengimas). I pirkimo dalis“, pasirašyta tarp Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos pasirašyta tarp Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos ir AB „Kauno tiltai“;
- 22) 2019-08-28 viešojo pirkimo sutartis Nr. S-762 „Žvyrkelių, esančių Šalčininkų rajone, kapitalinis remontas“, pasirašyta tarp Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos pasirašyta tarp Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos ir UAB „YIT Lietuva“;
- 23) 2019-11-06 viešojo pirkimo sutartis Nr. S-972 „Žvyrkelių, esančių šiaurė vakarų Lietuvoje, kapitalinis remontas. II dalis“, pasirašyta tarp Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos pasirašyta tarp Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos ir AB „Kelių priežiūra“;
- 24) 2020-01-13 viešojo pirkimo sutartis Nr. S-16 „Rajoninio kelio Nr. 2617 Veisiejai–Viktarinas–Paliepis ruožo nuo 10,034 iki 10,473 km kapitalinis remontas“, pasirašyta tarp Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos pasirašyta tarp Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos ir UAB „Alkesta“;
- 25) 2020-03-20 viešojo pirkimo sutartis Nr. S-203 „Rajoninio kelio Nr. 2704 Seda–Barstyčiai–Salantai ruožo nuo 22,14 iki 26,44 km asfaltavimas“, pasirašyta tarp Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos pasirašyta tarp Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos ir UAB „Plungės Jonis-S“.

Komisija atliko vidinį veiklos tyrimą ir teisės aktų, veiklos dokumentų, bei procedūrų vertinimą. Siekiant įvertinti ir nustatyti galimas rizikas dėl galimų korupcijos apraiškų arba veiklos trūkumų atvejų, buvo vertinamas LAKD priklausančio turto – medžiagų, susidarantių po kelio rekonstrukcijos, remonto ir tinkamų antriniam panaudojimui kelių statyboje – turima sandėliavimo apskaitos dokumentacija, LAKD ir AB „Kelių priežiūra“ sutartys ir papildomi susitarimai dėl specialiųjų pavedimų, kiti LAKD dokumentai dėl minėto, LAKD priklausančio turto sandėliavimo, perdavimo, priėmimo, rūšiavimo tinkamumas. Tyrimo eigoje buvo analizuojama, kuriose LAKD įgyvendinamose procedūrose ir darbuotojų veiksmuose, galimos korupcijos apraiškos arba nustatyti

veiklos trūkumai. Taip pat buvo siekiama įvertinti, ar LAKD priklausančio turto – medžiagų, susidarančių po kelio rekonstrukcijos, remonto ir tinkamų antriniam panaudojimui kelių statybos veikloje – sandėliavimo, priėmimo, perdavimo, laikymo, jų tinkamumo ir nuvertėjimo įvertinimo procedūras reglamentuojančiuose dokumentuose yra aiškiai ir tinkamai įtvirtintos nuostatos, reguliuojančios veiklos, procedūrų, atskaitomybių ir atsakomybių klausimus.

Finansų ir apskaitos skyrius pateikė 2020-08-31 ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto sąrašą, kurio įsigijimo savikaina sudarė – 13.256.733,37 Eur; nusidėvėjimas – 8.709.596,90 Eur, balansinė vertė – 4.547.136,47 Eur.

Komisija nustatė, kad LAKD direktoriaus įsakymais kasmet patvirtintos 2 inventorizacijos komisijos skirtos: ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto ir atsargų metinei inventorizacijai atlikti bei nebaigtos statybos ir ilgalaikio turto kūrimo sutarčių vykdymo dokumentų, likučių banko sąskaitose, gautinų ir mokėtinų sumų inventorizacijai atlikti. Pažymėtina, kad LAKD Vidaus audito skyriaus 2018-10-29 tarpinėje vidaus audito ataskaitoje Nr. 6-956 „Kelių ir jų statinių techninės dokumentacijos paslaugų pirkimų Lietuvos automobilių kelių direkcijoje prie Susisiekimo ministerijos vidaus auditas“ nustatyta, kad inventorizacijos komisijos nevertino ilgalaikio turto nuvertėjimo požymių, todėl, siekiant eliminuoti šiuos netikslumus, vidaus audito skyrius pateikė rekomendacijas. Be to, Vidaus audito skyriaus 2019-12-31 vidaus audito ataskaitoje Nr. 6-1515 „Kelių ir jų statinių techninės dokumentacijos paslaugų pirkimų Lietuvos automobilių kelių direkcijoje prie Susisiekimo ministerijos vidaus auditas“ konstatuota, kad pateiktos rekomendacijos įgyvendintos, t. y. Kelių direkcijos direktoriaus 2018-12-11 įsakymu Nr. V-265 „Dėl Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos patikėjimo teise valdomo, naudojamo ir disponuojamo ilgalaikio turto nuvertėjimo įvertinimo komisijos sudarymo“ patvirtinta Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos patikėjimo teise valdomo, naudojamo ir disponuojamo ilgalaikio turto nuvertėjimo įvertinimo komisija bei Kelių direkcijos direktoriaus 2018-12-11 įsakymas Nr. V-266 „Dėl Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos ilgalaikio turto nuvertėjimo įvertinimo ir apskaitos tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintas Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos ilgalaikio turto nuvertėjimo įvertinimo ir apskaitos tvarkos aprašas. Atsižvelgiant į šias paminėtas aplinkybes, Komisija nusprendė nevertinti ilgalaikio turto sąrašo skirto įmonės funkcijoms atlikti.

Nustatyta, kad valstybinės reikšmės kelių vertė sudaro 2,5 milijardo. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-06-03 nutarimu Nr. 719 „Dėl inventorizacijos taisyklių patvirtinimo“ patvirtintų Inventorizacijos taisyklių 21 punkto nuostatą, kad neprivaloma inventorizuoti, fiziškai apžiūrėti kelius ir vertinti jų nuvertėjimo požymius, kadangi kelių, tiltų, viadukų ir kt. kelio elementų vagystės sunkiai tikėtinos, o jų fizinė apsauga neįmanoma, todėl Komisija nusprendė nevertinti minėtų ilgalaikio turto vienetų.

Komisija vertindama korupcijos pasireiškimų galimybių riziką, atkreipė dėmesį į Kelių direkcijos kasmet patiriamas išlaidas dėl LAKD priklausančio turto – medžiagų, susidarančių po kelio rekonstrukcijos, remonto ir tinkamų antriniam panaudojimui kelių statyboje – sandėliavimo, kartu įvertino šio turto priėmimo, perdavimo, laikymo, jų tinkamumo ir nuvertėjimo įvertinimo procedūrų reglamentavimo ir šio turto apskaitos metodų taikymo tinkamumą, bei galimus korupcijos rizikos pasireiškimų požymius.

LAKD, vadovaujantis Lietuvos Respublikos kelių įstatymo 4 straipsnio 2 dalimi, 5 straipsnio 3 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 ir 10 straipsniais, Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymu, ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 155 patvirtinto Kelių priežiūros tvarkos aprašu, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2004 m. lapkričio 11 d. įsakymu Nr. 3-517 patvirtintomis Statinių, kurių naudojimo priežiūrą vykdo Susisiekimo ministerijos įgaliotos įmonės, įstaigos prie ministerijos, techninės priežiūros taisyklėmis, valstybinės reikšmės kelių techninės priežiūros kokybę, darbus bei jų vertę reglamentuojančiais norminiais teisės aktais sudaro pavedimo sutartį dėl privalomų kelių priežiūros darbų (pavedimų) vykdymo (toliau - Pavedimų sutartis) su akcine bendrove „Kelių priežiūra“. Pavedimų sutartyje nurodyta, kad „Specialieji pavedimai – tai <...> LAKD priklausančio turto sandėliavimo paslaugos <...> nurodyti šios Sutarties 4 skyriuje. Specialieji

pavedimai turi atitikti tokio pobūdžio veiksams praktikoje įprastus ir taikomus kokybės reikalavimus bei standartus”. Pažymėtina, kad Pavedimų sutarties 4 skyriuje nustatyta, kad “LAKD iš anksto suderinus su Bendrove, Bendrovė sudarys sąlygas sandėliuoti LAKD priklausančias liekamąsias medžiagas (toliau – Medžiagos), kurios nekelia pavojaus aplinkai, gautas vykdant statybos darbus valstybinės reikšmės keliuose, pagal pateiktus Medžiagų dokumentus ir atsakys už Medžiagų apsaugą po Medžiagų pristatymo į Bendrovės teritoriją. Bendrovė neturi pareigos patikrinti pristatomo turto išorinės būklės ir kokybinės sudėties; <...> Medžiagos, iš anksto raštu suderinus su LAKD, gali būti naudojamos atliekant valstybinės reikšmės kelių priežiūros darbus; Bendrovė sudarys tinkamas sąlygas saugojimui ir saugos valstybės rezervo materialinių išteklių atsargas.”

Pažymėtina, kad, siekiant užtikrinti laiku atliekamą sandėliuojamų medžiagų kiekio apskaitą, 2018-09-25 LAKD kreipėsi raštu į VĮ Kelių priežiūrą pridėdama pildyti nurodytos formos dokumentą ir teikti duomenis LAKD kartu su šių medžiagų sandėliavimo sąskaitomis.

Vadovaujantis Inventorizacijos taisyklių reikalavimais, Inventorizacijos komisija, skirta atlikti ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto ir atsargų metinę inventorizaciją, inventorizavo medžiagas, susidarančias po kelio rekonstrukcijos, remonto ir tinkamas antriniam panaudojimui kelių statyboje, šis turtas apskaitytas nebalansinėse sąskaitose, pritarus Lietuvos Respublikos finansų ministerijai.

Komisija tyrimo metu nustatė, kad nėra nustatytų ir aprašytų antriniam panaudojimui tinkamų saugoti medžiagų vertinimo kriterijų, kriterijų taikymo ir medžiagų įvertinimo procedūrų, nėra reglamentuotos tvarkos, ar kitaip nustatytų procedūrų, kaip antriniam panaudojimui skirtas medžiagas rangovai turi perduoti medžiagų saugojimo aikštelėms, kas perdavimo-priėmimo procese turi dalyvauti, kad užtikrinti tinkamą proceso ir apskaitos kontrolę, sutartiniuose dokumentuose nėra nustatytos ar kitaip aptartos tvarkos, reglamentuojančios procedūras ir atsakomybes dėl aikštelėse saugomų, antriniam panaudojimui skirtų medžiagų apskaitos, priėmimo-perdavimo, tinkamumo naudoti įvertinimo, pardavimo aukcione, nuvertėjimo.

Veiklos srities vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai

1. Nepakankamas darbo procesų reglamentavimas, organizavimas ir priežiūra.
2. Veiklos procesų ir procedūrinės spragos, kurios lemia, kad už tam tikrus veiksmus ar jų neatlikimą niekas neprisiima atsakomybės.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1	Nustatyti kriterijus ir procedūras dėl medžiagų, susidarančių po kelio rekonstrukcijos, remonto ir tinkamų antriniam panaudojimui, apskaitos, saugojimo, pardavimo ir naudojimo.	2021-06-30	Apibrėžti kriterijai medžiagų, tinkamų antriniam panaudojimui, saugojimui, nuvertėjimui.
2	Reglamentuoti medžiagų, susidarančių po kelio rekonstrukcijos, remonto ir tinkamų antriniam panaudojimui, perdavimo-priėmimo procedūras Kelių direkcijos veiklos organizavimo dokumentuose arba atitinkamose sutartyse.	2021-06-30	Nustatytos atitinkamos atsakomybės ir priėmimo-perdavimo procedūros medžiagų, tinkamų antriniam panaudojimui.

VĮ LOU veiklos sričių, kuriose gali egzistuoti didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinimas 2020 m. buvo atliktas: turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo veiklos srityje. VĮ LOU veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymą ir vertinimą atliko VĮ LOU generalinio direktoriaus už korupcijos prevencijos veiklą paskirtas atsakingas asmuo – VĮ LOU Saugos ir saugumo departamento korupcijos prevencijos ir vindikacijos specialistė. Analizuotas laikotarpis: 2019-09-01 – 2020-08-30 (tam tikrais atvejais ir kiti laikotarpiai).

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

- 1) VĮ LOU generalinio direktoriaus 2019-01-25 įsakymas Nr. 1R-17 “Dėl valstybės įmonės Lietuvos oro uostų ilgalaikio turto apskaitos patvirtinimo” (toliau – Ilgalaikio turto apskaitos tvarka);

2) VĮ LOU generalinio direktoriaus 2019-01-07 įsakymas Nr. 1R-6 „Dėl nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti turto pardavimo viešuose turto aukcionuose organizavimo tvarkos patvirtinimo“;

3) VĮ LOU generalinio direktoriaus 2019-06-07 įsakymas Nr. 1R-73 „Dėl valstybės įmonės Lietuvos oro uostų patikėjimo teise valdomos žemės sklypo dalies nuomos aukciono būdu sąlygų patvirtinimo“;

4) VĮ LOU generalinio direktoriaus 2019-09-16 įsakymas Nr. 1R-103 “Dėl nekilnojamojo turto ir žemės sklypo dalies panaudos sutarčių sudarymo ir valdymo procesų patvirtinimo”.

Atliekant VĮ LOU veiklos sričių, kuriose gali egzistuoti didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymą ir vertinimą buvo atlikta sisteminė teisės aktų ir kitų dokumentų lyginamoji analizė, atrankos būdu vykdyta atliekamų procedūrų peržiūra ir vertinimas, vykdyti pokalbiai su atsakingais darbuotojais.

VĮ LOU turtą valdo, naudoja ir juo disponuoja vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymu ir Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymu, kurio 10 str. numatyta, kad valstybės turtą patikėjimo teise valdo, naudoja ir disponuoja juo valstybės įmonės, kurios turi teisę priimti sprendimus, susijusius su valstybės turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, išskyrus sprendimus susijusius su turto perleidimu kitų asmenų nuosavybėn ar su daiktinių teisių suvaržymu, jeigu teisės aktai nenustato kitaip. Įstatyme taip pat aiškiai įvardinta, kad subjektų, valdančių, naudojančių valstybės turtą ir disponuojančių juo, teises ir pareigas nustato įstatymai, Vyriausybės nutarimai, šių subjektų įstatai (nuostatai) ir turto patikėjimo sutartis.

VĮ LOU kiekvienais metais teikia 6 skirtingo turinio ataskaitas VĮ „Turto bankui“ per Valstybės turto paieškos informacinę sistemą (toliau - VTIPS) apie valstybės valdomą turtą. VĮ LOU patikėjimo teise valdo: skirtingos paskirties statinių ir patalpų, kurių bendras plotas 105 468,72 kv.m. (keleivių terminalai sudaro 48 093,79 kv.m.); 942,2894 Ha (11 žemės sklypų).

Atsižvelgiant į Įstatyme numatytus visuomenės naudos, efektyvumo, racionalumo, viešosios teisės principus VĮ LOU buvo peržiūrėtas patikėjimo teise valdomas turtas išskiriant nenaudojamo funkcijoms vykdyti ir/ar nereikalingo/netinkamo įmonės veiklai turto grupes. Valstybės turtas patikėjimo teise valdyti, naudoti ir disponuoti juo perduodamas Vyriausybės nustatyta tvarka. Remiantis šia nuostata, per pastaruosius 2 metus buvo išleista 10 Vyriausybės nutarimų dėl VĮ Lietuvos oro uostų patikėjimo teise valdomo turto.

VĮ LOU patvirtinta Ilgalaikio turto apskaitos tvarka, kurios tikslas – laiku ir efektyviai vykdoma ilgalaikio turto apskaita: turto pajamavimas, perdavimas, nurašymas, likvidavimas. Ilgalaikio turto apskaitos tvarkoje aiškiai išskirtos kiekvienos pareigybės pareigos kiekviename turto pajamavimo, perdavimo, nurašymo, likvidavimo etape. Taip pat išskirti šie atskiri procesai: ilgalaikio turto apskaitos, ilgalaikio turto įvedimo į apskaitą, nebaigtos statybos apskaitos, ilgalaikio turto perdavimo įmonės viduje, nekilnojamojo ilgalaikio turto nurašymo, kilnojamojo ilgalaikio turto nurašymo, kilnojamojo ilgalaikio turto likvidavimo. Įmonėje taip pat patvirtinti: aukciono organizavimo ir valdymo, nekilnojamojo turto perdavimo panaudos pagrindais, žemės sklypo dalies perdavimo panaudos pagrindais procesai. Yra išskiriamos ilgalaikio turto (turtas, kuris naudingai eksploatuojamas ilgiau negu vienus metus ir kurio įsigijimo vertė yra didesnė negu nustatyta generalinio direktoriaus įsakymu), materialaus turto (žemė, pastatai ir statiniai, mašinos ir įrengimai, transporto priemonės, nebaigta statyba, kitas ilgalaikis materialus turtas), nematerialaus turto (programinė įranga, kitas nematerialus turtas), nebaigtos statybos kategorijos. Įsigijus naują ilgalaikio turto objektą, atsiranda poreikis įvesti šį ilgalaikį turtą į apskaitą, todėl pradedamas įvedimo į apskaitą procesas už kurį yra atsakingas Apskaitos skyriaus darbuotojas. Ilgalaikiam turtui apskaityti naudojami inventoriniai numeriai. Pajamuojant ilgalaikį turtą, apskaitos programoje sukuriama turto kortelė. Įvestas į apskaitą turtas perduodamas eksploatuoti pagal poreikį, kartu paskiriant atsakingą už turtą darbuotoją (atsakingi darbuotojai parenkami pagal Tvarkoje numatytus principus, t. y. Turto apskaitos tvarkos 2 priede yra numatyti darbuotojų, atsakingų už turtą skyrimo principai ir numatyta kokios turto grupės turtas yra priskirtas kuriam konkrečiam padaliniui). Šiuo metu šie priskyrimo principai yra

tobulinami ir tikslinami. Pažymėtina, kad tobulinant turto apskaitos procesus, siūlytina numatyti ir papildomas savalaikio turto suvedimo į apskaitą kontrolės priemonės.

Ilgalaikio turto nusidėvėjimas pradedamas skaičiuoti nuo kito mėnesio pirmos dienos, kai ilgalaikio materialiojo turto vienetas perduodamas naudoti. Nusidėvėjimas skaičiuojamas vadovaujantis patvirtintais ilgalaikio materialiojo turto grupių nusidėvėjimo normatyvais. Du kartus metuose, atsakingi už turtą asmenys, ilgalaikį turtą peržiūri ir jam fiziškai, funkciškai, (technologškai) nusidėvėjus ar kt. turtas yra nurašomas ir vykdomas kilnojamo turto nurašymo procesas.

Tvarkoje atskirai išskiriami nekilnojamojo ir kilnojamojo turto nurašymo procesai:

1. atsakingas už nekilnojamąjį turtą darbuotojas, ar kitas asmuo vykdydamas VĮ LOU patvirtintą projektą, identifikuoja poreikį nurašyti ir likviduoti nekilnojamąjį turtą ir pateikia siūlymą Nekilnojamojo turto valdymo skyriui, kuris parengia Nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti nekilnojamojo turto apžiūros pažymą. Pažymą per dokumentų valdymo sistemą pasirašo komisijos nariai, paskirti pripažinti turtą nereikalingu arba netinkamu naudoti bei nurašyti. Nekilnojamojo turto valdymo skyrius parengia generalinio direktoriaus įsakymą dėl ilgalaikio materialiojo turto pripažinimo netinkamu (negalimu) naudoti. Įsakymą vizuoja Nekilnojamojo turto valdymo skyriaus vadovas. Nekilnojamojo turto valdymo skyrius parengia prašymą Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai (toliau – Susisiekimo ministerija) dėl sutikimo nurašyti nekilnojamąjį daiktą. Nekilnojamojo turto valdymo skyrius, gavęs Susisiekimo ministerijos leidimą nurašyti nekilnojamąjį turtą rengia nurašymo aktą. Tais atvejais kai valstybės nekilnojamojo turto ar kitų nekilnojamųjų daiktų, kurių vieneto likutinė vertė, neatsižvelgiant į buhalterinėje apskaitoje pripažintą nuvertėjimą, yra 50 tūkst. eurų⁵ ir didesnė sprendimus dėl pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės turto nurašymo priima Lietuvos Respublikos Vyriausybė, taigi yra inicijuojamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo parengimas. Taip pat atliekami valstybės nekilnojamojo turto nurašymo procesai VTIPS. Projektų valdymo skyrius, kuris įgyvendina projektą, kurio metu likviduoja nekilnojamuosius daiktus, užsako kadastrinę bylą, paruošia statybos deklaraciją ir išregistruoja turtą VĮ Registrų centre;

2. atsakingi už turtą darbuotojai parengia siūlymą pripažinti turtą nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti, jį registruoja dokumentų valdymo sistemoje ir pateikia Nekilnojamojo turto valdymo skyriui. Kartu su siūlymu pridedamos turto nuotraukos. Pažymėtina, kad 2019 m. būtent siekiant stiprinti vidaus kontrolės procedūras, buvo sukurta ir patvirtinta Siūlymo dėl ilgalaikio turto pripažinimo nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti forma (Ilgalaikio turto apskaitos tvarkos 8 priedas), kuri keliamą į dokumentų valdymo sistemą ir privalomai tvirtinama siūlymą teikiančio darbuotojo vadovo. Nekilnojamojo turto valdymo skyriaus darbuotojas, gavęs siūlymus iš atsakingų už turtą darbuotojų, ne rečiau kaip 1 kartą per pusmetį rengia turto pripažinimo nereikalingu, netinkamu (negalimu) naudoti aktą, generalinio direktoriaus įsakymu paskirta komisija apžiūri turtą ir pasirašo turto pripažinimo nereikalingu, netinkamu (negalimu) naudoti aktą, aktas registruojamas dokumentų valdymo sistemoje. Nusprendus turtą parduoti viešame turto aukcione, vykdomas aukcionų organizavimo ir valdymo procesas, kuris numato, nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti turto pardavimo viešuose turto aukcionuose organizavimo tvarką, pardavimą viešuose turto aukcionuose, asmenis, galinčius rengti aukcionus, aukcionų vykdymo būdus ir eigą, įskaitant aukciono paskelbimą, parengiamuosius darbus, ir atsiskaitymą už aukciono rengimą ir jame nupirtą turtą. Aukcioną rengia, organizuoja ir vykdo sudaryta Komisija, o jis vykdomas pagal patvirtintas taisykles. Apskaitos skyrius, gavęs turto nurašymo ir likvidavimo aktus, registruoja turto nurašymą apskaitos programoje. Gavus patvirtinimą apie turto nurašymą apskaitoje, vykdomas turto likvidavimas pagal kilnojamojo turto likvidavimo procesą.

VĮ LOU kiekvienais metais atliekama trumpalaikio, mažaverčio, ilgalaikio nematerialiojo ir materialiojo turto metinė inventorizacija, kuriai atlikti paskiriamos komisijos. Vadovaujantis inventorizavimo aprašais, Inventorizacijos centrinės komisijos nariai gauna paskirtų komisijų siūlymus nurašyti turtą, kuris nebėra/ nebus naudojamas ateityje VĮ LOU reikmėms arba parduoti viešuose

⁵ LRV nutarimas „Dėl Pripažinto nereikalingu arba netinkamu (negalimu) naudoti valstybės ir savivaldybių turto nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarkos patvirtinimo“ Nr. 1250

aukcionuose arba rastą, nepajamuotą turtą įtraukti į apskaitą. Centrinė komisija įvertinusi siūlymuose nurodytą turtą, siūlo nurodytą turtą nurašyti ir likviduoti. Inventorizacijos metu nustačius ilgalaikio materialiojo bei mažaverčio turto trūkumus, darbuotojų prašoma pateikti tarnybinius paaiškinimus. Siekiant nepasireikšti korupcijai siūlytina atsakingiems už turtą asmenims fiksuoti turto perdavimo naudoti įmonės viduje faktą, turto dingimo, sunaikinimo, sugadinimo faktą nuo šio fakto atsiradimo momento.

Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 15 str. 1 d. numatyta, kad sprendimą dėl valstybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos gali priimti valstybės turto valdytojas, jeigu tas ilgalaikis materialusis turtas: neskirtas šalies gynybai ar saugumui užtikrinti, nenaudojamas valstybinėms funkcijoms įgyvendinti. Valstybės ilgalaikis materialusis turtas išnuomojamas viešo konkurso būdu pagal Vyriausybės nustatytas taisykles, išskyrus atvejus, kuriais Vyriausybės nustatyta tvarka ilgalaikį materialųjį turtą išnuomoja be konkurso. Pažymėtina, kad atliekant analizę nebuvo nagrinėti valstybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos aspektai (priskirtini kitai veiklos sričiai).

Veiklos srities vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai:

1. Nenumatyta pareiga paskirtiems atsakingiems už turtą asmenims užtikrinti turto perdavimo, sunaikinimo, dingimo informacijos atsekamumą nuo aplinkybių atsiradimo momento;
2. Rekomenduotinos papildomos vidaus kontrolės procedūros įvedant turtą į apskaitą.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo:

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Numatyti pareigą paskirtiems atsakingiems už turtą asmenims užtikrinti turto perdavimo, sunaikinimo, dingimo informacijos atsekamumą nuo aplinkybių atsiradimo momento.	Nuolat	Numatyta pareiga kaupti informaciją apie turto perdavimo, dingimo, sunaikinimo faktą ir savalaikiai gauta informacija apie turto dingimą ar sunaikinimą
2.	Numatyti papildomas vidaus kontrolės procedūras įvedant turtą į apskaitą.	Nuolat	Numatytos ir vykdomos papildomos vidaus kontrolės priemonės

VĮ ON Analizės objektas – turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo veiklos sritis. yra įdiegusi antikorupcinės vadybos sistemą pagal LST ISO 37001:2017 „Antikorupcijos vadybos sistemos. Reikalavimai ir naudojimo gairės“ standartą ir atlikdama korupcijos rizikų pasireiškimo tikimybės nustatymą nuolat vertina visas VĮ ON nustatytas rizikas, šioje analizėje taip pat pateikta apibendrinta informacija apie 2020 m. pervertintas 2019 m. nustatytas ir valdomas korupcijos rizikas VĮ ON, įskaitant ir naujai įtrauktas rizikas. Analizės laikotarpis – iki 2020-08-25. Analizę atliko – VĮ ON Saugumo skyriaus informacinės saugos įgaliotinis, laikinai einantis Saugumo skyriaus vadovo pareigas, Žygmantas Jakonis; Teisės ir dokumentų valdymo skyriaus vyresnioji teisininkė Vytautė Juškaitė; Saugos skyriaus vadovas, laikinai einantis Saugos ir saugumo departamento vadovo pareigas, Donatas Dačkevičius.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas

- 1) VĮ ON turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo veiklos sritį reglamentuoja šie vidaus teisės aktai:
- 2) VĮ ON kompensacijų už asmeninio lengvojo automobilio naudojimą tarnybos reikmėms tvarkos aprašas, patvirtintas generalinio direktoriaus 2020-06-05 įsakymu Nr. TV-19;
- 3) Kokybės valdymo procedūros VP-3-03 „Infrastruktūros ir darbo aplinkos valdymas“ IV skyriaus „Transporto priemonių valdymas“ nuostatos, patvirtinta generalinio direktoriaus 2018-01-31 įsakymu Nr. V-40;
- 4) VĮ ON automobilių įsigijimo, nuomos ir naudojimo tvarkos aprašas, patvirtintas generalinio direktoriaus 2018-12-17 įsakymu Nr. TV-60;
- 5) VĮ ON tarnybinių viešojo judriojo (mobilaus) ryšio telefonų naudojimo tvarkos aprašas, patvirtintas generalinio direktoriaus 2020-01-20 įsakymu Nr. V-15.

6) VĮ ON elektromobilių įkrovimo stotelių naudojimo tvarkos aprašas, patvirtintas generalinio direktoriaus 2020-06-31 įsakymu Nr. V-252.

7) VĮ ON Vidaus audito tarnybos atliktų vidaus auditų ataskaitos.

Atlikta sisteminė dokumentų analizė, teisės aktų ir procedūrų peržiūra/vertinimas, rizikos pasekmių vertinimo analizė. Rizikų vertinimas atliktas vadovaujantis VĮ ON antikorupcinės vadybos sistemoje taikoma korupcijos rizikų vertinimo metodika.

Analizuojant turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo veiklos sritį, buvo vertintas VĮ ON s valdomas turtas, kurio naudojimas ar disponavimas savo pobūdžiu gali kelti korupcijos pasireiškimo tikimybę:

1. Asmeninio lengvojo automobilio naudojimas tarnybos reikmėms;
2. Tarnybinių automobilių naudojimas;
3. Tarnybinių viešojo judriojo (mobilaus) ryšio telefonų naudojimas;
4. Elektromobilių įkrovimo stotelių naudojimas.

1. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2014-04-18 įsakymu Nr. 3-162 (2016 -02-09 įsakymo Nr. 3T-13 redakcija) patvirtintų Tarnybinių lengvųjų automobilių įsigijimo, nuomos ir naudojimo valstybės įmonėse ir viešosiose įstaigose taisyklių 18 p. nustatyta, kad valstybės įmonės ir viešosios įstaigos vadovaujantys darbuotojai, nesinaudojantys tarnybiniais automobiliais, *gali tarnybos reikmėms naudotis asmeniniais automobiliais ir kas mėnesį, neviršydami nustatyto tarnybinių automobilių išlaikymo arba nuomos išlaidų dydžio, gauti kompensaciją degalų įsigijimo išlaidoms ir automobilio amortizacijai padengti - iki vienos minimaliosios mėnesinės algos (MMA) dydžio.* Sprendimą dėl kompensacijos dydžio ir jos mokėjimo valstybės įmonių ir viešųjų įstaigų vadovams priima susisiekimo ministras, kitiems vadovaujantiems darbuotojams – valstybės įmonės ir viešosios įstaigos vadovas. Sprendimai dėl kompensacijų dydžio priimami atsižvelgiant į 2005-09-09 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą Nr. 993 „Dėl tarnybinių lengvųjų automobilių įsigijimo, nuomos ir naudojimo valstybės įmonėse ir viešosiose įstaigose“ (su visais vėlesniais pakeitimais), darbuotojų funkcijas, asmeninius darbo planus (grafikus), darbų kiekį, transporto priemonės techninius duomenis ir kitus objektyvius kriterijus ir neviršijant valstybės įmonei ir viešajai įstaigai nustatytų automobilių išlaikymo ir (ar) nuomos išlaidų dydžio.

Vadovaudamasis Tarnybinių lengvųjų automobilių įsigijimo, nuomos ir naudojimo valstybės įmonėse ir viešosiose įstaigose taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2014-04-18 įsakymu Nr. 3-162 „Dėl tarnybinių lengvųjų automobilių įsigijimo, nuomos ir naudojimo valstybės įmonėse ir viešosiose įstaigose“ ir atsižvelgdamas į Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2019-12-18 įsakymą Nr. 1K-231 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2014-04-18 įsakymo Nr. 3-162 „Dėl tarnybinių lengvųjų automobilių įsigijimo, nuomos ir naudojimo valstybės įmonėse ir viešosiose įstaigose“ pakeitimo“, 2020-06-05 generalinio direktoriaus įsakymu Nr. TV-19 buvo patvirtintas VĮ ON kompensacijų už asmeninio lengvojo automobilio naudojimą tarnybos reikmėms tvarkos aprašas, kuriuo nustatyta:

- 4 punktas. Kompensaciją už asmeninio lengvojo automobilio naudojimą sudaro mėnesinė kompensacija už automobilio nusidėvėjimą ir per mėnesį patirtos faktinės degalų įsigijimo išlaidos.

- 7 punktas. Automobilio nusidėvėjimui ir degalų įsigijimo išlaidoms padengti pagal faktiškai patirtas išlaidas skirta bendra kompensuojama suma negali viršyti vienos minimaliosios mėnesinės algos dydžio (bruto).

- 8 punktas. Mėnesinės kompensacijos už automobilio nusidėvėjimą dydis negali viršyti 60 proc. MMA, o degalų įsigijimo išlaidų kompensacijos dydis negali viršyti 40 proc. MMA per mėnesį. Kompensacija už automobilio nusidėvėjimą apskaičiuojama proporcingai darbuotojo faktiškai dirbtų dienų skaičiui per mėnesį. Faktiškai dirbtų dienų skaičius kompensacijos apskaičiavimo tikslais koreguojamas, kai darbuotojas vyksta į komandiruotes, faktiškai dirbtų dienų skaičiui priskiriant tik komandiruočių Lietuvoje bei užsienyje laikotarpio išvykimo ir parvykimo dienas – t. y. įskaitant pirmąją ir paskutinąją tarnybinės komandiruotės laikotarpio dienas ir neįskaitant kitų komandiruotės dienų, kai komandiruotė trunka daugiau nei 2 dienas.

Iš Vidaus audito tarnybos pateiktos ataskaitos matosi, jog 2019 metais kompensacija už asmeninio automobilio naudojimą tarnybos reikmėms buvo mokama tik generaliniam direktoriui pagal

nustatytas sąlygas (su keliais netikslumais) ir sudarė 2966,66 Eur (kompensacija degalų įsigijimo išlaidoms sudarė 1695,34 Eur, kompensacija automobilio amortizacijai padengti – 1271,32 Eur). Finansinės apskaitos skyriaus buhalterė kiekvieną mėnesį, pagal generalinio direktoriaus pateiktus kuro pylimo čekius, parengia einamojo mėnesio kompensacijos paskaičiavimą, prisega kuro čekius ir tai patvirtina savo parašu.

Analizuojant 2019 metų generalinio direktoriaus paskaičiuotas mėnesines kompensacijas už asmeninio lengvojo automobilio naudojimą tarnybos reikmėms, buvo nustatyta, jog į faktiškai dirbtų dienų skaičių per mėnesį buvo įskaičiuojamos ir dienos, kuomet generalinis direktorius buvo komandiruotėje užsienyje (11 darbo dienų) ir už jas turėjo būti neskaičiuojama kompensacija, kas, išvedus vidurkį už kompensuojamas dienas, sudarė apie 187,54 Eur permoką.

2020 metais Kompensacijų už asmeninio lengvojo automobilio naudojimą tarnybos reikmėms tvarkos aprašas buvo keistas 3 kartus.

VĮ ON Vidaus audito tarnyba patikrino 2020 metų sausio-vasario mėnesiais paskaičiuotas kompensacijas už asmeninio lengvojo automobilio naudojimą ir nustatė, jog jos atitinka įmonėje nustatytos tvarkos nuostatas. Skaičiavimams taikomas faktiškai dirbtų dienų skaičius per mėnesį atitiko darbo laiko apskaitos žiniaraščių duomenis (į komandiruotes tikrinamieji asmenys nevyko). Asmenys, naudojantys savo asmeninius automobilius, audituojamu laikotarpiu tarnybiniais automobiliais nesinaudojo. VĮ ON taikoma praktika, kad kompensacija už asmeninio automobilio naudojimą tarnybos reikmėms yra pripažįstama darbuotojo su darbo santykiais susijusiomis pajamomis, atitinkamai nuo priskaičiuotų sumų yra mokami mokesčiai.

2020-06-05 d. generalinio direktoriaus įsakymu Nr. TV-19 patvirtintas VĮ ON kompensacijų už asmeninio lengvojo automobilio naudojimą tarnybos reikmėms tvarkos aprašas turėtų būti koreguojamas. Apraše nėra pakankamai detalizuota faktinė patirtų degalų įsigijimo išlaidų kompensacijos tvarka; nėra aiškūs kriterijai, kokias atvejais laikoma, kad asmeninis automobilis buvo naudojamas tarnybos reikmėms ir už tai turi būti kompensuojama. Šiuo metu kompensacija skaičiuojama pagal faktiškai dirbtų dienų skaičių per mėnesį. Nustatytas mažas rizikos lygis.

2. Po nustatytų pažeidimų (kuro vagysčių, automobilių ridos atsukinėjimo, neteisėto tarnybinio transporto naudojimo) įmonė nuolat ieškojo geriausio sprendinio automobilių parko efektyviam valdymui ir kontrolei. Siekiant gerinti transporto parko naudojimo vidaus kontrolę, racionaliai ir teisėtai naudoti įmonės turtą bei darbuotojų apsaugos tikslais visuose automobiliuose buvo įmontuoti stacionarūs transporto priemonių kontrolės prietaisai ir įdiegta stebėjimo ir kontrolės sistema „Fleet Complete“ (toliau – Sistema), skirta transporto priemonių stebėjimui bei automatizuotam kelionių lapų pildymui, ataskaitų pateikimui, kuro sunaudojimo skaičiavimui, apskaitai. Sistema pradėta taikyti nuo 2018-01-01 Įdiegus šį sprendinį buvo ženkliai sumažintos įmonės patiriamos automobilių eksploatacijos sąnaudos (sumažėjo nuvažiuotas atstumas (km) ir kuro sąnaudos), atitinkamai buvo sumažintas įmonės turimų automobilių skaičius (2017 metais rugpjūčio mėnesį įmonė turėjo 26 lengvuosius automobilius, 2018 metų sausio 1 dieną – 19, 2019 m. - 16), automatizuota kelionių apskaita ir užtikrinta efektyvi įmonės automobilių naudojimo (valstybės turto naudojimo, eksploatacijos sąnaudų ir nepageidaujamų įvykių prevencija) vidaus kontrolė.

VĮ ON atsakingi darbuotojai kiekvieną mėnesį analizuoja Sistemos duomenis, turi mobiliajame telefone mobilią Sistemos programėlę ir realiu laiku gali pasižiūrėti, kur automobiliai juda, koku greičiu ir pan. Yra buvę atvejų, kai pastebėjęs, kad automobilį vairuojantis darbuotojas viršija nustatytą leistiną greitį, jam skambino informuoti ir sudrausminti.

Atsakingas darbuotojas, analizuodamas Sistemos teikiamą informaciją, kontroliuoja ar racionaliai ir pagal paskirtį naudojami automobiliai, periodiškai tikrina faktinius odometro rodmenis bei sunaudotus degalų kiekius su Sistemos teikiama informacija ir, prireikus, juos koreguoja, taip pat, atsižvelgdamas į darbuotojų darbo funkcijų (pareigų) pokyčius rengia susijusių dokumentų pakeitimų projektus. Atsakingas asmuo apie nustatytus pažeidimus praneša generaliniam direktoriui. Surinkta duomenų analizės ataskaita teikiama generaliniam direktoriui vieną kartą per metus ir saugoma VĮ ON nustatyta tvarka.

Iš Vidaus audito tarnybos pateiktos ataskaitos matosi, kad audito atlikimo metu paliginus transporto priemonių 2020-02-20 faktinių ridų atitikimą duomenims Sistemoje, buvo nustatyta, jog 6

transporto priemonių faktiniai odometro ridos rodmenys neatitiko Sistemoje pateiktiems rodmenims, nes jie neturi kuro bako daviklių, todėl Sistemoje susidaro nuokrypis nuo faktinių duomenų. Kuro bako daviklių neįmanoma jiems įdiegti dėl automobilių senų modelių specifikacijų. Siekiant užtikrinti tikslius „Fleet Complete“ sistemoje bei jos sugeneruotose ataskaitose teikiamus duomenis, Vidaus audito tarnyba rekomendavo atsakingam darbuotojui periodiškai (pvz. ne rečiau nei kas ketvirtį) tikrinti faktinius automobilių odometro rodmenis su sistemos generuojamais duomenimis, išsiaiškinus nukrypimo priežastis juos koreguoti.

2019–2020 metais VĮ ON naujų transporto priemonių neįsigijo, VĮ ON yra 16 nuosavybės teise priklausančių automobilių, visi jie yra apdrausti transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu, keleivių ir transporto priemonių draudimu (Kasko). Visi automobiliai yra pažymėti pagal nustatytus žymėjimo reikalavimus (nurodant ant automobilio kėbulo - šoninių durelių VĮ ON pavadinimą).

Įgyvendinus Vidaus audito tarnybos pateiktas rekomendacijas, esamos VĮ ON automobilių parko valdymui nustatytos vidaus kontrolės procedūros yra pakankamos, veiksmingos ir valdomos, užtikrintas efektyvus lėšų panaudojimas ir užkirstas kelias transporto priemonių naudojimui ne pagal paskirtį. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad anksčiau buvo padaryti pažeidimai naudojant tarnybinių transportą, atlikus rizikos vertinimą nustatytas vidutinis rizikos lygis.

3. VĮ ON tarnybinių viešojo judriojo (mobilaus) ryšio telefonų naudojimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas), patvirtintas generalinio direktoriaus 2020-01-20 įsakymu Nr. V-15. Aprašas nustato tarnybinių viešojo judriojo (mobilaus) ryšio telefonų VĮ ON darbuotojams ir jų naudojimo tvarką. Tarnybiniai viešojo judriojo (mobilaus) ryšio telefono aparatai (toliau – mobilieji telefonai), skiriami VĮ ON darbuotojams jų darbo funkcijoms vykdyti. Mobilieji telefonai darbo funkcijoms vykdyti skiriami: VĮ ON generaliniam direktoriui; VĮ ON generaliniam direktoriui tiesiogiai pavaldiems darbuotojams; departamentų vadovams ir jų pavaduotojams; centrų, skyrių, tarnybų ir grupių vadovams; Aerodromų skrydžių valdymo centrų vyresniesiems skrydžių vadovams; kitiems VĮ ON darbuotojams – jei jų tiesioginiai vadovai mato objektyvų poreikį jiems turėti tarnybinių mobilųjų telefoną. VĮ ON gali būti išduodamas: mobilusis telefono aparatas (be SIM kortelės); mobilusis telefono aparatas su VĮ ON priklausančia SIM kortele; VĮ ON priklausanti SIM kortelė (be mobilaus telefono aparato). Apraše nurodytu atveju VĮ ON išduoda mobilųjį telefoną, o darbuotojas turi teisę savo naudojamą asmeninį telefono numerį perrašyti įmonės vardu. Mobilaus telefono, naujos SIM kortelės (naujo numerio) ar perrašomos VĮ ON asmeninės SIM kortelės (asmeninio numerio) poreikis nurodomas atitinkamuose nustatytos formos Paraiškoje dėl prieigos prie informacinių išteklių suteikimo. Paraišką užpildo tiesioginis darbuotojo vadovas ir kuri suderinama ir tvirtinama VĮ ON nustatyta tvarka. Mobiluosius telefonus VĮ ON darbuotojai renka iš VĮ ON tuo metu teikiančio šias paslaugas teikėjo, neviršijant Apraše nustatytų išlaidų telefono aparatui limitų. Pasirenkamo mobilaus telefono kaina bei mėnesinių pokalbių (įskaitant paslaugų naudojimą) sumos, kuriuos apmoka VĮ ON, negali viršyti nustatytų dydžių (limitų).

Viršytą suteikto pokalbių (įskaitant paslaugas) limitą sumą apmoka darbuotojas. Mobilaus ryšio pokalbių (paslaugų) limitų viršijimą apskaičiuoja Finansinės apskaitos skyrius, lygindamas faktiškas ketvirčio išlaidas su ketvirčio pokalbių (paslaugų) limitu suma. Viršyta ketvirčio pokalbių (paslaugų) limitu suma, esant darbuotojo sutikimui, išskaičiuojama iš darbuotojui mokamo darbo užmokesčio. Kai pokalbių (paslaugų) limitas buvo nustatytas ne nuo ketvirčio pradžios, ne visam ketvirčiui tenkantis pokalbių limitas nustatomas mėnesio limitu sumą dalijant iš 30 ir dauginant iš faktiško naudotų tarnybiniu telefonu patvirtinto limitu ataskaitiniame ketvirtyje dienų skaičiaus. Viršijus nustatytą pokalbių (paslaugų) mėnesio limitą dėl objektyvių ir tiesiogiai su darbo funkcijomis susijusių priežasčių, darbuotojas turi teisę pateikti VĮ ON generaliniam direktoriui prašymą apmokėti viršytą sumą iš VĮ ON lėšų, nurodant priežastis ir pridedant (jei tokių yra) pagrindžiančius dokumentus.

Mobilieji telefonai keičiami naujais ne anksčiau kaip po trijų naudojimo metų.

VĮ ON tarnybinių viešojo judriojo (mobilaus) ryšio telefonų naudojimo tvarka yra aiški, skaidri ir pakankama. Darbuotojai tarnybinius telefonus naudoja ir savo kasdieniniame gyvenime. Kadangi tarp Telia klientų įmonės darbuotojams pokalbiai yra nemokami, pokalbiams nustatytos

sumos nėra viršijamos ir kai kurias mėnesiais net nesiekia nustatyto limito. Piktnaudžiavimo atvejų ir prašymų apmokėti viršytus pokalbių limitus per atskaitinį laikotarpį nebuvo. Atsižvelgiant į šiuos faktus, nustatytas rizikos lygis labai mažas, rizika priimtina, todėl papildomų rizikos mažinimo priemonių nenumatoma.

4. Siekiant sudaryti sąlygas ir skatinti darbuotojus naudoti elektra varomas asmenines transporto priemones, 2020-07-31 generalinio direktoriaus įsakymu Nr. V-252 buvo patvirtintas VĮ ON elektromobilių įkrovimo stotelių naudojimo tvarkos aprašas.

Aprašas nustato darbuotojų naudojimosi elektromobilių įkrovimo stotelėmis (toliau – Stotelės), skirtomis transporto priemonių akumuliatoriams įkrauti, tvarką. VĮ ON stovėjimo aikštelėje (adresu Balio Karvelio g. 25, Vilnius) įrengtos dvi 22 kW galios Stotelės. Vienu metu Stotelėse galima įkrauti keturias transporto priemones. Darbuotojui suteikiama teisė naudojantis Stotelėmis neatlygintinai įkrauti tik vieną jam nuosavybės teise priklausančią transporto priemonę. Darbuotojo transporto priemonės įkrovimui sunaudotos elektros energijos limitas netaikomas (planuojama nustatyti). Stotelių identifikavimo kortelė, įjungianti įkrovimą, naudojama tik priskirtai darbuotojo transporto priemonei. Draudžiama naudoti identifikavimo kortelę kitoms transporto priemonėms. Stotelė atlieka kiekvienos identifikavimo kortelei priskirtos transporto priemonės įkrovimui sunaudotos elektros energijos apskaitą. VĮ ON Energetikos ir inžinerinės infrastruktūros skyrius kontroliuoja elektromobilių įkrovimui sunaudotos elektros energijos kiekį ir teikia ataskaitas Finansinės apskaitos skyriui iki kito mėnesio 15 d.

Analizės atlikimo metu 6 įmonės darbuotojai turėjo nuosavybės teise priklausančias elektra įkraunamas transporto priemones ir buvo išduota viena Stotelių identifikavimo kortelė, įjungianti įkrovimą.

Kadangi Aprašas patvirtintas neseniai, galimi tvarkos piktnaudžiavimo atvejai nenustatyti. Nustatytas labai mažas rizikos lygis.

2020 m. atlikus (po 2019 m. korupcinių rizikų registre esančių rizikų korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo) VĮ ON rizikų registre esančių korupcijos rizikų analizę (įskaitant ir naujai įtrauktas rizikas), nustatyta, kad VĮ ON iš viso valdomos 49 rizikos, iš jų 3 – labai didelės, 2 – didelės, 20 – vidutinių, 14 – mažų, 10 – labai mažų rizikų. Vadovaujantis VĮ ON antikorpucinės vadybos sistemos reikalavimais, į VĮ ON korupcinių rizikų registrą įtrauktos rizikos įprastai pervinginamos ne rečiau kaip kartą per metus (IV ketv.), prirėikus, t. y. atsiradus naujų rizikų, jos nedelsiant įtraukiamos į korupcinių rizikų registrą ir atliekamas šių rizikų korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas. Atsižvelgiant į nustatytą korupcijos rizikos dydį, VĮ ON vertina, ar nustatyti papildomas priemonės korupcijos rizikos mažinimui (kai nustatyta rizika labai didelė, didelė ar vidutinė) arba prisiimti riziką, nesiimant papildomų priemonių (kai rizika maža ar labai maža), atsižvelgiant į mažą rizikos pasireiškimo tikimybę arba vertinant tai, kad papildomos priemonės bus neproporcingos nustatytos rizikos laipsniui.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Kompensacijų už asmeninio lengvojo automobilio naudojimą tarnybos reikmėms tvarkos peržiūrėjimas	2020-12-31	Bus aiškesnė faktinė patirtų degalų įsigijimo išlaidų kompensacijos tvarka; bus aiškūs kriterijai, kokias atvejais laikoma, kad asmeninis automobilis naudojamas tarnybos reikmėms.

VVKD buvo atliktas veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinimas ir korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas: *turto valdymo srities – tarnybinių automobilių naudojimas*. Analizės laikotarpis – 2019-07-01 – 2020-06-30. Analizę atliko – VVKD už korupcijos prevenciją atsakingas asmuo - generalinio direktoriaus pavaduotojas Gediminas Vasiliauskas

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas

- 1) Vidaus vandenų kelių eksploatavimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2009-11-25 įsakymu Nr. 3-600 „Dėl vidaus vandenų kelių eksploatavimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Vidaus vandenų kelių eksploatavimo taisyklės).
- 2) VVKD įstatai, patvirtinti Susisiekimo ministro 2018-02-07 įsakymu Nr. 3-55 „Dėl valstybės įmonės Vidaus vandens kelių direkcijos įstatų pakeitimo“.
- 3) VVKD generalinio direktoriaus 2018-09-07 įsakymas Nr. 4S-124 „Dėl pareigybės nuostatų patvirtinimo“.
- 4) VVKD generalinio direktoriaus 2019-08-21 įsakymas Nr. 4P-23 „Dėl pareigybės ir pareiginių nuostatų patvirtinimo“.
- 5) VVKD generalinio direktoriaus 2019-04-12 įsakymas Nr. 4S-36 „Dėl tarnybinių automobilių naudojimo valstybės įmonėje Vidaus vandens kelių direkcijoje“.
- 6) VVKD Viešųjų pirkimų organizavimo tvarka, patvirtinta VVKD generalinio direktoriaus 2015-02-20 įsakymu Nr. 4S-28 „Dėl VVKD viešųjų pirkimų tvarkos patvirtinimo“ (toliau – Viešųjų pirkimų organizavimo tvarka).

VVKD tarnybinių automobilių naudojimo tvarka patvirtinta generalinio direktoriaus įsakymu. Tvarkoje detalios reglamentuotos procedūros: nustatyta VVKD tarnybinių lengvųjų ir tarnybinių lengvųjų krovinių automobilių naudojimo, saugojimo, ridos ir degalų apskaitos žymėjimo, techninės priežiūros, remonto, naudojimo kontrolės, netarnybinių automobilių naudojimo tarnybos reikmėms tvarką ir darbuotojų atsakomybę už taisyklių pažeidimą. Tarnybinių automobilių bazinės kuro normos ir ridos limitai, taip pat VVKD darbuotojų, turinčių teisę naudotis tarnybiniais automobiliais, pareigybių sąrašas patvirtinti VVKD generalinio direktoriaus įsakymu.

VVKD generalinio direktoriaus įsakymu paskirti už VVKD tarnybinių automobilių naudojimo tvarkos nuostatų įgyvendinimą atsakingi asmenys: VVKD Kelių ir hidrotechnikos statinių priežiūros skyriaus vyresnysis inžinierius atsakingas už tarnybinių automobilių eksploatavimą, techninę priežiūrą, draudimą, kelionės lapų išdavimą ir tinkamą pildymą (toliau – atsakingas darbuotojas), o VVKD generalinio direktoriaus pavaduotojas atsakingas už lėšų, skiriamų tarnybiniais automobiliais išlaikyti ir jų nuomai, kompensacijų degalų įsigijimo išlaidoms ir automobilio amortizacijai padengti naudojimo kontrolę. Tačiau nėra reglamentuotas šios kontrolės dokumentavimas, terminai ir pan., o tai gali būti laikoma korupcijos pasireiškimo rizikos veiksniumi.

VVKD tarnybinių automobilių naudojimo tvarkos (toliau – Naudojimo tvarka) 16 p. nustatyta, kad ne darbo ir poilsio bei švenčių dienomis tarnybiniai automobiliai naudojami tik tarnybos reikmėms (darbo funkcijoms vykdyti), gavus VVKD generalinio direktoriaus arba generalinio direktoriaus pavaduotojo leidimą, kuris įforminamas rezoliucija ant darbuotojo prašymo (tarnybinio pranešimo). Naudojimo tvarka 54 p. nustatyta, kad „kontroliuoti, kaip laikomasi šių Taisyklių, pavedama generalinio direktoriaus pavaduotojui.“. Toks neaiškus reglamentavimas sudaro prielaidas situacijai, kad darbuotojas, atliekantis kai kurias funkcijas, pats save kontroliuoja, o tai neužtikrina skaidrumo, gali lemti korupcijos prielaidas sudarančių rizikos veiksnių atsiradimą.

VVKD Naudojimo tvarkos IV skyrius reglamentuoja tarnybinių automobilių ridos ir degalų apskaitą. Jame, be kita ko, nustatyta, kad degalų viešąjį pirkimą inicijuoja Techninės priežiūros ir gamybos skyrius (27 p.), paraišką degalų pirkimui rengia Atsakingas darbuotojas (28 p.), kuris, kaip minėta yra Kelių ir hidrotechnikos statinių priežiūros skyriaus vyresnysis inžinierius. Šios nuostatos prieštarauja VVKD Viešųjų pirkimų organizavimo tvarkai, kurios 35 p. nustato, kad planinis pirkimas pradedamas pirkimų iniciatoriui parengus paraišką. Pagal Viešųjų pirkimų organizavimo tvarkos 5.4 punktą, pirkimų iniciatorius - įmonės struktūrinis padalinys, kuris nurodė poreikį įsigyti reikalingų prekių, paslaugų arba darbų. Darytina išvada, kad VVKD vidiniai teisės aktai nesuderinti po 2018 m. įgyvendintų VVKD struktūrinių pertvarkymų, dėl kurių, be kita ko, tarnybinių automobilių priežiūros ir naudojimo sritis buvo perduota iš Laivų techninės priežiūros bazės (dabar, nuo 2018 m., Techninės priežiūros ir gamybos skyrius) Kelių ir hidrotechnikos statinių priežiūros skyriui. Tai, kad darbuotojų, organizuojančių degalų įsigijimo inicijavimą funkcijos reglamentuotos dviprasmiškai, lemia neaiškias atsakomybės ribas, galima laikyti korupcijos pasireiškimo rizikos veiksniumi.

Faktinė automobilio degalų naudojimo bazinė norma ir taikomas degalų naudojimo koeficientas nustatomi atlikus kontrolinį važiavimą ir tvirtinama VVKD generalinio direktoriaus įsakymu (Naudojimo tarka 35 p.). Tačiau jokiam darbuotojui jokių VVKD dokumentu nepriskirta atlikti kontrolinį važiavimą. Pagal žodinį Kelių ir hidrotechnikos statinių priežiūros skyriaus vyresniojo inžinieriaus paaiškinimą, kontrolinius važiavimus atlieka arba jis pats, arba kitas darbuotojas. Šios funkcijos nepriskyrimas nei vienam darbuotojui sudaro prielaidas kilti rizikai, kad kontrolinis važiavimas bus neatliktas laiku, atliktas netinkamai, o prireikus – nebus įmanoma pareikalauti darbuotojų atsakomybės. Tokia situacija nesuderinama su skaidrumo, racionalaus turto panaudojimo principais, ir gali didinti korupcijos pasireiškimo riziką.

7) Tarnybiniais automobiliais turi teisę naudotis VVKD darbuotojai, nurodyti VVKD generalinio direktoriaus įsakymu patvirtintame pareigybių sąrašė (Naudojimo tarka 9 p.). Šis pareigybių sąrašas neatitinka aktualių VVKD pareigybių, pvz.: projektų ir integracijos skyriaus vyriausiasis specialistas (dabar šios pareigybės nėra, tačiau yra projektų vadovas) ir kt. Į pareigybių, kurias einantys darbuotojai gali naudotis tarnybiniais automobiliais, sąrašą neįtraukus faktinių pareigybių, gali būti sudarytos prielaidos piktnaudžiavimui, neatsakingai naudotis VVKD turtais ir galimybės piktnaudžiavusiems darbuotojams išvengti atsakomybės. VVKD darbuotojai, turintys teisę vairuoti tarnybinius automobilius, su taisyklėmis, patvirtintomis VVKD generalinio direktoriaus 2019-04-12 įsakymu Nr. 4S-36 „Dėl tarnybinių automobilių naudojimo valstybės įmonėje Vidaus vandens kelių direkcijoje“, supažindinami pasirašytinai. Atsižvelgiant į tai, kad VVKD nuo 2020 m. įdiegta elektroninė dokumentų valdymo sistema „Kontora“, darbuotojai su dokumentais supažindinami elektroniniu būdu. Atsižvelgiant į šį neatitikimą, siūlytina Naudojimo tarka patikslinti.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė VVKD tarnybinių automobilių naudojimo srityje yra minimali, nes patvirtintas šių veiklos sritį reglamentuojantis vidaus teisės aktas – Naudojimo tarka, kurioje nustatytos visos būtinos procedūros, asmenų pareigos ir teisės, tačiau konstatuotina, kad yra priežasčių, didinančių korupcijos pasireiškimo rizikos lygį. Dėl šios priežasties būtina pakeisti Naudojimo tarką ir pašalinti neaiškias arba dviprasmiškas nuostatas.

Veiklos srities vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai

1. Vidaus teisės aktas – Naudojimo tvarka, reglamentuojanti šių veiklos sritį, yra neaiški ir dviprasmiška, neatitinka kitų vidinių teisės aktų.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Patikslinti VVKD tarnybinių automobilių naudojimo tvarką, suderinti su kitais vidaus teisės aktais	2021-04-30	Skaidresnis, aiškesnis tarnybinių automobilių naudojimo procesas, pašalintos neaiškios ir dviprasmiškos nuostatos

VVKD turto valdymo gerinimo priemonių sąrašas, pateiktas SM Centrinio vidaus audito skyriaus:

1. Pakeisti įmonės generalinio direktoriaus 2015-08-19 įsakyme Nr. 4S-133 atsakingo už paskesniąją finansų kontrolę asmens pareigas, kad jos atitiktų pareigas, numatytas įmonės organizacinėje struktūroje;

2. Pakeisti įmonės darbo tvarkos taisyklėse nurodytą įmonės organizacinę struktūrą, kad ji atitiktų šiuo metu galiojančią, patvirtintą įmonės valdybos;

3. Numatyti įmonės rizikos valdymo politikoje rizikos valdymo etapų vykdymo periodiškumą;

4. Atnaujinti įmonės generalinio direktoriaus 2006 m. vasario 28 d. įsakymu Nr. 4S-36 patvirtintas Informacinės saugos reikalavimų priemones;

5. Atnaujinti įmonės generalinio direktoriaus 2008 m. kovo 12 d. įsakymu Nr. 4S-49 patvirtintus Informacinių sistemų duomenų saugos nuostatus pagal teisės aktų reikalavimus;

6. Parengti pagal teisės aktų reikalavimus ir patvirtinti įmonės informacinių sistemų saugos politiką įgyvendinančius dokumentus: informacinių sistemų veiklos testavimo valdymo planą,

informacinių sistemų naudotojų administravimo taisyklės, informacinių sistemų saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklės;

7. Parengti ir patvirtinti įmonės mokymų tvarkos aprašą;

8. Atnaujinti įmonės Hidrografijos skyriaus nuostatus, atsižvelgiant į įmonės struktūros 2018 m. pakeitimus;

9. Organizuoti valdybos posėdį dėl įmonės Pardavimų skyriaus ir Pardavimų direktoriaus pareigybės reikalingumo, kuriame būtų priimtas sprendimas dėl įmonės struktūros pakeitimo arba šio skyriaus sukomplektavimo, taip pat dėl įmonės valdybos darbo reglamento pakeitimo pagal susisiekimo ministro 2018 m. vasario 7 d. įsakymu Nr. 3-55 patvirtintuose įmonės įstatuose valdybai priskirtas funkcijas poreikio;

10. Pateikti siūlymus Susisiekimo ministerijai dėl vykdomo SM programos tikslo vertinimo kriterijų ir veiksmų papildymo rodikliais dėl gylių palaikymo valstybinės reikšmės vidaus vandenu keliuose ir įmonės veiklos procesų (tarp jų vagos valymo) efektyvumo matavimo;

11. Nustatyti išlaidų priskyrimo komercinei veiklai / SM programos tikslui tvarką ir atskirti komercinės veiklos sąnaudas;

12. Pakeisti įmonės apskaitos politiką dėl SM programos tikslo asignavimų priskyrimo pagrindinei įmonės veiklai (pajamoms ir sąnaudoms) ir papildyti ją nuostatomis dėl iškasto grunto kiekio apskaitos;

13. Gražinti įmonei nepagrįstai skirtą 339,50 eurų kompensaciją už tarnybinio automobilio naudojimą atostogų metu;

14. Pakeisti įmonės tarnybinių komandiruočių ir darbo, atliekamos kelionėje ir lauko sąlygomis, įforminimo ir atsiskaitymo tvarkos aprašą pagal aktualias teisės aktų redakcijas ir pakeistą įmonės struktūrą;

15. Įsakymu paskirti pirkimų iniciatorius ir įpareigoti juos pasirašyti nešališkumo deklaracijas ir konfidencialumo pasižadėjimus bei deklaruoti privačius interesus pagal Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 4 str. 3 d. 8 p.;

16. Užtikrinti, kad planuojant pirkimus pagal pateiktus poreikius panašūs pirkimai nebūtų skaidomi į dalis;

17. Įpareigoti atsakingą už prevencinę kontrolę asmenį vykdyti viešųjų pirkimų prevencinę kontrolę, numatytą įmonės viešųjų pirkimų organizavimo tvarkos 31 p. bei Susisiekimo ministerijai asignavimų pagrindimo ataskaitose nurodytas sąskaitas po atliktų viešųjų pirkimų teikti vizuotas įmonės atsakingo už prevencinę kontrolę asmens;

18. Pakeisti įmonės viešųjų pirkimų organizavimo tvarkos 21 p. ir su juo susijusias nuostatas (dėl poreikio rengti ketvirtines ataskaitas), suderinti 38 p. nuostatas su įmonės mažos vertės pirkimų taisyklėmis, papildyti 6 priede pateiktos pirkimo paraiškos formą skiltimis dėl pirkimų būtinumo pagrįstumo, finansavimo šaltinio ir rinkos tyrimo ir jo dokumentavimo;

19. Įpareigoti pirkimo iniciatorius tinkamai pildyti paraišką, užpildant visą prašomą pateikti informaciją ir dokumentuoti atliktą rinkos tyrimą;

20. Papildyti įmonės viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamentą pasiūlymų tikrinimo lapo pavyzdine forma;

21. Užtikrinti rašytinių sutarčių rengimo kontrolę pirkimams, kurių vertė viršija 3,0 tūkst. eurų be PVM pagal Pirkimų įstatymo 94 str. 7 d.;

22. Numatyti įmonės generalinio direktoriaus įsakyme dėl viešųjų pirkimų komisijos skyrimo komisijos pirmininką ir narius pavaduojančius asmenis;

23. Nustatyti sutarčių viešinimo Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (CVPIS) pagal Pirkimų įstatymo 94 str. 9 d. kontrolės procedūrą;

24. Kreiptis į Aplinkos ministeriją dėl iškasto grunto statuso ir informuoti apie gautą atsakymą Susisiekimo ministerijai;

25. Įsakymu patvirtinti įkainius už krovinių vežimą vidaus vandens keliais (pagal kalkuliaciją);

26. Pateikti siūlymus Susisiekimo ministerijai dėl ambicingesnių įmonės metų ūkinės finansinės veiklos rodiklių ir jų dydžių įmonės vadovo mėnesinės algos kintamosios dalies dydžiui nustatymo;

27. Nusistatyti objektyvius kriterijus, kurie užtikrintų iškasto grunto realizavimo skaidrumą.

Detonas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą atliko turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo veiklos srityje. Analizuojamas laikotarpis: 2019-01-01 – 2020-07-01. Analizę atliko darbuotojų saugos ir sveikatos specialistas – transporto vadybininkas Ramūnas Ragulskis.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

- 1) „Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo nuostatų laikymosi AB „Detonas“ tvarka“ patvirtinta direktoriaus 2017 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. K1-79;
- 2) „AB „Detonas“ laisvų lėšų ir finansinės rizikos valdymo politikos aprašas“ patvirtintas direktoriaus 2019 m. rugsėjo 30 d.;
- 3) „AB „Detonas“ apskaitos politika“ patvirtinta direktoriaus 2017 m. lapkričio 27 d. įsakymu Nr. V1-33;
- 4) „AB „Detonas“ rizikos valdymo politika ir tvarka“ patvirtinta direktoriaus 2019 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. V1-31;
- 5) „AB „Detonas“ tarnybinių automobilių naudojimo taisyklės“ patvirtintos direktoriaus 2016 m. lapkričio 16 d. įsakymu Nr. V1-46;
- 6) AB „Detonas“ viešojo nekilnojamojo turto pardavimo paslaugų pirkimo komisijos posėdžio protokolai: 2019 m. kovo 26 d. Nr. P/2019-04; 2019 m. kovo 27 d. Nr. P/2019-05;
- 7) Negyvenamų patalpų nuomos sutartys: Nuomos sutartis 2019 m. rugpjūčio 28 d. Nr. 2019-08/21; Nuomos sutartis 2019 m. vasario 18 d. Nr. 2019/01-1;
- 8) 2020 m. vasario 28 d. Audito ataskaita. Nepriklausomo auditoriaus išvada;
- 9) AB „Detonas“ įstatai;
- 10) AB „Detonas“ korupcijos prevencijos tvarkos aprašas patvirtintas direktoriaus 2017 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V1-31;

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą buvo atlikta dokumentų analizė, teisės aktų ir dokumentų peržiūra/vertinimas.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo veiklos srityje buvo vertintas pagal Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje pateiktus kriterijus.

Per analizuojamąjį laikotarpį Bendrovėje nebuvo užfiksuoti Korupcijos prevencijos įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atvejai. Taip pat nebuvo užfiksuoti teisės pažeidimų atvejų, už kuriuos numatyta administracinė, tarnybinė (drausminė) ar kitokia teisinė atsakomybė. Per analizuojamąjį laikotarpį Bendrovės darbuotojų susijusių su vertinama veikla uždaviniai, vykdomos funkcijos, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka pakankamai išsamiai apibrėžti. Specialiųjų tyrimų tarnyba nėra atlikusi AB „Detonas“ korupcijos rizikos analizės.

Veiklos srities vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai

1. **Išoriniai ir sisteminiai rizikos veiksniai** - neaiškių ar nesuderintu teisės aktų, reguliuojančių turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo nepastebėta.
2. **Vidiniai rizikos veiksniai** - strateginės ir veiklos politikos, procedūros, vidiniai teisės aktai pakankamai apibrėžia turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo, tačiau nėra reglamentuota nekilnojamojo ir kilnojamojo turto pardavimo tvarka.
3. **Individualūs rizikos veiksniai** - nežinojimo, amoralumo, spaudimas darbo aplinkoje, interesų konfliktų deklaracijos nepildymo apraiškų nepastebėta.
4. **Darbo proceso rizikos veiksniai** - neskaidrių ar nefiksuojamų sprendimų priėmimo, silpno darbo procesų organizavimo ar darbo proceso ir procedūrinių spragų, kurios lemia, kad už tam tikrus veiksmus ar jų neatlikimą niekas neprisiima atsakomybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo veiklos srityje nepastebėta

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Parengti ir patvirtinti kilnojamojo turto pardavimo tvarką, kurioje būtų numatyti	2020-12-31	Parengta ir patvirtinta kilnojamojo turto pardavimo tvarka. Skaidresnis ir

	kilnojamojo turto pardavimo inicijavimo, siūlomo parduoti kilnojamojo turto vertės nustatymo ir pardavimo procesai.		objektyvesnis kilnojamojo turto pardavimas.
2.	Parengti ir patvirtinti nekilnojamojo turto nuomos tvarką	2020-12-31	Parengta ir patvirtinta nekilnojamojo turto nuomos tvarka. Skaidresnis ir objektyvesnis nekilnojamojo turto nuomojimas.

AB KP atliko korupcijos pasireiškimo tikimybės analizę dvejose veiklos srityse: *AB KP turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo* (pagal KPI 6 straipsnio 4 dalies 5 kriterijų – daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo); *AB KP turto (transporto, technikos, medžiagų) panaudojimas kelių priežiūros/rangos darbuose* (pagal KPI 6 straipsnio 4 dalies 1 kriterijų – padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika). Analizuotas laikotarpis nuo 2019-01-01 – 2020-07-31. Kai kuriais atvejais taip pat vertinti ir kitu laiku sudaryti sandoriai. Korupcijos rizikos analizę atliko AB KP Saugos ir prevencijos skyriaus verslo saugos specialistas.

Atliekant korupcijos rizikos analizę, išnagrinėti ir (ar) įvertinti AB KP vidiniai teisės aktai ir dokumentai, vidiniame tinklapyje bei interneto svetainėje skelbiama informacija, atliktų vidinių tyrimų, darbuotojų telefonu, susitikimų metu pateikta informacija apie darbo praktiką ir veiklos rezultatus analizuojamose veiklos srityse.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

- 1) AB KP valdybos 2019-04-30 protokolu Nr. VP-11 patvirtinta AB „Kelių priežiūra“ apskaitos politika;
- 2) AB KP valdybos 2019-09-26 protokolu Nr. VP-21 patvirtinta AB „Kelių priežiūra“ nekilnojamo turto valdymo politika;
- 3) AB KP generalinio direktoriaus 2018-10-23 įsakymu Nr. V-206 patvirtintos Inventorizacijos taisyklės TV-57;
- 4) AB KP generalinio direktoriaus 2018-11-02 įsakymu Nr. V-215 patvirtinta Organizuojamų elektroninių aukcionų, kuriuose parduodamas turtas, vykdymo informacinių technologijų priemonėmis tvarkos aprašas TV-54;
- 5) AB KP generalinio direktoriaus 2019-07-16 įsakymu Nr. V-188 patvirtintos Nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti turto pardavimo viešuose prekių aukcionuose taisyklės TV-29 (2-asis leidimas);
- 6) AB KP generalinio direktoriaus 2019-10-29 įsakymu Nr. V-263 patvirtinta Nematerialiojo ir ilgalaikio materialiojo turto bei mažaverčio inventoriaus nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarka TV-25 (2-asis leidimas);
- 7) AB KP generalinio direktoriaus 2018-07-12 įsakymu Nr. V-93 patvirtinta Technikos ir mechanizmų paslaugų teikimo tvarka TV-36 (2-asis leidimas);
- 8) AB KP generalinio direktoriaus 2019-06-07 įsakymu Nr. V-156 papildyta Technikos ir mechanizmų paslaugų teikimo tvarka TV-36;
- 9) AB KP generalinio direktoriaus 2020-04-09 įsakymu Nr. V-115 patvirtinta Nekilnojamo turto išnuomojimo tvarka TV-99;
- 10) AB KP generalinio direktoriaus 2020-07-24 įsakymu Nr. V-285 patvirtinta Debitorinių ir kreditorinių įsipareigojimų valdymo tvarka TV-85 (3-iasis leidimas);
- 11) AB KP generalinio direktoriaus 2020-08-28 įsakymu Nr. V-332 patvirtinta Vidinių sandorių, atsargų ir pajamų kaupimo apskaitos tvarka TV-95 (4-asis leidimas);
- 12) AB KP generalinio direktoriaus 2020-08-20 įsakymu Nr. V-320 patvirtinta Darbų atlikimo metu susidariusios medienos panaudojimo/utilizavimo instrukcija IN-121.

Atliekant *Turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo* korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, pirmiausia reikalinga konstatuoti, kad AB KP ilgalaikis materialus turtas ir atsargos, 2019 m. Metinės finansinės ataskaitos duomenimis, 2019-12-31 dienai sudarė: pastatai ir statiniai – 44,065

mln. Eur, mašinos ir įranga – 19,027 mln. Eur, transporto priemonės – 15,357 mln. Eur, kiti įrenginiai, prietaisai ir įrankiai – 4,050 mln. Eur, kitas materialus ilgalaikis turtas – 1,051 mln. Eur, nebaigta statyba – 174 tūkst. Eur, atsargos – 7,605 mln. Eur.

Nuo 2019-01-01 valstybės įmonė „Kelių priežiūra“ tapo akcine bendrove „Kelių priežiūra“, o patikėjimo teise valdytas valstybei nuosavybės teise priklausantis nestrateginis ilgalaikis, trumpalaikis ir finansinis turtas investuotas sudarant AB „Kelių priežiūra“ įstatinį kapitalą.

Valstybės valdomų bendrovių, skirtingai nei valstybės įmonių, nuosavybės teise priklausančio nekilnojamojo turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarkos specialieji įstatymai nenustato (Rekomendacinių valstybės valdomų įmonių nekilnojamojo turto valdymo gairių V dalies nuostatos). Valstybės valdomų bendrovių nuosavybės teise priklausantis nekilnojamas turtas valdomas, naudojamas ir disponuojamas vadovaujantis bendraisiais nekilnojamojo turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo reguliuojančiais teisės aktais: Lietuvos Respublikos civiliniu kodeksu, Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymu, taip pat bendrovių įstatais bei patvirtintomis bendrovių tvarkomis. Valstybės valdomoms bendrovėms nuosavybės teise priklausančio turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme nustatyti principai nėra privalomi. Nors dalis šių principų sutampa su nurodytais Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme (efektyvumo ir racionalumo), tačiau yra ir tokių principų, kuriuos rekomenduojama taikyti tik valstybės valdomų bendrovių nekilnojamajam turtui valdyti, naudoti ir disponuoti juo: skaidrumo, viešumo, atitikties rinkos sąlygoms, reputacijos valdymo. Pažymėtina, kad valstybės valdomoms bendrovėms rekomenduojami principai apima tik nekilnojamąjį turtą, o kilnojamojo turto, priešingai nei valstybės ir savivaldybių kilnojamojo turto valdymo, naudojimo ir disponavimo, nenustato.

Atsižvelgiant į LR Finansų ministerijos 2017-04-18 parengtas Rekomendacines valstybės valdomų įmonių nekilnojamojo turto valdymo gaires, AB KP valdyba yra patvirtinusi Nekilnojamo turto valdymo politiką (toliau – Politika), kuria yra nustatytos pagrindinės Bendrovės valdomo nekilnojamojo turto valdymo gairės, vieningi nekilnojamojo turto valdymo principai ir sudaromų nekilnojamojo turto valdymo bei disponavimo sandorių tvarka, siekiant užtikrinti AB KP sudaromų nekilnojamojo turto pardavimo ir nuomos sandorių teisėtumą, skaidrumą bei viešumą. Politikoje apibrėžta, kad AB KP, vykdydama veiklą, vadovaujasi šiais nekilnojamojo turto valdymo principais:

Naudingumo, racionalumo ir efektyvumo principu – AB KP valdomas turtas turi būti naudojamas efektyviai AB KP funkcijoms vykdyti, o laisvas nenaudojamas turtas turi būti parduodamas arba išnuomojamas. Sudarant nekilnojamojo turto sandorius, turi būti siekiama, kad turtas būtų perkamas, parduodamas ar nuomojamas atsižvelgiant į rinkos sąlygas, naudojant racionalius ir pagrįstus turto rinkos vertės nustatymo metodus, taikant turto vertės nustatymo gerąsias praktikas: (i) parduodant ar nuomojant AB KP nekilnojamąjį turtą, turi būti siekiama parduoti ar nuomoti jį rinkos sąlygomis, sudarant galimybes turtą įsigyti, išsinuomoti kuo daugiau asmenų ir užtikrinant sąžiningą konkurenciją; (ii) parduodant ar nuomojant turtą turi būti skaidriai nustatoma šio turto vertė, taikant aiškius ir pagrįstus turto vertės nustatymo metodus ir gerąsias praktikas, įskaitant ir nepriklausomo turto vertinimo procedūras (kai tai ekonomiškai tikslinga).

Viešumo principu – AB KP savo interneto svetainėje www.keliuprieziura.lt teikia teisingą ir išsamią, atsižvelgiant į konfidencialumo reikalavimus, informaciją apie AB KP išnuomojamą turtą bei sudaromus nekilnojamojo turto pardavimo ir nuomos sandorius.

Skaidrumo principu – priimant sprendimus dėl nekilnojamojo turto perleidimo nuosavybės arba nuomos teisėmis dalyvaujantys asmenys arba tokio perleidimo procedūras vykduojantys asmenys yra įpareigoti laikytis AB KP vidaus teisės aktų ir Lietuvos Respublikoje galiojančių teisės aktų, sąžiningumo, teisingumo bei nulinės tolerancijos korupcijai principo. Pardavimo sandorių sudarymui prioritetą teikiama aukciono procedūrai, detali procedūra nustatoma vidaus teisės aktais.

Nekilnojamojo turto naudojimo apskaitos vedimo ir ataskaitų teikimo principu – visi AB KP sudaromi nekilnojamojo turto sandoriai yra apskaitomi AB KP viduje ir AB KP yra paskirti asmenys, atsakingi už tokios informacijos atnaujinimą, priežiūrą ir savalaikį teikimą AB KP valdymo ir priežiūros organų nariams.

Teisėtumo principu – AB KP nekilnojamojo turto sandoriai sudaromi griežtai laikantis

Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos teisės aktų reikalavimų, šios Politikos bei kitų AB KP vidaus teisės aktų.

Reputacijos valdymo principu – sudarant AB KP nekilnojamojo turto sandorius, turi būti siekiama užtikrinti gerą AB KP reputaciją ir įvertinti kitos nekilnojamojo turto sandorį sudarančios šalies reputaciją bei finansines galimybes įsigyti, nuomoti AB KP nekilnojamąjį turtą. Tuo tikslu vidaus teisės aktų nustatyta tvarka gali būti prevenciškai atliekamos juridinių asmenų ir (ar) fizinių asmenų, su kuriais AB KP yra sudariusi ar ketina (planuoja) sudaryti nekilnojamojo turto pirkimo-pardavimo ir (ar) nuomos sutartis ar susitarimus, patikrinimo procedūros, siekiant iš anksto įvertinti šių asmenų galimybes tinkamai vykdyti esamus ar būsimus sutartinius įsipareigojimus, įvertinti jų patikimumą.

Taip pat AB KP yra patvirtinta Nekilnojamojo turto išnuomojimo tvarka TV-99, kurioje atskirais priedais yra nustatyta nuomos kainos apskaičiavimo metodika bei tipinė turto nuomos sutartis su bendrosiomis ir specialiosiomis sąlygomis. Tvarkoje aiškiai ir detalai apibrėžtas nekilnojamojo turto nuomos proceso organizavimas ir nuomos kainos nustatymas; sprendimų priėmėjai, priklausomai nuo nuomos sutarties vertės ir nuomos laikotarpio; trumpalaikės nuomos sąlygos; paraiškų pateikimas ir vertinimas; turto trumpalaikės nuomos sąlygos; kriterijai ir sąlygos, draudžiančios sudaryti nuomos sutartis su potencialiais nuomininkais; nuomojamojo turto ir sudarytų sutarčių viešinimas bei skundų, pareiškimų ar prašymų pateikimas ir nagrinėjimas.

Korupcijos rizikos analizės tiriamuoju laikotarpiu, nuo 2019-01-01 AB KP iš valstybės įmonės tapus akcine bendrove, nekilnojamo turto valdymo srityje nebuvo parduota ar išnuomota nekilnojamojo turto objektų, todėl nėra nustatyta korupcijos rizikos veiksnių. Pastaruoju metu yra sudarytas išnuomojamo nekilnojamojo turto sąrašas, kuris, kaip ir numato AB KP vidaus teisės aktuose įtvirtinti viešumo ir skaidrumo principai, yra patalpintas AB KP internetinėje svetainėje⁶. Negavus potencialių nuomininkų pasiūlymų bei siekiant didžiausios ekonominės naudos Bendrovei, atlikus viešųjų pirkimų procedūras, 2020-07-30 su UAB „Apus turtas“, įm. kodas 302249875, sudaryta tarpininkavimo paslaugų, nuomojant nekilnojamąjį turtą, sutartis, apimanti konsultacijas Bendrovei objektų nuomos klausimais, efektyvios reklamos bei klientų paieškos vykdymą, dalyvavimą derybose bei nuomos sutarties projekto parengimą.

2020-07-02 AB KP ir Vilkaviškio rajono sporto mokyklos susitarimu Nr. PS20-144, pastarosios iniciatyva, nutraukta Ilgalaikio materialiojo turto nuomos sutartis PAR-926. Sutartis buvo sudaryta 2018-12-20, vadovaujantis LR Valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo 11 straipsnio 4 punktu, LR Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 15 straipsnio 3 dalimi, LR Vyriausybės 2001-12-14 nutarimo Nr. 1524 „Dėl valstybės ilgalaikio materialiojo turto nuomos“ 8 punktu ir atsižvelgiant į VĮ „Kelių priežiūra“ generalinio direktoriaus 2018-09-21 įsakymą Nr. V-169 „Dėl VĮ „Kelių priežiūra“ patikėjimo teise valdomo nekilnojamo ir ilgalaikio materialiojo turto pripažinimo nereikalingu valstybės funkcijoms įgyvendinti“ bei viešojo nuomos konkurso rezultatus. Buvo išnuomos 406,42 m² ploto patalpos sportinei veiklai vykdyti dviejų metų laikotarpiui. Pradinė nustatyta patalpų nuomos 1 m² kaina – 1,495 Eur/mėn., plus mokesčiai už vandenį, elektros energiją, komunalines paslaugas. Pradinė patalpų nuomos kaina buvo apskaičiuota pagal Nuompinigių už valstybės ilgalaikio ir trumpalaikio materialiojo turto nuomą skaičiavimo taisyklės. Sutartis su Vilkaviškio rajono sporto mokykla buvo sudaryta už 1,56 Eur/mėn. už 1 m² nuompinigių mokestį. Nustatyta, kad sudarytas nuomos sandoris nebuvo pavišintas, taip pat nebuvo užtikrintas sutartinės prievolės, kad nuomininkas per penkias darbo dienas nuo priėmimo ir perdavimo akto pasirašymo dienos įsipareigoja įregistruoti nuomos sutartį Nekilnojamojo turto registre, įgyvendinimas. Taigi, neskelbiant nei viešai apie sudarytus sandorius, nei sutartyje nenustačius arba neužtikrinus nuomininkui pareigos ją įregistruoti Nekilnojamojo turto registre, neužtikrinamas viešumas, kuris yra vienas iš veiksnių mažinant korupcijos pasireiškimo tikimybę.

Siekiant užtikrinti Rekomendacinėse valstybės valdomų įmonių nekilnojamojo turto gairėse nustatytą viešumo principą valstybės valdomoms bendrovėms ir šiose bendrovėse valstybę atstovaujančioms institucijoms: (i) AB KP sudarytus turto sandorius viešinti AB KP internetiniame

⁶ <http://www.keliuprieziura.lt/paslaugos/patalpu-nuoma/429>

tinklapyje, skelbiant išnuomoto turto ketvirčio suvestines apie tuo laikotarpiu naujai sudarytas nuomos sutartis, pateikiant apibendrintą statistinę informaciją (sutarties sudarymo data, terminas, objekto adresas, išnuomotas plotas, kokia veikla vykdoma ir pan.); (ii) užtikrinti nuomininko pareigos turto sandorio įregistravimo Nekilnojamojo turto registre kontrolę. 2) Siekiant užtikrinti viešumo, skaidrumo ir reputacijos valdymo principus, AB KP interneto svetainėje, Paslaugų skiltyje, išorės klientams sudaryti sąlygas lengvai susipažinti su išnuomojamų objektų sąrašu – šiuo metu jis pasiekiamas tik adresu <http://www.keliuprieziura.lt/paslaugos/patalpu-nuoma/429>.

Nors AB KP kilnojamojo turto vertė paprastai yra mažesnė nei nekilnojamojo turto, tačiau parduodant ir kilnojamąjį turtą turi būti užtikrintas skaidrumas ir nešališkumas. Atliekant korupcijos rizikos analizę, buvo įvertintos AB KP kilnojamojo turto pardavimo, nurašymo ir likvidavimo tvarkos bei jų vykdymo procesai.

Valstybės valdomų bendrovių kilnojamasis turtas nėra laikomas valstybės turtu ir jo pardavimui neprivaloma vadovautis Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 27 straipsnio 1 dalyje nurodytu pardavimu viešuose prekių aukcionuose. Tai reiškia, kad AB KP nereikalingą arba netinkamą (negalimą) naudoti nematerialųjį, ilgalaikį materialųjį bei trumpalaikį inventorių gali parduoti pačios nusistatyta tvarka ir būdais. Tačiau AB KP, siekdama išvengti daugelio korupcijos rizikų, sumažinti žmogiškojo veiksnio įtaką pardavimo procesui, ypač nustatant parduodamo turto kainą, padidinti skaidrumą ir, galbūt, pardavimo pajamas, tokio turto pagrindiniu ir prioritetiniu pardavimo būdu laiko pardavimą viešuose prekių aukcionuose. Tuo tikslu generalinio direktoriaus įsakymu yra patvirtintos Nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti turto pardavimo viešuose prekių aukcionuose taisyklės TV-29. Be to, siekiant maksimaliai užtikrinti pardavimo viešuose aukcionuose skaidrumo procesą, eliminuojant aukcionų dalyviams galimybę prieš pat aukcioną ar aukciono metu tarpusavyje susitarti/susiderinti dėl nekonkuravimo, yra patvirtintas Organizuojamų elektroninių aukcionų, kuriuose parduodamas turtas, vykdymo informacinių technologijų priemonėmis tvarkos aprašas TV-54. Vadovaujantis šiuo aprašu, AB KP nereikalingas arba netinkamas (negalimas) naudoti turtas, kurio pardavimo pradinė kaina yra lygi ir daugiau kaip 1000,00 Eur (vienas tūkstantis eurų), parduodamas informacinių technologijų priemonėmis interneto svetainėje www.evarzytines.lt. Visa tai vertintina kaip skaidrumą ir atsparumą korupcijai didinanti praktika. Viešuose aukcionuose neparduotas AB KP turtas yra nurašomas, išardomas ir likviduojamas sudarytų pastoviai veikiančių komisijų generalinio direktoriaus įsakymu patvirtinta Nematerialiojo ir ilgalaikio materialiojo turto bei mažaverčio inventoriaus nurašymo, išardymo ir likvidavimo tvarka TV-25.

Atlikus korupcijos rizikos analizę kilnojamo turto pardavimo srityje, konstatuotina, kad Bendrovėje yra tinkamai ir pakankamai reglamentuotas kilnojamojo turto pardavimo procesas – turto pripažinimo nereikalingu, netinkamu (negalimu) naudoti; turto vertės nustatymo; parduodamo turto sąrašų su foto paskelbimo viešai bei galimybės turtą apžiūrėti; turto pardavimo; neparduoto turto nurašymo, išardymo, likvidavimo; su parduodamu, nurašomu, likviduojamu turtu susijusios dokumentacijos saugojimo. Taip pat šiems procesams generalinio direktoriaus įsakymais yra sudarytos komisijos bei paskirti atsakingi asmenys.

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės analizę veiklos srityje AB KP *turto (transporto, technikos, medžiagų) panaudojimas kelių priežiūros/rangos darbuose*, pastebėta, kad šioje veiklos srityje yra padarytos korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos. Gavus pranešimą bei atlikus vidinį tyrimą, nustatyta, kad 2020 m. balandžio-gegužės mėnesiais Vilkaviškio kelių tarnybos trys darbuotojai, piktnaudžiaudami darbo pareigomis, ne mažiau penkis kartus darbo metu neteisėtai pasisavino AB KP priklausančias karjero medžiagas, taip galimai įvykdydami nusikalstamą veiką ir tyčia padarydami AB KP turtinę žalą. Marijampolės apylinkės prokuratūroje yra atliekamas ikiteisminis tyrimas. Taip pat 2020-03-25 atlikus vidinį tyrimą, buvo nustatyta, kad Joniškio kelių tarnybos trys darbuotojai, piktnaudžiaudami darbo pareigomis, savavališkai, ne mažiau keturis kartus neteisėtai pasisavino darbo metu nupjautą medieną, kurią panaudojo savo asmeniniams interesams tenkinti. Naudodami darbo laiką bei Bendrovės tarnybinių transportą, kad parsigabenti pasisavintą medieną, darbuotojai Bendrovei padarė turtinę žalą, kurią vėliau atlygino. Dar viena, galimai korupcinių apraiškų turinti, neskaidri situacija 2019-10-04 buvo nustatyta Skuodo kelių tarnyboje, kur

po kelių priežiūros vykdomų darbų likęs karšto asfalto likutis galimai buvo panaudotas privataus subjekto teritorijoje. Paaiškinimuose darbuotojai akcentavo, kad jie nežino, ką reikia daryti su asfalto likučiais tokiose situacijose, nors ir patys pripažino, kad tiksliai užsakant medžiagas ir tiksliai atliekant darbus pagal parengtus projektus, likučių neturėtų būti.

Dėl nustatytos korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos medžiagų iš karjero pasisavinime pažymėtina, kad 2018 metais buvo atlikta korupcijos pasireiškimo tikimybės analizė veiklos srityje *karjerų eksploatavimo administravimas*, po kurios Bendrovė, įvertinusi kontrolės aplinką prižiūrint bei eksploatuojant žvyro karjerus bei atsižvelgdama į auditorių pastabas ir rekomendacijas, įgyvendino šias priemones dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo:

1. 2019-04-03 generalinio direktoriaus patvirtinta Karjerų veiklos planavimo, organizavimo ir vykdymo procedūra PRO-20 (2020-03-20 patvirtintas PRO-20 2-asis leidimas);

2. 12 Bendrovės eksploatuojamų karjerų įrengtos apsaugos priemonės – vaizdo kameros su nuotoliniu būdu informacijos perdavimu ir saugojimu (šiuo metu apsaugos priemonės įrenginėjamos dar 2 karjeruose);

3. Bendrovės eksploatuojamuose karjeruose įsigyta 15 vnt. svėrimo įrangos komplektų (1 automobilių svarstyklės, 14 vnt. ant pakrovimo technikos montuojamos įrangos) bei 3 pakrovėjai su iš karto sumontuota svėrimo įranga, siekiant kuo tiksliau ir efektyviau vykdyti pakraunamų medžiagų apskaitą, maksimaliai eliminuojant galimas žmogiškojo faktoriaus klaidas.

Patvirtintoje procedūroje PRO-20 yra numatytas karjerų veiklos planavimo, organizavimo, vykdymo, apskaitos ir kontrolės procesas, apibrėžta taikymo sritis ir darbuotojai, nustatytos jų atsakomybių ribos. Todėl, įvertinus karjerų eksploatavimo procesą, medžiagų apskaitos, kontrolės bei įdiegtų elektroninių apsaugos sistemų visumą, korupcijos pasireiškimo tikimybė vertintina kaip minimali, t. y. sistemiškumo nėra, bet pavieniai atvejai, kaip ir buvo nustatyti Vilkaviškio KT, galimi.

Analizuojant kitų dviejų nustatytų korupcinių atvejų priežastis, buvo peržiūrėti Bendrovės vidiniai teisės aktai, tvarkos, procedūros, numatančios tolimesnį kelių priežiūros bei rangos darbuose susidariusių likutinių medžiagų (karšto asfalto, drožlių, medienos) apskaitymą ir panaudojimą. Nustatyta, kad jokiam vidiniame Bendrovės dokumente nėra tiksliai ir aiškiai aprašyta, kaip tokiose situacijose darbuotojams tinkamai pasielgti, todėl ir buvo susiformavusi ydinga praktika elgtis savo nuožiūra, dažniausiai asmeninių interesų tenkinimui arba perduodant trečiajai nesusijusiai šaliai.

Todėl generalinio direktoriaus 2020-03-26 įsakymu Nr. V-88 patvirtinta Vidinių sandorių, atsargų ir pajamų kaupimo apskaitos tvarka TV-95 (2-asis leidimas), kuria koreguoti 37 ir 38 punktai, apimantys likutinių medžiagų apskaitą ir tolimesnį panaudojimą: 37 p. *„Atliekant rangos darbus, faktiškai nurašytos medžiagos turi sutapti su projekto sąmata. Jei faktiškai nurašomos medžiagos nesutampa su projekto sąmata (pvz., atvežta per daug skaldos, asfalto ir pan., arba sunaudojama mažiau medžiagų nei buvo paskaičiuota sąmatoje), tada tikslinama sąmata ir/arba medžiagos nurašomos pagal faktą. Atlikus rangos ar kelių priežiūros darbus ir likus nepanaudoto karšto asfaltbetonio, meistras/darbų vadovas yra atsakingas už tinkamą tolimesnį likučio panaudojimą pagal tiesioginę paskirtį (pvz., kelio duobių taisymas, nuovažų padarymas ir pan. pagal kitas turimas galiojančias sutartis su ūkio subjektais ar LAKD) arba pristatymą į kelių tarnyboje esančią atliekų aikštelę ir, abiem atvejais, jo teisingą įforminimą apskaitos dokumentuose: 37.1. jeigu karšto asfaltbetonio likutis panaudojamas kitame rangos ar kelių priežiūros objekte, jis nurašomas pagal to objekto sąmatą; 37.2. jeigu nepanaudotas karštas asfaltbetonis pristatomas į kelių tarnyboje esančią atliekų aikštelę, jis yra nurašomas kaip numatyta Tvarkos 21 punkte arba, esant galimybei jį dar panaudoti kaip kitą žaliavą Bendrovės veikloje, turi būti užpajamuojamas, kaip tai numatyta Tvarkos 38 punkte“.* 38 p.: *„Jei atliekant darbus atsiranda atliekų ar kitų šalutinių produktų (pvz., asfalto drožlės, mediena ir pan.), kuriuos galima perduoti arba panaudoti Bendrovės veikloje, jie turi būti užpajamuoti. Susidarę medžiagų (žaliavų), atliekų ir kitų materialinių išteklių likučiai, visiškai ar iš dalies praradę ankstesnes savybes, jei tokios atsargos naudojamos Bendrovės veikloje, įkainojamos pagal Bendrovės pasirinktą metodiką – nustatant faktinę savikainą.“*

Atkreiptinas dėmesys, kad jau yra patvirtintas Vidinių sandorių, atsargų ir pajamų kaupimo apskaitos tvarkos TV-95 4-asis leidimas, tačiau, nors tvirtinimo įsakymu ir panaikinamas tvarkos TV-95 ankstesnis leidimas, apie negaliojantį ankstesnįjį leidimą neatžymima Dokumentų valdymo

sistemos (toliau – DVS) dokumento kortelėje. Dėl to darbuotojai gali būti klaidinami ir gali priimti netinkamus, negaliojančiose tvarkose nurodytus sprendimus. Siūlytina DVS-e patikrinti negaliojančių tvarkų ir procedūrų korteles ir apie jų negaliojimą padaryti atitinkamas atžymas.

Taip pat generalinio direktoriaus 2020-08-20 įsakymu Nr. V-320 patvirtinta Darbų atlikimo metu susidariusios medienos panaudojimo/utilizavimo instrukcija IN-121. Joje numatyta, kad, siekiant užtikrinti tinkamą kelių priežiūros ir (ar) rangos darbų atlikimo metu susidariusios medienos panaudojimo/utilizavimo tvarką, privaloma:

1. Rangos darbų atlikimo metu susidariusi mediena panaudojama vadovaujantis Vidinių sandorių, atsargų ir pajamų kaupimo apskaitos tvarkos TV-95 38 punktu: “Jei atliekant rangos darbus atsiranda atliekų ar kitų šalutinių produktų (pvz., asfalto drožlės, mediena ir pan.), kuriuos galima parduoti arba panaudoti AB KP veikloje, jie turi būti užpajamuoti. Susidarę medžiagų (žaliavų), atliekų ir kitų materialinių išteklių likučiai, visiškai ar iš dalies praradę ankstesnes savybes, jei tokios atsargos naudojamos Bendrovės veikloje, įkainojamos pagal Bendrovės pasirinktą metodiką – nustatant faktinę savikainą“.

2. Kelių priežiūros darbų atlikimo metu susidariusi mediena (išskyrus menkavertę medieną, krūmus, šakas ir kelmus), kurią kaip tokią įvertintų LAKD atsakingi asmenys, turi būti apskaitoma/perduodama/ saugoma vadovaujantis 2019-12-30 su LAKD sudaryta sutartimi dėl privalomų kelių priežiūros darbų (pavedimų) vykdymo Nr. 1159/PAR19-979.

3. Jeigu kelių priežiūros ir (ar) rangos darbų atlikimo metu susidaro menkavertė mediena, ji turi būti sutvarkyta AB KP ekonomiškai naudingiausiu būdu, laikantis viešumo ir skaidrumo principų (panaudojama sumažinant AB KP šildymo kaštus, kelių tarnybos vadovo ekonomiškai pagrįstu sprendimu yra parduodama šilumos gamyba užsiimančioms įmonėms, tokios įmonės nemokamai pačios pasiima arba joms yra pristatoma sutartomis sąlygomis, arba leidžiama pasiimti AB KP darbuotojams).

4. Apie atvejus, kai menkavertė mediena yra neatlygintinai perduodama fiziniams (tarp jų ir AB KP darbuotojams) ar juridiniams asmenims, darbų vadovas/ meistras privalo informuoti Saugos ir prevencijos skyrių el. paštu skaidrumas@keliuprieziura.lt.

Siekiant suvaldyti korupcijos riziką AB KP nustatytose rizikos tolerancijos ribose, generalinio direktoriaus 2020-02-21 įsakymu Nr. V-50 patvirtinta Korupcinių rizikų identifikavimo, vertinimo ir valdymo procedūra PRO-22, kurios tikslas – nustatyti korupcinių rizikų identifikavimo, vertinimo ir valdymo proceso etapus, identifikuoti proceso dalyvius kiekviename organizacinės struktūros lygmenyje bei apibrėžti proceso dalyvių funkcijas ir atsakomybes. Korupcinių rizikų identifikavimas, vertinimas ir valdymas yra viena iš AB KP krypčių, kuriant skaidrią ir pažangią organizaciją. Korupcinių rizikų reitingavimo metu Kelių priežiūros ir rangos veiklos srityje, rizikos grupėje Ilgalaikio turto naudojimas, rizikos įtakos ir pasireiškimo tikimybės vertinime aukštu bendru balu buvo įvertinta nepriimtina, didelę įtaką verslui bei labiausiai tikėtina rizika – Transporto, technikos ir medžiagų naudojimas asmeniniais tikslais. Siekiant suvaldyti nustatytą nepriimtina riziką, parengtas Korupcinių rizikų valdymo veiksmų planas bei numatytos priemonės dėl korupcijos rizikos veiksmų neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo:

- Transporto priemonių žymėjimas bendrovės logotipu.
- Registruoti transporto laikymo ne tarnyboje atvejai, esant gamybiniam būtinumui (ne darbo laiku).
- Per savaitę patikrinamas vienos KT (padalinio) transporto naudojimas.
- Likutinių medžiagų (asfalto ir drožlių) naudojimas aprašytas tvarkoje.
- Kuro kontrolė pagal gautus pranešimus dėl neatitikimo.
- Karjeruose naudojamų medžiagų apskaitos sutikrinimas su realiu judėjimu (TKS, vaizdas).
- Supažindinti bendrovės darbuotojus su korupcinėmis rizikomis bei ugdyti nepakantumą/atsparumą šioms veikoms (plakatai, pokalbiai, išaiškinti /nustatyti pavyzdžiai).

Veiklos srities vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai

1. AB KP interneto svetainėje, Paslaugų skiltyje, nėra sukurtos patalpų nuomos skilties, kurioje išorės klientai turėtų galimybę lengvai susipažinti su išnuomojamų objektų sąrašu;

2. Neviešinama informacija apie sudarytus nekilnojamojo turto nuomos sandorius;
3. Nekontroliuojama turto nuomos sutartyje nuomininkui nustatyta pareiga įregistruoti sandorį Nekilnojamojo turto registre;
4. Transporto, technikos, medžiagų naudojimas asmeniniais tikslais;
5. Nepadarytos atžymos apie AB KP tvarkų negaliojimą dokumentų kortelėse Dokumentų valdymo sistemoje (DVS).

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	AB KP interneto svetainėje sukurti skiltį, kurioje būtų skelbiama informacija apie išnuomojamą turtą	2020-12-31	Rekomendacinių valstybės valdomų įmonių nekilnojamojo turto valdymo gairių viešumo ir skaidrumo principų užtikrinimas
2.	AB KP sudarytus turto sandorius viešinti AB KP internetiniame tinklapyje, skelbiant išnuomoto turto ketvirčio suvestines apie tuo laikotarpiu naujai sudarytas nuomos sutartis, pateikiant apibendrintą statistinę informaciją (sutarties sudarymo data, terminas, objekto adresas, išnuomotas plotas, kokia veikla vykdoma ir pan.) (kiekvieną ketvirtį)	2020-2021	Rekomendacinių valstybės valdomų įmonių nekilnojamojo turto valdymo gairių viešumo ir skaidrumo principų užtikrinimas
3.	Turto nuomos sandorio įregistravimo Nekilnojamojo turto registre kontrolė	Turto nuomos sutartyje nustatytas laikotarpis	Rekomendacinių valstybės valdomų įmonių nekilnojamojo turto valdymo gairių viešumo ir skaidrumo principų užtikrinimas
4.	Peržiūrėti DVS negaliojančių dokumentų (įsakymų, tvarkų, procedūrų ir kt.) korteles ir apie negaliojimą padaryti atitinkamas atžymas	2020-12-31	Sprendimų priėmimai galiojančiais vidaus teisės aktais
5.	Nustatytų korupcinių ar kitų netoleruotino elgesio atvejų viešinimas intranete (kiekvieną ketvirtį)	2020-2021	0 pasikartojančių korupcinių atvejų pagal paviešintas rizikas
6.	Sudaryto korupcinių rizikų valdymo veiksmų plano (<i>Transporto, technikos ir medžiagų naudojimas asmeniniais tikslais</i>) įgyvendinimo analizė	2021-03-30	Nustatytų rizikos veiksnių panaikinimas/ sumažinimas, naujų identifikavimas

AB LG (LTG įmonių grupė) analizuota veiklos sritis – turto valdymas, naudojimas ir disponavimas. Analizėje pateikiama trumpalaikio turto išdavimo (priskyrimo) darbuotojams ir šio turto grąžinimo, darbuotojams nutraukiant darbo santykius su LTG įmonių grupe, procesai, t. y. su turto valdymo, naudojimo ir disponavimo pradžia ir šių veiksmų pabaiga susiję procesai. Šie procesai analizuojami kaip labiausiai reikalaujantys deramo įvertinimo dėl darbuotojo darbo santykių su įmone pradžios ir pabaigos ypatumų. Analizuotas laikotarpis nuo 2019-12-09 – 2020-08-01. Analizė šioje srityje LTG įmonių grupėje iki šiol nebuvo atlikta. Analizę atliko – AB „Lietuvos geležinkeliai“ (toliau – LTG) Saugos ir rizikų valdymo departamento Verslo saugos skyriaus Prevencijos ir tyrimo grupės vadovė Gintarė Janulytė-Kavaliauskienė bendradarbiaujant su kitų LTG padalinių darbuotojais.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas

- 1) LTG įmonių grupės teisės aktai;
- 2) Turto apskaitos metodika;
- 3) Darbo sutarties nutraukimo darbuotojo sprendimu proceso standartas;
- 4) Darbo sutarties nutraukimo darbdavio sprendimu proceso standartas;
- 5) IT turto grąžinimo proceso standartas (projektas);
- 6) Turto perdavimo proceso standartas;

- 7) Kompiuterinės darbo vietos valdymo paslaugos standartas;
- 8) Darbuotojų darbo vietų parengimo tvarkos aprašas;
- 9) Baldų administravimo proceso standartas (projektas);
- 10) Darbuotojų aprūpinimo asmeninėms priemonėmis proceso standartas;
- 11) Įdarbinimo proceso standartas;
- 12) Transporto priemonių skyrimo proceso standartas.

Atlikta kompleksinė trumpalaikio turto išdavimą (priskyrimą) ir grąžinimą reglamentuojančių lokalinių LTG įmonių grupės teisės aktų turinio analizė. Vertinta, kaip praktikoje realizuojamos nagrinėtų teisės aktų nuostatos, t. y. kaip turtas darbuotojas išduodamas (priskiriamas) konkrečiam darbuotojui ir kaip šis turtas yra grąžinamas.

Taikytas interviu metodas – nuotoliniai pokalbiai ir elektroninis susirašinėjimas su LTG ir jos dukterinių įmonių, atsakingų už turto valdymą ir apskaitą, darbuotojais.

LTG įmonių grupė – viena didžiausių įmonių Lietuvoje, kurioje dirba apie 9 tūkst. darbuotojų. Esant tokiai darbuotojų ir ypatingai pareigybių, kuriose šie darbuotojai dirba, gausai, taip pat dėl nemažo darbuotojų kaitos, migravimo tarp įmonių ir padalinių, masto, itin aktualūs tampa trumpalaikio turto, kuris reikalingas darbuotojų darbo funkcijoms vykdyti, tinkamo išdavimo (priskyrimo) jiems procesas, šio turto apskaita ir turto grąžinimo, nutraukiant darbo santykius, procedūros. Trumpalaikio turto išdavimas (priskyrimas) turi būti vykdomas tikslingai, darbuotojas turi tiksliai žinoti, už kokį turtą atsako ir šį turtą, nutraukiant darbo santykius, sklandžiai perduoti LTG įmonių grupei. Su šiais klausimais taip pat susijusi ir darbuotojo veiksmais padarytos žalos nustatymo dilema jam pasisavinus / praradus / sunaikinus turtą, kuomet nutraukiami darbo santykiai su LTG įmonių grupe.

Darbuotojams išduodamas turtas pagal Turto apskaitos metodiką yra priskiriamas trumpalaikiam turtui, kuris, priklausomai nuo jo vertės, arba įtraukiamas į apskaitą arba ne. Trumpalaikio turto, kuris gali būti išduodamas (priskiriamas) LTG įmonių grupės darbuotojui, kategorijos yra įvairios, priklausančios nuo darbuotojo pareigų specifikos, t. y. koks turtas darbuotojui yra reikalingas jo darbo funkcijoms atlikti. Įprastai darbuotojams yra išduodamas (priskiriamas) šis turtas:

- biuro baldai ir buitinė technika;
- mobilus telefonas, tarnybinė mobiliojo ryšio sim kortelė;
- kompiuterinės įrangos komplektas;
- kuro kortelė, plovimo kortelė;
- praėjimo kortelė;
- asmeninės apsaugos priemonės;
- darbo įrankiai;
- transporto priemonės;
- darbo drabužiai.

LTG įmonių grupės darbuotojų etikos kodekse numatyta, kad LTG įmonių grupės darbuotojai darbo laiką, priemones, finansinius, materialinius išteklius naudoja tik tiesioginėms pareigoms atlikti, išskyrus atvejus, kai kitoks naudojimas yra reglamentuotas vidaus dokumentais. Tai reiškia, jog kiekvienas darbuotojas įpareigojamas rūpintis įmonės turtu ir yra atsakingas už tinkamą turto naudojimą ir priežiūrą.

1. Trumpalaikio turto išdavimo (priskyrimo) darbuotojui tvarka

LTG įmonių grupėje nėra vieno teisės akto, kuris reglamentuotų turto išdavimą (priskyrimą) darbuotojui. Analizės metu identifikuoti 7 su šiais klausimais susiję teisės aktai. Reglamentavimo gausą lemia, visų pirma, išduodamo turto įvairumas, antra, tai, kad už atskiras turto sritis ir jo išdavimą (priskyrimą) yra atsakingi įvairūs padaliniai. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad tam tikras turtas išduodamas (priskiriamas) centralizuotai, o kitą turtą išduoda atskiri LTG ar jos dukterinių įmonių padaliniai.

Įprastai turtą darbuotojams išduoda (priskiria) šie padaliniai:

- baldai, buitinė technika, kuras ir plovimo kortelės – LTG Turto valdymo paslaugų centras (centralizuotas turto išdavimas);

- su informacinėmis technologijomis susijęs turtas, t. y. kompiuterinė įranga, sim kortelė, mobilieji telefonai – LTG Informacinių technologijų centras „LTG Digital“ (centralizuotas išdavimas);
- praėjimo kortelė – LTG Personalo paslaugų centras (centralizuotas išdavimas);
- darbo drabužiai, darbo įrankiai – atitinkamų LTG ir dukterinių įmonių padaliniai (decentralizuotas išdavimas);
- transporto priemonės – LTG Turto valdymo paslaugų centras (centralizuotas išdavimas).

Turto išdavimo (priskyrimo) darbuotojui procesai tam tikrais atvejais gali būti integrali kitų procedūrų dalis. Pavyzdžiui, praėjimo kortelę naujai priimamam darbuotojui išduoda LTG Personalo paslaugų centras. Šios kortelės darbuotojams išduodamos kartu su visais įdarbinimo dokumentais. Įdarbinimo proceso standarto nustatyta tvarka, atskiro teisės akto šio turto išdavimui nėra.

Turtas darbuotojui gali būti išduodamas (priskiriamas) arba jį priimant į darbą LTG įmonių grupėje arba keičiantis jo pareigoms, atsiradus papildomoms funkcijoms, asmeninių apsaugos priemonių atveju – profesinės rizikos vertinimo metu, darbuotojų saugos ir sveikatos patikrinimo metu nustatčius papildomą tokių priemonių poreikį, atsiradus poreikiui pakeisti turtą jį sugadinus, sunaikinus ir pan. Taigi turto išdavimo pradžia arba įdarbinimo procesai (Įdarbinimo proceso standartas), arba kiti procesai, kuriuos vykdant kyla turto išdavimo (priskyrimo) poreikis (Darbo sąlygų keitimo proceso standartas, IT užklausių valdymo proceso standartas ir k.t.). Išduodant (priskiriant) turtą darbuotojui vieną pagrindinių funkcijų atlieka darbuotojo tiesioginis vadovas, kuris dažnai ir nustato, įvertina tam tikro turto išdavimo (priskyrimo) darbuotojui poreikį. Nesant vadovo suderinimo (pritarimo) turtas darbuotojui negali būti išduodamas.

Šiuo metu LTG įmonių grupėje vyrauja praktika, kad išduodant (priskiriant) turtą darbuotojui, jis tampa materialiai atsakingu tiek už turtą, kurį jis asmeniškai naudoja kasdien, pavyzdžiui, kompiuterinės įrangos komplektas, tiek už turtą, kuris yra bendro naudojimo, pavyzdžiui, virdulys, laikrodis ir pan. Tokia praktika yra ydinga, nes darbuotojas, turtą sugadinus / sunaikinus, būtų atsakingas už padarytą žalą, net jei ji kilo ne dėl jo kaltės. Dėl šios priežasties darbuotojai vengia būti materialiai atsakingi, t. y. prisiimti turtą, bijodami galimos atsakomybės. Siekiant užtikrinti tinkamą turto priskyrimą, būtina atriboti individualų (asmeninį) darbuotojo naudojamą turtą ir jį priskirti darbuotojui, kuris už jį ir atsakytų, o bendro naudojimo turtą priskirti už jį atsakingam turto administratoriui, kuris žinotų, kas naudoja konkretų turtą ir kokia turto naudojimo lokacija. Tokie esminiai turto priskyrimo principai turi būti apibrėžti lokaliniais teisės aktais. Esama atvejų, kuomet darbuotojai nežino, už kokį turtą jie materialiai atsako. Su tuo susijęs ir iš LTG įmonių grupės darbuotojų etikos kodekso kilęs reikalavimo rūpintis turto naudojimu ir priežiūra įgyvendinimas – darbuotojas negali užtikrinti tinkamo naudojimosi turto, nežinodamas, kad už šitą turtą atsako.

Įvertinus turto išdavimą reglamentuojančius teisės aktus ir taip, kaip jų nuostatos realizuojamas turtą išduodant, atkreiptas dėmesys, kad turto išdavimo procesams valdyti naudojamos įvairios informacinės sistemos, pavyzdžiui, ServiceNow, Dokumentų valdymo sistema, Redmine užduočių valdymo sistema. Centralizuotos turto valdymo sistemos nėra, darbuotojui išduoto turto kategorijos nurodomos atitinkamo padalinio, kuris atsakingas už šio turto išdavimą, sistemoje, pavyzdžiui, Informacinių technologijų centras turi įrankį, skirtą visam informacinių technologijų turtui apskaityti. Informacija dažnai suvedama į excel formato lenteles. Tokiu atveju sudėtinga valdyti informaciją, už kokį turtą darbuotojas atsako, kada jam tas turtas buvo išduotas, kokis yra turto naudojimo lokacija, t. y. koks yra jo trumpalaikio turto „krepšelis“. Su tuo susiję tinkamo turto valdymo procesai, pavyzdžiui, darbuotojui keičiant poziciją arba nutraukiant darbo santykius su LTG įmonių grupe. Užtikrinti, kad darbuotojas nutraukiant darbo santykius su LTG įmonių grupe grąžins jam išduotą (priskirtą) turtą gali būti sudėtinga dėl to, kad informacijos apie tokį išduotą turtą reikia ieškoti įvairiuose padaliniuose.

Be to, atkreiptinas dėmesys, kad šiuo metu LTG įmonių grupėje darbuotojui priskiriamas tik klasikinis turtas – baldai, kompiuterinė įranga, tačiau plėtojantis projektų valdymo veiklai, vystant kitas veiklos sritis, darbuotojo turto „krepšeliui“ būtų tikslinga priskirti ir kitas turto rūšis – projektus, siekiant užtikrinti projektinės veiklos tęstinumą darbuotojui nutraukiant darbo santykius, sutartis, už

kurių vykdymą darbuotojas atsakingas, garantuojant tinkamą sutartinių įsipareigojimų vykdymą darbuotojo išėjimo arba pozicijos keitimo atveju. Šiuo metu šių veiklų perdavimas, nutraukiant darbo santykius, nėra vykdomas. Todėl kyla dviprasmybių ir dėl veiklos skaidrumo šioje srityje, darbuotojui atsiranda galimybė piktnaudžiauti savo veiksmais.

2. Trumpalaikio turto gražinimo tvarka nutraukiant darbo santykius su LTG įmonių grupe

Analizės metu nustatyta, kad esama trūkumų darbuotojui išduoto trumpalaikio turto gražinimo, nutraukiant darbo santykius su LTG įmonių grupe, procese. Pirmiausia, LTG įmonių grupėje nėra patvirtinto tokio turto gražinimo proceso, nenustatyta vieninga darbuotojo atsiskaitymo su LTG įmonių grupe tvarka, šalių atliekami veiksmai. Darbuotojo turto gražinimo klausimai iš dalies reglamentuoti kitais procesais, pavyzdžiui, Darbo sutarties nutraukimo darbuotojo sprendimu proceso standartu ar Darbo sutarties nutraukimo darbdavio sprendimu proceso standartu. Juose nurodyta, kad darbuotojas nutraukdamas darbo santykius su LTG įmonių grupe, turi užpildyti atsiskaitymo lapelį, su tam tikrų įgaliotų padalinių atstovais susitarti dėl jo darbui skirtų priemonių gražinimo, kurie turta gražinus, šį faktą patvirtina parašu atsiskaitymo lapelyje arba elektroniniu paštu. Atsiskaitymo lapelis su visais parašais perduodamas LTG Personalo pasaugų centrui, įforminančiam darbo sutarties nutraukimą. Apie tai, kad darbuotojas nutraukia darbo santykius su LTG įmonių grupe, el. paštu yra informuojamos ir susijusios šalys, kurių prašoma užtikrinti sklandų dokumentų, reikalų, turto ir priemonių perėjimą iš išėinančio darbuotojo.

Praktikoje tokia turto gražinimo procedūra užtrunka ir yra nepatogi iš darbo išėinančiajam, nes vieningas ir sklandus jos vykdymas nėra užtikrinamas. Vienu atveju dėl turto gražinimo su darbo santykius nutraukiančiu darbuotoju susisiekiama pats už turta atsakingas padalinys, pavyzdžiui, su informacinėmis technologijomis susijusio turto atveju – Informacinių technologijų centras „LTG Digital“, kitu atveju, darbuotojui tenka pačiam ieškoti, su kuo susisiekti ir atsiskaityti už turta. Dažnu atveju darbuotojas net nežino, už kokį turta jis yra materialiai atsakingas, tad jam tenka ieškoti informacijos, už kokį turta jis atsako. Pasitaiko, kuomet atsiskaitymas už tam tikro turto grupę tvirtinamas labai vėlai, paskutiniąją darbuotojo darbo dieną, o tai kelia įtampą išėinančiajam, tenkančiam jam arba jo tiesioginiam vadovu prašyti tvirtinti atsiskaitymą už tam tikro turto grupę.

Šias problemas padėtų išspręsti centralizuota informacinė sistema, kurioje matytųsi visas turtas, už kurį materialiai atsakingas darbuotojas, t. y. visas turto „krepšelis“. Tokiu atveju LTG Personalo pasaugų centras darbo santykių nutraukimo atveju galėtų matyti, už kokį turta darbuotojas turėtų atsiskaityti, šią informaciją perduoti už atitinkamą turto kategoriją atsakingam padaliniiui, susisiekančiam su darbuotoju dėl turto gražinimo. Darbo santykius nutraukiančiam asmeniui nereikėtų užsiimti turto, už kurį jis yra materialiai atsakingas, paieškomis, o tiesiog šį turta sklandžiai perduoti atitinkamiems padaliniams.

3. Darbuotojo veiksmais padarytos žalos nustatymo dilema nutraukiant darbo santykius su LTG įmonių grupe

Kiekvienas LTG įmonių grupės darbuotojas įpareigojamas rūpintis įmonės turtu ir yra atsakingas už tinkamą turto naudojimą ir priežiūrą. Darbuotojo padaryti veiksmai tyčia sugadinant/pasisavinant įmonės turta ar nerūpestingai, aplaidžiai jį prižiūrint ar prarandant laikomi neteisėtais veiksmais padarant įmonei žalą. Priklausomai nuo padarytos veikos pobūdžio, žalos dydžio, kitų tiriamų aplinkybių konkrečiu atveju, darbuotojas gali būti traukiamas atsakomybėn.

Todėl vienas iš svarbių klausimų, kuris turėtų būti aiškiai ir konkrečiai detalizuotas ir išsprendžiamas – darbuotojo veiksmais įmonei padarytos žalos įvertinimas ir jos nustatymo tvarka pagal aiškiai nustatytus kriterijus. Šis klausimas ypač aktualus tiriant dirbančio darbuotojo veiksmus dėl prarasto / pasisavinto jam patikėto (jo žinioje esančio) turto, taip pat nutraukiant darbo santykius su darbuotoju, siekiant sklandžiai su juo atsisveikinti.

Šiuo metu LTG įmonių grupėje nėra aiškios turto vertės nustatymo tvarkos, leidžiančios įvertinti ir nustatyti atleidžiamo darbuotojo veiksmais padarytos žalos dydį. Paprastai šis klausimas sprendžiamas pasiremiant susiklosčiusia praktika atsižvelgiant į įgyto turto vertę. Be to, nėra komisijos ar kito atsakingo subjekto, kuris vadovaudamasis nustatytais kriterijais, įvertintų įmonei priklausantį turta ir jo vertę. Todėl kyla keblumų sprendžiant su skaidrumu susijusius klausimus: ar yra aiškūs turto vertės nustatymo kriterijai, ar yra tinkamai nustatoma įmonei priklausanti turto vertė (aprašyta

nustatymo procedūra), ar yra atsakingas padalinys, komisija ar kitas subjektas, kuris atlieka tokio nustatymo procedūrą. Šių klausimų išsprendimas būtų svarbus ir atsakingiems SRVD padaliniais (Verslo saugos skyriui, Aktyvų saugos skyriui), tiriantiems galimus neteisėtus darbuotojų veiksmus pagrobiant/prarandant/pasisavinant įmonės turtą, t. y. įrodinėjimo procese siekiant nustatyti, ar darbuotojas kaltas dėl jo žinioje buvusio pagrobto/prarasto/pasisavinto turto, jeigu taip, kokio dydžio žalą neteisėtais veiksmais jis padarė. Kiekvienu atveju sprendžiant tokio pobūdžio klausimus, būtina nustatyti:

- ar darbuotojas buvo atsakingas materialiai dėl tokio turto, koks ir kada konkretus turtas buvo suteiktas darbuotojui, kada jis suteiktas;
- kada prarastas ar pasisavintas darbuotojui patikėtas įmonės turtas, kokiomis aplinkybėmis; (priežastinis ryšys tarp darbuotojo veiksmų ir padarytos žalos);
- ar yra padaryta konkreti žala darbuotojo veiksmis disponuojant jam patikėtą turtą.

Šie klausimai būtini detalizuoti siekiant nustatyti darbuotojo veiksmis padarytos žalos dydį: kokia prarasto/pasisavinto turto vertė ir atsakyti į probleminius klausimus: kaip ji turėtų būti nustatoma, kokia padaryta žala įmonei dėl prarasto turto ir kaip ją apskaičiuoti.

Turto vertės dydis yra kriterijus, pagal kurį aiškiai aptariama ir detalizuojama, kokia padaryta žala įmonei atleidžiant darbuotoją. Turto vertė gali būti nustatoma pagal pirkimo-pardavimo sandorių kainą, turto sukūrimo (atkūrimo), įsigijimo kaštus. Tais atvejais, kai įmonei priklausantis turtas įgytas pirkimo-pardavimo sandorio pagrindu ir turima duomenų apie tokio turto įsigijimo kainą, tačiau jis prarastas jau praėjus laikotarpiui, turinčiam reikšmės jo kainai, turto vertė nustatoma pagal faktinę turto vertę (didmenines, rinkos ar komiso kainas) tiriamo atvejo metu. Kai tokių duomenų nėra, tokio turto vertė nustatoma atsižvelgiant į identiško ar tos kategorijos daikto analogo vidutinę rinkos kainą. Bendra taisyklė yra ta, kad turto vertė nustatoma remiantis turto rinkos verte veikos tiriamo atvejo (atleidžiamo darbuotojo momentu). Be to, vadovaujamosi teismų praktikoje suformuotu išaiškinimu, kad kai jeigu nėra duomenų apie turto (daikto) pirkimo-pardavimo sandorio sumą, arba turto (daikto) įsigijimas pagal sutartį yra susijęs su papildomomis prievolėmis savininkui (pvz., jei savininkas turtą įsigijo mažesne nei vidutinė rinkos kaina akcijos metu ar pritaikant kitokią nuolaidą), tokio turto vertė nustatoma atsižvelgiant į identiško ar tos kategorijos daikto analogo vidutinę rinkos kainą. Turto vertės nustatymas atsižvelgiant į identiško ar tos kategorijos turto (daikto) analogo vidutinę rinkos kainą įtvirtintas ir teismų praktikoje, pavyzdžiui, turto pasisavinimo, turto vagystės ar sukčiavimo atveju. Iš Lietuvos Aukščiausiojo Teismo formuojamos praktikos matyti, kad ne pagrobto turto įsigijimo vertė, o būtent nusikalstamos veikos atlikimo metu esanti turto vertė (ji gali būti ir didesnė ir mažesnė nei įsigijimo kaina) yra tas dydis, į kurį turi būti atsižvelgiama kvalifikuojant nusikalstamus grobimo veiksmus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. vasario 24 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-84-699/2015, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. gegužės 26 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-147-511/2016). Atsižvelgiant į tai, nustatant turto (daikto) vertę, aktualu remtis jau suformuota teismine praktika.

Veiklos vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai

1. Visų pirma, identifikuota, kad LTG įmonių grupėje nėra centralizuotos darbuotojų išduoto trumpalaikio turto valdymo sistemos. Informacija apie darbuotojui išduotą turtą nurodoma jį išdavusio padalinio sistemose / excel lentelėse ir nėra atvaizduojama centralizuotai, t. y. nežinoma, kokį realaus turto „krepšelį“ darbuotojas valdo. Tokios informacijos paieška turi būti vykdoma įvairiuose padaliniuose.

2. Trumpalaikio turto išdavimo (priskyrimo) darbuotojui tvarka yra ydinga, darbuotojui priskiriamas tiek bendro naudojimo turtas, tiek tas, kurį darbuotojas naudoja individualiai kasdien.

3. LTG įmonių grupėje nėra reglamentuota darbuotojui priskirto turto grąžinimo, nutraukiant darbo santykius, tvarkos, nenustatyta vieninga darbuotojo atsiskaitymo su LTG įmonių grupe procedūra, susijusių šalių atliekami veiksmai.

4. Šiuo metu LTG įmonių grupėje nėra aiškios turto vertės nustatymo tvarkos, leidžiančios įvertinti ir nustatyti atleidžiamo darbuotojo veiksmis padarytos žalos dydį

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil	Priemonė	Įvykdymo	Laukiamas rezultatas
-----	----------	----------	----------------------

· Nr.		terminas	
1.	Įvertinti centralizuotos informacinės sistemos, kurioje būtų nurodytas visas darbuotojui išduotas turtas, poreikį	2021-06-01	Įvertintas centralizuotos informacinės sistemos, kurioje būtų nurodytas darbuotoju išduotas turtas, poreikis
2.	Parengti teisės aktą, reglamentuojantį turto išdavimo darbuotojui tvarką – numatantį bendro naudojimo ir individualaus turto priskyrimo procedūras	2021-06-01	Parengtas teisės aktas, reglamentuojantis individualaus ir bendro naudojimo turto išdavimo darbuotojui procedūras
3.	Parengti teisės aktą, reglamentuojantį turto gražinimo, nutraukiant darbo santykius su LTG įmonių grupe, tvarką	2021-06-30	Parengtas teisės aktas, reglamentuojantis turto, už kurį darbuotojas materialiai atsakingas, gražinimo tvarką nutraukiant darbo santykius
4.	Parengti teisės aktą (-us), reglamentuojantį (-čius) turto vertės nustatymo ir padarytos žalos apskaičiavimą, numatantį turto vertės nustatymą ir žalos apskaičiavimą arba pagal poreikį papildyti jau turimus aktualius su turto vertės nustatymu ir žalos apskaičiavimu susijusius teisės aktus.	2021-07-31	Parengtas teisės aktas, reglamentuojantis turto vertės nustatymą ir padarytos žalos apskaičiavimą arba papildyti aktualūs turimi su turto vertės nustatymu ir padarytos žalos apskaičiavimu susiję teisės aktai.

AB LP veiklos sričių, kuriose gali egzistuoti didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinimas 2020 m. buvo atliktas: turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo veiklos srityje. Analizuotas laikotarpis – 2019-09-30 – 2020-06-30. AB LP Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą ir vertinimą atliko Bendrovės Saugos ir prevencijos departamento Prevencijos ir tyrimų grupės ekspertė Asta Vaičiūnienė.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatyme naudoti šie metodai: teisės aktų ir dokumentų turinio analizė, teisės aktų praktinio įgyvendinimo analizė, viešai prieinamos informacijos analizė, antikorporcinis vidaus teisės aktų vertinimas, interviu metodas, nustatytų korupcijos rizikos veiksnių vertinamoji analizė, stebėjimo metodas.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1) Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos vyriausybės 2012-06-06 nutarimu Nr. 665 „Dėl Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“;

2) Universaliosios pašto paslaugos teikėjo pašto tinkle charakteristikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2013-01-25 įsakymu Nr. 3-46 „Dėl Universaliosios pašto paslaugos teikėjo pašto tinkle charakteristikos patvirtinimo“;

3) Valstybės ir savivaldybių nekilnojamųjų daiktų pardavimo viešajame aukcione tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 -10-28 nutarimu Nr. 1178 „Dėl valstybės ir savivaldybių nekilnojamųjų daiktų pardavimo viešajame aukcione tvarkos aprašo patvirtinimo“;

4) Juridinių asmenų organizuojamų elektroninių aukcionų vykdymo informacinių technologijų priemonėmis tvarkos aprašas, patvirtintas VĮ Registrų centro direktoriaus 2018-10-29 įsakymu Nr. V-379 „Dėl juridinių asmenų organizuojamų elektroninių aukcionų vykdymo informacinių technologijų priemonėmis tvarkos aprašo patvirtinimo“;

5) AB LP Nekilnojamo turto valdymo politika, patvirtinta akcinės bendrovės Lietuvos pašto valdybos 2019 -03-21 sprendimu Nr. 5-26;

6) AB LP nekilnojamo turto pardavimo tvarka, patvirtinta AB LP generalinio direktoriaus 2020-01-03 įsakymu Nr. T-2020-00001 „Dėl akcinės bendrovės Lietuvos pašto nekilnojamo turto pardavimo tvarkos patvirtinimo“;

7) Nekilnojamo turto pardavimo komisijos darbo reglamentas, patvirtintas AB LP generalinio direktoriaus 2019-05-17 įsakymu Nr. T-2019-00168 „Dėl Nekilnojamojo turto pardavimo komisijos darbo reglamento“;

8) Nekilnojamo turto išnuomojamo tvarka, patvirtinta AB LP generalinio direktoriaus 2019-06-05 įsakymu T-2019-00021 „Dėl nekilnojamo turto išnuomojimo tvarkos patvirtinimo“;

9) Nekilnojamo turto išsinuomojamo tvarka, patvirtinta AB LP generalinio direktoriaus 2019-05-31 įsakymu T-2019-00020 „Dėl nekilnojamo turto išsinuomojimo tvarkos patvirtinimo“;

10) Pašto atidarymo / atnaujinimo / perkėlimo tvarka, patvirtinta AB LP generalinio direktoriaus 2020-03-31 įsakymu T-2020-00019 „Dėl pašto atidarymo / atnaujinimo / perkėlimo tvarkos patvirtinimo“;

11) AB LP paštų įrengimo standartas, patvirtintas AB LP generalinio direktoriaus 2018-02-01 įsakymu Nr. 1-49 „Dėl AB Lietuvos pašto paštų įrengimo standarto patvirtinimo“;

12) AB LP generalinio direktoriaus 2020-06-09 įsakymas Nr. 1-2020-00363 „Dėl akcinės bendrovės Lietuvos pašto nekilnojamojo turto pardavimo, kurio vertė neviršija 100 000 eurų sumos, komisijos sudarymo“;

13) Nekilnojamo turto nuomos komisijos darbo reglamentas, patvirtintas AB LP generalinio direktoriaus 2019 m. gegužės 31 d. įsakymu T-2019-00183 „Dėl Nekilnojamo turto nuomos komisijos darbo reglamento patvirtinimo“;

14) Nekilnojamo turto pardavimų www.aruodas.lt sąrašas;

15) Nekilnojamo turto pardavimai www.evarzytines.lt sąrašas;

16) Nekilnojamo turto parduotinas sąrašas;

17) Parduoto nekilnojamo turto sąrašas;

18) AB LP paštų įrengimo standartas;

19) Nekilnojamo turto vertinimo paslaugų teikimo sutartis ir lydintys dokumentai;

20) AB LP nekilnojamo turto pardavimo konsultavimo ir tarpininkavimo paslaugų teikimo sutartis;

21) AB LP generalinio direktoriaus 2020-06-09 įsakymas Nr. 1-2020-00363 „Dėl Akcinės bendrovės Lietuvos pašto nekilnojamo turto pardavimo, kurio vertė viršija 100000 eurų sumos, komisijos sudarymo“;

22) AB LP generalinio direktoriaus 2019-11-22 įsakymas Nr. 1-2019-010574 „Dėl Akcinės bendrovės Lietuvos pašto nekilnojamo turto pardavimo, kurio vertė neviršija 100000 eurų sumos, komisijos sudarymo“;

23) AB LP generalinio direktoriaus 2020-06-09 įsakymas Nr. 1-2020-00363 „Dėl akcinės bendrovės Lietuvos pašto nekilnojamojo turto pardavimo, kurio vertė neviršija 100 000 eurų sumos, komisijos sudarymo“.

24) Padalinių nuostatos ir pareiginiai aprašymai.

AB LP – valstybės valdoma bendrovė, kuriai nėra taikomas Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas ir jo poįstatyminiai teisės aktai. AB LP savo turtą valdo, naudoja ir disponuoja juo vadovaudamasi Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašu⁷ (toliau – Vyriausybės tvarkos aprašas) ir parengtomis AB LP vidaus tvarkomis.

1. Vyriausybės tvarkos aprašo 77.5 papunktis numato, kad „<...> ***sprendimus dėl nekilnojamojo turto perleidimo nuosavybės arba nuomos teisėmis priimtų valstybės valdomos bendrovės kolegialus valdymo organas bendrovės įstatų ar kito veiklos dokumento nustatyta tvarka***

⁷ Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 665 „Dėl Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“.

<...>“. AB LP nekilnojamo turto (toliau – NT) valdymas, naudojimas ir disponavimas juo vykdomas vadovaujantis AB LP įstatais, AB LP nekilnojamo turto politika (toliau – NT politika), AB LP nekilnojamo turto pardavimo tvarka (toliau – NT pardavimo tvarka), NT pardavimo komisijos darbo reglamentu (toliau – Komisijos reglamentas), AB LP nekilnojamo turto išnuomojimo tvarka (toliau – NT išnuomojimo tvarka), AB LP nekilnojamo turto išsinuomojimo tvarka (toliau – NT išsinuomojimo tvarka). AB LP įstatų 37.6 papunktyje numatyta, kad valdyba svarsto ir tvirtina sandorius: „*dėl ilgalaikio turto, kurio balansinė vertė didesnė nei 1/20 bendrovės įstatinio kapitalo, investavimo, perleidimo, nuomos (skaičiuojant atskirai kiekvienai sandorio rūšiai)*“. NT pardavimo tvarkoje numatyta, kad mažos vertės turto pardavimo sutartį ir elektroninio aukciono būdu parduoto nekilnojamo turto sutartį pasirašo AB LP generalinis direktorius ar jo įgaliotas asmuo (47.1 p. ir 64.1 p.). NT išnuomojimo tvarkoje numatyta, kad turto nuomos sutartį pasirašo AB LP generalinis direktorius ar jo įgaliotas asmuo (39 p.). NT išsinuomojimo tvarkoje taip pat numatyta, kad turto nuomos sutartį pasirašo AB LP generalinis direktorius ar jo įgaliotas asmuo (46 p.).

Taip pat, Vyriausybės tvarkos aprašo 77.5 papunktis numato, kad valstybės valdomose bendrovėse būtų užtikrinama, „*kad pagal pardavimo ar nuomos sandorius valstybės valdomos bendrovės nekilnojamasis turtas nebūtų perleidžiamas ar išnuojamas valstybės valdomos bendrovės darbuotojams, valstybės valdomos bendrovės priežiūros ir valdymo organų nariams ar su jais susijusiems asmenims, sprendimus dėl nekilnojamojo turto perleidimo nuosavybės arba nuomos teisėmis priimtų valstybės valdomos bendrovės kolegialus valdymo organas bendrovės įstatų ar kito veiklos dokumento nustatyta tvarka, o priimant šiuos sprendimus dalyvaujantys asmenys arba tokio perleidimo procedūras vykdytys asmenys įsipareigotų deklaruoti privačius interesus, vengtų bet kokio interesų konflikto ir, jei gali kilti interesų konfliktas, nusišalintų nuo tokių sprendimų priėmimo ar procedūrų vykdymo*“. AB LP patvirtintas Pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas (toliau – pareigų sąrašas) ir Viešųjų ir privačių interesų derinimo ir kontrolės tvarkos aprašas⁸, kuriuo privalo vadovautis darbuotojai. NT pardavimo komisijos reglamento 8 p. numatyta, kad „*komisijos nariai ir kiti Bendrovės darbuotojai vykdydami jiems priskirtas funkcijas pardavimo procese vadovaujasi Bendrovės dokumentais, reglamentuojančiais privačių interesų derinimą*“. Į šį pareigų sąrašą nėra įtraukti asmenys, dalyvaujantys ir priimantys sprendimus, susijusius su NT valdymu, naudojimu ir disponavimu juo. Vadovaujantis Vyriausybės tvarkos aprašu, tikslinga sudaryti pareigybių, kurios privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašą, į kurį būtų įtrauktos pareigybės, dirbančios su NT valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, ir NT pardavimo, NT nuomos komisijų, sprendimų priėmimo komiteto (toliau – SPK) nariai, sudaromų darbo grupių, kurios dalyvauja NT perleidimo procedūrose, nariai. Šį sąrašą suderinimui pateikti Vyriausiajai tarnybinei etikos komisijai.

Išanalizavus NT politiką, nustatyta, kad NT politikoje nėra aiškaus principo dėl NT sandorių nesudarymo su AB LP darbuotojais, valdybos nariais ar su jais susijusiais asmenimis, kas sudaro prielaidas skirtingai interpretuoti interesų konflikto situacijas ir taip pasireikšti interesų konflikto rizikai. Tikslinga papildyti NT politiką nuostata, kad „*nekilnojamasis turtas nebūtų perleidžiamas ar išnuojamas valstybės valdomos bendrovės darbuotojams, valstybės valdomos bendrovės priežiūros ir valdymo organų nariams ar su jais susijusiems asmenims*“.

2. Vyriausybės tvarkos aprašo 77.1 papunktis numato, kad valstybės valdomos bendrovės „*kartą per kalendorinius metus analizuotų nekilnojamojo turto valstybės valdomos bendrovės veiklai užtikrinti poreikį, nustatytų valstybės valdomos bendrovės veiklai nenaudojamą (nereikalingą) nekilnojamojo turtą ir priimtų sprendimus dėl valstybės valdomos bendrovės veiklai nenaudojamo (nereikalingo) nekilnojamojo turto panaudojimo – atsisakytų tokio nekilnojamojo turto, taip pat nekilnojamojo turto, kurio panaudojimo paskirtis nėra susijusi su valstybės valdomos bendrovės įstatuose ar kituose dokumentuose nurodytomis veiklos sritimis, tikslais ar funkcijomis. Kol nepriimti sprendimai dėl valstybės valdomos bendrovės veiklai nenaudojamo nekilnojamojo turto panaudojimo, valstybės valdoma bendrovė turi užtikrinti, kad toks turtas duotų didžiausią grąžą akcininkui*“. NT

⁸ Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos vyriausybės 2012 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 665 „Dėl Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“.

politikoje numatyta, kad „<...> *laisvas nenaudojamas nekilnojamas turtas turi būti parduodamas arba išnuomojamas <...> atsižvelgiant į rinkos sąlygas, naudojant racionalius ir pagrįstus turto rinkos vertės nustatymo metodus <...> sudarant galimybes turtą įsigyti, išsinuomoti kuo daugiau asmenų ir užtikrinant sąžiningą konkurenciją; <...> skaidriai nustatoma šio turto vertė, taikant aiškius ir pagrįstus turto vertės nustatymo metodus <...>. Pardavimo atveju turto vertė nustatoma vadovaujantis Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatyme <...> ir vidaus teisės aktais nustatytu reguliarumu.“. Sprendimai dėl AB LP patalpų uždarymo, perkėlimo į kitas patalpas, universaliosios pašto paslaugos tiekėjo vietos įrengimo priimami generalinio direktoriaus įsakymu, kuriame taip pat nurodoma, kad, jei atlaisvintas NT nebus naudojamas AB LP poreikiams ateityje, jis turi būti parduotas arba išnuomotas.*

3. AB LP NT parduodamas vadovaujantis NT pardavimo tvarka ir NT pardavimo komisijos darbo reglamentu. NT pardavimo tvarkoje numatyta, kad turtas parduodamas dviem būdais: (1) Konkurso, kai NT neviršija 5000 Eur; (2) Elektroninio aukciono būdu, kai NT viršija 5000 Eur. Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą, nustatyta, kad NT pardavimo procese parduodamo NT sąrašo sudarymo proceso etape gali kilti korupcijos pasireiškimo rizikos, nes šiuo metu taikoma rizikos priemonė Parduodamo NT sąrašą parengia NT valdymo grupės atsakingas darbuotojas, kurį tvirtina NT pardavimo komisija, nėra pakankama. Nėra detalizuoti laisvo nenaudojamo NT sąvoką (pvz.: kai NT fiziškai nusidėvi, atsakingų institucijų pripažįstamas avariniu, stichinių nelaimių ar avarijų metu sunaikinamas (sugadinamas), jo negalima naudoti dėl trečiųjų asmenų veiklos, nereikalingas funkcijoms įgyvendinti ir (ar) nelieka, kur jį pritaikyti, kai atnaujinti NT ekonomiškai netikslinga, nes jo remonto (rekonstravimo) išlaidos lygios naujo tokios pačios paskirties ir tokio paties pajėgumo turto įsigijimo kainai ar ją viršija ir pan.); koks laisvas nenaudojamas NT turi būti įtrauktas į parduotinių NT sąrašą, o koks nuomotinių objektų sąrašą. NT pardavimo kainos nustatymo etape rizikos valdomos, nes AB LP dėl NT kainos nustatymo kreipiasi į turto vertintoją, parduodamo NT kaina negali būti mažesnė nei nustatyta turto vertintojo, sprendimą dėl galutinės NT pardavimo kainos priima NT pardavimo komisija, vadovaudamasi turto vertintojo nustatyta kaina, o Elektroninio aukciono metu numatyti minimalūs kainos didinimo intervalai. Konkurso ir aukciono sąlygų sąlygas rengia ir tvirtina NT pardavimo komisija. Pateiktus siūlymus vertina ir laimėtoją nustato NT pardavimo komisija, vadovaudamasi pasiūlytos didžiausios kainos kriterijumi, tuo atveju, jei keli dalyviai pasiūlė vienodas kainas, laimėtoju pripažįstamas tas dalyvis, kuris pasiūlymą pateikė pirmesnis. Yra nustatyti aiškūs ir baigtiniai parduodamo NT kainos mažinimo kriterijai, tačiau nėra detalizuoti atvejai, kada yra laikoma, kad konkursas arba aukcionas neįvyko ir organizuojamas pakartotinis konkursas arba aukcionas. Sutarties rengėjas ir pasirašantis asmuo atskirti.

4. AB LP NT nuoma vykdoma vadovaujantis NT išnuomojimo tvarka ir NT nuomos komisijos darbo reglamentu. NT išnuomojimo tvarkoje numatyta, kad visas NT išnuomojamas konkurso būdu, kuomet potencialūs nuomininkai teikia paraišką su pasiūlymais. NT išnuomojimo procesą organizuoja ir vykdo: NT nuomos komisija (toliau – nuomos komisija), kai NT balansinė vertė viršija 50000 Eur; NT valdymo grupė, kai NT balansinė vertė neviršija 50000 Eur.

Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą, nustatyta, kad NT nuomos procese Nuomojamo NT sąrašo sudarymo etape nėra detalizuoti kriterijai arba atvejai, kada NT įtraukiamas į nuomotinių objektų sąrašą. Sprendimo dėl NT nuomos, kai nėra skelbiamas konkursas nėra numatyta įforminimo procedūra, užtikrintas „keturių akių“ principo taikymas. Svetainėje nėra viešai skelbiama informacija apie sudarytus NT trumpalaikius sandorius, nurodant sutarties sudarymo datą, terminą, nuomininką. NT nuomos kainos nustatymas Konkurso sąlygų tvirtinimo etape galima būtų iš anksto numatyti informavimo būdus ir priemones, nuomos komisijai paliekant tik kainos tvirtinimo funkciją. Informaciją apie pasiūlymų nepriėmimą po termino reikalinga būtų talpinti kartu su skelbimu. Taip pat, detalizuoti derybų procesą, numatant kriterijus, kada derybų metu būtina laikytis „keturių akių“ principo, detalizuoti atvejus, kada yra laikoma, kad konkursas neįvyko. Sutarties rengėjas ir pasirašantis asmuo atskirti.

1. AB LP NT išsinuomojimas vykdomas vadovaujantis NT išsinuomojimo tvarka ir NT nuomos komisijos darbo reglamentu. NT išsinuomojimo tvarkoje numatyta, kad NT išsinuomojamas: viešo konkurso būdu; neskelbiamų derybų būdu; dalyvaujant potencialių nuomotojų skelbiamuose NT nuomos konkursuose arba aukcionuose.

Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą, nustatyta, kad NT išsinuomavimo procese Sprendimas dėl nuomos pasirinkimo neskelbiamų derybų būdu etape rizikos valdomos, nes yra paskirtas iniciatorius, kuris atlieka pirminę rinkos analizę ir SPK teikia kelias alternatyvas, o sprendimą dėl nuomos pasirinkimo neskelbiamų derybų būdu priima SPK, atsižvelgdamas į pateiktas alternatyvas. Rekomenduotina Numatyti, kad neskelbiamų derybų dalyvius skirtų SPK, fiksuojant juos SPK protokole, taip pat detalizuoti, kokius sprendimus, susijusius su neskelbiamomis derybomis priima SPK. Laimėtojo nustatymas viešojo konkurso būdu etapas yra aiškiai apibrėžtas, t. y. laimėtoją nustato SPK, vadovaudamasi didžiausios ekonominės naudos principu. Kaina neturi viršyti rinkoje analogiško NT kainos. Sutarties rengėjas ir pasirašantis asmuo atskirti.

2. AB LP naujai atidaromiems, atnaujinamiems ir / ar perkeliams paštam taikoma Pašto atidarymo / atnaujinimo / perkėlimo tvarka. Inicijuoti pašto atidarymą, atnaujinimą arba perkėlimą gali NT valdymo grupės vadovas arba Kanalų valdymo grupės vadovas. NT valdymo grupės vadovas inicijuoja pašto atidarymą / atnaujinimą arba perkėlimą, kai: gauna reikalavimų neatitinkančių statinių techninės priežiūros išvadas; per didelis / per mažas patalpų plotas; didelės sąnaudos; darbo arba higienos sąlygos neatitinka teisės aktų reikalavimų. Kanalų valdymo grupės vadovas inicijuoja, kai: turi būti užtikrintos universaliosios pašto paslaugos charakteristikos; optimizuojamas / pertvarkomas pašto tinklas; netenkinami atskirų paštų veiklos rezultatai. Pagal NT valdymo grupės vadovo arba Kanalų valdymo grupės vadovo gautą informaciją, NT valdymo grupės atsakingas darbuotojas vykdo optimalaus ploto ir kainos santykio patalpų paštui paiešką, parengia dvi ar daugiau alternatyvų, o galutinį sprendimą dėl alternatyvos pasirinkimo taikant didžiausios ekonominės naudos principą priima SPK (tvarkos 8 p.). Pašto atidarymo / atnaujinimo / perkėlimo tvarkos 10 p. numatyta, kad „Pašto atidarymą / atnaujinimą / perkėlimą patvirtinus SPK, pradedamos patalpų pritaikymo pašto veiklai procedūros (tvarkos 4 procesas).“ Pašto atidarymo / atnaujinimo / perkėlimo procese (1 procesas) numatyta, kad *suderinus alternatyvas ruošiama medžiaga pašto atidarymo / atnaujinimo / perkėlimo sprendimo priėmimui* (3_10_02_02_1.3), procesas iškart nukreipia į kitus procesus:

- 3_10_02_02_3 Pašto atidarymas / atnaujinimas / perkėlimas nuomojamose patalpose. NT valdymo grupės atsakingas darbuotojas suderina su nuomotoju sąlygas, nustato reikiamų investicijų sąnaudas ir pristato SPK, kuris priima sprendimą.

- 3_10_02_02_2 Pašto atidarymas / atnaujinimas / perkėlimas Bendrovės nuosavybės patalpose. BRD kartu su kitais padaliniais paruošia techninį projektą, nustato reikiamas investicijas ir pristato SPK, kuris priima sprendimą.

Vertinant paštų modernizavimo procesą, vienas iš veiksnių – inicijuojami statybos darbai, už kuriuos atsakingas NT valdymo grupės darbuotojas. Tačiau nei tvarkoje, nei procese nedetalizuota, koku būdu vyksta statybos darbų inicijavimas, organizavimas, koordinavimas ir kontrolė, nors NT valdymo grupės specialisto pareigybėse tokios funkcijos numatytos. Procesas 3_10_02_02_4.11 veiksme numatyta tik naujų patalpų atitikimas *darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų reikalavimams bei patalpų atitikimo AB Lietuvos pašto paštų įrengimo standartui*. Vertinant tai, kad atliekant statybos darbus yra didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, siūloma detalizuoti procesą, aprašant statybos darbų iniciavimo, planavimo, organizavimo, koordinavimo ir kontrolės procesus.

Būtina atskirti statybos darbus, atliekamus naujai atidaromuose, atnaujinamuose ir / ar perkeliamuose paštuose, nuo remonto darbų, atliekamų pagal incidentus paštuose. Statybos darbų procesą būtina detalizuoti, ypatingą dėmesį skiriant atliktų darbų priėmimo procesui, numatant:

1. atvejus, kada darbus priima ne mažiau kaip 2 Bendrovės darbuotojai;
2. atvejus, kada darbus priima generalinio direktoriaus įsakymu patvirtinta komisija;
3. detalų darbų priėmimo procesą kiekvienu 1-2 punktuose numatytu atveju, t. y. kaip elgiamasi, kai pastebimi trūkumai, kas daroma, kai nustatomi trūkumai;
4. koku būdu vyksta komunikacija su darbus vykdančiu tiekėju;
5. kur ir koku būdu fiksuojama informacija apie įvykusį darbų priėmimą (pvz., fiksavimas darbo kalendoriuje apie išvykimą darbų priėmimui: tiksli vieta, laikas, konkretūs darbai, kartu dalyvavę asmenys);
6. galimybę darbų priėmimo atveju pasitelkti atitinkamos srities ekspertą;
7. kad darbų priėmimo atveju būtų užtikrintas „keturių akių“ principas.

Remonto darbų procesą aprašyti, detalizuojant jų iniciavimą, planavimą, organizavimą, koordinavimą ir kontrolę, numatant:

1. atvejus, kada gali būti priimti darbai nevykstant į objektą (pvz. kai apie atliktus darbus galima įsitikinti pagal atsiųstas nuotraukas, kai darbų vertė neviršija X Eur ir pan.);
2. darbų priėmimo aktuose incidento numerio būtiną fiksavimą;
3. kad darbų priėmimo aktus taip pat pasirašytų pašto, kuriame buvo atlikti remonto darbai, vadovai.

Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą, nustatyta, kad NT statybos ir remonto procese Sprendimas dėl naujo pašto atidarymo, perkėlimo arba atnaujinimo etape taikomos rizikos valdymo priemonės, t. y. atsiradus poreikiui dėl naujo pašto atidarymo, perkėlimo arba atnaujinimo, NT valdymo grupės darbuotojas parengia kelias alternatyvas ir jas svarstymui teikia SPK, kuris vadovaudamasis didžiausios ekonominės naudos principu, priima galutinį sprendimą. Sprendimas įforminamas generalinio direktoriaus įsakymu. Tačiau siūlytina tikslinti teikiamų alternatyvų nuostatos formuluotę pagal realiai vykdomą praktiką AB LP, numatant, kad Iniciatorius teikdamas SPK pasirinkto varianto alternatyvas, teikia ir pagrindimą: - kodėl pašto negalima atnaujinti dabartinėse patalpose, kai teikiamos alternatyvos dėl pašto perkėlimo; -kodėl pašto perkėlimas į kitas patalpas ekonomiškai nenaudingas, kai teikiamos alternatyvos dėl dabartinio pašto atnaujinimo. Modernizavimo darbų planavimo etape reikalinga būtų atskirti statybos darbų planavimo, vykdymo ir kontrolės atsakomybę, numatyti galimybę statybos darbų planavimui pasitelkti nepriklausomą ekspertą. Modernizavimo darbų priežiūra ir darbų priėmimas vykdomas pagal darbų priėmimo aktus, kontrolė vykdoma - sąskaitos faktūros tvirtinamos dokumentų valdymo sistemoje, yra užtikrinamas „keturių akių“ principo taikymas.

Veiklos srities vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai

1. NT politikoje nėra numatyta aiškaus principo dėl NT sandorių nesudarymo su Bendrovės darbuotojais, valdybos nariais ar su jais susijusiais asmenimis.
2. Nepakankamai detalizuota: koks NT įtraukimas į parduodamų objektų sąrašą, koks į nuomojamų objektų sąrašą; NT pardavimo atveju, kada yra laikoma, kad konkursas arba aukcionas neįvyko; NT nuomos atveju, kada yra laikoma, kad konkursas neįvyko; NT nuomos atveju, derybų procesas; NT išsinuomavimo atveju, derybų viešojo konkurso būdu procesas; NT išsinuomavimo atveju, kokius sprendimus neskelbiamų derybų metu priima SPK; suinteresuotųjų šalių informavimas ir komunikavimas visuose procesuose.
3. Neaprašyti modernizavimo darbų iniciavimo, planavimo, organizavimo, koordinavimo ir kontrolės procesai.
4. Nenustatyti su NT pardavimu, nuoma, išsinuomavimu susiję terminai: per kiek laiko nuo pasiūlymų pateikimo termino pabaigos organizuojamas pateiktų siūlymų svarstymas, per kiek laiko išnagrinėjami pateikti siūlymai, pasirašomos sutartys su laimėtojai.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Papildyti NT politiką nuostata, kad „nekilnojamasis turtas nebūtų perleidžiamas ar išnuomojamas valstybės valdomos bendrovės darbuotojams, valstybės valdomos bendrovės priežiūros ir valdymo organų nariams ar su jais susijusiems asmenims“	2021-03-31	Užtikrintas Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo įgyvendinimas.
2.	Atnaujinti NT pardavimo tvarką, aiškiau detalizuojant sprendimų priėmimo kriterijus, laisvo nenaudojamo NT sąvoką, konkurso ir aukciono skelbimų tekstų šablonus, atvejus, kada yra laikoma, kad konkursas arba aukcionas neįvyko ir organizuojamas pakartotinis konkursas arba aukcionas.	2021-03-31	Nustatyti aiškesni NT pardavimo sprendimų priėmimo kriterijai ir detalizuoti procesai, apibrėžtos sąvokos, sudaryti skelbimų tekstų šablonai
3.	Atnaujinti NT išnuomavimo tvarką, detalizuojant sprendimų priėmimo kriterijus ir procesą, skelbimų tekstų šablonus	2021-03-31	Nustatyti aiškesni NT išnuomavimo sprendimų priėmimo kriterijai ir detalizuoti procesai, sudaryti

			skelbimų tekstų šablonai
4.	Atnaujinti NT išsinuomavimo tvarką, detalizuojant sprendimų priėmimo kriterijus, neskelbiamų derybų dalyvių skyrimą, atsakomybes.	2021-03-31	Nustatyti aiškesni NT išsinuomavimo sprendimų priėmimo kriterijai, procesai atsakomybės
5.	Atnaujinti Pašto atidarymo / atnaujinimo / perkėlimo tvarką, aiškiau detalizuojant sprendimų priėmimo kriterijus ir procesus, formuluotes, atskiriant statybos darbų planavimo, vykdymo ir kontrolės atsakomybes.	2021-03-31	Nustatyti aiškesni Pašto atidarymo / atnaujinimo / perkėlimo sprendimų priėmimo kriterijai, procesai, formuluotės ir atsakomybės

AB „Problematikas“ atliko korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą *turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo veiklos srityje*. Analizuojamas laikotarpis – 2019-07-01 – 2020-06-31.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas dokumentiniu ir žodiniu būdais, naudojant formalųjį, lyginamąjį, sisteminį metodus: buvo analizuojami teisės aktai, Bendrovės padalinių veiklos nuostatai, darbuotojų pareiginiai nuostatai ir kt., kalbėtasi su atsakingais už nurodytą sritį darbuotojais. Analizės atlikimo metu buvo vertinama ar nustatyta sprendimų priėmimo, veiksmų atlikimo tvarka yra skaidri ir ar nėra tikimybės korupcijos apraiškos, ar teisės aktuose įtvirtinti sprendimo priėmimo principai, aiškūs ir suprantami kriterijai, sprendimų priėmimo terminai, aiškiai apibrėžti sprendimus priimančias asmenys, atskiros sprendimų priėmimo ir kontrolės funkcijos, ar nustatyta tvarka yra pakankama, konkrečiai apibrėžta, ar ji nesuteikia per daug įgaliojimų atsakingiems asmenims veikti savo nuožiūra.

Analizės atlikimo metu buvo nustatytos bei aptartos Bendrovės veiklos sritys, kuriose galimai gali egzistuoti korupcijos pasireiškimo tikimybė, t. y.:

1. Nekilnojamojo turto pardavimo/nuomos sandorių sudarymas;
2. Nenaudojamo, nereikalingo turto pardavimo/nuomos sandorių sudarymas;
3. Bendrovės turimų resursų (automobilių, kuro, įv. technikos ir kt.) naudojimas.

Šioms paminėtoms veiklos sritims nustatyti išoriniai bei vidiniai korupcijos rizikos veiksniai, o šių veiksnių šalinimui (mažinimui) apibrėžtos individualios bei bendrosios priemonės. Plačiau ir detaliau apie tai žr. pridedamą lentelę „Korupcijos pasireiškimo tikimybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo veiklos srityje nustatymas ir korupcijos prevencijos priemonės“.

Atkreiptinas dėmesys, kad be lentelėje nurodytų bei detalai aprašytų individualių priemonių, kurios šalina (mažina) nustatytus korupcijos rizikos veiksnius, šiame aprašyme taip pat paminėtinos bei taikytinos bendrosios priemonės, kurios šalina (mažina) nustatytus korupcijos rizikos veiksnius, t. y.:

1. Vidaus ir išorės interesų konfliktų rizikos įvertinimas ir nustatymas. Darbuotojų informavimas apie jų pareigą pranešti apie kiekvieną faktinį arba galimą interesų konfliktą (ši priemonė Bendrovėje įgyvendinama nuolat);
2. Rūpinimasis adekvačiu ir tinkamu antikorupeiniu darbuotojų sąmoningumu ir mokymu (ši priemonė Bendrovėje įgyvendinama nuolat);
3. Sąlygų sudarymas visiems Bendrovės darbuotojams, veiklos partneriams ir kitiems suinteresuotiems asmenims susipažinti su antikorupeine Bendrovės politika (skelbti ją vidiniais ir išoriniais Bendrovės komunikacijos kanalais) (ši priemonė Bendrovėje įgyvendinama nuolat).

Analizės atlikimo metu buvo nustatyta, kad Bendrovėje šiuo metu nėra aiškiai reglamentuotos nenaudojamo/nereikalingo Bendrovės turto pardavimo tvarkos, taip pat nėra sudaryta nenaudojamo/nereikalingo Bendrovės turto vertinimo komisija. Siekiant pašalinti (sumažinti) šį korupcijos rizikos veiksnių Bendrovė planuoja iki 2021 m. I ketvirčio pabaigos išgryninti bei patvirtinti Nenaudojamo/nereikalingo Bendrovės turto pardavimo tvarką bei sudaryti Nenaudojamo/nereikalingo Bendrovės turto vertinimo komisiją. Tai padės dar labiau užtikrinti Bendrovės sudaromų nenaudojamo/nereikalingo turto pardavimo sandorių skaidrumą, viešumą, racionalų ir efektyvų Bendrovės turto valdymą, optimizuoti Bendrovės poreikius atitinkantį turto kiekį ir užtikrinti ekonominę grąžą iš valdomo turto. Tvarkoje bus detalai apibrėžti nenaudojamo/nereikalingo turto

valdymo principai, šio turto valdymas, pardavimo proceso organizavimas, taip pat komisijos vaidmuo visuose šiuose procesuose.

Apibendrinant visą surinktą informaciją konstatuotina, kad analizės atlikimo metu pakankamas kolegialumo, viešumo ir skaidrumo principų įgyvendinimas Bendrovės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo veiklos srityje bei pakankamas atsakingų darbuotojų veiklos reglamentavimas ir veiklos kontrolė iš esmės leidžia Bendrovės atsakingiems darbuotojams, susijusiems su turto valdymu, naudojimu ir disponavimu, sprendimus priimti skaidriai ir išvengti pašalinio poveikio juos priimant. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Bendrovės atsakingų darbuotojų, susijusių su turto valdymu, naudojimu ir disponavimu, veiksmuose piktnaudžiavimo faktų analizuojamame laikotarpyje nenustatyta.

Apibendrinant aukščiau išdėstytą darytina išvada, kad Bendrovės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo veiklos srityje korupcijos pasireiškimo tikimybė yra maža. Tačiau siekiant ją dar labiau sumažinti, Bendrovė planuoja patvirtinti Nenaudojamo/nereikalingo Bendrovės turto pardavimo tvarką bei sudaryti Nenaudojamo/nereikalingo Bendrovės turto vertinimo komisiją, taip pat tobulinti bei įgyvendinti kitas lentelėje „Korupcijos pasireiškimo tikimybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo veiklos srityje nustatymas ir korupcijos prevencijos priemonės“ nurodytas korupcijos prevencijos priemones.

Veiklos srities vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai:

1. Nekilnojamojo turto pardavimo/nuomos sandorių sudarymas:

Potencialių pirkėjų, nuomininkų ir kitų suinteresuotų asmenų suinteresuotumas jiems palankiomis pirkimų sąlygomis įsigyti/išsinuomoti nekilnojamojo turto (šios sąlygos galimai gali būti susiję su pirkėjo materialine ar kitokia nauda) ir siekimas daryti įtaką/poveikį pardavimą vykdančiams darbuotojams

- Neregamentuota nekilnojamojo turto pardavimo/nuomos sandorių sudarymo tvarka
- Nesudaryta nekilnojamojo turto pardavimo/nuomos sandorių sudarymo komisija
- Neviešinami įvykę didelės vertės nekilnojamojo turto pardavimo/nuomos sandoriai

Išsamiai reglamentuota nekilnojamojo turto sandorių sudarymo tvarka 2020-08-10 AB „Problematikas“ direktoriaus įsakymu Nr. 1-0411 „Dėl AB „Problematika“ valdomo nekilnojamojo turto sandorių sudarymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ buvo patvirtintas AB „Problematikas“ valdomo nekilnojamojo turto sandorių sudarymo tvarkos aprašas.

Siekiant, kad Komisijos dalyvavimas sudarant didelės vertės nekilnojamojo turto pardavimo/nuomos sandorius bei kituose svarbiuose su turto pardavimu/nuoma susijusiuose procesuose, taip užtikrinant didesnę antikorpucinę kontrolę, 2020-08-10 AB „Problematikas“ direktoriaus įsakymu Nr. 1-0411 „Dėl AB „Problematika“ valdomo nekilnojamojo turto sandorių sudarymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ buvo sudaryta AB „Problematikas“ nekilnojamojo turto pardavimo/nuomos komisija.

2. Nenaudojamo/nereikalingo turto pardavimo sandorių sudarymas

Pirkėjų ir kitų suinteresuotų asmenų suinteresuotumas jiems palankiomis pirkimų sąlygomis įsigyti turto (šios sąlygos galimai gali būti susiję su pirkėjo materialine ar kitokia nauda) ir siekimas daryti įtaką/poveikį pardavimą vykdančiams darbuotojams

- Neregamentuota nenaudojamo/nereikalingo Bendrovės turto pardavimo tvarka
- Nesudaryta nenaudojamo/nereikalingo Bendrovės turto vertinimo komisija
- Suteikiama pirmumo teisė nenaudojamą/nereikalingą AB „Problematikas“ turto palankesnėmis sąlygomis įsigyti AB „Problematikas“ darbuotojams

3. Bendrovės turimų resursų (automobilių, kuro, įv. technikos ir kt.) naudojimas

Darbuotojų suinteresuotumas pasinaudoti įmonės resursais asmeninems reikmėms (šios sąlygos galimai gali būti susiję su darbuotojo materialine ar kitokia nauda) ir siekimas daryti įtaką/poveikį kontrolę vykdančiams darbuotojams

- Nevykdomas periodinis automobilių degalų suvartojimo stebėjimas ir reagavimas į nukrypimus nuo normų
- Kas mėnesį skyrių vadovų kontrolei pateikiamos išsklotines su automobilių eksploataciniais duomenimis (kuro suvartojimas, nuvažiuotiatstumai ir kt.) Darbuotojams išduotos

atskiros individualios kuro kortelės, naudojamos pilant degalus į kitus įrenginius (t. y. ne į automobilius). Periodiškai vykdoma kuro apskaita, teikiamos ataskaitos, stebėjimai nukrypimai nuo normų.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo:

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Patvirtinti nenaudojamo / nereikalingo turto pardavimo tvarka	2021-03-31	Išsamiai reglamentuota nenaudojamo/nereikalingo turto pardavimo tvarka
2.	Sudaryta nenaudojamo/nereikalingo turto vertinimo komisija	2021-03-31	Sudaryta nenaudojamo/nereikalingo turto vertinimo komisija, taip užtikrinant didesnę antikorupcinę kontrolę
3.	Apie parduodamą nenaudojamą / nereikalingą turtą skelbti viešai, taip siekiant pritraukti daugiau pirkėjų bei turtą parduoti už rinkos kainą	Pagal poreikį	Sudarytos visiems potencialiems pirkėjams vienodos sąlygos įsigyti parduodamą turtą už rinkos kainą

AB „Smiltynės perkėla“ nustatymas atliktas *veikla turto valdymo srityje*. Atliekant korupcijos rizikos analizę vertintos šios AB „Smiltynės perkėla“ turto valdymo sritys:

1. nekilnojamojo turto nuoma, pardavimas ir kiti turto valdymo būdai;
2. kilnojamojo turto pardavimas.

Analizuojamas laikotarpis: 2019-01-01–2020-04-30. Kai kuriais atvejais taip pat vertinti ir kitu laiku sudaryti sandoriai. Analizę atliko – AB „Smiltynės perkėla“ finansų direktorius Tomas Masys.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

- 1) AB „Smiltynės perkėla“ įstatai, patvirtinti 2020-01-10 AB „Smiltynės perkėla“ neeilinio visuotinio akcininkų susirinkimo protokolu Nr. 1.
- 2) AB „Smiltynės perkėla“ kilnojamojo turto pardavimo tvarka, patvirtinta AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus 2020-04-09 įsakymu Nr. 1V-31.
- 3) AB „Smiltynės perkėla“ valdomo nekilnojamojo turto sandorių sudarymo tvarka, patvirtinta AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus 2020-01-03 įsakymu Nr. 1V-3.
- 4) AB „Smiltynės perkėla“ organizuojamų viešų aukcionų, kuriuose parduodamas bendrovės turtas, vykdymo informacinių technologijų priemonėmis taisyklės, patvirtintos AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus 2020-07-09 įsakymu Nr. 1V-55;
- 5) AB „Smiltynės perkėla“ Viešųjų ir privačių interesų derinimo tvarkos aprašas, patvirtintas 2020-03-23 generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 1V-26.

Duomenų rinkimo ir vertinimo metodai: 1. teisės aktų ir dokumentų turinio analizė; 2. interviu metodas (Bendrovės darbuotojams pateikti klausimai); 3. prieinamos informacijos stebėjimas ir analizavimas (Bendrovės interneto svetainė, informacija žiniasklaidoje ir pan.).

Atliekant korupcijos rizikos analizę išnagrinėta ir (ar) įvertinta:

1. Pateiktos išvados dėl korupcijos rizikos analizės.
2. Bendrovės interneto svetainėje skelbiama informacija, susijusi su analizuojama veiklos sritimi.

3. Bendrovės darbuotojų elektroniniu paštu, telefonu ir per susitikimus pateikta informacija apie darbo praktiką ir veiklos rezultatus analizuojamose veiklos srityse.

Nekilnojamojo turto nuoma.

Valstybės valdomoms bendrovėms priklausančio turto nuomai, perdavimui, pardavimui nenustatyti tokie pat arba panašūs reikalavimai į anksčiau paminėtus valstybės ar savivaldybės turto valdymui, naudojimui ar disponavimui juo: Valstybės valdomos bendrovės turto pardavimas aukcione yra tik vienas iš būdų, nes turtas gali būti parduodamas organizuojant konkursą ar derybas, turtas gali būti perduodamas kitiems juridiniams ar fiziniams asmenims ar kitaip susiejamas su turtu jungtinės veiklos sutarties pagrindu; net ir nenaudojamas bendrovės veikloje nekilnojamas turtas negali būti

perduodamas centralizuotai valdyti. Taigi nors Valstybės valdomos bendrovės priklauso valstybei ta dalimi, kiek valstybė valdo jų akcijų, tačiau Valstybės valdomų bendrovių turto valdymui, naudojimui ir disponavimui juo keliami reikalavimai skiriasi nuo valstybės turtui nustatytų reikalavimų ir principų.

1. Analizuojamu laikotarpiu galiojo 2013-08-08 tarp AB „Smiltynės perkėla“ (toliau – Nuomotojas) ir UAB „Doradus“ (toliau – Nuomininkas), įmonės kodas 300882686, sudaryta dalies pastato, esančio adresu Danės g. 1, Klaipėdoje, kurio unikalus Nr. 4400-2658-9220, taip pat sutarties priede nurodytos įrangos, nuomos sutartis Nr. 14F-36 (toliau – sutartis). 2015-03-19 ir 2017-09-11 buvo sudaryti papildomi susitarimai prie šios sutarties. Korupcijos rizikos analizės tiriamuoju laikotarpiu AB „Smiltynės perkėla“ turto valdymo srityje 2020-03-02 d. buvo sudarytas vienas papildomas susitarimas su UAB „Doradus“.

AB „Smiltynės perkėla“ iki 2020-01-03 buvo nepatvirtinusi nekilnojamojo turto nuomos tvarkos, jai priklausantį nekilnojamojį turtą (patalpas) nuomoja UAB „Doradus“ (sutartis sudaryta 2013-08-08, papildomi susitarimai 2015-03-19, 2017-09-11 ir 2020-03-02). AB „Smiltynės perkėla“ nekilnojamas turtas buvo išnuomotas netaikant viešųjų nuomos procedūrų, kurios sudarytų sąlygas nekilnojamojį turtą išnuomoti didžiausią nuomos kainą pasiūliusiam asmeniui. Sprendimai dėl nekilnojamojo turto nuomos buvo priimti AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus – vienasmenio valdymo organo, o ne kolegialaus valdymo organo, kaip numatyta 2012-06-06 LR Vyriausybės nutarime Nr. 665.

AB „Smiltynės perkėla“ valdybai nesuteikus teisės priimti sprendimus dėl nekilnojamojo turto nuomos sandorių neužtikrinamas LR Vyriausybės nutarimo valstybės valdomų įmonių nekilnojamojo turto valdymo nuostatų laikymasis, didėja korupcijos pasireiškimo tikimybė dėl galimybių priimti vienasmenius sprendimus.

Atkreiptinas dėmesys, kad nurodyto Valstybės turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012-06-06 nutarimu Nr. 665, XXI skyrius „Valstybės valdomų bendrovių nekilnojamojo turto ir valstybės valdomų bendrovių dukterinių bendrovių akcijų valdymas“, kurio nuostatos įpareigoja valstybės valdomą bendrovę valstybės valdomos bendrovės nekilnojamojį turtą išnuomoti didžiausią nuomos kainą pasiūliusiam asmeniui, įsigaliojo 2019-01-16, todėl nuomos sutarties su UAB „Doradus“ sudarymo metu 2013-08-08 Apraše nurodyti reikalavimai negaliojo. Tačiau nuo 2017 m. galiojo Finansų ministerijos parengtos Rekomendacinės valstybės valdomų įmonių ir bendrovių nekilnojamojo turto valdymo gairės, kuriuose įtvirtintų rekomendacijų valstybės valdomos bendrovės turėjo laikytis.

2020 m. sausio 3 d. AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 1V-3 patvirtinta Bendrovės valdomo nekilnojamojo turto sandorių sudarymo tvarka. Šioje tvarkoje numatyta, kad sprendimus dėl nekilnojamojo turto nuomos sandorių sudarymo priima Bendrovės kolegialus organas (komisija), o nekilnojamas turtas išnuomojamas taikant viešas procedūras.

2. Iki 2020-01-02 d. vidaus tvarkose nebuvo apibrėžta, kaip nustatoma pradinė turto nuomos kaina, taip pat aukščiau pateikti įkainiai (1086,08 Eur ir 1200,00 Eur) nepagrįsti jokiais dokumentais. 2020-03-02 d. papildomu susitarimu nustatytas naujasis įkainis paremtas 2020-02-05, gauta turto vertinimo konsultacija dėl galimos turto nuomos kainos, aiškiai apibrėžtas nuomos mokesčio apskaičiavimo būdas pagal nuomojamo ploto dydį. 2020-01-03d. AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 1V-3 patvirtintoje Bendrovės valdomo nekilnojamojo turto sandorių sudarymo tvarkoje numatyta, kad nustatant nuomos kainą vadovaujamosi atitikties rinkos sąlygoms principu ir kitomis susijusiomis aplinkybėmis.

3. Susipažinus su AB „Smiltynės perkėla“ sudaryta Bendrovei nuosavybės teise priklausančio nekilnojamojo turto nuomos sutartimi su UAB „Doradus“, pastebėta, kad Bendrovė iki 2020-03-01 neturėjo galimybės nutraukti sutarties prieš terminą. Pagal sudarytos sutarties 11.4. punktą Nuomotojui buvo suteikta teisė sutartį vienašališkai nutraukti prieš terminą tik esant šiems atvejams: 11.4.1.1. Nuomininkas ar subnuomininkas naudoja Patalpas/Įrangą ne pagal šioje Sutartyje numatytą paskirtį; 11.4.1.2. Nuomininkas tyčia ar dėl neatsargumo (nerūpestingo elgesio) blogina Patalpų būklę“.

Taip pat pastebėtina, kad Bendrovei nutraukus sutartį prieš terminą įvykus vienam iš aukščiau paminėtų atvejų, Bendrovė privalo atlyginti nuostolius susijusius su Nuomininko patiriamais

nuostoliais, atsiradusiais / atsirandančiais dėl negalėjimo tinkamai įvykdyti savo prievolės pagal Sutarties 7.6. ir 7.7 punktus (sutarties 11.7 p.). 2020-03-02 papildomu susitarimu numatyta daugiau atvejų, kai Nuomotojui atsiranda galimybė nutraukti sutartį prieš terminą Nuomininkui netinkamai vykdant sutartinius įsipareigojimus (11.4.1.3-11.4.1.5 p.) ar dėl kitų objektyvių nutraukimo poreikį sąlygojančių aplinkybių (11.4.1.6-11.4.1.8 p., 11.5.2 p.), kurie palankesni AB „Smiltynės perkėla“.

AB „Smiltynės perkėla“ vadovui suteikta per plati diskrecija sudaryti finansinius įsipareigojimus sukeliančius sandorius, ypač kai sandoriui sudaryti turėtų būti gautas kitų Bendrovės valdymo organų pritarimas, laikomas korupcijos rizikos veiksniu. Todėl nekilnojamojo turto nuomos procesus siūloma pavesti organizuoti nekilnojamojo turto nuomos komisijai, nustatyti tipines nekilnojamojo turto nuomos sutarčių nuostatas, kuriose būtų nurodytos aiškios įstatymų reikalavimus bei skaidrumo, protingumo ir sąžiningumo kriterijus atitinkančios sutarties nuostatos, apibrėžti galimi netesybų dydžiai už netinkamą sutarties vykdymą, ir užtikrinti, kad nuomos sandoris būtų sudarytas pagal tipinę sutartį.

4. Susipažinus su AB „Smiltynės perkėla“ nekilnojamojo turto nuomos dokumentais, pastebėta atvejų, kai nekilnojamojo turto nuomos sutarčių terminas yra pratęsiamas ar nuomos įkainiai keičiami tik sudarant papildomus susitarimus, todėl nuomos terminas pailgėja keletą kartų. AB „Smiltynės perkėla“ sudarydama papildomus susitarimus įsipareigojo patalpas nuomoti tam pačiam nuomininkui 10 metų. Manytina, kad AB „Smiltynės perkėla“ nuomininkui turėjo suteikti tik teisę pradėti derybas dėl pirmenybinės teisės atnaujinti sutartį nustatytam terminui, o ne sudaryti susitarimus dėl nuomos sutarčių pakeitimo: termino pratęsimo ar nuomojamo ploto keitimo. AB „Smiltynės perkėla“ sudaryti papildomi susitarimai dėl nuomos sutarties, kai buvo pratęsiamas nuomos terminas, laikomi korupcijos rizikos veiksniu, nes AB „Smiltynės perkėla“ neužtikrino viešų nuomos procedūrų taikymo pasibaigus nuomos terminui ir nesiekė išnuomoti AB „Smiltynės perkėla“ veiklai vykdyti nereikalingų patalpų didžiausia kaina. AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus 2020-01-03 įsakymu Nr. 1V-3 patvirtintoje Bendrovės valdomo nekilnojamojo turto sandorių sudarymo tvarkoje nustatyti ilgiausi terminai, kiek nekilnojamas turtas gali būti nuomojamas pagal tą pačią sutartį įskaitant pratęsimus. Pasibaigus sutartyje numatytam turto nuomos terminui, kai pagal Bendrovės valdomo nekilnojamojo turto sandorių sudarymo tvarkos nuostatas galimas sutarties pratęsimas, ir esant pagrindo manyti, jog AB „Smiltynės perkėla“ turtas nuomojamas už pernelyg mažą rinkos neatitinkančią kainą, siūlytina atlikti turto vertinimą dėl galimos turto nuomos kainos nustatymo. Turto nuomos sutarties pratęsimo klausimą spręsti ne anksčiau nei prieš protingą terminą, reikalingą organizuoti turto nuomos procedūroms, prieš tai nustatčius, ar turto nuomos rinkos kaina nėra pasikeitusi tiek, kad būtų tikslinga organizuoti naują turto nuomos konkursą.

5. Vienas iš nuosavybės teise valdomo nekilnojamojo turto valdymo, naudojimo ir disponavimo principų, Valstybės turinių ir neturinių teisių įgyvendinimo valstybės valdomose įmonėse tvarkos aprašo, patvirtinto LR Vyriausybės 2012-06-06 d. nutarimu Nr. 665, XX ir XXI skyriuose dėl valstybės valdomų įmonių nekilnojamojo turto Valstybės valdomoms bendrovėms ir šiose bendrovėse valstybę atstovaujančioms institucijoms, taip pat dukterines bendroves kontroliuojančioms bendrovėms, yra viešumo. Šis principas reiškia, kad Valstybės valdomų bendrovių nekilnojamojo turto pardavimas arba nuoma turi būti skelbiami viešai, o esant kitos sandorio šalies sutikimui ir užtikrinant fizinių asmenų duomenų bei interesų apsaugą – siekti, kad informacija apie sudarytus sandorius būtų vieša. Susipažinus su AB „Smiltynės perkėla“ interneto svetainėje skelbiama informacija pastebėta, kad iki 2020-01-03 viešai nebuvo skelbiama apie sudarytas nuomos sutartis. Pažymėtina, kad pagal AB „Smiltynės perkėla“ 2013-08-08 d. sudarytos negyvenamųjų patalpų nuomos sutarties Nr. 14F-36 15.1. punktą Nuomininkas įsipareigojo įregistruoti sutartį Nekilnojamojo turto registre. Pareiga nuomininkui įregistruoti nuomos sutartį VĮ Registrų centro Nekilnojamojo turto registre, o jam nesilaikant nustatytos pareigos, apmokėti Bendrovės patirtas registravimo išlaidas, taip pat nustatyta AB „Smiltynės perkėla“ valdomo nekilnojamojo turto sandorių sudarymo tvarkoje (43 punktas). Toks AB „Smiltynės perkėla“ įpareigojimas Nuomininkui laikytinas gerosios praktikos pavyzdžiu, įrodančiu, kad nekilnojamojo turto nuomos sutarčių įregistravimas ar išregistravimas Nekilnojamojo turto registre gali būti lengvai įgyvendinamas, ir yra būtina viešumo įgyvendinimo sąlyga. Be to, įgyvendinama Civilinio kodekso 6.478 straipsnio 2 dalis, nustatanti, kad nekilnojamųjų

daiktų nuomos sutartis, sudaryta ilgesniam kaip vienerių metų terminui, prieš trečiuosius asmenis gali būti panaudota tik tuo atveju, jeigu ji įstatymų nustatyta tvarka įregistruota viešame registre. Siūlytina Bendrovės interneto svetainėje viešai skelbti informaciją apie sudarytus nekilnojamojo turto nuomos sandorius ir nurodyti sutarties sudarymo datą, terminą, nuomininką ar kitus duomenis, laikantis asmens duomenų apsaugos reikalavimų.

Nekilnojamojo turto pardavimas.

Nekilnojamojo turto pardavimas yra viena iš nekilnojamojo turto valdymo veiklos sričių, kuriai turėtų būti keliami ir įgyvendinami itin aukšti skaidrumo ir atsparumo korupcijai reikalavimai. Neskaidriai pardavus nekilnojamąjį turtą jo savininkui gali būti padaryti ne tik finansiniai nuostoliai, bet ir pakenkta reputacijai. Nekilnojamąjį turtą bendrovės gali parduoti šiais būdais: Aukciono būdu, konkurso būdu, tiesioginių derybų. Kadangi AB „Smiltynės perkėla“ tiriamuoju laikotarpiu sandorių dėl nekilnojamojo turto pardavimo nesudarė, vertinimui pasirinkti du paskutiniai Bendrovės nekilnojamojo turto pardavimo sandoriai, kurie įvyko 2014-01-28 parduotas pastatas-kavinė adresu Žvejų g. 16, Klaipėdoje, o 2014-04-29 – keleivių paviljonas su kitais inžineriniais statiniais (kiemo aikštele, tvora) adresu Smiltynės g. 32, Klaipėdoje.

1. 2014 m. AB „Smiltynės perkėla“ neturėjo patvirtintos nekilnojamojo turto pardavimo tvarkos. Pagal AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus 2020-01-03 įsakymu patvirtintos AB „Smiltynės perkėla“ valdomo nekilnojamojo turto sandorių sudarymo tvarkos (toliau – Tvarka) 48 punktą nekilnojamojo turto pardavimo komisija (toliau – Komisija), sudaroma Bendrovės generalinio direktoriaus įsakymu, nustato nekilnojamojo turto pradinę pardavimo kainą. Pagal Tvarkos 47 punktą pradinę pardavimo kainą Komisija nustato vadovaudamasi nepriklausomo turto vertintojo nustatyta rinkos verte. Pagal Tvarkos 15 punktą Bendrovė nekilnojamąjį turtą parduoda už kainą, ne mažesnę kaip parduodamo ar kitais būdais perduodamo nekilnojamojo turto rinkos vertė, nustatyta Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo nustatyta tvarka, išskyrus, kai parduodamo ar kitais būdais perduodamo nekilnojamojo turto vidutinė rinkos vertė, nustatyta valstybės įmonės Registrų centro masinio vertinimo būdu, yra ne didesnė kaip 5 000 Eur (tokiu atveju nekilnojamąjį turtą Bendrovė turi teisę parduoti už kainą, ne mažesnę kaip valstybės įmonės Registrų centro masinio vertinimo būdu nustatyta nekilnojamojo turto vidutinė rinkos vertė). Tvarka nenustato atvejų, kuri vertė – likutinė ar rinkos – turėtų būti nustatoma, jeigu atlikus turto vertinimą buvo nustatyta kitokia vertė nei likutinė turto vertė, todėl reikalinga nustatyti kriterijus, kuriais vadovaujantis nustatoma turto pardavimo pradinė kaina, kai po atlikto turto vertinimo, buhalterinėje apskaitoje apskaityta likutinė turto ar kitos vertės, į kurias numatoma atsižvelgti, skiriasi. Taip pat nustatyti, prieš kiek laiko iki pardavimo atliktu turto vertinimu gali būti vadovaujama nustatant pradinę pardavimo kainą.

2. Peržiūrėjus Tvarką, pastebėta, kad joje nepakankamai reglamentuojami nekilnojamojo turto pardavimo procesai, tai gali neužtikrinti jų optimalios trukmės ir sukelti abejones dėl jų skaidrumo ir sąžiningo vykdymo. Tai gali lemti proceso vilkinimą, o tai laikytina korupcijos rizikos veiksmu ir manytina, kad Bendrovė turėtų spręsti dėl atsakomybės taikymo už konkurso vykdymą atsakingiems asmenims. Tvarkos 53 punkte, reglamentuojančiame mažos vertės nekilnojamojo turto pardavimo procedūras, nustatyta, kad pasiūlymų svarstymo pradžios terminas negali būti trumpesnis kaip 5 (penkios) darbo dienos po informacijos apie turto pardavimą paskelbimo dienos. Jei pardavimas vykdomas elektroninio aukciono būdu, taikomos elektroninio aukciono taisyklės. Turto, viršijančio mažos vertės ribą, pardavimo procedūras reglamentuojančioje Tvarkos 67 dalyje nurodyta, kad potencialūs pirkėjai registruojasi elektroninio aukciono interneto svetainėje, atlieka visus elektroninio aukciono taisyklėse nustatytus veiksmus, teikia reikalaujamus duomenis ir dalyvauja elektroniniame aukcione (teikia pasiūlymus dėl parduodamo turto), vadovaudamiesi elektroninio aukciono taisyklėmis ir tvarka, tačiau šiuo atveju nei Tvarkoje, nei AB „Smiltynės perkėla“ organizuojamų viešų aukcionų, kuriuose parduodamas bendrovės turtas, vykdymo informacinių technologijų priemonėmis taisyklėse, patvirtintose generalinio direktoriaus 2020-07-09 įsakymu Nr. 1V-55 (toliau – Elektroninio aukciono taisyklės), nėra nustatyta, per kiek laiko nuo elektroninio aukciono pabaigos turi būti surengtas Komisijos posėdis.

Elektroninio aukciono taisyklių 32 punkte nustatyta, kad pirkimo-pardavimo sutartį aukciono laimėtojas turi pasirašyti per 14 k. d. nuo turto pardavimo elektroniniame aukcione dienos, jei kitas

terminas nebuvo nustatytas laimėtojiui siunčiamame kvietime. Tvarkoje nėra nurodyta, per kiek laiko turi būti sudaryta pirkimo-pardavimo sutartis su didžiausios kainos pasiūlymą pateikusių dalyviu, kai turtas parduodamas konkurso (ne aukciono) būdu. Todėl tikslinga nustatyti su turto pardavimu susijusius terminus: per kiek laiko nuo elektroninio aukciono pabaigos turi būti surengtas Komisijos posėdis (pavyzdžiui, praėjus ne daugiau kaip 3 darbo dienoms nuo el. aukciono pabaigos), per kiek laiko turi būti sudaryta pirkimo-pardavimo sutartis su didžiausios kainos pasiūlymą pateikusių dalyviu, kai turtas parduodamas konkurso (ne aukciono) būdu (pavyzdžiui, per 1 mėnesį), kas ir per kiek laiko turi išnagrinėti su pardavimo procesu susijusius pranešimus.

3. AB „Smiltynės perkėla“ valdomo nekilnojamojo turto sandorių sudarymo tvarkoje įtvirtinta dauguma Aprašo nustatytų nekilnojamojo turto valdymo, naudojimo ir disponavimo principų (Tvarkos 10.1.-10.7. punktai). Tvarkos 13 punktas nustato, kad Bendrovė užtikrina, jog pagal pardavimo ar nuomos sandorius Bendrovės nekilnojamas turtas nebūtų perleidžiamas ar išnuomojamas Bendrovės darbuotojams, Bendrovės valdymo organų nariams ar su jais susijusiems asmenims, sprendimus dėl nekilnojamojo turto perleidimo nuosavybės arba nuomos teisėmis priima Bendrovės valdyba Bendrovės įstatų nustatyta tvarka, Bendrovės įstatų nustatytais atvejais Bendrovės valdybos sprendimui dėl turto nuomos ar perleidimo turi pritarti Visuotinis akcininkų susirinkimas. Priimant šiuos sprendimus dalyvaujantys asmenys arba tokio perleidimo ar nuomos procedūras vykdytys asmenys įsipareigoja deklaruoti privačius interesus, vengia bet kokio interesų konflikto ir, jei gali kilti interesų konfliktas, privalo nusišalinti nuo tokių sprendimų priėmimo ar procedūrų vykdymo. Bendrovėje 2020-03-23 generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 1V-26 patvirtintas Viešųjų ir privačių interesų derinimo tvarkos aprašas, kuris reglamentuoja viešųjų ir privačių interesų derinimą ir deklaravimą AB „Smiltynės perkėla“, nušalinimo ar nusišalinimo nuo sprendimų priėmimo procedūrą, atliekant darbo pareigas ar iškilus interesų konfliktui.

4. Nustatyta, kad korupcijos rizikos analizėje vertinamos AB „Smiltynės perkėla“ interneto svetainėje 2014 m. viešai nebuvo skelbiama apie sudarytas nekilnojamojo turto pardavimo sutartis. Pasinaudojus informacijos paieška internete taip pat pastebėta, kad Bendrovė spaudoje neskelbė jokios papildomos informacijos apie nekilnojamojo turto pardavimą.

Kilnojamojo turto pardavimas.

AB „Smiltynės perkėla“ iki 2020-04-08 nebuvo patvirtinusi nereikalingo ar netinkamo (negalimo) veikloje naudoti kilnojamojo turto pardavimo inicijavimo ir vykdymo tvarkos, taigi kilnojamojo turto pardavimo procesas nebuvo reglamentuotas. Analizuojamu laikotarpiu (2019 m. sausio 1 d. iki 2020 m. balandžio 30 d.) Bendrovė pardavė šį kilnojamąjį turtą:

- daugiafunkcinę instaliacijos matuoklį „Eurotest“, 1 vnt., kaina 300,00 Eur (be PVM);
- kelto variklius „Guascor“, 2 vnt., bendra kaina 15 500,00 Eur (be PVM).

1. Kadangi Bendrovė neturėjo patvirtintos turto pardavimo inicijavimo, parduodamo turto vertės nustatymo ir pardavimo vykdymo tvarkos, todėl nebuvo aišku, kas turėjo teisę inicijuoti turto pardavimą, kuomet remiantis buvo nustatomos siūlomo kilnojamojo turto pardavimo kainos ir kaip organizuojamas pardavimo procesas, t. y. kur skelbiama apie parduodamą turtą, kada būsiami pirkėjai gali jį apžiūrėti ir pan. Susipažinus su AB „Smiltynės perkėla“ kilnojamojo turto pardavimo procesais manytina, kad iki tvarkos patvirtinimo darbuotojams buvo suteikta per plati diskrecija, kuri turėtų būti siaurinama tam, kad kilnojamojo turto pardavimas taptų skaidresnis ir atsparesnis korupcijai. AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus 2020 m. balandžio 9 d. įsakymu Nr. 1V-31 patvirtintoje AB „Smiltynės perkėla“ kilnojamojo turto pardavimo tvarkoje reglamentuotas turto pardavimo proceso organizavimas, kainos nustatymas, informavimas apie parduodamą turtą, potencialių pirkėjų pasiūlymų pateikimas, pasiūlymų vertinimas ir laimėtojo nustatymas. Be to, 2020-07-09 AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 1V-55 buvo patvirtintos AB „Smiltynės perkėla“ organizuojamų viešų aukcionų, kuriuose parduodamas bendrovės turtas, vykdymo informacinių technologijų priemonėmis taisyklės, kurios reglamentuoja turto pardavimo procedūras elektroninio viešo aukciono būdu.

2. Atliekant korupcijos rizikos analizę susipažinta su analizuojamo laikotarpio kilnojamojo turto pardavimu (daugiafunkcinio instaliacijos matuoklio ir keltų variklių). Susipažinus su kilnojamojo turto pardavimu, pastebėta, kad oficialių, raštu pateiktų prašymų nebuvo, buvo tik elektroninis

susirašinėjimas su potencialiais pirkėjais, atitinkamai prašymai nebuvo registruoti, taip pat nėra aišku kaip buvo nustatyta parduoto turto kaina. Vienas iš būdų panaudoti nereikalingą ar netinkamą (negalimą) naudoti valstybės ar savivaldybės nematerialųjį, ilgalaikį materialųjį ir trumpalaikį turtą, nurodytą Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 27 straipsnio 1 dalyje yra pardavimas viešuose prekių aukcionuose. AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus 2020-04-09 įsakymu Nr. 1V-31 patvirtintoje Bendrovės kilnojamojo turto pardavimo tvarkoje nustatyta siūlomo parduoti kilnojamojo turto vertės nustatymo ir pardavimo proceso organizavimo tvarka, užtikrinanti nešališkumą, bei užtikrinta, kad kilnojamas turtas parduodamas organizuojant viešą procesą pirmenybę teikiant turto pardavimui viešo elektroninio aukciono būdu. 2020-07-09 patvirtintos AB „Smiltynės perkėla“ organizuojamų viešų aukcionų, kuriuose parduodamas bendrovės turtas, vykdymo informacinių technologijų priemonėmis taisyklės. Jeigu parduodamas turtas turi defektų, užtikrinta, kad juos nustatytų kompetentingi asmenys, nesusiję su pardavimo procesu, ir būtų saugomi defektus įrodantys dokumentai.

3. Atliekant korupcijos rizikos analizę nustatyta, kad parduodant aukščiau minėtą AB „Smiltynės perkėla“ kilnojamąjį turtą buvo gaunami potencialių pirkėjų prašymai su pasiūlymais parduoti šį turtą. Pagal šiuo metu galiojančią Kilnojamojo turto pardavimo tvarką tais atvejais, kai asmenys, siekiantys įsigyti Bendrovės turtą, į Bendrovę kreipiasi (bet kokia forma) savo iniciatyva, t. y. Bendrovei dar nepradėjus turto pardavimo procedūros, ir savo iniciatyva pateikia Bendrovei pasiūlymą dėl turto įsigijimo, Bendrovė informuoja tokį asmenį apie tai, kad nutarusi parduoti turtą, dėl kurio Bendrovė gavo atitinkamą asmens kreipimąsi, organizuos pardavimo procedūrą laikydamasi šios tvarkos (skelbdama apie turto pardavimą viešai, kad potencialūs pirkėjai galėtų pateikti savo pasiūlymus, o Bendrovė galėtų parduoti turtą geriausią pasiūlymą pateikusiam potencialiam pirkėjui) (Tvarkos 20 p.).

4. AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus 2020-04-09 įsakymu Nr. 1V-31 patvirtintoje Bendrovės kilnojamojo turto pardavimo tvarkoje yra nustatyta, kad Bendrovė užtikrina, kad pagal pardavimo sandorius Bendrovės turtas nebūtų perleidžiamas Bendrovės darbuotojams, Bendrovės valdymo organų nariams ar su jais susijusiems asmenims, išskyrus atvejus, kai tokiems sandoriams sudaryti nustatoma atskira turto perleidimo tvarka (39 punktas). AB „Smiltynės perkėla“ nėra reglamentavusi tokio turto perleidimo tvarkos, kurią reikalinga nustatyti.

5. Vykdamas korupcijos rizikos analizę buvo peržiūrėta informacija apie analizuojamą laikotarpį parduoto turto skelbimą viešai. Nustatyta, kad skelbimas apie parduodamus keltų variklius buvo paskelbtas viešai Bendrovės interneto svetainėje, o informacija apie parduodamą daugiafunkcinę instaliacijos matuoklį viešai nebuvo skelbiama. AB „Smiltynės perkėla“ iniciatyvą viešai skelbti apie dalį parduodamo turto vertinama teigiamai, tačiau, atsižvelgiant į kitas minėtas aplinkybes, manytina, kad nereikalingo ar netinkamo naudojimui turto pardavimo procesai turėtų būti tobulinami, tai yra, kad informacija apie parduodamą (bet kokios vertės) kilnojamąjį turtą turi būti skelbiama viešai. AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus 2020-04-09 įsakymu Nr. 1V-31 patvirtintoje Bendrovės kilnojamojo turto pardavimo tvarkoje numatyta, kad informacija apie parduodamą visą (bet kokios vertės) kilnojamąjį turtą turi būti skelbiama viešai Bendrovės interneto svetainėje ir/arba bent vienoje visuomenės informavimo priemonėje. Kai turtas parduodamas elektroninio aukciono būdu apie rengiamą aukcioną skelbiama specialioje interneto svetainėje.

6. Susipažinus su valstybės valdomos Bendrovės pateikta informacija apie kilnojamojo turto pardavimo būdus, pastebėta, kad AB „Smiltynės perkėla“ nė karto tiriamuoju laikotarpiu parduodama kilnojamąjį turtą neorganizavo aukcionų. Bendrovė rinkosi kitus turto pardavimo būdus – tiesioginį pardavimą suinteresuotam asmeniui arba konkurso. Valstybės valdomų bendrovių priešingai nei valstybės įmonių turto pardavimui nėra nustatytų griežtų reikalavimų. AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus 2020-04-09 įsakymu Nr. 1V-31 patvirtinto kilnojamojo turto pardavimo tvarką, kuri įsigaliojo nuo 2020 m. gegužės 1 d. Tvarkos 12 punkte nurodyta, kad „Komisijai nusprendus pradėti Turto ar jo dalies pardavimo procedūras, tvirtina Turto pardavimo būdą, pradinę pardavimo kainą ir esmines pardavimo sąlygas. Pirmenybę teikiama turto pardavimui elektroninio aukciono būdu. Turto nepardavus elektroninio aukciono būdu, turtas parduodamas konkurso (ne aukciono) būdu šioje Tvarkoje nustatyta tvarka“. Atsižvelgiant į jau paminėtus korupcijos rizikos veiksnius

kilnojamojo turto pardavimo srityje manytina, kad aukcionas turėtų būti prioritetas kiekvienos Valstybės valdomos bendrovės kilnojamojo turto pardavimo būdas, leidžiantis išvengti daugelio korupcijos rizikų. Pažymėtina, kad pagal 2020 m. liepos 15 d. su VĮ Registrų centru sudarytą viešojo pirkimo sutartį Nr. PS-6848(10.23E)/20/2F-20/54 dėl Elektroninių aukcionų organizavimo ir vykdymo paslaugų pirkimo 2020 m. liepos 27-31 dienomis (t. y. laikotarpiu, kuris nepatenka į analizuojamąjį laikotarpį) Bendrovė vykdė kilnojamojo turto (jūrinių gelbėjimosi plaustų) pardavimą viešo elektroninio aukciono būdu VĮ Registrų centro valdomoje specialioje interneto svetainėje www.evarzytynes.lt.

Veiklos srities vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai:

Nekilnojamojo turto nuomos srityje yra galima korupcijos rizika dėl šių korupcijos rizikos veiksnių:

1. Nebuvo nustatytų nekilnojamojo turto nuomos procedūrų ir neužtikrinamas rekomendacinių valstybės valdomų įmonių nekilnojamojo turto valdymo gairių laikymasis.
2. Nepakankamai pagrįstas įkainių taikymas patalpų ploto nuomai.
3. Prisiimami nepalankūs įsipareigojimai nekilnojamojo turto nuomos sutarties nutraukimo atveju.
4. Nekilnojamojo turto nuomos terminas tęsiamas sudarant papildomus susitarimus.
5. Neviešinama informacija apie nekilnojamojo turto nuomos sandorius.

Nekilnojamojo turto pardavimo srityje yra galima korupcijos rizika dėl šių korupcijos rizikos veiksnių:

1. Vidaus tvarkose nėra apibrėžta, kaip nustatoma pradinė turto pardavimo kaina, kai turto vertinimo ir buhalterinės apskaitos likutinė vertė skiriasi.
2. Nekilnojamojo turto pardavimo procese reglamentuoti ne visi terminai.
3. Bendrovė neviešina informacijos apie nekilnojamojo turto pardavimą.

Kilnojamojo turto pardavimo srityje yra galima korupcijos rizika dėl šių korupcijos rizikos veiksnių:

1. Nepakankamai reglamentuotas kilnojamojo turto pardavimo procesas.
2. Kilnojamojo turto pardavimo procesas neužtikrina skaidrumo ir objektyvumo.
3. Kilnojamas turtas parduodamas tiesiogiai besikreipiantiems asmenims prieš tai nepaskelbus apie tokio turto pardavimą.
4. Nereglamentuotas kilnojamojo turto perleidimo procesas.
5. Viešai skelbiama ne apie viso kilnojamojo turto pardavimą.
6. Kilnojamas turtas parduodamas ne aukciono būdu.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo:

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Pavesti Nekilnojamojo turto nuomos procesą organizuoti nekilnojamojo turto nuomos komisijai, nustatyti tipines nekilnojamojo turto nuomos sutarčių nuostatas, kuriose būtų nurodytos aiškios įstatymų reikalavimus bei skaidrumo, protingumo ir sąžiningumo kriterijus atitinkančios sutarties nuostatos, apibrėžti galimi netesybų dydžiai už netinkamą sutarties vykdymą, ir užtikrinti, kad nuomos sandoris būtų sudarytas pagal tipinę sutartį.	2020-10-30	Nustatytos atsakomybės dėl nekilnojamojo turto nuomos ir tipinės nekilnojamojo turto nuomos sutarčių nuostatos.
2.	Patikslinti AB „Smiltynės perkėla“ generalinio direktoriaus 2020-01-03 įsakymu patvirtinta AB „Smiltynės perkėla“ valdomo nekilnojamojo turto sandorių sudarymo tvarką, nustatant poreikį atlikti turto vertinimą dėl galimai pakitusio turto nuomos kainos nustatymo kai baigiasi turto nuomos terminas.	2020-10-30	Patikslintas turto nuomos procesas kai pasibaigia turto nuomos terminas dėl nuomos kainos koregavimo atliekant turto vertinimą.
3.	AB „Smiltynės perkėla“ interneto svetainėje viešai skelbti informaciją apie sudarytus nekilnojamojo turto nuomos sandorius ir nurodyti sutarties sudarymo datą,	2020-10-30	AB „Smiltynės perkėla“ sudaryti nekilnojamojo turto nuomos sandoriai būtų

	terminą, nuomininką ar kitus duomenis, laikantis asmens duomenų apsaugos reikalavimų.		viešinami.
4.	Papildyti AB „Smiltynės perkėla“ valdomo nekilnojamojo turto sandorių sudarymo tvarką, nustatant kriterijus, kuriais vadovaujantis nustatoma turto pardavimo pradinė kaina, kai po atlikto turto vertinimo, buhalterinėje apskaitoje apskaityta likutinė turto ar kitos vertės, į kurias numatoma atsižvelgti, skiriasi, numatant terminą kiek laiko gali būti vadovujamasi turto vertinimu nustatant pradinę pardavimo kainą.	2020-12-31	Nustatyti kriterijais, kuriais vadovaujantis nustatoma turto pardavimo pradinė kaina, atsiradus turto vertės skirtumams tarp turto vertinimo metu nustatytos vertės ir buhalterinėje apskaitoje apskaitytos likutinės vertės, taip pat nustatyti turto vertinimu galiojimo terminą.
5.	Papildyti AB „Smiltynės perkėla“ valdomo nekilnojamojo turto sandorių sudarymo tvarką, nustatant su turto pardavimu susijusius terminus: per kiek laiko nuo elektroninio aukciono pabaigos turi būti surengtas Komisijos posėdis (pavyzdžiui, praėjus ne daugiau kaip 3 darbo dienoms nuo el. aukciono pabaigos), per kiek laiko turi būti sudaryta pirkimo-pardavimo sutartis su didžiausios kainos pasiūlymą pateikusių dalyviu, kai turtas parduodamas konkurso (ne aukciono) būdu (pavyzdžiui, per 1 mėnesį), kas ir per kiek laiko turi išnagrinėti su pardavimo procesu susijusius pranešimus.	2020-12-31	Nustatyti su turto pardavimu susijusius terminai.
6.	Papildyti AB „Smiltynės perkėla“ nereikalingo ar netinkamo (negalimo) veikloje naudoti kilnojamojo turto pardavimo inicijavimo ir vykdymo tvarką dėl Bendrovės kilnojamasis turto pardavimo ir perleidimo tvarką.	2020-12-31	Detalizuotas kilnojamojo turto pardavimo procesas.

VšĮ ASG atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas pagal KPI 6 straipsnio 3 dalies 5 kriterijų (daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo) turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo veiklos srityje. Analizuojamas laikotarpis 2019-08-30 iki 2020-08-24. Įstaigos veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, įvertinimą atliko asmuo atsakingas už korupcijos prevenciją, vadybininkė – viešųjų pirkimų specialistė Eglė Uldinskienė.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas

- 1) Lietuvos Respublikos Viešųjų įstaigų įstatymas;
- 2) VšĮ ASG 2012-02-17 direktoriaus įsakymu Nr. V-25 patvirtintas VšĮ „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ Saugaus darbo kompiuteriu (informacijos apsaugos požiūriu ir duomenų rezervinio kopijavimo) tvarkos aprašas;
- 3) VšĮ ASG Įstatai, įregistruoti 2016-03-09 Juridinių asmenų registre;
- 4) VšĮ ASG Darbo tvarkos taisyklės 2018-11-19 direktoriaus įsakymas Nr. DS-10;
- 5) VšĮ ASG 2019-12-10 direktoriaus įsakymas Nr.V-123, „Dėl įstaigos 2020 m. dokumentacijos plano tvirtinimo“;

Atlikta teisės aktų/vidinių dokumentų peržiūra – vertinimas, vykdyti pokalbiai su atsakingais darbuotojais.

Vykdamas Turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo analizę buvo pasirinkta analizuoti sritis - technologijų resursų, skiriamų darbuotojų darbo funkcijoms atlikimas, sritis, kurioje ypatingai gali kilti korupcijos apraiškų. Įstaigoje įsigijus technologinius įrenginius, jie užregistruojami apskaitoje. Vėliau šis turtas perduodamas eksploatacijai.

VšĮ ASG 2018-11-19 direktoriaus įsakymu Nr. DS-10 patvirtintose Darbo tvarkos taisyklėse, XI skyriuje „Informacinių ir komunikacinių technologijų naudojimas“ 1-ame punkte numatyta jog „Įstaiga atsižvelgiant į darbovietėje einamas pareigas savo nuožiūra darbuotojams suteikia darbo priemones (kompiuterį, mobilųjį telefoną, prieigą prie interneto, elektroninį paštą ir kitą informacinių ir telekomunikacijų įrangą). 2-ame punkte rašoma apie tai, jog „Suteiktos darbo priemonės priklauso įmonei ir yra skirtos darbo funkcijoms vykdyti, jeigu individualiai su darbuotoju nesusitarta kitaip“. Apklausos metu nustatyta, jog šie punktai skatina korupcijos apraiškas: nepotizmą, sukčiavimą, valstybės turto pasisavinimą, piktnaudžiavimą įgaliojimais.

Peržiūrėjus 2012-02-17 direktoriaus įsakymu Nr. V-25 patvirtintą VšĮ „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ Saugaus darbo kompiuteriu (informacijos apsaugos požiūriu ir duomenų rezervinio kopijavimo) tvarkos aprašą, bei kitus dokumentus susijusius su informacinių technologijų resursais, pastebėta, jog įstaigoje nėra patvirtintos jokios tvarkos „Dėl informacinių technologijų resursų administravimo proceso patvirtinimo“ (toliau – IT resursų tvarka). IT resursų tvarka apimtų technologinių įrenginių (toliau – TI) – nešiojamas/stacionarus kompiuteris ir mobilusis telefonas - užsakymo/išdavimo bei grąžinimo, taip pat TI remonto įmonės lėšomis ir remonto kaštų padengimo procesus. Tvarkoje būtų reglamentuota sprendimų priėmimo tvarka bei principai, aiškūs kriterijai. Tvarkoje taip pat galėtų būtų pateikti resursų administravimo, TI užsakymo ir išdavimo, TI grąžinimo bei neveikiančių, prarastų TI administravimo procesų schemas ir jų detalizacija. Patvirtinus tvarką būtų užtikrintas teisingas informacinių technologijų valdymas, naudojimas, disponavimas.

Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, galima teigti, kad egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė pagal šį Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą kriterijų: daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo.

Pažymėtina, kad analizuojamu laikotarpiu korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos atvejų VšĮ ASG nenustatyta.

Veiklos srities vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai

Dalinai laikomasi Turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo (informacinių technologijų resursų, skiriamų darbuotojų darbo funkcijoms atlikimas) srityje, kaip to reikalauja 2012 m. vasario 17 d. direktoriaus įsakymas Nr. V-25, VšĮ ASG Saugaus darbo kompiuteriu (informacijos apsaugos požiūriu ir duomenų rezervinio kopijavimo) tvarkos aprašas:

1. Informacinių technologijų resursų administravimo procesas nėra reglamentuotas.
2. Nenumatyti pakankami vidaus kontrolės sistemos funkcionavimo pagrindai.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Patvirtinti informacinių technologijų resursų administravimo proceso tvarką	2020-12-31	Tinkamas ir teisingas informacinių technologijų resursų valdymas, naudojimas ir disponavimas

VŠĮ PI atliko viešosios įstaigos turto valdymo, naudojimo ir disponavimu juo veiklos srityje. Analizuotas laikotarpis 2019-01-01 – 2019-12-31. Korupcijos pasireiškimo analizę atliko VŠĮ PI Teisės ir bendrųjų reikalų skyriaus teisininkė Jelena Streikuvienė.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

- 1) VŠĮ PI direktoriaus 2018 -06-08 įsakymas Nr. V-62 „Dėl viešosios įstaigos „Plačiajuostis internetas“ finansų kontrolės taisyklių“;
- 2) VŠĮ PI direktoriaus 2018-06-29 įsakymas Nr. V-66 „Dėl viešosios įstaigos „Plačiajuostis internetas“ finansinės rizikos valdymo politikos aprašo“;
- 3) VŠĮ PI direktoriaus 2018-07-30 įsakymas Nr. V-76 „Dėl viešosios įstaigos „Plačiajuostis internetas“ vidaus kontrolės politikos“;
- 4) VŠĮ PI direktoriaus 2018-03-13 įsakymas Nr. V-19 „Dėl viešosios įstaigos „Plačiajuostis internetas“ lengvųjų automobilių naudojimo taisyklių“;
- 5) VŠĮ PI direktoriaus 2018-04-24 įsakymas Nr. V-35 „Dėl viešosios įstaigos „Plačiajuostis internetas“ patvirtintos darbo tvarkos taisyklių“;
- 6) VŠĮ PI direktoriaus 2018-05-29 įsakymas Nr. V-57 „Dėl viešosios įstaigos „Plačiajuostis internetas“ patvirtintuose pareigybinių nuostatų“;
- 7) Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2019-04-26 įsakymas Nr. 3-201 „Dėl Valstybės plėtojama viešųjų didmeninių sparčiojo plačiajuosčio ryšio paslaugų, teikiamų vietovėse, kuriose kitos sparčiojo plačiajuosčio ryšio infrastruktūros nėra ar nėra konkurencijos teikiant šias paslaugas, tarifų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“;
- 8) Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2019-11-12 įsakymas Nr. 3-510 „Dėl viešosios įstaigos „Plačiajuostis internetas“ teikiamų paslaugų tarifų“.

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės analizę analizuoti dokumentai reglamentuojantys VŠĮ PI veiklą, vidaus tvarkomieji dokumentai (tvarkos, taisyklės ir kt.) reguliuojantys analizuojamos srities skaidrų ir teisėtą įgyvendinimą. Analizės metu buvo analizuojamas šio VŠĮ PI turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo:

1. Įstaigos panaudos teise ir kitais pagrindais (patikėjimo, nuomos ir kt.) valdomas turtas, t. y. patalpos, automobiliai, kompiuteriai ir kt.;
2. Įstaigos vykdomų projektų, dalinai finansuojamų Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis, metu sukurtas ir panaudos teise valdomas turtas, t. y. šviesolaidinio kabelio linijos ir šviesolaidinio kabelio linijų prieigos mazgai;
3. Įstaigos vykdomų projektų, dalinai finansuojamų Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis, metu sukurtas ir įstaigai nuosavybės teise valdomas turtas;
4. Įstaigos nuosavybės teise valdomas turtas, t. y. kompiuteriai, spausdintuvai, Įstaigos inventoriaus reikmenys ir kt. (toliau bendrai vadinama – turtas).

Atlikta sisteminė VŠĮ PI vidaus tvarkomųjų dokumentų, kuriais remiantis įgyvendinama analizuojama sritis, analizė. Įvertinta ar Įstaigos vidaus tvarkomieji dokumentai ir juose įtvirtintos taisyklės neprieštarauja Lietuvos Respublikos teisės aktams, t. y. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo,

Išanalizuoti vidaus tvarkomieji dokumentai ir įvertinta ar šie dokumentai ir kiti dokumentai atitinka šią sritį reguliuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas ir Įstaigos turtas valdomas, naudojamas ir juo disponuojama skaidriai. Įvertinta ar šią sritį reguliuojančiuose vidaus tvarkomuosiuose dokumentuose nurodytos aiškios ir tikslios taisyklės, kuriomis privalo vadovautis

Įstaigos darbuotojai. Ar vidaus tvarkomųjų dokumentų pagrindu besivadovaujantis darbuotojas neturi galimybės piktnaudžiauti turimomis teisėmis ir atlikti veiksmų, turinčių korupcinio pobūdžio elementų. Įvertinti vidaus tvarkomieji dokumentai, reguliuojantys korupcijos prevencijos įgyvendinimą. Atlikta sisteminė analizuojamos srities vidaus tvarkomųjų dokumentų ir korupcijos prevencijos įgyvendinimą reglamentuojančių vidaus dokumentų analizė. Įvertinta ar korupcijos prevencijos įgyvendinimą reglamentuojantys dokumentai ir juose įtvirtintos nuostatos užtikrina pakankamą apsaugą nuo korupcijos požymių turinčios veiklos, turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo veiklos srityje, atsiradimo. Įvertinta ar vidaus tvarkomieji dokumentai, reguliuojantys analizuojamą sritį, atitinka korupcijos prevencijos įgyvendinimą reglamentuojančius vidaus dokumentus ir juose įtvirtintus įpareigojimus.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo analizė skirta nustatyti analizuojamos srities atitiktį Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje nustatytiems kriterijams. Per analizuojamą laikotarpį Įstaigoje nebuvo užfiksuota korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų ar kitų teisės pažeidimų, susijusių su turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, už kurio būtų numatyta baudžiamoji ar kito pobūdžio atsakomybė.

Įstaigoje turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo veiklos sritis griežtai reglamentuojama vidaus tvarkomuosiuose dokumentuose. Kiekvienas VŠĮ PI darbuotojas, susijęs su šia veiklos sritimi yra susipažinęs su vidaus tvarkomaisiais dokumentais ir savo funkcijas atlieka griežtai laikydamasis vidaus dokumentuose nurodytų įpareigojimų, reikalavimų ir kt. Išanalizavus vidaus tvarkomuosius dokumentus ir Lietuvos Respublikos teisės aktus, kurių pagrindu buvo parengti VŠĮ PI vidaus tvarkomieji dokumentai, darytina išvada, kad šie dokumentai parengti tinkamai ir neprieštarauja Lietuvos Respublikos įstatymams ir kitiems teisės aktams. Įstaigos darbuotojams darbo funkcijos, susijusios su analizuojama sritimi, priskirtos 2018 m. gegužės 29 d. Įstaigos direktoriaus įsakymu Nr. V-57 patvirtintuose pareigybinuose nuostatuose, su kuriais supažindinti visi Įstaigos darbuotojai. Šiuose nuostatuose išsamiai reglamentuotos kiekvieno darbuotojo darbo funkcijos ir atsakomybė už jų nevykdymą arba netinkamą vykdymą. Atsiradus aplinkybėms dėl kurių darbuotojui reikalinga pavesti atlikti papildomas (pareigybinuose nuostatuose nenurodytas) funkcijas (pastovias arba laikinas) šis pavidimas yra priimamas direktoriaus įsakymu ir su juo supažindinamas darbuotojas, kuriam pavedamos šios funkcijos. Kiekvienas sprendimas ir su juo priėmimu susiję veiksmai VŠĮ PI griežtai reglamentuoti ir atskirti, t. y. analizuojamos srities sprendimai nėra priimami tik vieno Įstaigos darbuotojo. Visos procedūros, susijusios su analizuojama sritimi, yra priimamos laikantis vidaus dokumentuose numatytų taisyklių ir procesų reikalavimų. Sprendimų priėmime dalyvauja keli Įstaigos darbuotojai, kurie priima objektyvų, nešališką ir skaidrų sprendimą. Kiekvienas VŠĮ PI darbuotojas yra supažindintas su vidaus dokumentais, reglamentuojančiais analizuojamą sritį, todėl yra informuotas apie atsakomybę už netinkamą jam pavestų funkcijų atlikimą arba jų neatlikimą.

Įstaigos veikla nėra susijusi su leidimų, nuolaidų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu. Įstaigoje su turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo susiję darbuotojai neturi teisės suteikti leidimų, lengvatų arba suteikti papildomų teisių ar apribojimų valdomam turtui. Visas Įstaigos valdomas, naudojamas ir disponuojamas turtas yra skirtas Įstaigos funkcijų įgyvendinimui ir yra valdomas, naudojamas ir juo disponuojama laikantis Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimų. Įstaigą panaudos teise patalpas valdo vadovaudamasi Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymu, Įstaiga naudodamasi šviesolaidinio kabelio linijomis ir šviesolaidinio kabelio linijų prieigos mazgais klientams paslaugas teikia vadovaudamasi 2019 m. balandžio 26 d. įsakymu Nr. 3-201 „Dėl Valstybės plėtojamų viešųjų didmeninių sparčiojo plačiajuosčio ryšio paslaugų, teikiamų vietovėse, kuriose kitos sparčiojo plačiajuosčio ryšio infrastruktūros nėra ar nėra konkurencijos teikiant šias paslaugas, tarifų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“ bei Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2019 m. lapkričio 12 d. įsakymu Nr. 3-510 „Dėl viešosios įstaigos „Plačiajuostis internetas“ teikiamų paslaugų tarifų“. Kitą, Įstaigai nuosavybės teise priklausančią, turtą VŠĮ PI valdo, naudoja ir juo disponuoja griežtai laikydamasi Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimų.

VŠĮ PI, sprendimus susijusius jos valdomu ir naudojamu turtu iš dalies priima savarankiškai ir jos priimamiems sprendimams nėra reikalingas kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimas.

Pabrėžtina, kad VŠĮ PI sprendimui, kuriuo pagrindu ketinama įsigyti turto už 209 000 Eur ir daugiau turi pritarti VŠĮ PI valdybą. Įstaigos įgyvendinamo „Naujos kartos interneto prieigos infrastruktūros plėtra“ projekto (toliau – NKP projektas) metu vykdomi pirkimai turi būti derinami su viešąją įstaigą Centrine projektų valdymo agentūra (toliau – CPVA), kurios funkcija prižiūrėti NKP projekto įgyvendinimo eigą. NKP projekto metu vykdomi didelės vertės pirkimai taip pat derinami su NKP projekto priežiūros komitetu. Darytina išvada, kad daugumai Įstaigos sprendimų dėl turto įsigijimo ir tolimesnio jo naudojimo reikalingas tam tikrų įstaigų ir / arba organų pritarimas.

Darytina išvada, kad tik pagal vieną iš septynių vertinimo kriterijų, reglamentuotų Korupcijos prevencijos įstatyme, turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo sritis yra dalinai priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė. Daroma išvada, kad egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė dalinai atitinkanti šį Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje 5 punkte įtvirtintą kriterijų: „Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo“. Nors pagal Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje 5 punkte įtvirtintą vertinimo kriterijų personalo valdymo sritis iš dalies priskirtina prie korupcijos pasireiškimo tikimybės, tačiau tai nereiškia, kad ši rizika yra nevaldoma. Kontrolė turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo srityje yra užtikrinama šiais būdais:

1. VŠĮ PI sprendimai, susiję su didelės vertės turto įsigijimu (kurio vertė 209 000 Eur arba didesnė) ir jo valdymu yra derinami su Įstaigos valdymo organu, t. y. valdyba;
2. NKP projekto metu vykdomi pirkimai derinami su viešąją įstaigą CPVA. NKP projekto metu vykdomi didelės vertės pirkimai derinami su NKP projekto priežiūros komitetu.

VŠĮ TKA (atlikta šių veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, analizė (pagal Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 5 punktą - daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo): Turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo, analizuotas laikotarpis – 2019-08-01 – 2020-08-01. Analizę atliko VŠĮ TKA vyriausiasis patarėjas Ruslanas Turskis.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

- 1) Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas;
- 2) Nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti valstybės ir savivaldybių turto pardavimo viešuose prekių aukcionuose tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 9 d. nutarimu Nr. 531 „Dėl Nereikalingo arba netinkamo (negalimo) naudoti valstybės ir savivaldybių turto pardavimo viešuose prekių aukcionuose tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- 3) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugsėjo 26 d. nutarimas Nr. 1025 „Dėl valstybės ir savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo viešosiose įstaigose“;
- 4) VŠĮ TKA įstatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2019 m. gegužės 6 d. įsakymu Nr. 3-224 „Dėl viešosios įstaigos Transporto kompetencijų agentūros įstatų pakeitimo“;
- 5) VŠĮ TKA įstatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2020 m. liepos 27 d. įsakymu Nr. 3-430 „Dėl viešosios įstaigos Transporto kompetencijų agentūros reorganizavimo“;
- 6) VŠĮ TKA valdybos 2020 m. kovo 24 d. nutarimas Nr. Prot-2-2 „Dėl viešajai įstaigai transporto kompetencijų agentūrai nuosavybės teise priklausančių patalpų nuomos“;
- 7) VŠĮ TKA valdybos 2020 m. balandžio 7 d. nutarimas Nr. Prot-2-3 „Dėl pritarimo Viešosios įstaigos Transporto kompetencijų agentūros nuosavybės teise valdomų patalpų nuomos tvarkai“;
- 8) VŠĮ TKA nuosavybės teise valdomų patalpų nuomos tvarka, patvirtinta Agentūros direktoriaus 2020 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. 2-90 „Dėl viešosios įstaigos Transporto kompetencijų agentūros nuosavybės teise valdomų patalpų nuomos tvarkos patvirtinimo“;
- 9) Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2020 m. balandžio 14 d. įsakymas Nr. 1K-69 „Dėl viešosios įstaigos Transporto kompetencijų agentūros nekilnojamojo turto nuomos“;

10) Kokybės vadybos sistemos procedūra KP-12 „Technikos ir transporto priemonių valdymas“, patvirtinta viešosios įstaigos Kelių ir transporto tyrimo instituto direktoriaus 2016 m. kovo 30 d.;

11) Kokybės vadybos sistemos procedūra KP-16 „Turto valdymo skyriaus darbo organizavimas“, patvirtinta viešosios įstaigos Kelių ir transporto tyrimo instituto direktoriaus 2015 m. kovo 19 d.

Surašant išvadą buvo atliekama lyginamoji ir sisteminė dokumentų analizė, teisės aktų ir procedūrų peržiūra ir vertinimas, rizikos pasekmių vertinimo analizė, analizuojami atlikti viešieji pirkimai, turto valdymo, naudojimo ir disponavimo dokumentai, bendraujama su atsakingais Agentūros darbuotojais žodžiu, elektroniniu paštu, atliekamas viešai prieinamos informacijos stebėjimas ir analizavimas.

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą šioje srityje buvo pasirinktas analizės objektas – nenaudojamų nuosavybės teise VšĮ TKA priklausančių patalpų valdymas.

VšĮ TKA iki 2020-08-04 reorganizacijos nuosavybės teise valdė 3590,18 kv. m ploto patalpas Kaune, savo funkcijų vykdymui nuomojo 112,41 kv. m ploto patalpas Vilniuje (nuo 2019 m. lapkričio mėn. šių patalpų plotas sumažintas iki 77 kv. m). Taip pat Agentūra savo funkcijų vykdymui naudojo 33 automobilius, iš kurių 23 valdė nuosavybės teise, o kitus naudojo panaudos ar veiklos nuomos sutarčių pagrindu.

VšĮ TKA kreipėsi į savo valdybą ir Susisiekimo ministeriją informuodama, kad dalis minėtų administracinės paskirties patalpų Kaune yra nenaudojamos VšĮ TKA funkcijų vykdymui. VšĮ TKA manymu, išnuomojus šias patalpas būtų efektyviau naudojamas jai nuosavybės teise priklausantis turtas, gautų papildomų pajamų, be to, daliai nuomininkų patalpas atnaujinus, nepatirtų papildomų išlaidų ateityje. Taigi VšĮ TKA atliko rinkos tyrimą – išanalizavo, kokios patalpų nuomos kainos yra siūlomos šalia esančiuose ir tame pačiame pastate. Surinktus duomenis, panašių patalpų nuomos kainų rinkos tyrimą, atliktus preliminarinius skaičiavimus, kiek kiekviena nenaudojama patalpa galėtų generuoti pajamų, bei VšĮ TKA nuosavybės teise valdomų patalpų nuomos tvarkos projektą VšĮ TKA pateikė valdybai. Valdybai pritarus patalpų nuomai buvo kreiptasi į Susisiekimo ministeriją, kaip valstybės, kaip savininko, teisės ir pareigas, įgyvendinančią instituciją, su prašymu priimti sprendimą dėl patalpų nuomos.

Be kita ko, VšĮ TKA valdyba, įvertinusi VšĮ TKA pateiktą informaciją, 2020-03-24 d. nutarimu Nr. Prot-2-2 „Dėl viešajai įstaigai transporto kompetencijų agentūrai nuosavybės teise priklausančių patalpų nuomos“ nutarė neprieštarauti, kad VšĮ TKA išnuomotų dalį nuosavybės teise priklausančių negyvenamųjų patalpų Kaune ir pasiūlyti VšĮ TKA visuotiniam dalininkų susirinkimui – Susisiekimo ministerijai pritari, kad VšĮ TKA išnuomotų minėtas negyvenamąsias patalpas. VšĮ TKA valdyba balandžio 7 d. nutarimu Nr. Prot-2-3 „Dėl pritarimo viešosios įstaigos transporto kompetencijų agentūros nuosavybės teise valdomų patalpų nuomos tvarkai“ taip pat pritarė VšĮ TKA nuosavybės teise valdomų patalpų nuomos tvarkos projektui. VšĮ TKA direktoriaus 2020 m. balandžio 7 d. įsakymu Nr. 2-90 „Dėl Viešosios įstaigos Transporto kompetencijų agentūros nuosavybės teise valdomų patalpų nuomos tvarkos patvirtinimo“ buvo patvirtinta VšĮ TKA nuosavybės teise valdomų patalpų nuomos tvarka (toliau – Patalpų nuomos tvarka), kurioje nustatyta, kaip sudaromas nuomotino turto (jei toks yra) sąrašas, kaip atliekamas rinkos tyrimas, kad visa medžiaga teikiama Agentūros valdybai, kuriai neprieštaraujant visa informacija teikiama Susisiekimo ministerijai sprendimui dėl nekilnojamojo turto nuomos priimti. Šioje tvarkoje taip pat nustatyta, kad turto nuomininkas ilgalaikiai nuomai išrenkamas konkurso būdu, maksimalus kiekvieno nuomotino objekto nuomos laikotarpis (nuomos terminas), įskaitant nuomos sutarties pratęsimus, negali viršyti 10 metų. Ne konkurso būdu galima tik turto nuoma trumpalaikiam terminui⁹ (pavyzdžiui, parodoms, sporto varžyboms, pasitarimams, seminarams ir kt.), kuris negali būti ilgesnis kaip 5 dienos, jeigu tuo metu šio turto nereikia VšĮ TKA reikmėms ir jei turtas nėra ar negali būti išnuomojamas ilgalaikiai nuomai konkurso būdu.

⁹ Informacija apie turtą trumpalaikiai nuomai skelbiama Agentūros interneto svetainėje ir socialinio tinklo Facebook paskyroje, tačiau dėl susidariusios situacijos nuo 2020 m. kovo mėnesio tokių paslaugų paklausa tapo maža.

Susisiekimo ministras 2020 balandžio 14 d. įsakymu Nr. 1K-69 „Dėl viešosios įstaigos Transporto kompetencijų agentūros nekilnojamojo turto nuomos“ sutiko išnuomoti Agentūros nuosavybės teise valdomas negyvenamas patalpas ir įpareigojo VŠĮ TKA direktorių vykdyti nuomos procedūras pagal Patalpų nuomos tvarkos nuostatas.

Po reorganizacijos VŠĮ TKA nuosavybės teise valdo 886,66 kv. m ploto patalpas Kaune, savo funkcijų vykdymui nuomoja 77 kv. m ploto patalpas Vilniuje, nuosavybės teise valdo 3 automobilius, pagal panaudos sutartį su LTSA valdo 4 automobilius.

Veiklos srities vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai

Analizės metu buvo nustatyta, kad turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo srityje VŠĮ TKA vadovaujama dalimi vidaus teisės aktų, priimtų dar KTTI. Tai kokybės vadybos sistemos procedūra KP-12 „Technikos ir transporto priemonių valdymas“ (toliau – Procedūra KP-12), patvirtinta KTTI direktoriaus 2016-03-30, ir kokybės vadybos sistemos procedūra KP-16 „Turto valdymo skyriaus darbo organizavimas“ (toliau – Procedūra KP-16), patvirtinta KTTI direktoriaus 2015-03-19. Šiuose teisės aktuose nurodyti kai kurių padalinių ar pareigybių pavadinimai neatitinka esamos įstaigos struktūros, minimi kai kurie jau negaliojantys teisės aktai, todėl abu yra tikslintini arba keistini naujais. Tačiau įvertinus VŠĮ TKA disponuojamo turto dydį ir tai, kad praktiškai visas turtas naudojamas tiesioginėms VŠĮ TKA funkcijoms vykdyti¹⁰, taip pat įvertinus VŠĮ TKA priimamus sprendimus šioje srityje, ir tai, kad už turto valdymą atsakingi darbuotojai turi didelę patirtį ir yra aukštos kvalifikacijos (atsakingo Administravimo departamento Veiklos organizavimo skyriaus vadovas šioje srityje dirba nuo 2013 m.), galima teigti, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė šioje srityje nėra didelė.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Įvertinti turtinių klausimų reglamentavimo poreikį VŠĮ TKA ir panaikinti esamas Procedūrą KP-12 ir Procedūrą KP-16 arba parengti ir patvirtinti naują turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo Agentūroje tvarkos aprašą	2021-03-31	Bus aktualizuota ir nustatyta aiški turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarka

II. Personalo valdymas sprendžiant interesų konfliktų, darbuotojų priėmimo klausimus

VĮ LOU veiklos sričių, kuriose gali egzistuoti didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinimas buvo atliktas *viešųjų ir privačių interesų derinimo srityje*. VĮ LOU veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymą ir vertinimą atliko VĮ LOU generalinio direktoriaus už korupcijos prevencijos veiklą paskirtas atsakingas asmuo – VĮ LOU Saugos ir saugumo departamento korupcijos prevencijos ir vindikacijos specialistė. Analizuotas laikotarpis: 2019-09-01 – 2020-08-30 (tam tikrais atvejais ir kiti laikotarpiai).

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1. VĮ LOU generalinio direktoriaus 2020 m. balandžio 2 d. įsakymas Nr. 1R-46 „Dėl viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų įgyvendinimo VĮ Lietuvos oro uostuose tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Interesų aprašas)

Atliekant VĮ LOU veiklos sričių, kuriose gali egzistuoti didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymą ir vertinimą buvo atlikta sisteminė teisės aktų ir kitų dokumentų lyginamoji analizė, atrankos būdu vykdyta atliekamų procedūrų peržiūra ir vertinimas, vykdyti pokalbiai su atsakingais darbuotojais.

¹⁰ Agentūra turi ilgalaikio turto viso už kiek daugiau kaip 2,8 mln. Eur, o daugiau kaip 1,8 mln. Eur iš jų sudaro mašinos ir įrenginiai (iš viešai skelbiamos Agentūros 2019 m. Finansinės būklės ataskaitos). Po 2020 m. rugpjūčio 1 d. reorganizacijos Agentūros turtas ženkliai sumažėjo.

VĮ LOU korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas. Šią sritį reglamentuoja VĮ LOU generalinio direktoriaus 2020 m. balandžio 2 d. įsakymas Nr. 1R-46 „Dėl viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų įgyvendinimo VĮ Lietuvos oro uostuose tvarkos aprašo patvirtinimo“. Pažymėtina, kad kartu su Interesų aprašu buvo patvirtintos Įmonės veiklos sritys, kuriose tikimybė kilti Įstatyme numatyta viešųjų ir privačių interesų situacijai gali būti didžiausia (šios sritys buvo suderintos su Vyriausiąja tarnybinės etikos komisija), o Personalo skyriaus darbuotojams, vykdančioms atrankas pavesta: raštu informuoti atitinkamus darbuotojus, privalančius deklaruoti privačius interesus, apie pareigą deklaruoti privačius interesus, pasirašytinai supažindinti pradėjusius dirbti asmenis, kuriems atsirado pareiga deklaruoti privačius interesus ir kuriems taikytini įstatymo ribojimai atstovauti, priimti dovanas ar paslaugas, informuoti apie priimtą pasiūlymą pereiti į kitą darbą su Interesų aprašo Atmintine dėl viešųjų ir privačių interesų derinimo pradėjus dirbti Įmonėje ar atsiradus pareigai deklaruoti privačius interesus. Taip pat įsakymu įpareigoti viešųjų pirkimų komisijos nariai, asmenys, paskirti atsakingais už supaprastintus pirkimus, viešųjų pirkimų procedūrose dalyvaujantys ekspertai bei iniciatoriai iki dalyvavimo viešojo pirkimo procedūrose pradžios pateikti ir/ar papildyti privačių interesų deklaraciją papildomomis einamomis pareigomis viešuosiuose pirkimuose.

Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 22 str. 2 d. numato, kad institucijose ir įstaigose turi būti patvirtintas pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas. Atsižvelgiant į šią nuostatą, kaip Interesų aprašo priedas buvo patvirtintas VĮ LOU privačius interesus deklaruojančių pareigybių sąrašas, kuris taip pat buvo paskelbtas Įmonės interneto svetainėje. Remiantis Interesų aprašo nuostatomis, VĮ LOU privačius interesus deklaruoja: vykdomoji direktorė, struktūrinių padalinių vadovai bei jų pavaduotojai, viešųjų pirkimų komisijos nariai, asmenys, paskirti atlikti supaprastintus pirkimus, pirkimų procedūrose dalyvaujantys ekspertai, viešojo pirkimo iniciatoriai bei kiti darbuotojai, kurių pareigų sąrašą patvirtino Įmonės vadovas suderinęs su Vyriausiąja tarnybinės etikos komisija. Pažymėtina, kad Įmonės vadovas, Valdybos nariai, privačius interesus deklaruoja remiantis minėto įstatymo bei Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro įsakymu patvirtinto Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi kontrolės vykdymo susisiekimo ministrui priskirtose valdymo srityse tvarkos aprašo nuostatomis. Įmonės generalinis direktorius įsakymu yra paskyręs asmenį (atitikties pareigūną), kuris atlieka deklaracijose pateiktų duomenų stebėseną ir kontrolę, t. y. periodiškai peržiūri deklaracijų duomenis, teikia pasiūlymus dėl duomenų tikslinimo, nuolat informuoja darbuotojus apie Įstatymo nuostatų įgyvendinimą ir kt. VĮ LOU galinčios kilti viešųjų ir privačių interesų situacijos taip pat valdomos numatant pareigas ne tik atitikties pareigūnui, bet ir tiesioginiams vadovams, viešųjų pirkimų komisijos pirmininkui, personalo skyriaus darbuotojams atsakingiems už supažindinimą ir kt.

Interesų apraše taip pat reglamentuojamos nuostatos dėl dovanų ir paslaugų priėmimo bei numatyti teisės atstovauti apribojimai, pvz.: deklaruojantis asmuo ar jam artimas asmuo negali priimti dovanų ar paslaugų, jeigu tai susiję su asmens tarnybine padėtimi ar tarnybinėmis pareigomis. Šie apribojimai netaikomi tik dėl ne didesnės negu 150 eurų vertės dovanų, gautų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas, taip pat dėl reprezentacijai skirtų dovanų su valstybės, įstaigos ir kitokia simbolika arba kai paslaugomis yra naudojamosi tarnybiniais tikslais. Pažymėtina, kad šiuo metu jau yra parengti bei derinami VĮ LOU dovanų perdavimo, įvertinimo, registravimo, apskaitos bei eksponavimo ir veiksmų gavus neteisėtą atlygį procesai, kurie numatys veiksmų gavus neteisėtą atlygį tvarką bei dovanų perdavimo, vertinimo, registravimo, apskaitos, saugojimo ir eksponavimo tvarką įmonėje. Siekiant tinkamai įgyvendinti teisės aktų nuostatas ir neleisti pasireikšti korupcijai patvirtinus šiuos procesus tikslinga su jais supažindinti Įmonės darbuotojus ir organizuoti jiems mokymus šiomis temomis.

Pažymėtina, kad 2020 m. buvo atliktas korupcijos prevencijos valdymo vidaus auditas, kurio metu vertinta ir viešųjų bei privačių interesų derinimo veiklos sritis. Vidaus audito metu nustatyta, kad Įmonėje užtikrinamas išorės teisės aktų, reglamentuojančių viešųjų ir privačių interesų derinimo procesą, nuostatų įgyvendinimas, vykdoma nuolatinė viešųjų ir privačių interesų derinimo proceso kontrolė. Audito metu taip pat konstatuota, kad Įmonės vidaus taisyklėse yra nustatytos pagrindinės

dovanų ir paslaugų priėmimo nuostatos, tačiau nustatytas nesavalaikis įmonės darbuotojų supažindinimas su Įmonės vidaus taisyklėmis (dėl žmogiškųjų išteklių trūkumo).

Veiklos srities vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai:

1. Rengiami, tačiau dar nepatvirtinti, dovanų apskaitos bei veiksmų, gavus neteisėtą atlygį procesai.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo:

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Organizuoti mokymus darbuotojams juos supažindinant su patvirtintais dovanų apskaitos bei veiksmų, gavus neteisėtą atlygį procesais	2021-01-01	Tinkama dovanų gautų pagal tarptautinį protokolą ar tradicijas bei reprezentacinių dovanų apskaita ir aiškus veiksmų, gavus neteisėtą atlygį procesas

AB LG korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimas atliktas AB „Lietuvos geležinkeliai“ (toliau – LTG) įmonių grupės viešųjų ir privačių interesų deklaravimas ir interesų konfliktų valdymas. Analizuotas laikotarpis 2019-07-01-2019-12-31 (pasirengimo etapas) ir 2020-01-01 – 2020-06-15 (įgyvendinimo ir kontrolės etapas). Analizė atlikta naujai, iki šiol neanalizuotoje veiklos srityje. Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą atliko LTG Saugos ir rizikų valdymo departamento (toliau – SRVD) Verslo saugos skyriaus (toliau – VSS) vadovė Žaneta Navickienė.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas

- 1) Atsparumo korupcijai politika;
- 2) Antikorupcinės vadybos sistemos vadovas (projektas);
- 3) LTG įmonių grupės korupcijos prevencijos priemonių įgyvendinimo 2020 – 2021 metų planas;
- 4) Rizikų valdymo metodika;
- 5) AB „Lietuvos geležinkeliai“ darbo tvarkos taisyklės;
- 6) AB „Lietuvos geležinkeliai“ įmonių grupės darbuotojų etikos kodeksas;
- 7) Privačių interesų deklaravimo pagal LR viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymą proceso standartas;
- 8) Privačių interesų deklaravimo proceso standartas;
- 9) Darbuotojų privačių interesų deklaravimo ir deklaravimo vykdymo kontrolės taisyklės;
- 10) Nusišalinimo nuo pareigų, kurias einant kyla interesų konfliktas, proceso standartas;
- 11) 2020-02-11 patvirtintas LTG generalinio direktoriaus įsakymu Nr. ĮS(KORRP) 21) pareigų, kurias einant privaloma deklaruoti, sąrašas;
- 12) LTG įmonių grupės darbuotojų privačių interesų deklaracijų 2020 m. I pusmečio tikrinimo planas;
- 13) LTG įmonių grupės darbuotojų privačių interesų deklaracijų 2020 m. II pusmečio tikrinimo planas;
- 14) 2020 m. I pusmečio AB „Lietuvos geležinkeliai“ įmonių grupės darbuotojų privačių interesų deklaracijų tikrinimo ataskaita.

Analizės metu buvo vertinamas aktualių teisės aktų, reglamentuojančių viešų ir privačių interesų deklaravimo ir interesų konfliktų valdymo klausimus, taip pat sąsajingų su minėtais teisės aktais dokumentų, kitų teisės aktų turinys ir jų nuostatų sisteminimas ir tarpusavio sąsajos (sisteminės analizės ir turinio analizės metodai), atlikta vidaus teisė aktų nuostatų atitiktis tikslinėms įstatymų nuostatomis (palyginimo metodas), tikslinių teisės aktų nuostatų įgyvendinimas (procedūros, koordinavimo ir kontrolės veiksmai ir kt.), veikimo pobūdis, informacijos analizavimo ir apibendrinimo dokumentų (planų, ataskaitų ir pan.) turinys ir juose išdėstyti faktai (kritinės analizės metodas), informacijos apibendrinimas formuluojant išvadas ir teikiant rekomendacijas (apibendrinimo metodai), aktualios informacijos viešinimo formatai (pateikimas LTG vidiniame tinklapyje „Manolitrail“ ir tinklapyje „Litrail.lt“).

LR viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymas (toliau – Įstatymas) nustato, kurie valstybės tarnyboje dirbantys ir kiti įstatyme nurodyti asmenys turi deklaruoti privačius interesus tam, kad būtų teikiama pirmenybė viešiesiems interesams, užkertamas kelias interesų konfliktų kilimui bei korupcijos plitimui. Iki 2020 m. pagal įstatymo nuostatas privačius interesus LTG įmonių grupėje buvo privalu deklaruoti LTG generaliniam direktoriui ir jo pavaduotojams (jie prilyginami valstybinėje tarnyboje dirbantiems asmenims), LTG valdybos nariams, pirkimo ekspertams pirkimų

komisijos nariams, supaprastintus pirkimus vykdantiems asmenims. Nuo 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojusios šio Įstatymo pataisos praplėtė (padidino) asmenų, privalančių teikti privačių interesų deklaracijas, ratą (skaičių). Todėl atsižvelgiant į minėto Įstatymo nuostatas, numatyta, kad privačių interesų deklaracijas LTG įmonių grupėje privalo pateikti ir kiti darbuotojai, o būtent: Veiklos vienetų valdybos nariai, Veiklos vienetų vadovai ir jų pavaduotojai / juos pavaduojantys asmenys, LTG ir Veiklos vienetų struktūrinių padalinių vadovai ir juos pavaduojantys asmenys, pirkimo iniciatoriai.

Dėl šio Įstatymo pataisų ženkliai padidėjo LTG įmonių grupės darbuotojų, kurie privalo teikti privačių interesų deklaracijas, skaičius (2019 m. jų buvo 156, o 2020 m. – jau apie 1000). Toks įstatymo pokytis ne tik lėmė poreikį rengti naują teisinę bazę, bet ir mąstyti, kaip esant tokioms teikiamų deklaracijų apimtims, būtų įmanoma nuosekliai įgyvendinti šį procesą, taip pat tinkamai koordinuoti ir kontroliuoti. Veiksmų planavimas tapo sudėtingesnis. Pavyzdžiui, Vadovaujantis I pusmečio deklaracijų tikrinimo planu, vien tik per pusmetį buvo numatyta patikrinti 552 darbuotojų deklaracijas, iš jų 192 vadovų. Tokios didelės darbų apimtys koordinuojant šį procesą, o ir pačių deklaruojančių darbuotojų skaičius įrodo ne tik šio klausimo aktualumą, kelia rimtų iššūkių valdant šį procesą, koordinuojant ir kontroliuojant veiksmus siekiant veiksmingiau įgyvendinti Įstatymo nuostatas.

Be kita ko, pati LTG įmonių grupė, siekdama veiklos skaidrumo ir priimamų sprendimų objektyvumo, imasi tikslinių veiksmų ir vidiniais teisės aktais nustatydamą specialų teisinį reguliavimą, įpareigoja darbuotojus, turinčius kompiuterines darbo vietas, pateikti privačių interesų deklaracijas. Taigi, LTG turimi keli tūkstančiai kompiuterizuotų darbo vietų, kuriose dirbant LTG įmonių grupės darbuotojai turi prievolę pateikti privačių interesų deklaracijas, rodo, kad įmonė stropiai ir rimtai mąsto apie viešų ir privačių interesų deklaravimo ir interesų konfliktų valdymą, supranta šio proceso kaip kovos su korupcija svarbą.

Privačių interesų deklaracijų pildymas kelia rimtų iššūkių ir kitoms aktualioms veiklos sritims. Didelės teikiamos elektroninės informacijos sankaupos rodo ir poreikį atsakingai tvarkyti asmens duomenis, laikantis ES Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (BDAR) nustatytų reikalavimų. Dėl veiklos ir procesų sudėtingumo padidėja ir galimų rizikų, kurių valdymui /minimizavimui būtinos adekvačios ir realios priemonės.

Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (toliau – EBPO) reiškiamą poziciją, jog interesų konfliktas pats savaime dar nėra korupcija, tačiau ji neišvengiamai atsiranda ten, kur konfliktai tarp valstybės tarnautojų (darbuotojų) privačių interesų ir viešųjų pareigų sprendžiami netinkamai arba nesprendžiami apskritai. Tai reiškia, jog viešų ir privačių interesų konfliktas nesiimant spęsti jo iš esmės programuoja tolimesnį žingsnį – galimą neteisėtą korupcinio pobūdžio veiką. Todėl šio proceso valdymas svarbus prevenciškai, imtis tokių veiksmų, kuriais būtų galima išspręsti situacijas, neperaugusias į pažeidimą.

Be kita ko, Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (toliau – VTEK) 2019 m. lapkričio 13 d. sprendimu Nr. KS-291 patvirtino rekomendaciją „Dėl Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi kontrolės vykdymo“. Šios rekomendacijos nuostatos suteikia galimybę juridiniams asmenims „atlikti nuolatinę (prevencinę) deklaruojančių asmenų privačių interesų deklaracijų teikimo ir jų turinio stebėseną, nustatyti planinius (rutininius) visų deklaruojančių asmenų privačių interesų deklaracijų tikrinimo periodus“. Tai reiškia, kad įgaliotos valstybės institucijos deleguoja juridiniams asmenims teisę patiems taikyti tuos tikslinius mechanizmus, kurie būtų tinkami viešų ir privačių interesų derinimo klausimų išsprendimui.

Viešųjų ir privačių interesų deklaravimo užtikrinimas ir interesų konfliktų valdymas – svarbi korupcijos prevencijos kryptis. Tai taip pat viena iš skaidrumą didinančių priemonių, numatytų ir LTG valdybos naujai patvirtintoje Atsparumo korupcijai politikoje¹¹.

Todėl vadovaujantis Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo rekomendacijomis, patvirtintomis LR specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus įsakymu, atsižvelgiant į aukščiau paminėtus pagrindus ir remiantis į LR Korupcijos prevencijos įstatymo 6 str. 3 ir 4 d. nuostatomis ir šio straipsnio 4 d. nurodytais 1 – 4 p. kriterijais, viešų ir privačių interesų deklaravimo ir interesų

¹¹ Atsparumo korupcijai politika, patvirtinta 2020 m. sausio 21 d. AB „Lietuvos geležinkeliai“ valdybos sprendimu Nr. SPR(VL)-1.

konfliktų valdymo klausimų nagrinėjimas tikslingai priskiriamas LTG veiklos sritims, kuriose gali egzistuoti didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė.

Atsižvelgiant į valstybės nustatytus teisinio reguliavimo svetus (procesai sureguliuoti įstatymo lygmenyje), veiklos įgyvendinimo ir jos koordinavimo ir kontrolės ypatumus (paskirtos atsakingos institucijos ar įgalioti asmenys), taipogi, šios prievolės įgyvendinimo ypatumus (deklaruojantysis turi pareigą teikti privačių interesų deklaraciją, t. y. jis pats atsakingas už duomenų pateikimą), tyrimo metu nustatyti šie vertinimo kriterijai: atitiktis, apimtis, veiksmingumas, įsitraukimas.

Siekiant visapusiškai įvertinti LTG įmonių grupės procesus valdant su viešais ir privačiais interesais susijusius klausimus, tyrimo metu bus vertinamas visų paminėtų turinio elementų visuma, įskaitant ir šios srities veiksmų koordinavimą (kontrolę), kuris pagal kompetenciją priskirtas SRVD VSS veiklos sričiai. Veiksmų koordinavimo (kontrolės), kaip sudėtinio veiklos elemento, eliminavimas reikštų nepilną (dalinį) šios srities analizę ir neužtikrintų visapusiško šios srities įvertinimo, todėl yra būtinas. Atitinkamai buvo išspręsti klausimai dėl nešališkumo ir objektyvumo¹².

Esamų teisės aktų ir kitų dokumentų turinio vertinimas.

Esamas teisinis reguliavimas, kuriame nustatyta privačių interesų deklaracijų pateikimo pagrindai ir tvarka, užtikrina Įstatymo nuostatų įgyvendinimą ir pilnai kaskaduoja minėto Įstatymo nuostatas nuo aukščiausio LTG dokumento – Atsparumo korupcijai politikos iki procesų standartų ir veiklos planų. Atsparumo korupcijai politikoje įtvirtintos nuostatos užtikrina veikimą, t. y. viešų ir privačių interesų deklaravimą ir interesų konfliktų valdymą trimis pagrindinėmis kryptimis:

- LTG įmonių grupės darbuotojai, kurių einamos pareigos ar atliekamos funkcijos patenka į LR viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo reguliavimą, privačius interesus deklaruoja pateikdami privačių interesų deklaraciją Valstybinės mokesčių inspekcijos prie LR finansų ministerijos Elektroninio deklaravimo sistemoje. LTG įmonių grupėje sudaromas tokių asmenų pareigybių ir/ar vykdomų funkcijų sąrašas;

- LTG įmonių grupės darbuotojai, kuriems skirta kompiuterizuota darbo vieta LTG įmonių grupėje ir kurie nepatenka į aukščiau nurodytą darbuotojų kategoriją, privačius interesus deklaruoja darbuotojų savitarnos modulyje „Manolitrail“;

- Visi LTG įmonių grupės darbuotojai privalo nusišalinti nuo sprendimų, kurie gali sukelti interesų konfliktą, rengimo, svarstymo ar priėmimo procedūrų.

Pažymėtina tai, kad yra parengti ir patvirtinti du procesų, susijusių su viešų ir privačių interesų deklaravimu, standartai. Privačių interesų deklaravimo pagal LR viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymą proceso standarte numatytos nuostatos sinchronizuotos su Atsparumo korupcijai politikos ir minėto įstatymo nuostatomis. Kitas proceso standartas – Privačių interesų deklaravimo proceso standartas buvo parengtas atsižvelgiant į įmonės požiūrį stiprinti su skaidrumu susijusias nuostatas ir skirtas kitiems darbuotojams, kurie turi kompiuterines darbo vietas. Nors ir nėra privalomas įgyvendinant minėto įstatymo nuostatas, tačiau įmonės pasirinktas kaip tikslinis veiklos skaidrumą didinantis instrumentas.

Privačių interesų deklaravimo proceso standartas skirtas viešų ir privačių interesų derinimo klausimams valdyti būtent dėl tų pareigų, kurios nepatenka į minėto įstatymo reguliavimo sritį ir kurias einant darbuotojai, turintys kompiuterizuotas darbo vietas, privalo pateikti privačių interesų deklaracijas. Šio proceso teisinio reguliavimo nuostatos konstruotos vadovaujantis Atsparumo korupcijai politika, t. y. įvertinant minėto Įstatymo nuostatas pritaikant šiam procesui (*mutatis mutandis* principu).

Remiantis šio proceso standarto nuostatomis, naudojama pagal minėto Įstatymo nuostatas nustatyta ir šiam procesui adaptuota privačių deklaracijų forma. Ji pritaikyta įvertinus su asmens duomenų apsauga susijusias galimas rizikas, kylančias tvarkant tokius asmens duomenis (pagal BDAR ir Asmens duomenų apsaugos politikos nuostatas nenaudoti perteklinių asmens duomenų). Kita vertus,

¹² Viešųjų ir privačių interesų deklaravimo kontrolę atlieka SRVD VSS Prevencijos ir tyrimo grupė. SRVD VSS atsakingas už viešų ir privačių interesų klausimų koordinavimą LTG įmonių grupėje, todėl siekiant objektyvumo ir nešališkumo, korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą atliekanti VSS vadovė pasirašė nešališkumo deklaraciją.

vidiniais teisės aktais (kitu jau minėtu proceso standartu) numatant didesnę LTG pareigybių, kurioms esant, darbuotojai priima atsakingus sprendimus, skaičių leidžia užtikrinti LTG įmonių grupės veiklos skaidrumą ir priimamų sprendimų objektyvumą (visi LTG įmonių grupės darbuotojai, turintys kompiuterizuotas darbo vietas, privalo pateikti privačių interesų deklaracijas savitarnos modulyje „Manolitrail“).

Trečiasis proceso standartas – Nusišalinimo nuo pareigų, kurias einant kyla interesų konfliktas dėl vieš ir privačių interesų derinimo, proceso standartas – skirtas klausimų, susijusių su interesų konflikto kilimo ir nusišalinimo veiksmais, sprendimu. Dokumentas patvirtintas visiškai neseniai¹³, todėl šio standarto nuostatų taikymo praktika dar tebesiformuoja. Dėl šio proceso taikymo kaip teigiamas aspektas įvertintas ir šio proceso funkcionalumas – galimybė procedūrinius klausimus spręsti savitarnos modulyje „Manolitrail.lt“. Tai suprantama, darys šį procesą veiksmingesnį, bus išvengta perteklinės informacijos siuntimo, patvirtinimo, taigi, ir veiksmų koordinavimas ir informacijos apsaikymas, tikėtina, bus lengvesnis.

Įgyvendinant Įstatymo, jau minėtų vidinių procesų standartų nuostatas, taip pat jau minėtą VTEK rekomendaciją, sudaromi planai įgyvendintų veiksmų kontrolei vykdyti. Patvirtinto LTG įmonių grupės darbuotojų privačių interesų deklaracijų 2020 m. I pusmečio tikrinimo plano nuostatos leidžia kryptingai įgyvendinti šio proceso koordinavimo ir kontrolės veiksmus (plačiau žr. tolimesnį skyrių vertinant atliktus veiksmus ir jų veiksmingumą). Taip pat jau parengtas 2020 m. II pusmečio deklaracijų tikrinimo planas, kuriame numatyta tikrinti kitų kategorijų pareigybių darbuotojų pateiktas deklaracijas. Todėl suplanuoti tikrinimo veiksmai pasižymi nuoseklumu ir sistemiskumu.

LTG įdiegtas funkcionalumas darbuotojų savitarnos modulyje „Manolitrail.lt“ leidžia išnaudoti turimus informacinius resursus ir skaitmenizuoti privačių interesų deklaracijų pateikimo, apskaitos ir kontrolės procesus. Toks LTG Informacinių technologijų centro parengtas funkcionalumas įvertintas šios veiklos modernizavimo priemonė, taigi, ir kaip šio proceso stiprybė. Tačiau elektroninės informacijos tvarkymas kelia ir tam tikrus klausimus, kaip tvarkyti elektroninę informaciją, t. y. galimi ir tam tikri iššūkiai. Darbuotojas, atsižvelgdamas į užimamos pareigybės pobūdį, įvertindamas teisinio reglamentavimo, kuriuo nustatomas privačių deklaracijų pateikimas, ypatumus, gali tiesiogiai elektroninėje erdvėje užpildyti ir pateikti privačių interesų deklaraciją minėtame LTG vidiniame tinklapyje. Esant Įstatymo numatytiems pagrindams, jis yra nukreipiamas į VRM Elektroninio deklaravimo sistemą, o jei teikia deklaracijas kaip darbuotojas, turintis kompiuterizuotą darbo vietą, jos kaupiamos vidinėje sistemoje.

Tai reiškia, kad tokia su darbuotojo pateiktais duomenimis informacija saugoma LTG informacinėje sistemoje. Dėl šios priežasties analizuojant minėtą informaciją, yra tikslinga įvertinti ir tokios elektroninės informacijos tvarkymo, saugojimo ir naikinimo aspektą.

Naujo teisinio reguliavimo elektroninės informacijos tvarkymo, saugojimo ir naikinimo poreikis.

Analizės metu nustatyta, kad šiuo metu LTG nėra reglamentuota elektroniniu būdu teikiamų privačių interesų deklaracijų tvarkymo, saugojimo ir naikinimo tvarka. Tokios informacijos tvarkymas nėra aiškiai apibrėžtas, nėra aišku, koks pateiktų privačių interesų deklaracijų saugojimo terminas, kokia yra jų saugojimo ir naikinimo tvarka. Dėl šio proceso įgyvendinimo nuolat didinama LTG įmonių grupės darbuotojų asmens duomenų sanauka, dėl ko kyla pagrįstas pavojus dėl tokių asmens duomenų apsaugos, taigi ir galimos rizikos, susijusios su asmens duomenų tvarkymu, taip pat ir informacijos apsauga, pavyzdžiui, neterminuotas ir netikslingas asmens duomenų elektronine forma kaupimas ir saugojimas.

Siekiant pilnai ir sklandžiai užtikrinti klausimų, susijusių su elektroninės informacijos dėl viešų ir privačių interesų deklaravimu ir interesų konfliktų valdymu, sprendimą, būtinas tolimesnis teisėkūros procesas, garantuojantis korektišką elektroninės informacijos tvarkymą. Būtina sukurti ir nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuriuo vadovaujantis būtų išspręsti visi klausimai, susiję su privačių interesų deklaracijų saugojimu, tvarkymu, naikinimu elektroninėje erdvėje. Tai būtina sąlyga įgyvendinant BDAR ir su informacijos sauga susijusių teisės aktų nuostatas, plačiau žr. LR

¹³ Nusišalinimo nuo pareigų, kurias einant kyla interesų konfliktas dėl viešų ir privačių interesų derinimo, proceso standartas patvirtintas 2020 m. birželio 9 d. AB „Lietuvos geležinkeliai“ generalinio direktoriaus įsakymu Nr. ĮS(KORP)100.

Vyriausybės nutarimas „Dėl bendrųjų elektroninės informacijos saugos reikalavimų aprašo, saugos dokumentų turinio gairių aprašo ir valstybės informacinių sistemų, registrų ir kitų informacinių sistemų klasifikavimo ir elektroninės informacijos svarbos nustatymo gairių aprašo patvirtinimo“¹⁴. Minėtu LR Vyriausybės nutarimu buvo patvirtintas Saugos dokumentų turinio gairių aprašas, kurio III skyriuje nustatyti Saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklių turinio reikalavimai, kurių vieni svarbiausių susiję su saugaus elektroninės informacijos keitimo, atnaujinimo, įvedimo ir naikinimo užtikrinimo tvarka; taip pat informacinės sistemos naudotojų veiksmų registravimo tvarka.

Taigi, šioje srityje identifikuoti vidiniai / organizaciniai rizikos veiksniai – nėra tikslinio teisinio reguliavimo dėl privačių interesų deklaracijų, teikiamų elektroniniu būdu, saugojimo terminų, naikinimo tvarkos, ir atsižvelgiant į teisinio reguliavimo spragas, nustatytos iš šių rizikos veiksmų kylančios rizikos.

Tikslinės informacijos valdymo dilema dėl darbuotojų (pareigybių), jiems einant pirkimų iniciatoriaus funkcijas.

Atlikus esamų teisės aktų analizę, nustatyta, jog LTG įmonių grupėje kyla problemų dėl informacijos valdymo apie su pirkimais susijusių ar pirkimuose dalyvaujančių darbuotojų, o būtent pirkimų iniciatorių, pateiktas deklaracijas: nėra tiksliai žinoma, kokie darbuotojai, o tiksliau, kokiose pareigybėse numatyta pirkimų inicijavimo funkcija, kurią vykdant yra privalu pateikti privačių interesų deklaracijas vadovaujantis Įstatymo nuostatomis. Įstatymas numato, kad pirkimų iniciatoriai teikia privačių interesų deklaracijas. Tačiau kokios pareigybės numato LTG įmonių grupėje pirkimų inicijavimo funkciją, nėra aišku, tai neregamentuota jokių teisės aktu. Todėl sudėtinga atsakyti į klausimą, kiek LTG įmonių grupės darbuotojų, vykdančių pirkimų iniciatoriaus funkcijas, šiuo metu yra, kiek jų yra pateikę privačių interesų deklaracijas ir ar visi vykdančys šią funkciją, yra pateikę. Iš I pusmečio deklaracijų tikrinimo ataskaitos matyti, kad tokios kategorijos darbuotojų pateiktų deklaracijų skaičius buvo 322. Tačiau šie duomenys gauti tik pagal šiuo metu LTG įmonių grupėje nustatytą tvarką, pagal kurią yra sudaryti pirkimų inicijavimus atliekančių darbuotojų (pirkimų iniciatorių) sąrašai. Šiuose sąrašuose yra įtraukti tik tokie darbuotojai, kurie turi pirkimų iniciatoriaus statusą tuo atveju kai jie yra nurodyti kaip iniciatoriai pirkimų sistemoje „Ecocost“. Tačiau pirkimų iniciatoriumi laikomas ir asmuo, kuris rengia technines specifikacijas, o tai reiškia, kad pirkimų iniciatoriaus funkcijas vykdo gerokai daugiau LTG įmonių grupės darbuotojų negu dirbantys su minėta pirkimų sistema.

Esant tokiai situacijai, darytina išvada, kad nėra tiksliai žinoma ir valdoma informacija, kiek šiuo metu pirkimų iniciatorių funkciją vykdo darbuotojų ir ar jie visi yra pateikę privačių interesų deklaracijas. Todėl iš esmės esant tokios informacijos stokai, ne tik kyla pavojus dėl galimo viešų ir privačių interesų konflikto ir jo nesuvaldymo, kuomet atitinkamas pareigas einantis darbuotojas nepateikia tokios deklaracijos, bet iš esmės sunkinamas (ar net neįmanomas) ir paties proceso koordinavimas, duomenų apskaita ir kontrolė (atsakingas padalinys, šiuo atveju VSS neturi galimybės įvertinti, ar visi minėtas pirkimų iniciatorių funkcijas vykdančys darbuotojai yra pateikę privačių interesų deklaracijas). Be to, tokios informacijos neapskaitymas sudaro galimybę piktnaudžiauti einamomis pareigomis ar atliekamomis funkcijomis, t. y. korupcijos apraiškų formavimuisi, bet ir laikytina įstatymo nuostatų pažeidimu, dėl ko kyla minėtame įstatyme numatyta atsakomybė (sankcijos). Be kita ko, pati įmonė rizikuoja savo reputacija, kad joje nėra užtikrinamas įstatymo įgyvendinimas ir kad minėtas funkcijas vykdančys darbuotojai priims neskaidrius ir neobjektyvius sprendimus.

Taigi, šioje srityje identifikuoti vidiniai / organizaciniai rizikos veiksniai – nėra tikslinio teisinio reguliavimo ir gerosios taikymo praktikos valdant informaciją apie pirkimų iniciatorius ir pareigybes (darbuotojus), atliekančius pirkimų iniciatoriaus funkciją, dėl ko kyla rizika ne tik Įstatymo pažeidimams, bet ir piktnaudžiavimui pareigomis ar kitai korupcinio pobūdžio veikai.

Teisės aktų korekcijos ir jų nuostatų tarpusavio sinchronizavimas.

¹⁴ Plačiau žr. Vyriausybės 2013 m. liepos 24 d. nutarimą Nr. 716 „Dėl bendrųjų elektroninės informacijos saugos reikalavimų aprašo, saugos dokumentų turinio gairių aprašo ir valstybės informacinių sistemų, registrų ir kitų informacinių sistemų klasifikavimo ir elektroninės informacijos svarbos nustatymo gairių aprašo patvirtinimo“. Prieiga internetu: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalact/TAR.FC952AC6A109>.

Papildžius aktualiomis nuostatomis tikslinius teisės aktus, būtina peržiūrėti jau esamų minėtų procesų standartų nuostatas ir atitinkamai sinchronizuoti jas su naujai parengtų teisės aktų nuostatomis.

Naujas teisinis reguliavimas imperatyviai nurodo privačių interesų deklaracijų teikimą LTG generaliniam direktoriui ir jo pavaduotojams, LTG valdybos nariams, Veiklos vienetų valdybos nariams, Veiklos vienetų vadovams ir jų pavaduotojams / juos pavaduojantiems asmenims, LTG ir Veiklos vienetų struktūrinių padalinių vadovams ir juos pavaduojantiems asmenims, pirkimo ekspertams pirkimų komisijos nariams, supaprastintus pirkimus vykdančiams asmenims, pirkimo iniciatoriams (pagal įstatymą) ir LTG įmonių grupės darbuotojams, turintiems kompiuterizuotą darbo vietą (pagal vidinius teisės aktus).

Atsižvelgiant į šias nuostatas, iš esmės privaloma deklaruoti keturių kategorijų LTG įmonių grupės darbuotojams: valdybų nariams, visų grandžių vadovams, su pirkimais susijusiems asmenims ir turintiems kompiuterizuotą darbo vietą. Todėl vertinant galimas korupcijos rizikas, kylančias dėl viešų ir privačių interesų deklaravimo ir interesų konfliktų valdymo, šiuo aspektu tikslinga analizuoti ir tuos galimus korupcijos rizikos veiksnius, kurie paraleliai sietini (turi sąsajų) su procesais, kuomet darbuotojas kandidatuoja į lygiavertes ar aukštesnes pareigas. Tai susiję tuo, kad neatlikus pagal Įstatymą privačių interesų deklaravimo prievolės, nėra galimybės būti perkeltam į lygiavertes ar aukštesnes pareigas (įstatymo numatyta sankcija), pirkimą funkcijas vykdančiesiems nepateikus deklaracijos, nėra galimybės atlikti tokių funkcijų (eiti pareigų) (imperatyvi įstatymo nuostata) ir pan. Todėl neturint susistemintos informacijos apie darbuotojus, kurie nedeklaruodami pažeidė Įstatymo numatytus reikalavimus, ir nevaldant situacijos viešų ir privačių interesų derinimo srityje, kyla rimtas pavojus ne tik formaliai pažeisti minėto Įstatymo nuostatas, bet ir tinkamai neįgyvendinti kitų teisės aktų nuostatas, nesąžiningai organizuoti ir įgyvendinti kitus svarbius su asmenų įdarbinimu ir jų perkėlimo į kitas pareigas procesus, taip rizikuojant įmonės reputacija, materialinėmis vertybėmis ar kitu gėriu.

Taigi, šioje srityje identifikuoti vidiniai /organizaciniai rizikos veiksniai – nėra apibrėžti veiklos organizavimo ir koordinavimo klausimai sisteminant ir valdant informaciją apie deklaracijas nepateikusius darbuotojus, privalejusius tai padaryti Įstatymo nustatyta tvarka (pažeidimų registras).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūlytina parengti (nustatyti) tokią tvarką, kuria remiantis būtų žinoma ir apskaitoma informacija apie darbuotojus, nepateikusius deklaracijų, t. y. Įstatymo numatytos prievolės neįgyvendinimą (pažeidimų registras).

Pasirengimo veiksmai.

Analizės metu įvertinti viešų ir privačių interesų deklaravimo ir interesų konflikto valdymo klausimų koordinavimas ir kontrolė. Šį procesą koordinuoja ir kontroliuoja SRVD VSS Prevencijos ir tyrimo grupės darbuotojai. Analizuojant pasirengimo etapą, buvo vertinti atlikti veiksmai. Ruošiantis teisės aktų pokyčiams, buvo atlikti šie paruošiamieji veiksmai:

- Rengiami tiksliniai teisės aktai (dalis jų buvo parengta pasiruošimo etape, kiti – jau įgyvendinant Įstatymo nuostatas);
- Organizuoti mokymai. Mokymai “Interesų konfliktų identifikavimas ir valdymas“. Juose dalyvavo apie 250 darbuotojų;
- Komunikacija dėl privačių interesų deklaravimo buvo vykdoma keliomis kryptimis. Pirmiausia, darbuotojai, kurių pareigybės identifikuotos kaip vadovų ir kaip pirkimuose dalyvaujančių asmenų, asmeniškai el. paštu buvo informuoti apie būtinybę teikti deklaracijas. Nedeklaravusiems apie tai buvo priminta pakartotinai. Antra, buvo vykdoma komunikacija LTG vidaus komunikacijos priemonėse – „Manolitrail“ ir laikraštyje „Geležinkelininkas“. 2019 m. gruodžio mėn. laikraštyje parengtas straipsnis apie deklaravimo naujoves ir „Manolitrail“ 2020 m. sausio 2 d. pateikta žinutė darbuotojams apie deklaravimą. Taip pat apie deklaravimą kalbėta tikslinių mokymų metu. Vis dėl to tikslingiausia priemonė – asmeninis darbuotojų informavimas apie deklaravimą. Ji buvo pagrindinė priemonė, kuri padėjo užtikrinti gana nemenką deklaracijų pateikimo skaičių / procentą, įsigaliojus įstatymui.

Iš esmės techniškai naudojant IT įrankius, pasiruošta, kad nuo 2020 m. sausio 1 d. visi naujai priimami vadovai (kiek juos galima identifikuoti pagal pareigybės pavadinimą) asmeniškai el. paštu būtų informuojami apie deklaravimą.

Įgyvendinimas, koordinavimas, kontrolė.

Teisės aktų įgyvendinimo periode buvo kreipiamas dėmesys į šio proceso koordinavimo (kontrolės) planavimo veiksmus, t. y. numatyta, kaip įgyvendinimo laikotarpiu buvo vykdomi konkretūs koordinavimo ir kontrolės veiksmai.

Pagal SRVD direktoriaus potvarkiu patvirtintą LTG įmonių grupės darbuotojų privačių interesų deklaracijų 2020 m. I pusmečio tikrinimo planą 2020 m. I pusmetį buvo numatyta patikrinti šias pareigas einančių ar funkcijas atliekančių darbuotojų deklaracijas:

- LTG / Veiklos vienetų vadovų, jų pavaduotojų ir vadovaujančių darbuotojų deklaracijas;
- LTG / Veiklos vienetų valdybų narių deklaracijas;
- LTG / Veiklos vienetų departamentų direktorių deklaracijas;
- LTG / Veiklos vienetų centrų, atstovybių direktorių deklaracijas;
- LTG / Veiklos vienetų skyrių vadovų deklaracijas;
- pirkimo komisijų narių, pirkimo ekspertų, supaprastintų pirkimų vykdytojų pirkimų iniciatorių deklaracijos.

Iš pateiktos atliktų koordinavimo ir kontrolės veiksmų ataskaitos matyti, kad minėtame plane nurodytas pareigas eina arba funkcijas atlieka 552 darbuotojai, iš jų – 193 vadovų pareigas einantys darbuotojai, ir 359 pirkimuose dalyvaujantys darbuotojai. Visų 552 darbuotojų deklaracijos buvo peržiūrėtos ir įvertintos. Atliekant deklaracijų tikrinimą, nustatyta, kad deklaracijas iš minėtų 552 darbuotojų yra pateikę 506 darbuotojai. Deklaracijas yra pateikę 184 vadovų pareigas einantys darbuotojai (iš 193) ir 322 pirkimuose dalyvaujantys darbuotojai (iš 359). Pažymėtina, kad dėl pirkimuose dalyvaujančių darbuotojų duomenys žinomi (pateikti) tik daliniai, t. y. identifikuotos tikrinamos deklaracijos tik tų darbuotojų, kurie buvo sąrašė dėl pirkimų vykdymo „Ecocost“, o ne dėl visų pirkimų iniciatoriaus funkcijas vykdančių darbuotojų.

Bendra pateiktų deklaracijų procentinė išraiška siekia 91,6 proc. Tai rodo, jog ne visi darbuotojai yra pateikę privačių interesų deklaracijas, o tai reiškia, kad apie 9 proc. turinčių prievolę deklaruoti pažeidė įstatymo nuostatas (48 darbuotojai, iš jų net 39 darbuotojai, dalyvaujantys pirkimų inicijavimo ir vykdymo procesuose).

Vykdydamas privačių interesų deklaravimo koordinavimą ir kontrolę, VSS įgyvendino priemones, kuriomis siekiama užtikrinti, kad darbuotojai teiktų privačių interesų deklaracijas, t. y.

- Informavimas tiksliniais adresatais: visiems struktūrinių padalinių vadovams ir pirkimuose dalyvaujantiems asmenims buvo asmeniškai išsiųsti el. laišakai, informuojantys apie jų pareigą teikti privačių interesų deklaracijas;

- Informavimas bendrai naudojant prieinamą priemonę: informacija apie privačių interesų deklaravimą teikta LTG įmonių grupės komunikacijos priemonėse – „Manolitrail“ ir „Geležinkelininko“ laikraštyje;

- Informavimas naudojant mokymų formatą: struktūrinių padalinių vadovai Vadovų standarto II dalies mokymuose buvo supažindinti su prievole deklaruoti privačius interesus (mokymuose dalyvavo daugiau negu 700 padalinių vadovų 2019 m. ir apie 80 – 2020 metais);

- Informavimas priimant naujus darbuotojus: nuo 2020 m. sausio 1 d. visi į struktūrinių padalinių vadovų pareigas priimami asmenys asmeniniais el. laiškais yra informuojami apie pareigą pateikti privačių interesų deklaracijas per įstatymo nustatytą 30 dienų terminą.

Iš ataskaitos matyti, kad atliekant deklaracijų tikrinimą, nustatytos pačios įvairiausios klaidos: tikslinių duomenų trūkumas (dėl einamų pareigų, dėl papildomų duomenų), nurodytas netinkamas deklaravimo pagrindas, nurodoma neprivaloma pateikti informacija (sandoriai ir pan.). Šiems trūkumams ištaisyti imtasi korekcinų veiksmų: papildomas informavimas, sklaidos priemonės

„Manolitrail“. Pažymėtina, jog būtina spręsti klausimą dėl grįžtamojo ryšio, t. y. vėliau įvertinti, ar ištaisytos galimos klaidos.

Kita veiklos įgyvendinimo kryptis šioje srityje – atlikti tyrimai. Analizuojamu laikotarpiu VSS buvo atlikti du tyrimai¹⁵ dėl galimo viešų ir privačių interesų konflikto.

Pirmuoju atveju privačių interesų deklaruojamų duomenų analizės metu nustatyta, kad UAB „Vilniaus lokomotyvų remonto depo“ (toliau – VLRD) struktūrinio padalinio vadovą sieja artimas giminystės ryšys su tiesiogiai pavaldume esančiu darbuotoju, t. y. minėti asmenys yra broliai. Tyrimo metu nustatyta, kad VLRD padalinio vadovas, užimdamas šias pareigas, patenka į sąrašą LTG įmonės grupės pareigų (2020-02-11 patvirtintos LTG generalinio direktoriaus įsakymu Nr. ĮS(KORRP) 21), kurias einant privaloma deklaruoti privačius interesus pagal Įstatymą. Deklaruojamų duomenų analizės metu nustatyta, kad padalinio vadovas pateiktoje privačių interesų deklaracijoje Nr. ID 001 F yra pažymėjęs aplinkybę, dėl kurios gali kilti interesų konfliktas, nurodydamas, kad jo vadovaujame padalinyje dirba jo brolis. Įvertinus minėtų darbuotojų pareiginius nuostatus nustatytos šios faktinės aplinkybės, patvirtinančios apie esamą interesų konfliktą: a) yra tiesiogiai pavaldus skyriaus vadovui; b) teikia tiesioginiam vadovui savo veiklos ataskaitas. Pažymėtina ir tai, kad padalinio vadovas 2018 ir 2019 metų atliko pavaldaus darbuotojo, t. y. savo šeimos nario, metinių tikslų nustatymą ir veiklos vertinimą. Vertinant nurodytas faktines aplinkybes ir tai, kad padalinio vadovas planuoja ir organizuoja padalinio darbą, skirsto užduotis, vykdo jų įgyvendinimo kontrolę, sprendžia darbo organizavimo klausimus, taip pat ir klausimus, tiesiogiai susijusius su artimo asmens privačiais interesais, t. y. dalyvauja atliekant brolio metinių tikslų tvirtinimą ir vertinimą, skirstant darbo krūvį, užduočių sudėtingumą, akivaizdu, jog juos sieja tiesioginio pavaldumo santykis.

Antruoju atveju nustatyta, kad AB „Lietuvos geležinkelių infrastruktūra“ struktūrinio padalinio vadovę sieja artimas giminystės ryšys su tiesiogiai jos pavaldume esančia minėto padalinio darbuotoja, kuri yra vadovės brolio žmona. Šio tyrimo metu nustatyta, kad darbuotoja, užimdama padalinio vadovės pareigas, patenka į sąrašą LTG įmonės grupės pareigų (2020-02-11 patvirtintos LTG generalinio direktoriaus įsakymu Nr. ĮS(KORRP) 21), kurias einant privaloma deklaruoti privačius interesus pagal Įstatymą. Deklaruojamų duomenų analizės metu nustatyta, kad 2020-01-21 darbuotojos pateiktoje privačių interesų deklaracijoje Nr. ID 001 F pažymėta aplinkybė, dėl kurios gali kilti interesų konfliktas, nurodant, kad jos vadovaujame padalinyje dirba jos brolio žmona. Vertinat šios darbuotojos pareiginius nuostatus nustatytos šios faktinės aplinkybės, patvirtinančios apie esamą interesų konfliktą: a) yra tiesiogiai pavaldi pogrupio vadovei, b) teikia tiesioginei vadovei savo veiklos ataskaitas. Taip pat atkreiptina, kad darbuotojos 2019 metų metinius veiklos vertinimus atliko pati vadovė. Vertinant nurodytas faktines aplinkybes ir tai, kad padalinio vadovė planuoja ir organizuoja pogrupio darbą, skirsto užduotis, vykdo jų įgyvendinimo kontrolę, sprendžia darbo organizavimo klausimus, taip pat ir klausimus, tiesiogiai susijusius su artimo asmens privačiais interesais, t. y. dalyvauja atliekant brolio žmonos metinių tikslų tvirtinimą ir vertinimą, skirstant darbo krūvį, užduočių sudėtingumą, akivaizdu, jog juos sieja tiesioginio pavaldumo santykis.

Tiek pirmuoju, tiek antruoju atveju buvo konstatuota, jog minėti darbuotojai, užimdami struktūrinių padalinių vadovaujančias pareigas ir turėdami tiesioginį pavaldumo santykį su savo artimais asmenimis, sudaro realią galimybę pažeisti Įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 2 punkto bei 11 straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatas. Atsižvelgiant į tyrimo išvadas, imtasi priemonių rizikai suvaldyti: informuotos VLRD ir AB „Lietuvos geležinkelių infrastruktūra“ vadovybės apie esamą riziką, taip pat pateikta rekomendacijos spręsti klausimą dėl minėtų darbuotojų pavaldumo santykio peržiūros, kad būtų užkirstas kelias Įstatymo nuostatų pažeidimams.

Apibendrinant viešų ir privačių interesų deklaravimo ir interesų konflikto valdymo klausimų sprendimą įgyvendinamuoju periodu, konstatuotina, jog galimų su korupcija susijusių rizikų suvaldymui taikomos (įgyvendinamos) šios sisteminio pobūdžio priemonės:

- parengta aktuali teisinė bazė;
- organizuoti tiksliniai mokymai šia tematika;

¹⁵ SRVD VSS 2020 m. gegužės 19 d. tyrimo išvada Nr. RD-94964 „Dėl kylančių interesų konfliktų valdymo“ ir 2020 m. gegužės 25 d. tyrimo išvada Nr. RD-96776 „Dėl kylančių interesų konflikto valdymo“.

- su deklaravimo aktualijomis darbuotojai supažindinti ir informuoti „Manolitrail“;
- teiktos konsultacijos telefonu ir el. paštu;
- darbuotojų informavimas el. paštu apie deklaravimo prievolę;
- atlikta stebėseną ir tyrimai;
- atlikti deklaracijų tikrinimo veiksmai pagal numatytą deklaracijų tikrinimo planą.

Tačiau įvertinus LTG įmonių grupės Rizikų valdymo registre esančią informaciją, nė viena rizika, susijusi su viešų ir privačių interesų deklaravimu ir šio procesu valdymu, nebuvo identifikuota, tad nėra numatytos ir galimos tikslinės priemonės tokios pobūdžio rizikoms valdyti. Tas yra būtina, nes akivaizdu, jog egzistuoja galimos su šia sritimi (veikla) susijusios rizikos.

Taigi, šioje srityje identifikuoti rizikos veiksniai, susiję su darbo procesu – Rizikų valdymo registre nėra įvesta nė vienos su viešų ir privačių interesų deklaravimu ir interesų konflikto valdymu susijusios rizikos, nors analizės metu akivaizdu, jog tokios rizikos egzistuoja (žr. 4 pav.).

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo metu įvertinus viešų ir privačių interesų deklaravimo ir interesų konflikto valdymo klausimų organizavimą ir įgyvendinimą, identifikuotos galimos šios rizikos: ne visi įmonės darbuotojai pateikia privačių interesų deklaracijas; dėl tokių duomenų nepateikimo (iš Ataskaitos matyti, kad nedeklaravusių pagal nustatytus deklaracijų tikrinimo kriterijus nebuvo pateikę kiek mažiau vos mažiau nei 9 procentai LTG įmonių grupės darbuotojų), tad tokiu atveju konstatuotinas ne tik formalus įstatymo pažeidimas, tačiau ir nepilnai užtikrinamas šio proceso valdymas, prarandami kontrolės svertai, atsiranda galima terpė darbuotojų veiksmų piktnaudžiavimui, aktualios informacijos nuslėpimui, klajojimui, neteisėto poveikio darymui ar kitiems neteisėtiems veiksams, taigi, iš esmės realaus viešo ir privataus intereso kilimui ir pan. Be to, kaip rodo tyrimų rezultatai, pasitaiko atvejų, kuomet artimą giminystės ryšį turintys darbuotojai yra pavaldūs vienas kitam. Kita jau minėta rizika – teisinio reguliavimo stoka tvarkant elektroninę informaciją ir t.t.

Be to, kaip dar vienas veiklos tobulintinas aspektas ir galima su tuo susijusi rizika – grįžtamojo ryšio įvertinimas. Deklaracijose nustatytų klaidų atvejais būtina nedelsiant informuoti deklaracijas teikusius darbuotojus dėl trūkumų ištaisymo. Tačiau atkreiptinas dėmesys, jog šiuo atveju nėra nustatyta grįžtamojo ryšio tvarka, t. y. ar deklaracijose pateikti trūkumai ištaisyti, todėl VSS tikslinga periodiniuose rengiamuose deklaracijų tikrinimo planuose numatyti veiksmus, skirtus ne tik naujų deklaracijų tikrinimui, bet ir privalomų ištaisyti duomenų peržiūrai.

Taigi, šioje srityje identifikuoti veiksniai, susiję su darbo procesu – nėra apibrėžta grįžtamojo ryšio taisant identifikuotas deklaracijose neatitiktis tvarka (žr. 5 lentelę).

Be to, vertinant koordinavimo ir kontrolės procesą, įžvelgiamos ir kitos šios srities klausimų koordinavimo problemos ir pateikiami galimi jų sprendimai:

- dėl įmonės veiklos sudėtingumo ir įvairialypiškumo, apimčių, darbuotojų funkcijų įvairovės, specifiškumo ir pobūdžio, pakankamai sudėtinga tiksliai nustatyti galimus darbuotojų interesų konfliktus nežinant darbuotojo vykdomų funkcijų specifikos. Be to, VSS darbuotojai, koordinuojantys šį procesą, neturi galimybės patikrinti visos pateiktos informacijos teisingumo (dėl duomenų prieigų ribotumo ir pan.), todėl realiai sudėtinga atlikti pateiktų duomenų (informacijos) teisingumo vertinimą. Todėl visgi išlieka rizika, jog informacija (duomenys) gali būti ne visada teisingi, neišsamūs. Šiuo atveju būtų labai svarbus teikiančių deklaracijas darbuotojų tiesioginių vadovų lyderystė ir susipažinimas su jų pavaldžių darbuotojų deklaracijų turiniu (apie šiuos rizikos veiksnius ir identifikuotas rizikas plačiau žr. sekančiame skyriuje).

Siekiant užtikrinti viešų ir privačių interesų deklaravimo ir interesų konfliktų valdymą, šių klausimų sprendimuose (įgyvendinimas, koordinavimas ir kontrolė) aktualus ne tik atsakingų padalinių darbuotojų veikimas, tačiau taip pat svarbus tiek LTG įmonių grupės darbuotojų, tiek ir visų grandžių vadovų įsitraukimas. Toks veiklos modelis paremtas aktyvaus įsitraukimo principu, kadangi leidžia pilnai įsitraukti įgyvendinat su deklaravimu susijusias priemones: bendradarbiauti teikiant atsakingiems padaliniams tikslinę informaciją, ugdyti pačių darbuotojų sąmoningumą teikiant deklaracijas ir užtikrinti jų duomenų teisingumą, ugdyti padalinių vadovų atsakomybę užtikrinant darbuotojų veiksmus teikiant teisingus duomenis, lengviau nustatyti su šiuo procesu susijusius

galimus pažeidimus, o atsakingiems koordinuojantiems darbuotojams – įgyvendinti šio proceso koordinavimo ir kontrolės funkciją¹⁶.

Šiuo metu toks veiklos modelis veikia iš dalies, kadangi stokojama detalesnės šio modelio veikimo apibrėžties. Tokio veiklos modelio veikimas nėra pilnai užtikrinamas, kadangi nėra aiškiai apibrėžta, kokių konkrečių veiksmų turėtų imtis padalinių vadovai, pagal savo kompetenciją prisidėdami prie aktualaus klausimo sprendimo.

Analizuojant veiklos koordinavimo ir kontrolės klausimus, jau buvo paminėta, kad dėl įmonės veiklos sudėtingumo ir įvairialypiškumo, apimčių, darbuotojų funkcijų įvairovės, specifiškumo ir pobūdžio, pakankamai sudėtinga tiksliai nustatyti galimus darbuotojų interesų konfliktus nežinant darbuotojo vykdomų funkcijų specifikos. Todėl šiuo požiūriu kaip efektyvi veiksmų koordinavimo priemonė galėtų tėti padalinių vadovams, kurie būdami įsigilinę į padalinio veiklos pobūdį, specifiškumą, pažinodami kolektyvą, galėtų padėti identifikuoti galimas su deklaravimu susijusias neatitiktis. Be to, kaip jau buvo paminėta, VSS darbuotojai, koordinuojantys šį procesą, neturi galimybės patikrinti visos pateiktos informacijos teisingumo (dėl duomenų prieigų ribotumo), todėl kaip atsakomasis veiksmas sprendžiant tokio pobūdžio problemą, galėtų būti aktyvesnis padalinių vadovų įsitraukimas nustatant galimas neatitiktis, o tai ir būtų gerosios praktikos pavyzdys sprendžiant darbuotojų/vadovų įsitraukimo klausimus.

Kita vertus, teisės aktų nuostatos, tame tarpe ir jau minėtos Atsparumo korupcijai politikos nuostatos įpareigoja būti aktyviais įgyvendinant korupcijos prevencijos nuostatas, tad šiuo požiūriu svarbi tiek darbuotojų, tiek ir padalinių vadovų motyvacija suprasti savo rolę, t. y. „aktyvaus statuso“ pobūdį sprendžiant su skaidrumu susijusius klausimus. Turint informacijos, jog darbuotojas nepateikė atitinkamų duomenų deklaracijose arba jie pateikti neteisingai, arba esant kitoms abejonėms, visada yra galimybė pranešti / pasitarti su VSS atsakingais darbuotojais. Toks veiklos modelis veiksmingiau užtikrintų su viešų ir privačių interesų deklaravimu susijusių nuostatų įgyvendinimą.

Taigi, šioje srityje identifikuoti individualūs rizikos veiksniai, susiję su darbuotojų ir vadovų aktyviu įsitraukimu sprendžiant su deklaravimu susijusius tikslinius klausimus – privačių interesų deklaracijose teikiant duomenis (žr. 6 lentelę).

Todėl siekiant LTG įmonių bendruomenės aktyvumo ir sąmoningumo šioje srityje, labai svarbu taikyti įvairias sąmoningumo ugdymo šia tema priemones.

Parengiamuoju laikotarpiu LTG įmonės grupės darbuotojai buvo supažindinti su pagrindiniais laukiamais šios srities teisinio reguliavimo pokyčiais, taikymo praktika, tvarka, terminais. Informacija buvo pateikta „Manolitrail“, taip pat 2019 m. pateikta Vadovų standarto II dalies mokymuose, kuriuos dalyvavo daugiau negu 700 padalinių vadovų. Esminės nuostatos taip pat pristatytos „Geležinkelininko“ laikraštyje (2019 m. gruodžio mėn.). VSS atsakingi darbuotojai, rengdami tikslinius teisės aktus, konsultavosi su VTEK, analizavo teismų praktiką.

Teisės aktų nuostatų įgyvendinimo laikotarpiu nuo 2020 m. sausio 1 d. LTG įmonių grupės darbuotojai buvo informuoti apie šio proceso pokyčius, padalinių vadovai per dokumentų valdymo sistemą gavo patvirtintus aktualius procesų standartus darbuotojų supažindinimui, vyko ir tebevyksta informavimas el. paštu. Tęsiant švietimo dimensiją, šio klausimo aktualijų pristatymas buvo tęsiamas Vadovų standarto II dalies mokymuose (2020 m. dalyvavo apie 80 padalinių vadovų).

Tęsiant įsitraukimo dimensijos analizę, svarbu būtų paminėti ir išorinės komunikacijos vaidmenį ir reikšmę. Įvertinus įmonės tinklapyje esančią informaciją, matyti, kad tikslinės informacijos korupcijos prevencijos klausimais yra labai nedaug – pateikta Atsparumo korupcijai politika, kurioje minėtini viešų ir privačių interesų deklaravimo ir interesų konfliktų valdymo klausimai. Kitos informacijos apie skaidrumą yra nedaug, o šios srities teisinio reguliavimo ir įgyvendinamąsias priemones tinklapyje nėra.

Taigi, šioje srityje identifikuoti rizikos veiksniai, susiję su darbo procesu – nėra pakankamai viešinama tikslinė informacija dėl taikomų su deklaravimu susijusių priemonių ir jų įgyvendinimo (žr. 7 lentelę).

---

¹⁶ Antikorupcinės aplinkos kūrimas. STT nuotolinio mokymo medžiaga LTG įmonių grupės darbuotojams. 2020 m. birželio 3 d.

Sprendžiant su tikslinės informacijos viešinu susijusius klausimus, būtina parengti esminę informaciją apie pagrindinius teisės aktus, reglamentuojančius viešų ir privačių interesų deklaravimą ir interesų konflikto valdymą; taikomas gerąsias veiklos praktikas šioje srityje, darbuotojų švietimą ir pan.

Veiklos srities vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai

1. Teisinio reguliavimo srityje dėl informacijos saugos nuostatų:
  - nustatyta teisinio reguliavimo neatitiktis, t. y. viešų ir privačių interesų deklaravimo proceso standartuose nėra numatyti deklaracijų saugojimo terminai, nenustatyta jų naikinimo tvarka, o tai ne tik sunkina šios informacijos valdymą, bet ir kelia grėsmę asmens duomenų saugumui kaupiant perteklinę informaciją elektronine forma neribotą laiką (žr. 1 lentelę).
2. Teisinio reguliavimo ir (ar) informacijos valdymo (apskaitos) stoka apie darbuotojus, vykdančius pirkimų iniciatoriaus funkciją:
  - Nustatyta teisinio reglamentavimo ir informacijos valdymo (darbo procesų) neatitiktis – nėra dokumento, kuriame numatyti darbuotojai, vykdančys pirkimų iniciatoriaus funkcijas ir nėra numatyta tokios informacijos valdymas (apskaita), todėl nėra galimybės identifikuoti, kiek realiai darbuotojų atlieka tokią funkciją, taigi, kiek tiksliai tokių darbuotojų privalo Įstatymo numatytu atveju pateikti deklaracijas .
3. Veiklos koordinavimo ir kontrolės srityje:
  - nustatyta veiklos organizavimo ir koordinavimo stoka apskaitant tikslinę informaciją apie deklaracijas nepateikusius darbuotojus (pažeidimų registras). Nėra aišku, kaip valdoma ir koordinuojama informacija tuomet, kai darbuotojas kandidatuoja į aukštesnes ar lygiavertes pareigas ir ar jis buvo pateikęs privačių interesų deklaraciją Įstatymo nustatytais atvejais. Tokią informaciją apskaityti būtina, t. y. prieš rengiant įdarbinimo/perkėlimo dokumentus turėtų būti patikrinama, ar kandidatas buvo teikęs deklaraciją Įstatyme nustatyta tvarka, nes Įstatymo nuostatos aktualios tuo, kad jos numato sankcijas – draudimą nurodytu terminu perkelti darbuotoją į lygiavertes ar aukštesnes pareigas nedeklaravus tokių duomenų) (žr. 3 lentelę).
4. Teisinio reguliavimo ir informacijos valdymo srityje:
  - neidentifikuota nė viena su viešų ir privačių interesų deklaravimu susijusi rizika ir nenumatytos priemonės šioms rizikoms valdyti. Su šiuo procesu susijusių rizikų neidentifikavimas rodo, kad šioje srityje problemų nėra, tačiau kaip matyti, iš atliktos analizės, yra identifikuotos rizikos: teisinio reguliavimo, veiklos organizavimo ir koordinavimo ir t.t. (žr. 4 lentelę).
5. Darbo procesuose, t. y. grįžtamojo ryšio nustatyme:
  - grįžtamojo ryšio taisant klaidas privačių interesų deklaracijas stoka. Nėra numatytas mechanizmas, kaip, t. y. koku būdu bus patikrintos darbuotojų privačių interesų deklaracijos po to, kai buvo pateikti nurodymai/siūlymai minėtiems darbuotojams ištaisyti rastas klaidas/neatitiktis. Nėra sukurta tokio klaidų/neatitiktį registravimo ir taisymo registras, sąrašas ar kita priemonė, užtikrinanti sklandų korekcinį veiksmų įgyvendinimą ir patikrą.
6. Švietimo gerinimo ir sąmoningumo didinimo (motyvacijos) ir informacijos viešinimo srityje:
  - nepakankamas deklaracijose pateiktų duomenų teisingumo įvertinimas dėl VSS funkcijų galimybių, naudojamų įrankių (nėra teisinės/techninės galimybės naudotis prieigomis prie tikslinių duomenų šaltinių, pagal kuriuos būtų įmanoma sutikrinti deklaracijose pateiktus duomenis), todėl tokiu atveju labai svarbus padalinių vadovų įsitraukimas maksimaliai užtikrinant darbuotojų teikiamų deklaracijose duomenų teisingumą, pačių darbuotojų sąmoningumo ugdymas teikti teisingus duomenis.
  - Darbo procesuose, t. y. viešinamos informacijos srityje:
  - LTG tinklapyje nepateikiama viešinimui informacija apie šią korupcijos prevencijos priemonę.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Papildyti viešųjų ir privačių interesų	2020-12-31	Bus papildyti aktualiomis nuostatomis

	deklaravimo proceso standartus tikslinėmis nuostatomis dėl elektroniniu būdu teikiamų deklaracijų saugojimo terminų ir jų naikinimo tvarkos.		tiksliniai teisės aktai (viešųjų ir privačių interesų deklaravimo procesų, standartai) reglamentuojantys viešųjų ir privačių interesų deklaravimo tvarką.
2.	Numatyti informacijos apie pirkimų iniciatorių funkciją vykdančius darbuotojus (pareigybes) apibrėžti, tokios informacijos valdymo (apskaitymo) mechanizmą.	2020-12-31	Bus parengta tvarka, numatanti pirkimų iniciatoriaus pareigybes (darbuotojus), vykdančius pirkimų iniciatoriaus funkciją, numatytas tokios informacijos valdymas ir apskaita.
3.	Fiksuoti Rizikų registre tikslines su viešų ir privačių interesų deklaravimo proceso susijusias rizikas ir numatyti priemones šioms rizikoms suvaldyti	2020-12-31	Bus identifikuotos tikslinės su viešų ir privačių interesų deklaravimo proceso susijusios rizikos ir numatytos priemonės šioms rizikoms suvaldyti siekiant išvengti piktnaudžiavimo, duomenų slėpimo ir kitos neteisėtos veikos.
4.	Tikslinės informacijos apie nedeklaravusius darbuotojus valdymo ir koordinavimo stoka (pažeidimų registras).	2020-12-31	Bus numatytos procedūros, užtikrinančios Įstatymo reikalavimų įgyvendinimą.
5.	Numatyti grįžtamojo ryšio taisant identifikuotas klaidas ir neatitiktis privačių interesų deklaracijose tvarką ir terminus, pavyzdžiui, rengiant ir tvirtinant pusmečio deklaracijų tikrinimo planą.	2020-12-31	Bus nustatyta deklaracijose identifikuotų klaidų ir neatitiktį taisymo tvarka ir terminai.
6.	Skatinti padalinių vadovų ir darbuotojų dalyvavimą užtikrinant teikiamų duomenų privačių interesų deklaracijose teisingumą, organizuojant mokymus, ugdant individualią atsakomybę, pateikiant atnaujintą informaciją tinklapyje.	Nuolat	Bus užtikrintas teikiamų duomenų privačių interesų deklaracijose teisingumas.
7.	Parengti tikslinę informaciją apie LTG įmonių grupės taikomą viešų ir privačių interesų deklaravimą ir interesų konfliktų valdymą.	2020-12-31	Bus užtikrintas tikslinės informacijos pateikimas LTG tinklapyje „Litrail.lt“

VŠĮ PI nustatant korupcijos pasireiškimo tikimybę, analizuojamu objektu pasirinko VŠĮ PI *personalo valdymo* sritį. Analizuotas laikotarpis 2019-01-01 – 2019-12-31. Korupcijos pasireiškimo analizę atliko Įstaigos Teisės ir bendrųjų reikalų skyriaus teisininkė Jelena Streikuvienė.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

- 1) VŠĮ PI direktoriaus 2018-07-30 įsakymas Nr. V-76 „Dėl viešosios įstaigos „Plačiajuostis internetas“ vidaus kontrolės politikos“;
- 2) VŠĮ PI direktoriaus 2018-04-24 įsakymas Nr. V-35 „Dėl viešosios įstaigos „Plačiajuostis internetas“ patvirtintos darbo tvarkos taisyklių“;
- 3) VŠĮ PI direktoriaus 2018-05-29 įsakymas Nr. V-57 „Dėl viešosios įstaigos „Plačiajuostis internetas“ patvirtintuose pareigybinių nuostatų“.
- 4) VŠĮ PI direktoriaus 2018-10-02 d. įsakymas Nr. V-87 „Dėl viešosios įstaigos „Plačiajuostis internetas“ darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, atrankos, priėmimo ir atleidimo iš darbo tvarkos aprašo“;
- 5) VŠĮ PI direktoriaus 2018-06-28 įsakymas Nr. V-63 „Dėl viešosios įstaigos „Plačiajuostis internetas“ darbuotojų adaptacijos tvarkos aprašo“

6) VŠĮ PI direktoriaus 2017-02-09 įsakymas Nr. V-12 „Dėl viešosios įstaigos „Plačiajuostis internetas“ tarnybinių automobilių naudojimo taisyklių“

7) VŠĮ PI direktoriaus 2018-06-28 įsakymas Nr. V-61 „Dėl viešosios įstaigos „Plačiajuostis internetas“ darbuotojų darbo apmokėjimo sistemos aprašo“.

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės analizę analizuoti Lietuvos Respublikos teisės aktai, reglamentuojantys korupcijos prevencijos sritį, Lietuvos Respublikos teisės aktai susiję su darbdavio ir darbuotojo santykių reglamentavimu (Lietuvos Respublikos darbo kodeksas ir kiti teisės aktai), dokumentai reglamentuojantys Įstaigos veiklą, vidaus tvarkomieji dokumentai (tvarkos, taisyklės ir kt.) reguliuojantys personalo valdymą ir / arba susiję su personalo valdymu.

Atlikta sisteminė VŠĮ PI vidaus tvarkomųjų dokumentų, kuriais remiantis įgyvendinama analizuojama sritis, analizė. Įvertinta ar VŠĮ PI vidaus tvarkomieji dokumentai ir jose įtvirtintos darbuotojų elgesio taisyklės ir darbdavio įsipareigojimai bei darbuotojams tenkantys įsipareigojimai neprieštarauja Lietuvos Respublikos teisės aktams, t. y. Lietuvos Respublikos darbo kodeksui, Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymui. Įvertinta ar su darbuotojais sudarytos darbo sutartys ir jose nurodyti darbuotojo ir darbdavio įsipareigojimai neprieštarauja Lietuvos Respublikos įstatymuose įtvirtintiems imperatyvams, taikomiems darbuotojams ir darbdaviams ir neriboja jų turimų teisių. Išanalizuotos darbo sutartys ir vidaus tvarkomieji dokumentai ir gautos išvados ar analizuojami dokumentai parengti laikantis nešališkumo, proporcingumo, nediskriminavimo ir kitų principų, užtikrinančių skaidrią ir teisės aktų reikalavimus atitinkančią VŠĮ PI veiklą. Įvertinta ar vidaus tvarkomieji dokumentai, susiję su analizuojama sritimi, vienodai (be išimčių) taikomi visiems VŠĮ PI dirbantiems darbuotojams. Įvertinti vidaus tvarkomieji dokumentai, reguliuojantys korupcijos prevencijos įgyvendinimą. Atlikta sisteminė analizuojamos srities vidaus tvarkomųjų dokumentų ir korupcijos prevencijos įgyvendinimą reglamentuojančių vidaus dokumentų analizė. Įvertinta ar korupcijos prevencijos įgyvendinimą reglamentuojantys dokumentai ir juose įtvirtintos nuostatos užtikrina pakankamą apsaugą nuo korupcijos požymių turinčios veiklos personalo valdymo srityje atsiradimo. Įvertinta ar vidaus tvarkomieji dokumentai, reguliuojantys analizuojamą sritį, atitinką korupcijos prevencijos įgyvendinimą reglamentuojančius vidaus dokumentus ir juose įtvirtintus įpareigojimus. Taip pat analizuoti ir vertinti Lietuvos Respublikos teisės aktai reglamentuojantys korupcijos prevencijos sritį.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo analizė skirta nustatyti analizuojamos srities atitiktį Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje nustatytiems kriterijams.

Per analizuojamą laikotarpį VŠĮ PI nebuvo užfiksuota korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų ar kitų teisės pažeidimų, susijusių su personalo valdymo sritimi, už kuriuos būtų numatyta baudžiamoji ar kito pobūdžio atsakomybė. Analizuojama sritis šio kriterijaus neatitinka.

VŠĮ PI būdama atsakinga už personalo valdymą atlieka personalo kontrolės ir priežiūros funkcijas, siekdama užtikrinti sklandų VŠĮ PI pavestų užduočių ir funkcijų įgyvendinimą, efektyvų darbuotojų darbo paskirstymą bei siekdama kontroliuoti darbuotojų atliekamo darbo produktyvumą, darbo našumą ir pan. Personalo valdymas taip pat užtikrina VŠĮ PI funkcionavimą nepažeidžiant Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimų korupcijos prevencijos, asmens duomenų apsaugos, lygių galimybių įgyvendinimo ir kitose srityse. Pabrėžtina, kad VŠĮ PI vykdomas personalo valdymas ir su tuo susijusi kontrolės ir priežiūros veikla paremta vidaus dokumentuose įtvirtintais reikalavimais ir vykdoma tik ta apimtimi, kurį leidžia užtikrinti aukščiau nurodytų tikslų įgyvendinimą.

Pabrėžtina, kad VŠĮ PI steigėja ir vienintelė dalininkė (savininkė) yra Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija. VŠĮ PI valdymo organai – VŠĮ PI dalininkas, VŠĮ PI valdyba, VŠĮ PI direktorius. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija periodiškai atlieka VŠĮ PI veiklos auditą, kuriuo metu nagrinėjami VŠĮ PI vidaus dokumentai (jų atitiktis galiojantiems Lietuvos Respublikos teisės aktams), įvertinami VŠĮ PI priimti sprendimai ir jų teisėtumas bei atliekamos kitos procedūros, leidžiančios įvertinti VŠĮ PI valdymo efektyvumą ir teisėtumą. Atliekamo audito metu įvertinamas ir VŠĮ PI personalo valdymo teisėtumas. Visi nustatyti veiklos ir / arba dokumentacijos netikslumai, klaidos, trūkumai ir kt., nurodomi auditoriaus teikiamoje išvadoje, kurioje nustatomas terminas šiems trūkumams pašalinti. Valdybos nariams teikiamos VŠĮ PI veiklos ketvirčio, pusmečio ir metinės

ataskaitos, kuriose personalo valdymui taip pat skiriamas dėmesys. Valdybos nariai intensyviai prisideda prie personalo valdymo ir su tuo susijusių sprendimų priėmimo, o taip pat kontroliuoja ir prižiūri kokie veiksmai atliekami ir sprendimai priimami atliekant personalo valdymą. Remiantis aukščiau nurodyta informacija darytina išvada, kad kontrolės ir priežiūros vykdymas nėra pagrindinė VŠĮ PI funkcija. VŠĮ PI priežiūros ir kontrolės funkcijas vykdo tik labai menka apimtimi, o jos priimti sprendimai ir kiti veiksmai peržiūrimi Įstaigą kontroliuojančių valdymo organų.

VŠĮ PI už sprendimų, susijusių su personalo valdymu, priėmimą atsakingi keli darbuotojai. Tai leidžia užtikrinti, kad priimamai sprendimai nebūtų vienasmeniškai, priimami objektyviai ir būtų nešališki. Darbuotojai, susiję su personalo valdymu, šias funkcijas atlieka griežtai laikydamiesi vidaus tvarkose ir taisyklėse nustatytų reikalavimų. Atskirose VŠĮ PI vidaus dokumentuose išsamiai reglamentuotas personalo valdymo procesas, todėl už šią sritį atsakingi darbuotojai yra informuoti ir supažindinti su jiems priskirtomis funkcijomis, jiems keliamais uždaviniais, tvarka, kuria remiantis vykdomos jiems pavestos funkcijos ir uždaviniai bei atsakomybe už netinkamą savo pareigų vykdymą arba jų nevykdymą. Kiekvienas darbuotojas žino, kurias funkcijas jis įpareigotas atlikti ir neviršija jam suteiktų įgaliojimų. VŠĮ PI aiškiai ir išsamiai reglamentuojamas personalo valdymo procesas. VŠĮ PI darbuotojai, susiję su personalo valdymu, yra susipažinę su VŠĮ PI patvirtintomis tvarkomis, taisyklėmis ir kitais vidaus dokumentais ir supranta atliekamų darbų apimtį, pobūdį ir jiems taikoma atsakomybę.

VŠĮ PI su personalo valdymu susiję darbuotojai neturi teisės suteikti leidimų, nesusijusių su darbuotojų vykdomomis darbo funkcijomis ir nėra būtinos tinkamam darbo funkcijų įgyvendinimui. Su personalo valdymu susiję darbuotojai neturi teisės darbuotojams suteikti lengvatų arba suteikti papildomų teisių ar apribojimų. Visus sprendimus, kurie susiję su galimybe darbuotojams suteikti leidimus, lengvatas ir kitokias papildomas teises ar apribojimus turi teisę priimti VŠĮ PI direktorius, tačiau šie sprendimai griežtai dokumentuojami (priimamas direktoriaus įsakymas arba šie sprendimai įforminami kituose dokumentuose). Aukščiau nurodytus sprendimus VŠĮ PI direktorius gali priimti griežtai laikydamasi Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų.

VŠĮ PI įgyvendinant personalo valdymą ir priimant su tuo susijusius sprendimus dažniausiai nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo. Neatsižvelgiant į tai, kad su personalo valdymu ir valdymu susiję sprendimai dažniausiai nėra derinami su kitomis valstybės ar savivaldybės institucijomis, tačiau sprendimai, susiję su personalo valdymu yra periodiškai peržiūrimi ir patikrinami. Įstaigos veiklos auditą periodiškai atlieka Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija. Audito metu peržiūrimi vidaus dokumentai, susiję su personalo valdymu, peržiūrimi direktoriaus įsakymai ir kiti, šią sritį reguliuojantys, dokumentai. Įstaigoje atliekant finansinį auditą (jis atliekamas kiekvienais kalendoriniais metais) patikrinami ir peržiūrimi sprendimai, susiję su finansiniais Įstaigos įsipareigojimais darbuotojams. Taip pat patikrinimus turi teisę atlikti Valstybinė darbo inspekcija prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos bei kitos institucijos, kurios pagal savo turimą kompetenciją gali peržiūrėti sprendimus, susijusius su personalo valdymu. Iš to darytina išvada, kad VŠĮ PI sprendimai, susiję su personalo valdymu yra stebimi ir peržiūrimi.

Pagal vieną iš septynių vertinimo kriterijų, reglamentuotų Korupcijos prevencijos įstatyme, personalo valdymo sritis yra priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė. Daroma išvada, kad egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė atitinkanti šį Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje 5 punkte įtvirtintą kriterijų: „Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo“. Nors pagal Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje 5 punkte įtvirtintą vertinimo kriterijų personalo valdymo sritis formaliai priskirtina prie korupcijos pasireiškimo tikimybės, tačiau tai nereiškia, kad ši rizika yra nevaldoma. Kontrolė personalo valdymo srityje yra užtikrinama šiais būdais:

1. VŠĮ sprendimai, susiję su personalo valdymu yra priimami direktoriaus prieš tai pasikonsultavus su VŠĮ PI darbuotojais, kurie atsakingi už personalo valdymą;
2. VŠĮ PI patvirtinti vidaus tvarkomieji dokumentai (taisyklės, tvarkos aprašai ir kt.), kuriuose įtvirtintos taisyklės, kurių laikantis privalo būti atliekamas personalo valdymas;

3. Personalo valdymo procesas VŠĮ PI paskirstytas keliems Įstaigos darbuotojams (atsižvelgiant į jų užimamas pareigas ir darbo specifiką), todėl mažėja tikimybė, kad darbuotojas, atliekantis personalo valdymo funkcijas, gali priimti korupcijos požymių turinčius sprendimus, kadangi visi sprendimai yra koordinuojami ir priimami bendru už tai atsakingų darbuotojų sprendimu, o VŠĮ PI direktorius priima galutinį sprendimą.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo:

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Rengti korupcijos prevencijos mokymus įstaigos darbuotojams. Didžiausią dėmesį skirti darbuotojų informavimui apie galimybes anonimiškai pranešti apie pastebėtas korupcinio pobūdžio apraiškas tiek Įstaigos viduje, tiek už jos ribų, siekiant	2021-03-31	Darbuotojų korupcinės aplinkos netoleravimas ir siekis išlaikyti nulinę toleranciją korupcijai.
2.	Įstaigos svetainėje viešinti, bendrinio pobūdžio (nesusijusio su konkrečiu darbuotoju ir jo turimomis pareigomis) vidaus dokumentus, reglamentuojančius Įstaigos personalo valdymą ir / arba Įstaigos veiklos organizavimą bei įgyvendinimą. Ši priemonė leistų visuomenei susipažinti su Įstaigos personalo valdymu ir sumažintų tikimybę priimti neteisėtus ir / arba korupcijos požymių turinčius sprendimus.	Nuolat	Skaidri ir plačiai visuomenei prieinama informacija apie personalo valdymą.

III. PIRKIMŲ VYKDYMAS

Telecentras korupcijos pasireiškimo tikimybė vertinta bendrovės padalinio TV bokšte esančio restorano „Paukščių takas“ atsakomybėje esantys pirkimai.

Vertinant buvo atsižvelgiama į tai, ar padalinys laikosi bendrovėje nustatytų pirkimų taisyklių, kaip identifikuoja pirkimų poreikį, aprašo pirkimo objektą, nustato būsimo pirkimo vertę ir būdą, parenka pirkimo ekspertus ir sudaro apklausiamų potencialių tiekėjų sąrašus, ar yra suarchyvuota visa pirkimo dokumentacija, ar sudaromos sutartys su laimėjusiais tiekėjais.

Ataskaitoje konkrečių tiekėjų/rangovų pavadinimai neminimi dėl konfidencialumo įsipareigojimų paslaugų teikimo/prekių tiekimo sutartyse.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas vidinio tyrimo ir dokumentų analizės metodais. Pirkimus bendrovėje reglamentuoja PA21 Pirkimų valdymo procesas. Pagrindinis vidinis dokumentas reglamentuojantis pirkimų vykdymą yra 2018-03-09 generalinio direktoriaus įsakymu Nr. 2P-41 patvirtintos Akcinės bendrovės Lietuvos radijo ir televizijos centro prekių, paslaugų ir darbų pirkimo taisyklės (toliau tekste - Taisyklės). Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymui pasirinkti 6 padalinio „Paukščių takas“ pirkimai, atlikti 2018-2019 m., kurių įsipareigojimai tęsėsi ir 2020 m. laikotarpiu, t. y. kai kurios sutartys sudarytos 2 metams. Iš nagrinėtų pirkimų 5 - buvo vykdyti padalinio atsakingų darbuotojų, 1 - bendrovės Pirkimų komisijos. Vertinti šie pirkimai:

- 2018-07-30 virtuvės įrangos techninio aptarnavimo ir remonto paslaugų;
- 2019-08-13 virtuvės ir baro indų ir įrankių;
- 2019-10-22 staltiesių ir servetėlių skalbimo paslaugų;
- 2018-08-07 bandelių mėšainiams gaminti;
- 2019-08-09 darbo rūbų;
- 2018-10-11 buitinės chemijos prekių ir valymo priemonių.

Virtuvės įrangos techninio aptarnavimo ir remonto paslaugos	
Kriterijai	Vertinimas
Poreikio identifikavimas ir pirkimo objektas	Savalaikė virtuvės įrangos priežiūra ir taisymas būtini restorano „Paukščių takas“ nenutrūkstamai

	veiklai užtikrinti
Pirkimo vertė ir būdas	7 000 Eur, potencialių tiekėjų apklausa
Pirkimo ekspertai	3 ekspertai iš kurių vienas - energetikos sk. projektų vadovas
Virtuvės įrangos techninio apl	tarnavimo ir remonto paslaugos
Kriterijai	Vertinimas
Pasiūlymų vertinimo kriterijai	Ekonominis naudingumas, kuris susideda iš kainos (70 proc.), gedimų šalinimo trukmės (15 proc.), garantinio termino (10 proc.), apmokėjimo sąlygų (5 proc.)
Rekomenduojami apklausti tiekėjai	5 potencialūs tiekėjai
Nugalėtojo išrinkimas	Pasiūlymus pateikė 2 tiekėjai, tačiau vieno iš jų pasiūlymas atmestas, nes turėjo kritinių neatitikimų. Nugalėtojas pasirinktas tiesioginių derybų būdu.
Asmens duomenų apsaugos susitarimas	Netaikoma
Tiekėjų pasiūlymai	Pateikti pirkimo pažymoje
Pirkimo komisijos interesų deklaracijos	Pateiktos pažymoje
Sutartis	Sudaryta 2018-07-30, 2 metams

Pradiniai pirkimo dokumentai (Kvietimas tiekėjams pateikti pasiūlymus) parengti išsamiai ir aiškiai, nustatyti techniniai ir kvalifikaciniai reikalavimai tiekėjams, išvardinta virtuvės įranga, kurių reiks aptarnauti ir remontuoti.

Pirkimo dokumentai: pirkimo paraiška, pažyma, sutartis su tiekėju parengti laiku ir laikantis pirkimo taisyklių reikalavimų.

Techninių reikalavimų 15 punkte tiekėjų buvo reikalaujama atliktoms paslaugoms bei pakeistoms atsarginėms dalims suteikti ne trumpesnę kaip 12 mėn. terminų. Vienas iš tiekėjų nesutiko su šiuo reikalavimu, todėl jo pasiūlymas buvo atmestas kaip turintis kritinių neatitikimų. Antrasis tiekėjas, su kuriuo buvo pasirašyta paslaugų sutartis, pirminiame pasiūlyme sutiko su šiuo reikalavimu, todėl buvo paprašytas pateikti galutinį pasiūlymą. Galutinėje pasiūlymų pateikimo formoje, punkte ties garantinio aptarnavimo terminu atsirado sąlyga, jog tiekėjas darbams ir medžiagoms turi suteikti ne trumpesnę kaip 6 mėn. terminų. Nėra aišku, kas pakeitė pirkimo sąlygų formą: pirkimo organizatorius ar pats tiekėjas pakeitė garantinį terminų iš 6 į 12 mėn., nes pirkimo pažymoje apie tai neužsimenama. 2018-07-30 pasirašytoje sutartyje perkeltas 6 mėn. garantinis terminas.

Pirkimo sutartis pagal galiojančių bendrovėje tvarkų perkelta į elektroninį tiekėjų sutarčių registrą, tačiau netinkamai nurodžius sutarties galiojimo terminų, patekusi tarp negaliojančių sutarčių. Rekomenduojama:

Telecentro pirkimų ir logistikos skyriaus darbuotojams, tikrinantiems padalinių atliekamus pirkimus, reguliariai patikrinti informacijos atitikimų pirkimo dokumentuose, tiekėjo pasiūlyme ir sudarytoje sutartyje

Paukščių tako atsakingiems darbuotojams peržiūrėti ir pakoreguoti tiekėjų sutarčių registro įrašus dėl sutarčių galiojimo datų. Paukščių tako atsakingiems darbuotojams peržiūrėti ir pakoreguoti tiekėjų sutarčių registro įrašus dėl sutarčių galiojimo datų.

Indų ir įrankių pirkimas	
Kriterijai	Vertinimas
Poreikio identifikavimas ir pirkimo objektas	Nėra įvardinta aiški priežastis, kodėl perkami nauji indai ir įrankiai: keičiami esami į kito dizaino, atsiradęs trūkumas dėl dūžių, susidėvėjimas ar kitos priežastys.
Pirkimo vertė ir būdas	3 000 eur, potencialių tiekėjų apklausa
Pirkimo ekspertai	3 ekspertai
Pasiūlymų vertinimo kriterijai	Ekonominis naudingumas, kuris susideda iš kainos (70 proc.), minimalius reikalavimus viršijančių funkcionalumų (5 proc.),

	suderinamumo su eksploatuojama įranga (25 proc.)
Rekomenduojami apklausti tiekėjai	5 potencialūs tiekėjai
Nugalėtojo išrinkimas	Pasiūlymus pateikė 3 tiekėjai, nugalėjo tiekėjai pasiūlę mažiausią kainą ir daugiausiai pozicijų
Asmens duomenų apsaugos susitarimas	Netaikoma
Tiekėjų pasiūlymai	Pateikti pirkimo pažymoje
Pirkimo komisijos interesų deklaracijos	Pateikti pažymoje
Sutartis	Pagrindinis tiekėjas, pasiūlęs 17 pozicijų prekių, sutartis sudaryta 2019-08-13, galioja iki 2020-08-31, pirkimo pažymos suma 2000 Eur, antrasis tiekėjas, pasiūlęs 4 pozicijas, sutartis nesudaryta, pirkimo pažymos suma 337,4 Eur

Pirkimo dokumentai: pirkimo paraiška, pažyma, sutartis su tiekėju parengta laiku ir laikantis pirkimo taisyklių reikalavimų.

Pirkimo sąlygų forma, kuri buvo išsiųsta potencialiems tiekėjams naudota iš maisto prekių pirkimo konkurso ir neadaptuota ne maisto prekių pirkimui, todėl likę pristatymo laiko punktai, nekokybiškos produkcijos apibrėžimas (svorio neatitikimas, pažeista pakuotė, produkto kvapas/išvaizda, galiojimo laikas).

Per sutarties galiojimo laikotarpį, iš pagrindinio tiekėjo nupirkta prekių už 4016 Eur, tačiau pirkimo pažymoje patvirtinta suma – 2000 Eur. Reikalingos papildomos kontrolės priemonės, kad pirkimo iniciatorius negalėtų pirkdamas viršyti pirkimo pažymoje patvirtintos sumos.

Ekonominio naudingumo principas pirkime realizuotas formaliai. Suderinamumas su eksploatuojama įranga turėjo būti vertinamas kiekvienai pozicijai kaip atitinka / neatitinka, o ne priskiriant svorį, nes atmesta tik viena – ledainių pozicija dėl per plono stiklo. Kriterijus: minimalius reikalavimus viršijantys funkcionalumai – neaišku kaip vertintas, nes visiems tiekėjams suteikti vienodi svoriai. Pirkimo sutartis pagal galiojančią bendrovėje tvarką perkelta į elektroninį tiekėjų sutarčių registrą, tačiau netinkamai nurodžius sutarties galiojimo terminą, patekusi tarp negaliojančių sutarčių.

Staltiesių ir servetėlių skalbimo paslaugos	
Kriterijai	Vertinimas
Poreikio identifikavimas ir pirkimo objektas	Staltiesių ir servetėlių skalbimo būtini restorano nenutrūkstamai veiklai užtikrinti
Pirkimo vertė ir būdas	9 000 Eur, potencialių tiekėjų apklausa
Pirkimo ekspertai	2 ekspertai
Pasiūlymų vertinimo kriterijai	Mažiausia kaina
Rekomenduojami apklausti tiekėjai	5 potencialūs tiekėjai
Nugalėtojo išrinkimas	Pasiūlymus pateikė 3 tiekėjai, galutinius – 2. Nugalėjas pasirinktas vertinant mažiausią kainą.
Asmens duomenų apsaugos susitarimas	Netaikoma
Tiekėjų pasiūlymai	Pateikti pirkimo pažymoje
Pirkimo komisijos interesų deklaracijos	Pateikti pažymoje
Sutartis	Sudaryta 2019-10-22, 2 metams

Pradiniai pirkimo dokumentai (Kvietimas tiekėjams pateikti pasiūlymus) parengti išsamiai ir aiškiai, nustatyti techniniai ir kvalifikaciniai reikalavimai tiekėjams.

Pirkimo dokumentai: pirkimo paraiška, pažyma, sutartis su tiekėju parengta laiku ir laikantis pirkimo taisyklių reikalavimų.

Pirkimo sutartis pagal galiojančią bendrovėje tvarką perkelta į elektroninį tiekėjų sutarčių registrą.

Bandelių mėsiniams gaminti pirkimas	
Kriterijai	Vertinimas
Poreikio identifikavimas ir pirkimo objektas	Vieno pagrindinių restorano patiekalų (mėsainių)sudedamoji dalis

Pirkimo vertė ir būdas	6300 Eur, tiesioginių derybų būdu iš vieno tiekėjo
Pirkimo ekspertai	1 ekspertai
Pasiūlymų vertinimo kriterijai	Mažiausia kaina
Rekomenduojami tiekėjai	1 potencialus tiekėjas
apklausti	
Nugalėtojo išrinkimas	Tiesioginių derybų būdu
Asmens duomenų apsaugos susitarimas	Netaikoma
Tiekėjų pasiūlymai	Pateikti pirkimo pažymoje
Pirkimo komisijos interesų deklaracijos	Pateikti pažymoje
Sutartis	Sudaryta 2018-08-07, 2 metams

Pirkimo dokumentai: pirkimo paraiška, pažyma, sutartis su tiekėju parengta laiku ir laikantis pirkimo taisyklių reikalavimų.

Pirkimų sąlygų forma, kuri buvo išsiųsta potencialiam tiekėjui ir tiekėjo pateiktas pasiūlymas turi keletą neatitikimų, kurie buvo nevertinti, todėl neaišku, ar kriterijai buvo nesvarbūs, ar nepastebėti, pvz.: formoje nurodomas reikalaujamas produkto galiojimo laikas 4 d., tiekėjas savo pasiūlyme pateikia 2 d., formoje reikalaujama nekokybišką produkciją pakeisti per 12 val., tiekėjas pasiūlyme ties šiuo punktu nieko nenurodo, formoje nurodomas tiekimo laikas nuo pirmadienio iki šeštadienio, tiekėjas pasiūlyme nurodo nuo pirmadienio iki penktadienio.

Pirkimo sutartis pagal galiojančią bendrovėje tvarką užregistruota į elektroninį tiekėjų sutarčių registrą, tačiau netinkamai nurodžius sutarties galiojimo terminą, patekusi tarp negaliojančių sutarčių. Skanuotas sutarties variantas registre nepatalpintas, sutartis buvo saugoma Apskaitos skyriuje.

Darbo rūbų pirkimas	
Kriterijai	Vertinimas
Poreikio identifikavimas ir pirkimo objektas	Susidėvėjusių rūbų keitimas
Pirkimo vertė ir būdas	2500 Eur, potencialių tiekėjų apklausa
Pirkimo ekspertai	3 ekspertai
Pasiūlymų vertinimo kriterijai	Ekonominis naudingumas, kuris susideda iš kainos (70 proc.), suderinamumo su anksčiau įsigytais ir dėvimais darbo rūbais (25 proc.), techninio sąlygų vertinimo (5 proc.),
Rekomenduojami tiekėjai	4 potencialūs tiekėjas
Nugalėtojo išrinkimas	Pasiūlymus pateikė 4 tiekėjai, nugalėjo tiekėjas pasiūlęs mažiausią kainą
Asmens duomenų apsaugos susitarimas	Netaikoma
Tiekėjų pasiūlymai	Pateikti pirkimo pažymoje
Pirkimo komisijos interesų deklaracijos	Pateikti pažymoje
Sutartis	Sudaryta 2018-08-09, iki įsipareigojimų įvykdymo

Pirkimo dokumentai: pirkimo paraiška, pažyma, sutartis su tiekėju parengti laiku ir laikantis pirkimo taisyklių reikalavimų.

Ekonominio naudingumo principas pirkime realizuotas formaliai. Kriterijui: suderinamumas su anksčiau įsigytais ir dėvimais darbo rūbais, visiems tiekėjams skirta po 25 proc. Svorio, tačiau iš pirkimo dokumentų nėra aišku, kaip šis suderinamumas įvertintas. Kriterijus: technologinių sąlygų vertinimas – nėra nagrinėtas, tiesiog visiems tiekėjams skirta 5 proc. svorio, nors tiekėjų pasiūlymai skiriasi. Pavyzdžiui, darbo drabužių taisyimas (naujų drabužių pritaikymas: siaurimas, platinimas ir pan.) vieni tiekėjai pažymi, kad ši paslauga įskaičiuota į drabužių kainą, kiti – kad neįskaičiuota.

Neaišku, dėl kokių priežasčių pirkimas buvo vykdomas vienerių metų laikotarpiui, o ne dviejų, kaip yra nusistovėjusi praktika bendrovėje mažos vertės pirkimuose. Vykdamas pirkimą dviem metams būtų taupomi vidiniai bendrovės resursai, nes konkurso sąlygų paruošimas ir pirkimo atlikimas reikalauja nemažai darbuotojų laiko ir pastangų.

Pirkimo sutartis pagal galiojančią bendrovėje tvarką perkelta į elektroninį tiekėjų sutarčių registrą, tačiau netinkamai nurodžius sutarties galiojimo terminą, patekusi tarp negaliojančių sutarčių.

Buitinės chemijos prekių ir valymo priemonių pirkimas	
Kriterijai	Vertinimas
Poreikio identifikavimas ir pirkimo objektas	Buitinės chemijos prekės ir valymo priemonės būtinos restorano nenutrūkstamai veiklai ir higienai užtikrinti
Pirkimo vertė ir būdas	12000 Eur, potencialių tiekėjų apklausa
Pirkimo ekspertai	3 ekspertai
Pasiūlymų vertinimo kriterijai	Ekonominis naudingumas, kuris susideda iš kainos (70 proc.), atvykimo/reakcijos laiko (20 proc.), garantinio termino (10 proc.),
Rekomenduojami tiekėjai	5 potencialūs tiekėjas
Nugalėtojo išrinkimas	Pasiūlymus pateikė 2 tiekėjai, nugalėtojas pasirinktas vertinant

	pasiūlymų ekonominį naudingumą
Asmens duomenų apsaugos susitarimas	Netaikoma
Tiekėjų pasiūlymai	Pateikti pirkimo komisijos posėdžio protokole
Pirkimo komisijos interesų deklaracijos	Pateikti pirkimo komisijos posėdžio protokole
Sutartis	Sudaryta 2018-10-11, 2 metams

Pirkimo dokumentai: pirkimo paraiška, pirkimų komisijos posėdžių protokolai, sutartis su tiekėju parengti laiku ir laikantis pirkimo taisyklių reikalavimų.

Pirkimo sutartis pagal galiojančią bendrovėje tvarką perkelta į elektroninį tiekėjų sutarčių registrą. Kadangi perkamos ne maisto prekės, kurių galima užsisakyti iš anksto ir palaikyti jų atsargas patalpose, diskutuotina, ar tikslinga kriterijams dėl prekių pristatymo laiko ir nekokybiškų prekių pakeitimo laiko skirti 30 proc. svorį bendrame pasiūlymų vertinime.

Veiklos srities vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai:

1. Visų 6 vykdytų pirkimų dokumentacija pilnai paruošta ir išsaugota elektroniniuose aplankuose. Visais atvejais, pirkimo proceso dalyviai pateikė deklaracijas apie interesų konflikto nebuvimą su potencialiais tiekėjais.

2. Tik vienas iš šešių pirkimų atliktas tiesioginių derybų būdu (bandelės mėšainiams). Kiti 5 pirkimai atlikti apklausos būdu, iš jų viename - galutinėje pirkimo proceso fazėje liko tik vienas dalyvis (virtuvės įrangos techninis aptarnavimas).

3. Pažymėtina, jog padalinio „Paukščių takas“ darbuotojams, savarankiškai vykdant pirkimus (ne per pirkimų komisiją), trūksta kompetencijos nustatant ir įvertinant ekonominio naudingumo kriterijus.

4. Reikalingos sisteminės priemonės, kurios padėtų kontroliuoti, ar padaliniai, pirkdami pagal ilgalaikio bendradarbiavimo sutartis, neviršija pirkimo pažymoje nustatytos sumos.

5. Virtuvės įrangos techninio aptarnavimo pirkime pasitaikė netikslumų tarp informacijos pateiktos tiekėjo pasiūlyme ir vėliau sudarytos sutarties turinio.

6. Sutartys tiekėjų sutarčių registre ne visuomet registruojamos korektiškai (nenurodant galiojimo datos, neįkeliant URL adreso, kur patalpinta skanuota sutartis), tokiu būdu apsunkinama informacijos paieška ir nukenčia sutarčių registro duomenų bazės tikslumas.

7. Kvietimuose tiekėjams pateikiami techniniai ir kvalifikaciniai reikalavimai turėtų būti detalizuoti, kurie iš jų yra kritiniai, t. y. jų netenkinant pasiūlymai nebūtų toliau vertinami ir nekritiniai, kur tiekėjai galėtų pažymėti savo siūlomas reikšmes.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo:

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Patikslinti pirkimų tvarką dėl papildomų kontrolės procedūrų dėl periodinės padalinių vykdomų pirkimų patikrų ir tiekėjų sutarčių registro įrašų	2020-12-31	Sumažėjęs neatitikimų skaičius pirkimo dokumentuose, korektiškas tiekėjų pasiūlymų vertinimas ir korektiška tiekėjų sutarčių apskaita ir kontrolė.
2.	Pirkimų proceso vidiniai mokymai: pirkimo vykdymas ekonominio naudingumo būdu.	1 k. metus	Padidėjusi darbuotojų kompetencija, suvaldomos rizikos.
3.	Pirkimo pažymoje patvirtintos sumos kontrolė: suprogramuoti papildomą funkcionalumą, jog priminimą apie besibaigiančią pažymos sumą gautų ne tik pirkimo vykdytojo padalinys, bet ir aukščiausio lygio vadovas, kuriam atsiskaito padalinys	2021-03-31	Suvaldomos rizikos dėl pirkimo iš vieno tiekėjo be konkurso.

VšĮ ASG atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas atliktas pagal KPI 6 straipsnio 3 dalies 5 kriterijų (daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo) veiklos srityje – *įmonės sudarytų sutarčių apskaitos ir vykdymo kontrolės užtikrinimas*. Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, buvo analizuojamas laikotarpis 2019-08-30 iki 2020-08-24. Įstaigos veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, įvertinimą atliko asmuo atsakingas už korupcijos prevenciją, vadybininkė – viešųjų pirkimų specialistė Eglė Uldinskienė.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas

- 1) Lietuvos Respublikos pirkimų atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų įstatymas;
- 2) Lietuvos Respublikos Viešųjų įstaigų įstatymas;
- 3) VšĮ ASG Įstatai, įregistruoti 2016-03-09 Juridinių asmenų registre;
- 4) VšĮ ASG 2017-08-01 įsakymas Nr. V-84 „Dėl mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- 5) VšĮ ASG Darbo tvarkos taisyklės 2018-11-19 direktoriaus įsakymas Nr. DS-10;
- 6) VšĮ ASG 2019-12-10 direktoriaus įsakymas Nr.V-123, „Dėl įstaigos 2020 m. dokumentacijos plano tvirtinimo“;
- 7) VšĮ ASG 2019-03-21 direktoriaus įsakymas Nr. V-42 „Dėl asmens atsakingo už (viešojo) pirkimo sutarties vykdymą, (viešojo) pirkimo sutarties ir pakeitimų paskelbimą“;
- 8) VšĮ ASG 2019-03-21 direktoriaus įsakymu Nr. V-44 „Dėl Viešosios įstaigos „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“;
- 9) 2019 m. kovo 21 d. direktoriaus įsakymu Nr. V-43 „Dėl Viešosios įstaigos „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ mažos vertės pirkimų vykdymo“.

Atlikta teisės aktų/vidinių dokumentų peržiūra – vertinimas, vykdyti pokalbiai su atsakingais darbuotojais.

VšĮ ASG sudarytų sutarčių apskaitos ir vykdymo kontrolės užtikrinimas prasideda nuo to momento, kai sutarties originalas įstaigą pasiekia adresu Geležinkelio g. 23, Panevėžys, arba sutarties kopija atsiunčiama el. paštu info@siaurukas.eu. Įmonėje egzistuoja 2 sutarčių registrai: Bendrasis ir viešųjų pirkimų. Procesas prasideda, kai Sutartis atsiunčiama į VšĮ ASG, tada Administratorė-apskaitininkė užregistruoja ją įvairių sutarčių registre ir sutarties kopija perduodama vadybininkei-viešųjų pirkimų specialistei, ir užregistruojama Viešųjų pirkimų sutarčių žurnale. Buvo peržiūrėti sutarčių apskaitos duomenys: registruotų sutarčių skaičius, archyvo bylų skaičius. VšĮ ASG direktoriaus įsakymai: 2019-12-10 direktoriaus įsakymas Nr.V-123, „Dėl įstaigos 2020 m. dokumentacijos plano tvirtinimo“, Administratoriaus-apskaitininko pareiginiai nuostatai patvirtinti 2019-08-27 direktoriaus įsakymu Nr.V-109, Vadybininko-viešųjų pirkimų specialisto pareiginiai nuostatai patvirtinti 2019-02-07. Atliekant vertinimą nustatyta, kad iš 32-jų užregistruotų sutarčių, tik 4-iose numatyta reali vykdymo kontrolė nurodant konkretų atsakingą asmenį. Tai apima 12,5 proc. visų sutarčių per analizuojamą laikotarpį.

Atsakingas asmuo į sutartį įrašomas ne visuomet, kadangi to nereikalauja Lietuvos Respublikos pirkimų atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų įstatymas Nr. XII-328 (toliau – Pirkimų įstatymas), bei perkančiojo subjekto direktoriaus 2017-08-01 įsakymu Nr. V-84 patvirtintas mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas, paskelbtas Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (toliau – CVP IS), kai atliekami mažos vertės pirkimai.

Būti atsakingiems už sutarties vykdymą yra skiriama pirkimų iniciatoriams. Tai numatyta 2019-03-21 direktoriaus įsakyme Nr. V-42 „Dėl asmens atsakingo už (viešojo) pirkimo sutarties vykdymą, (viešojo) pirkimo sutarties ir pakeitimų paskelbimą“. Pagal galiojantį pirkimų įstatymą nors iniciatorius nedalyvauja viešuosiuose pirkimuose, jis turi pasirašyti konfidencialumo pasižadėjimą ir nešališkumo deklaraciją, bei deklaruoti savo privačius interesus ir vengti interesų konflikto (VPĮ 2 str. 40 d. (PĮ 2 str. 151d.)), todėl siekiant užtikrinti minėtus procesus, įstaigai reikia daugiau didesnių

administracinių ir kontrolės pajėgumų, nes viešuosiuose pirkimuose iniciatoriais gali būti kiekvienas darbuotojas, kuris viešųjų pirkimų organizatoriui nurodys prekių, paslaugų ar darbų poreikį.

Atlikus žodinę apklausą paaiškėjo, jog nors ir ne visada įstatymas nereikalauja įrašyti į sutartis už sutarties vykdymą atsakingo asmens, siekiant tinkamos sutarties vykdymo priežiūros, rekomenduotina tokį asmenį nurodyti.

Būtinybė atlikti įmonės sudarytų sutarčių apskaitą atsakingiems asmenims numatyta Administratoriaus –apskaitininko (2.14. punktas „Sisteminti gaunamus dokumentus ir informaciją“), bei Vadybininko-viešųjų pirkimų specialisto pareiginiuose nuostatuose.

Atsakingi asmenys kruopščiai, tvarkingai ir laiku (kiek tai priklauso nuo jų) registruoja sutartis. Pagrindinė problema – ne laiku įstaigą pasiekusios sutartys. Tuomet atsiranda pasekmės. 1. Sutartys registruojamos ne iš eilės (pvz. Pirmiau užregistruojama vėliau sudaryta sutartis, o paskiau užregistruojama ankščiau sudaryta sutartis); 2. Neįvykdomas VP reikalavimas pavišinti sutartį per 15 dienų nuo vidaus sandorio sudarymo ar nuo kiekvieno jo pakeitimo, bet ne vėliau kaip iki pirmojo mokėjimo pagal juos pradžios.

Sekanti problema susijusi su sutarčių apskaita – laiko tarpas kai sutartis pasiekia vadybininką-viešųjų pirkimų specialistą. Kadangi sutartis gaunama el. paštu skanuota iš administratoriaus-apskaitininko, arba tik asmeniškai vadybininkui-viešųjų pirkimų specialistui pasiėmus iš administratoriaus-apskaitininko. Pasekmės - neįvykdomas VP reikalavimas pavišinti sutartį per 15 dienų nuo vidaus sandorio sudarymo ar nuo kiekvieno jo pakeitimo, bet ne vėliau kaip iki pirmojo mokėjimo pagal juos pradžios.

Įstaigoje buvo laikomasi Sutarčių apskaitos ir vykdymo kontrolės, kaip to reikalauja 2019-03-21 direktoriaus įsakymas Nr. V-42 „Dėl asmens atsakingo už (viešojo) pirkimo sutarties vykdymą, (viešojo) pirkimo sutarties ir pakeitimų paskelbimą“; 2019-03-21 direktoriaus įsakymu Nr. V-43 „Dėl Viešosios įstaigos „Aukštaitijos siaurasis geležinkelis“ mažos vertės pirkimų vykdymo; Vadybininko-viešųjų pirkimų specialisto pareiginiai nuostatai patvirtinti 2019-02-07; Administratoriaus - apskaitininko pareiginiai nuostatai patvirtinti 2019-08-07 direktoriaus įsakymu Nr. V-109; 2019 m. gruodžio 10 d. direktoriaus įsakymas Nr.V-123 „Dėl įstaigos 2020 m. dokumentacijos plano tvirtinimo“; Lietuvos Respublikos pirkimų atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų įstatymas Nr. XII-328.

Veiklos srities vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai

1. Nėra paskirti asmenys atsakingi už sutarčių vykdymą.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Patikslinti VŠĮ ASG 2019-03-21 direktoriaus įsakymą Nr. V-42 „Dėl asmens atsakingo už (viešojo) pirkimo sutarties vykdymą, (viešojo) pirkimo sutarties ir pakeitimų paskelbimą“, numatant atsakingus asmenis už sutarties kontrolę visų tipų sutartyse (VP, bendradarbiavimo, nuomos, ir kt.)	2020-12-31	Sudarytų sutarčių vykdymo kontrolės užtikrinimas. Laiku registruotos sutartys.

VŠĮ TKA (atlikta šių veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, analizė (pagal Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 5 punktą - daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo): *Viešųjų pirkimų organizavimas ir vykdymas, analizuotas laikotarpis* – nuo 2019 m. sausio 1 d. iki 2019 m. gruodžio 31 d. Analizę atliko VŠĮ TKA vyriausiasis patarėjas Ruslanas Turskis.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

Pateikiami šios išvados 1.1 papunktyje nurodytą veiklos sritį reglamentuojantys teisės aktai ir kiti dokumentai:

- 1) Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas;
- 2) Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas, patvirtintas Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-97 „Dėl Mažos vertės pirkimų aprašo patvirtinimo“;
- 3) VŠĮ TKA įstatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2019 m. gegužės 6 d. įsakymu Nr. 3-224 „Dėl viešosios įstaigos Transporto kompetencijų agentūros įstatų pakeitimo“;
- 4) Viešosios įstaigos Kelių ir transporto tyrimo instituto (toliau – KTTI) viešojo pirkimo komisijos darbo reglamentas, patvirtintas KTTI direktoriaus 2018 m. kovo 13 d. įsakymu Nr. 2-18 „Dėl Viešojo pirkimo komisijos darbo reglamento patvirtinimo“;
- 5) Kokybės vadybos sistemos procedūra KP-10 „Pirkimas“, patvirtinta viešosios įstaigos Kelių ir transporto tyrimo instituto direktoriaus 2018 m. kovo 14 d.;
- 6) VŠĮ TKA direktoriaus 2019 m. liepos 4 d. įsakymas Nr. 2-132 „Dėl pirkimo organizatorių skyrimo“;
- 7) VŠĮ TKA direktoriaus 2019 m. gruodžio 12 d. įsakymas Nr. 2-232 „Dėl pirkimo iniciatorių skyrimo ir Konfidencialumo pasižadėjimo formos patvirtinimo“;
- 8) VŠĮ TKA direktoriaus 2020 m. rugpjūčio 19 d. įsakymas Nr. 2-214 „Dėl atsakingų už viešųjų pirkimų iniciavimą, organizavimą ir priežiūrą skyrimo“;
- 9) VŠĮ TKA 2020 m. birželio 15 d. raštas Susisiekimo ministerijai Nr. 10-795;
- 10) Tarptautinio pirkimo Nr. 427815 dokumentai;
- 11) Supaprastinto pirkimo Nr. 428648 dokumentai;
- 12) Supaprastinto pirkimo Nr. 450373 dokumentai.

Surašant išvadą buvo atliekama lyginamoji ir sisteminė dokumentų analizė, teisės aktų ir procedūrų peržiūra ir vertinimas, rizikos pasekmių vertinimo analizė, analizuojami atlikti viešieji pirkimai, turto valdymo, naudojimo ir disponavimo dokumentai, bendraujama su atsakingais Agentūros darbuotojais žodžiu, elektroniniu paštu, atliekamas viešai prieinamos informacijos stebėjimas ir analizavimas.

VŠĮ TKA viešieji pirkimai atliekami pagal nustatytą kokybės vadybos sistemos procedūrą KP-10 „Pirkimas“ (toliau – procedūra KP-10). Ši procedūra patvirtinta 2018-03-14 viešosios įstaigos Kelių ir transporto tyrimo instituto ((toliau – KTTI)) direktoriaus. 2018 m. buvo pakeistas KTTI pavadinimas į VŠĮ TKA ir jai perduotos papildomos funkcijos aviacijos srityje. Dėl įstaigos pokyčių dalis Agentūros vidinių teisės aktų, įskaitant ir reguliuojančių viešųjų pirkimų organizavimą ir vykdymą, tapo praktiškai netaikomi, kiti reikalavo atnaujinimo. Ne išimtis ir minėta procedūra KP-10. Po 2020 m. įvykusios reorganizacijos VŠĮ TKA priėmė eilę naujų teisės aktų, tarp kurių ir dėl viešųjų pirkimų.

VŠĮ TKA direktoriaus įsakymais kasmet tvirtinamas viešųjų pirkimų planas ir, iškilus būtinybei, jo pakeitimai, paskirti VŠĮ TKA pirkimų iniciatoriai, pirkimų organizatoriai, atsakingi už pirkimus atskirose VŠĮ TKA veiklos srityse, paskirta viešojo pirkimo komisija, patvirtintas jos darbo reglamentas. Pagal VŠĮ TKA nustatytą tvarką pirkimų iniciatoriai, organizatoriai ir komisijos nariai negali dalyvauti viešuosiuose pirkimuose, kol nepasirašo nustatytos tvarkos konfidencialumo pasižadėjimo, nešališkumo deklaracijos ir nepateikia Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai savo privačių interesų deklaracijos.

Susipažinus su visais VŠĮ TKA 2019 m. vykdytų ne mažos vertės pirkimų (1 tarptautinis ir 2 supaprastinti pirkimai) dokumentacija, korupcijos rizikos veiksnių nenustatyta. Šių pirkimų metu sudarytos sutartys yra pilnai įvykdytos, įsigyta specialia įranga sėkmingai naudojama, nusiskundimų ar pretenzijų tiekėjams nėra.

Veiklos srities vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai

Analizės metu buvo nustatyta, kad dėl pokyčių tam tikrą laiką vykdant viešuosius pirkimus buvo vadovaujama dalimi vidinių teisės aktų, kurie nebuvo atnaujinti, nebuvo paskirti už viešųjų pirkimų vykdymo priežiūrą ir planavimą atsakingi asmenys, tačiau jų funkcijas vykdė Administravimo departamento Veiklos organizavimo skyriaus darbuotojai. Taip pat nustatyta, kad analizuojamuoju laikotarpiu už viešųjų pirkimų vykdymą atsakingi asmenys dalyvavo tik vienuose šios srities

mokymuose – VšĮ TKA viešojo pirkimo komisijos pirmininkas 2019 m. spalio mėn. dalyvavo Viešųjų pirkimų tarnybos organizuojamame seminare.

Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės viešųjų pirkimų srityje nustatymą, išanalizavus ir įvertinus viešųjų pirkimų organizavimo procesus reglamentuojančius teisės aktus ir atliekamus veiksmus, darytina išvada, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė nėra didelė, kadangi:

1. Viešųjų pirkimų mastai VšĮ TKA nėra dideli – per 2019 m. įvykdyta viešųjų pirkimų už 784,353 tūkst. Eur (be PVM), iš jų buvo tik 1 tarptautinis ir 2 supaprastinti (išskyrus mažos vertės) viešieji pirkimai už bendrą sumą kiek daugiau nei 450 tūkst. Eur (be PVM), nebuvo nei vieno neįvykusio pirkimo arba pirkimo su specifiniais veiksniais ar aplinkybėmis, nenustatyta sisteminių ir nuolatinių pirkimų iš to paties tiekėjo, sutarčių keitimų, Viešųjų pirkimų tarnyba nenustatė nei vieno viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimo, iš 2 pateiktų pretenzijų nei viena nepasitvirtino, ieškinių ar anoniminių pranešimų dėl galimų pažeidimų negauta¹⁷. VšĮ TKA kolegialus valdymo organas – valdyba turi pritarti VšĮ TKA pirkimų sandoriams, viršijantiems VšĮ TKA įstatų 41.5 papunktyje nustatytas vertes¹⁸.

2. VšĮ TKA po reorganizacijos jau priimti arba rengiami teisės aktai dėl viešųjų pirkimų geresnio organizavimo: VšĮ TKA direktoriaus 2020 m. rugpjūčio 19 d. įsakymas Nr. 2-214 „Dėl atsakingų už viešųjų pirkimų iniciavimą, organizavimą ir priežiūrą skyrimo“, kuriuo buvo atnaujinti pirkimo iniciatorių ir organizatorių sąrašai, sudaryta nuolatinė viešojo pirkimo komisija ir patvirtintas jos darbo reglamentas, paskirti asmenys, atsakingi už supaprastintų pirkimų dokumentavimą ir pirkimo procedūrų ataskaitų Viešųjų pirkimų tarnybai, už įstaigos administravimą Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje, už pirkimų vykdymą naudojantis centrinės perkančiosios organizacijos elektroniniu katalogu, atnaujintos paraiškos viešajam pirkimui, mažos vertės pirkimo apklausos pažymos, konfidencialumo pasižadėjimo formos; rengiamas naujas VšĮ TKA viešųjų pirkimų planavimo, vykdymo ir sutarčių kontrolės tvarkos aprašas, kuris iš esmės pakeis esamą procedūrą KP-10 „Pirkimas“ ir kuriuo bus nustatyta viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės sistema, užtikrinanti vykdomų pirkimų teisėtumą, lygiateisiškumą, nediskriminavimo, abipusio pripažinimo, proporcingumo ir skaidrumo principų laikymąsi, strateginių ir kitų VšĮ TKA veiklos planų įgyvendinimą, sutartinių įsipareigojimų tretiesiems asmenims laikymąsi.

3. Visi VšĮ TKA darbuotojai, dalyvaujantys viešuosiuose pirkimuose, privalo pasirašyti Nešališkumo deklaraciją, Konfidencialumo pasižadėjimą ir deklaruoti savo privačius interesus Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai. VšĮ TKA veikia „Pasitikėjimo linija“, kurios kontaktai viešai skelbiami, iki šiol negauta nei vieno nusiskundimo dėl Agentūros vykdomų viešųjų pirkimų.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Atnaujinti esamą procedūrą KP-10 „Pirkimai“ arba parengti ir patvirtinti naują viešųjų pirkimų organizavimo VšĮ TKA tvarkos aprašą, kuriame būtų nustatyti ir už vykdymo priežiūrą ir planavimą atsakingi asmenys	2020-12-31	Bus aktualizuota ir nustatyta aiški viešųjų pirkimų procedūrų tvarka, visi už atskirus etapus atsakingi asmenys
2.	Už pirkimų vykdymą atsakingiems asmenims dalyvauti vidiniuose arba Viešųjų pirkimų tarnybos organizuojamuose mokymuose, skirtuose gilinti teorines ir praktines žinias šioje srityje	2020-12-31	VšĮ TKA viešuosius pirkimus vykdančios darbuotojai gaus naujų žinių apie viešųjų pirkimų aktualijas, galės geriau vykdyti Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimus

IV. LENGVATŲ SUTEIKIMAS

¹⁷ Duomenys iš Agentūros 2020-06-15 rašto Susisiekimo ministerijai Nr. 10-795.

¹⁸ Prekėms ir paslaugoms, kurių kiekvieno sandorio vertė didesnė kaip 145 tūkst. Eur (be PVM), ir darbams, kurių kiekvieno sandorio vertė didesnė kaip 290 tūkst. Eur (be PVM).

SM veiklos sričių, kuriose gali egzistuoti didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinimas buvo atliktas *akcinių bendrovių, kurių akcijos ar dalis akcijų priklauso valstybei, teikiančių keleivių vežimo geležinkelių transportu paslaugas lengvatų taikymo ir kompensavimo reglamentavimo srityje*. Analizuotas laikotarpis – 2019-09-01 – 2020-08-30.

Minėtoje srityje vertinta:

1) ar pasirinktose veiklos srityse yra laikomasi įstatymų, kitų teisės aktų ar sutarčių, turinčių įtakos Susisiekimo ministerijos veiklai, ar priimti visi teisės aktai būtini įstatymų ir įstatymo įgyvendinamųjų teisės aktų įgyvendinimui;

2) ar juose nustatyta sprendimų priėmimo, veiksmų atlikimo tvarka yra skaidri, t. y. ar juose įtvirtinti sprendimų priėmimo principai, aiškūs kriterijai, sprendimo priėmimo terminai, sprendimus priimančiosios subjektai, aiškiai apibrėžti jų įgaliojimai, atskirtos sprendimų priėmimo ir kontrolės funkcijos, nustatyta sprendimų apskundimo tvarka ir kt., ar ši nustatyta tvarka pakankama, ar ji nesuteikia per daug įgaliojimų darbuotojams veikti savo nuožiūra, ar joje nėra perteklinių reikalavimų;

3) ar yra įtvirtinti vidaus kontrolės sistemos funkcionavimo pagrindai, ar veiksmingai funkcionuoja vidaus kontrolės sistema ir kt.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1) Lietuvos Respublikos transporto lengvatų įstatymas (toliau – Transporto lengvatų įstatymas);

2) Keleivinio transporto vežėjų išlaidų (negautų pajamų), susijusių su transporto lengvatų taikymu, kompensavimo (atlyginimo) tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-04-28 nutarimu Nr. 478 „Dėl Lietuvos Respublikos transporto lengvatų įstatymo įgyvendinimo“, galiojęs iki 2019 m. gruodžio 31 d. (toliau – galiojęs Aprašas);

3) Vežėjų išlaidų (negautų pajamų), susijusių su transporto lengvatų taikymu, kompensavimo (atlyginimo) tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019-08-28 nutarimu Nr. 921 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. balandžio 28 d. nutarimo Nr. 478 „Dėl Lietuvos Respublikos transporto lengvatų įstatymo įgyvendinimo“ pakeitimo“ (toliau – Aprašo nauja redakcija), įsigaliojęs nuo 2020-01-01;

4) Vežėjų išlaidų (negautų pajamų) dėl keleiviams taikytų važiavimo tolimojo reguliaraus susisiekimo autobusais lengvatų kompensavimo (atlyginimo) tvarkos aprašas, patvirtintas Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2016-07-21 įsakymu Nr. 2BE-181.

Atliekant SM veiklos sričių, kuriose gali egzistuoti didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymą ir vertinimą buvo atlikta sisteminė teisės aktų ir kitų dokumentų lyginamoji analizė, atrankos būdu vykdyta atliekamų procedūrų peržiūra ir vertinimas, vykdyti pokalbiai su atsakingais darbuotojais.

Transporto lengvatų įstatyme vežėjų išlaidų (negautų pajamų) kompensavimo (atlyginimo) tvarka nėra reglamentuota ir šio įstatymo 8 straipsnyje nustatyta, kad *vežėjų išlaidos (negautos pajamos), susijusios su lengvatų taikymu, kompensuojamos (atlyginamos) pagal su jais sudarytas sutartis iš valstybės ir savivaldybių biudžetų Vyriausybės nustatyta tvarka*.

Pagal iki 2019-12-31 galiojusio Aprašo nuostatas vežėjų išlaidas (negautas pajamas), susijusias su transporto lengvatų taikymu, iš valstybės biudžeto kompensavo dvi valstybės institucijos: Valstybinė kelių transporto inspekcija prie Susisiekimo ministerijos, po reorganizacijos LTSA – vežėjų išlaidas (negautas pajamas) dėl keleiviams taikytų važiavimo tolimojo reguliaraus susisiekimo autobusais lengvatų ir Susisiekimo ministerija – vežėjų išlaidas (negautas pajamas) dėl keleiviams taikytų važiavimo keleiviniais traukiniais lengvatų.

Įvertinus tai, kad dvi valstybės institucijos atliko panašias funkcijas – vertino vežėjų pateiktas ataskaitas apie parduotus su nuolaida važiavimo keleiviniais traukiniais bilietus ir ataskaitas apie parduotus su nuolaida važiavimo tolimojo reguliaraus susisiekimo autobusais bilietus (toliau – ataskaitos), prirėkus vežėjo įmonės patalpose tikrino ataskaitoje pateiktus duomenis, teikė paraiškas dėl Lietuvos Respublikos valstybės biudžete atitinkamoje programoje numatytų biudžeto lėšų gavimo,

nuo 2020-01-01 vežėjų išlaidų (negautų pajamų) dėl keleiviams taikytų važiavimo keleiviniais traukiniais lengvatų kompensavimo veiklą buvo pavesta vykdyti LTSA kaip priežiūros institucijai, t. y. vienoje valstybės institucijoje sutelkta vežėjų išlaidų (negautų pajamų), susijusių su transporto lengvatų taikymu, kompensavimo iš valstybės biudžeto veikla.

Pažymėtina, kad analizuojamu laikotarpiu, t. y. nuo 2019-09-01 iki 2020-08-30, pasikeitė ne tik vežėjų išlaidas (negautas pajamas) dėl keleiviams taikytų važiavimo keleiviniais traukiniais lengvatų kompensuojanti valstybės institucija, tačiau ir iš esmės buvo pakeista vežėjų išlaidų (negautų pajamų), susijusių su transporto lengvatų, suteikiančių teisę įsigyti važiavimo bilietą su nuolaida, taikymu, kompensavimo (atlyginimo) tvarka.

Akcentuotina, kad iki 2019-12-31 galiojusiame Apraše tvarka buvo reglamentuota minimaliai ir fragmentiškai: 4.1 papunktyje nustatytas tik terminas, iki kurio vežėjai turi pateikti ataskaitas Susisiekimo ministerijai; 4.2 papunktyje nustatytas terminas, iki kurio Susisiekimo ministerija įvertina ataskaitas ir terminas, per kurį lėšos pervedamos vežėjui; 7 punkte nustatytas terminas, per kurį ataskaitų formų neatitinkančios, nevisiškai užpildytos, nepasirašytos, su skaičiavimo ir kitokiomis įforminimo klaidomis pateiktos ataskaitos grąžinamos vežėjui, taip pat nustatyta, kad vežėjo patikslinta ataskaita turi būti teikiama kartu su kito ataskaitinio kalendorinio mėnesio ataskaitomis.

Visgi, esminiu korupcijos pasireiškimo tikimybę didinančiu veiksniu laikytina tai, kad iki 2019-12-01 galiojusiame Aprašo 8 punkte nebuvo nustatyti terminai, per kuriuos Susisiekimo ministerija gali kreiptis į vežėjus dėl papildomų ataskaitų ir dokumentų, kurių pagrindu sudarytos ataskaitos, pateikimo arba tikrinami reikiami dokumentai vežėjų įmonės patalpose. Taigi, teisinis reguliavimas, numatęs, kad Susisiekimo ministerija kompensuoja (atlygina) vežėjų išlaidas (negautas pajamas) dėl transporto lengvatų tik po to, kai vežėjai pateikia reikalaujamas papildomas ataskaitas ar dokumentų kopijas, arba tik patikrinusios reikiamus dokumentus vežėjų patalpose ir įsitikinusios ataskaitų duomenų teisingumu, sudarė sąlygas valstybės institucijų pareigūnams piktnaudžiauti ir vilkinti sprendimų dėl vežėjų patirtų išlaidų (negautų pajamų) kompensavimo (atlyginimo) procesą prašant vežėjų pateikti vis naujus išlaidas (negautas pajamas) pagrindžiančius dokumentus arba patikrinimą vežėjų patalpose atlikti neapibrėžtą terminą.

Aprašo naujoje redakcijoje, įsigaliojusioje nuo 2020-01-01, siekiant išvengti antikorupciniu požiūriu ydingai interpretuoti nuostatas ir galimybių tuo piktnaudžiauti, buvo nustatytas detalus vežėjų išlaidų (negautų pajamų) kompensavimo (atlyginimo) procesas:

- detaliai sureglamentuota ataskaitų vertinimo tvarka ir terminai, sprendimo kompensuoti (atlyginti) vežėjui išlaidas (negautas pajamas) priėmimo pagrindai ir terminai ir nustatyta, kad savivaldybės ar jų įgaliotos įstaigos, LTSA, gautas ataskaitas įvertina per 6 darbo dienas nuo ataskaitų pateikimo termino pabaigos ir jeigu įvertinus ataskaitas nustatoma, kad ataskaitoje pateikti visi duomenys, ataskaita pasirašyta vežėjo įmonės vadovo ar jo įgalioto asmens, ataskaitoje pateikti duomenys yra teisingi, priimamas motyvuotas sprendimas kompensuoti (atlyginti) vežėjo išlaidas (negautas pajamas) ir apie šį sprendimą raštu pranešama vežėjui per 3 darbo dienas nuo ataskaitų įvertinimo termino pabaigos, o jeigu įvertinus ataskaitas nustatoma, kad ataskaitoje pateikti ne visi duomenys, ataskaita nepasirašyta vežėjo įmonės vadovo ar jo įgalioto asmens, ataskaitoje pateikti duomenys yra klaidingi, per 2 darbo dienas nuo ataskaitų įvertinimo termino pabaigos vežėjas raštu informuojamas apie nustatytus trūkumus ir nurodomas terminas šiems trūkumams pašalinti;

- detaliai sureglamentuota patikslintų pagal nurodytus trūkumus ataskaitų vertinimo, sprendimo dėl išlaidų (negautų pajamų) kompensavimo (atlyginimo) pagal patikslintas ataskaitas tvarką ir nustatyta kad vežėjo pagal nustatytus trūkumus patikslinta ataskaita, jeigu ji pateikta per 3 darbo dienas, pakartotinai įvertinama per 3 darbo dienas nuo patikslintos ataskaitos gavimo dienos ir motyvuotas sprendimas kompensuoti (atlyginti) vežėjo išlaidas (negautas pajamas), jeigu nustatoma, kad nustatyti trūkumai buvo pašalinti, pagal patikslintą ataskaitą priimamas ir apie šį sprendimą raštu pranešama vežėjui per 3 darbo dienas nuo patikslintos ataskaitos įvertinimo termino pabaigos, o jeigu patikslinta ataskaita pateikta vėliau nei po 3 darbo dienų, patikslinta ataskaita vertinama kartu su kito mėnesio, einančio po mėnesio, kai gaunama patikslinta ataskaita, vertinamomis ataskaitomis;

- nustatyta pavėluotai pateiktų ataskaitų vertinimo tvarka ir nurodyta, kad ataskaitos, kurias vežėjai pateikia po nustatyto ataskaitų pateikimo termino, vertinamos kitą mėnesį, einantį po mėnesio, kai gaunama tokia ataskaita;

- nustatyta, kokiais atvejais savivaldybė ar jo įgaliota įstaiga, LTSA turi teisę prašyti vežėją pateikti dokumentų, kurių pagrindu sudarytos ataskaitos, kopijas ir (arba) atlikti dokumentų, kurių pagrindu sudarytos ataskaitos, vežėjų įmonių patalpose, patikrinimą, taip pat nustatyti terminą, per kurį savivaldybė ar jos įgaliota įstaiga, LTSA turi įvertinti dokumentus, kurių pagrindu sudarytos ataskaitos, ir (ar) atlikti patikrinimą, jeigu tokį patikrinimą atlikti buvo nuspręsta atlikti, t. y. patikrinimas, jeigu tokį buvo nuspręsta atlikti, turi būti atliktas ne vėliau kaip kitą mėnesį, einantį po mėnesio, kurį LTSA gavo ataskaitą, dėl kurioje pateiktų duomenų kilo pagrįstų abejonių;

- nustatyta, kokių veiksmų turi imtis savivaldybė ar jos įgaliota įstaiga, LTSA, jeigu vežėjas nepateikia savivaldybei arba jos įgaliotai įstaigai, LTSA jos prašomų dokumentų, kurių pagrindu sudarytos ataskaitos, kopijų, nesudaro sąlygų atlikti patikrinimo arba savivaldybei arba jos įgaliotai įstaigai, LTSA įvertinus vežėjo pateiktų dokumentų, kurių pagrindu sudarytos ataskaitos, kopijas ir (arba) atlikus patikrinimą nustatoma, kad vežėjo išlaidos (negautos pajamos) nėra tinkamos kompensuoti (atlyginti);

- detalai reglamentuotas permokos (nepriemokos) grąžinimo (išskaičiavimo) ar sumokėjimo vežėjui procesas.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad teisinio reguliavimo pokyčiai vežėjų išlaidų (negautų pajamų) kompensavimo (atlyginimo) srityje užtikrina skaidrų ataskaitų vertinimo, LTSA sprendimų priėmimo procesą, aiškių ir konkrečių terminų nustatymas užtikrina vežėjų subjektinių teisių apsaugą ir gynimą.

Papildomai atkreiptinas dėmesys į tai, kad LTSA, vertindama vežėjų ataskaitas ir priimdama sprendimus dėl vežėjų išlaidų (negautų pajamų) dėl keleiviams taikytų važiavimo tolimojo reguliaraus susisiekimo autobusais lengvatų kompensavimo (atlyginimo), be kita ko, vadovaujasi Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos (toliau – VKTI) viršininko 2016-07-21 įsakymu Nr. 2BE-181 patvirtintu Vežėjų išlaidų (negautų pajamų) dėl keleiviams taikytų važiavimo tolimojo reguliaraus susisiekimo autobusais lengvatų kompensavimo (atlyginimo) tvarkos aprašu, kuriame yra detalizuotos galiojusio Aprašo nuostatos dėl ataskaitų tikrinimo ir vertinimo, nurodant kokie konkretūs VKTI padaliniai yra atsakingi už ataskaitų vertinimą, nustatyti konkretūs VKTI valstybės tarnautojų veiksmai ataskaitų vertinimo metu (pvz.; patikrintų ataskaitų vizavimas, teikimo VKTI viršininkui dėl vežėjo negautų pajamų atlyginimo rengimas, šio teikimo derinimo atitinkamuose VKTI padaliniuose tvarka ir pan.).

Nors Aprašo naujoje redakcijos nėra nustatytas reikalavimas LTSA nustatyti papildomus (tarpinius) ataskaitų vertinimo, atitinkamų sprendimų priėmimo terminus, minėtų procedūrų detalizavimas nurodant konkretų LTSA padalinį, atsakingą už konkretaus Aprašo naujoje redakcijoje nurodyto veiksmo atlikimą, apibrėžiant atskirą LTSA valstybės tarnautojų kompetenciją yra laikytinas papildoma priemone korupcijos tikimybei sumažinti. Visgi, pabrėžtina ir tai, kad iki šiol neatnaujinti vežėjų išlaidų (negautos pajamų) dėl keleiviams taikytų važiavimo tolimojo reguliaraus susisiekimo autobusais lengvatų kompensavimo (atlyginimo) procesai, nustatyti minėtame VKTI viršininko įsakyme, atsižvelgiant į Aprašo naujoje redakcijoje nustatytas procedūras.

Nors Aprašo naujoje redakcijoje nėra nustatyta LTSA sprendimų, priimtų dėl vežėjų išlaidų (negautų pajamų) kompensavimo (atlyginimo) ar atsisakymo kompensuoti (atlyginti) atitinkamas vežėjų išlaidas (negautos pajamas), apskundimo tvarka, tačiau minėti LTSA sprendimai gali būti apskundžiami bendra tvarka, nustatyta Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme.

Susisiekimo ministerija nėra gavusi vežėjų skundų, pranešimų, kitokio pobūdžio informacijos dėl galimo LTSA piktnaudžiavimo kompensuojant (atlyginant) išlaidas (negautos pajamas).

Veiklos srities vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai:

1. Neatnaujinti vežėjų išlaidų (negautos pajamų) dėl keleiviams taikytų važiavimo tolimojo reguliaraus susisiekimo autobusais lengvatų kompensavimo (atlyginimo) procesai LTSA, atsižvelgiant į Aprašo naujoje redakcijoje nustatytas procedūras.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Nustatyti vežėjų išlaidų (negautų pajamų) dėl keleiviams taikytų važiavimo keleiviniais traukiniais lengvatų kompensavimo (atlyginimo), taip pat atnaujinti vežėjų išlaidų (negautų pajamų) dėl keleiviams taikytų važiavimo tolimojo reguliaraus susisiekimo autobusais lengvatų kompensavimo (atlyginimo) LTSA vidines procedūras	2021-03-01	Nustatytos vežėjų išlaidų (negautų pajamų) kompensavimo (atlyginimo) LTSA vidinės procedūros atsižvelgiant į Aprašo naujoje redakcijoje nustatytus naujus procedūrų atlikimo terminus

V. KONTROLĖS IR PRIEŽIŪROS, LEIDIMŲ SUTEIKIMŲ VYKDYMAS

LTSA atliko korupcijos pasireiškimo tikimybę *geležinkelių transporto triukšmo kontrolės srityje*. Analizės laikotarpis – 2020-09-23 – 2020-10-05. Analizę atliko LTSA Teisės ir rizikų valdymo skyriaus vyriausioji specialistė Ernesta Godlevskaitė. Kontrolės ir priežiūros veiklos sritys atitinka Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 2 punkte nustatytą korupcijos pasireiškimo tikimybės kriterijų – „pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas“.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

- 1) 2002-06-25 Europos Parlamento ir Komisijos direktyva 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo;
- 2) Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto kodeksas (toliau – Geležinkelių transporto kodeksas);
- 3) Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymas (toliau – Triukšmo valdymo įstatymas);
- 4) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018-04-04 nutarimas Nr. 321 „Dėl Lietuvos Respublikos triukšmo valdymo įstatymo įgyvendinimo“ (toliau – Nutarimas Nr. 321);
- 5) Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2017-03-27 įsakymas Nr. 3-136 „Dėl strateginių triukšmo žemėlapių ir triukšmo prevencijos planų rengimo ir tvirtinimo“ (toliau – SM įsakymas Nr. 3-136);
- 6) Valstybinės triukšmo kontrolės tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018-04-04 nutarimu Nr. 321 (toliau – Triukšmo kontrolės tvarkos aprašas);
- 7) Europos Sąjungos triukšmo valdymo sektoriaus teisės aktų reikalavimų įgyvendinimo ataskaitų teikimo Europos Komisijai taisyklės;
- 8) Lietuvos transporto saugos administracijos nuostatai, patvirtinti susisiekimo ministro 2017-11-30 įsakymu Nr. 3-574 „Dėl Lietuvos transporto saugos administracijos nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Administracijos nuostatai);
- 9) Geležinkelių transporto valstybinės priežiūros informacinės sistemos nuostatai, patvirtinti Valstybinės geležinkelio inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2011-02-17 įsakymu Nr. V-57 (toliau – VGI IS nuostatai);

Vertinimo metodas – teisės aktų nuostatų, skelbiamos informacijos vertinimas.

Vertinta LTSA priskirta funkcija „vykdo valstybinę geležinkelių transporto triukšmo kontrolę“, pagal LTSA nuostatų 13.11 p. Korupcijos pasireiškimo tikimybė egzistuoja dėl nepakankamo reglamentavimo aiškumo, nepakankamo informacijos skelbimo.

4. Triukšmo valdymo įstatyme vartojama, tačiau nėra apibrėžta „*triukšmo kontrolės*“ sąvoka. Triukšmo valdymo įstatymo 22 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad „[...] *triukšmo kontrolę atliekančios valstybės ir savivaldybių institucijos teikia asmenims triukšmo prevencijos ir mažinimo priemonių įgyvendinimo reikalavimus.*“ Triukšmo valdymo įstatyme ministerijoms suteikti įgaliojimai įgyvendinti valstybinį triukšmo valdymą, kurio viena iš priemonių – triukšmo kontrolė. Tačiau vadovaujantis Triukšmo valdymo įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 2 punktu, ir „*Lietuvos Respublikos*

Vyriausybė [...] įgalioja atitinkamas valstybės institucijas atlikti triukšmo kontrolę“. To paties įstatymo 22 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta dar platesnė, abstrakti nuostata – „*Triukšmo kontrolę atlieka šio įstatymo ir kitų teisės aktų įgalios valstybės ir savivaldybių institucijos*“. Triukšmo valdymo įstatymo 9 straipsnyje nustatytos Susisiekimo ministerijos funkcijos triukšmo valdymo srityje, t. y., *[...] atlieka ne aglomeracijose esančių pagrindinių kelių ruožų, pagrindinių geležinkelio kelių ruožų ir oro transporto keliamo triukšmo valdymą; 2) sudaro ir tvarko ne aglomeracijose esančių pagrindinių kelių ruožų, pagrindinių geležinkelio kelių ruožų ir stambių oro uostų strateginius triukšmo žemėlapius ir Vyriausybės nustatyta tvarka įgyvendina ne aglomeracijose esančių pagrindinių kelių ruožų, pagrindinių geležinkelio kelių ruožų ir stambių oro uostų triukšmo prevencijos ir mažinimo priemones; 3) nustato pavaldžių viešojo administravimo institucijų ir įmonių, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina, kompetenciją triukšmo valdymo srityje ir prižiūri, kaip ji įgyvendinama; [...]*

Pažymėtina, kad vadovaujantis Triukšmo valdymo įstatymo nuostata, jog „*Lietuvos Respublikos Vyriausybė [...] įgalioja atitinkamas valstybės institucijas atlikti triukšmo kontrolę*“, Nutarimu dėl įgaliojimų suteikimo SM buvo suteikti įgaliojimai vykdyti valstybinę triukšmo kontrolę, o 2018-04-19 šis nutarimas neteko galios ir Nutarimo Nr. 321 2.2 papunkčiu Susisiekimo ministerija buvo įgaliojta *[...] patvirtinti Valstybinės reikšmės nepagrindinių kelių, kurie yra ne aglomeracijose, triukšmo mažinimo priemonių reikalavimus*. Papildomai pažymėtina, kad SM įsakymu Nr. 3-136 Valstybinei geležinkelio inspekcijai prie Susisiekimo ministerija (toliau – VGI), po reorganizacijos – Administracijai buvo pavesta:

- *[...]naudojant praėjusių metų duomenis patikslinti parengtus (ar parengti naujus) pagrindinių geležinkelio kelių, kurie yra ne aglomeracijose ir kuriais per metus važiuoja daugiau kaip 30 tūkstančių traukinių, ruožų strateginius triukšmo žemėlapius ir juos suderinus su Triukšmo prevencijos taryba pateikti susisiekimo ministrui tvirtinti iki kalendorinių metų gegužės 31 d.;*

- *vadovaujantis gautais strateginių triukšmo žemėlapių rezultatais parengti ir patvirtinti pagrindinių geležinkelio kelių, kurie yra ne aglomeracijose ir kuriais per metus važiuoja daugiau kaip 30 tūkstančių traukinių, ruožų triukšmo prevencijos veiksmų planus ir kontroliuoti, kaip triukšmo šaltinio valdytojai įgyvendina juose numatytas priemones.*“Tuo tarpu LTSA nuostatuose LTSA pavesta funkcija vykdyti „*valstybinę geležinkelių transporto triukšmo kontrolę*“ neatitinka Triukšmo valdymo įstatyme Susisiekimo ministerijai priskirtos kompetencijos atlikti „*ne aglomeracijose esančių [...] pagrindinių geležinkelio kelių ruožų [...] keliamo triukšmo valdymą*“ “ ir SM įsakyme Nr. 3-136 nurodytų LTSA funkcijų vykdant valstybinę geležinkelių transporto triukšmo kontrolę.

3. LTSA Priežiūros departamento nuostatuose konkreti (geležinkelių transporto / geležinkelio kelių ruožų) triukšmo kontrolės vykdymo funkcija nėra nurodyta. Priežiūros departamento Vilniaus skyriaus nuostatuose nurodyta, kad šiam skyriui priskirta funkcija „*organizuoja ir kontroliuoja su pagrindinių geležinkelių keliamo triukšmo valdymu susijusias funkcijas*“, tačiau (geležinkelių transporto / geležinkelio kelių ruožų) triukšmo kontrolės **vykdymo** funkcija šiam padalinii nėra priskirta. Priežiūros departamento vyresniojo patarėjo pareigybės aprašyme nurodyta funkcija „*koordinuoja pagrindinių geležinkelių keliamo triukšmo valdymą*“, Priežiūros departamento Vilniaus skyriaus viršininko pareigybės aprašyme nurodyta funkcija „*organizuoja ir kontroliuoja su pagrindinių geležinkelių keliamo triukšmo valdymu susijusias funkcijas*“, tačiau geležinkelių transporto / geležinkelio kelių ruožų triukšmo kontrolės vykdymo funkcija Priežiūros departamento darbuotojų pareigybių aprašymuose nėra nurodyta.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimo metu nustatyta, kad geležinkelių transporto / geležinkelio kelių ruožų triukšmo kontrolės funkciją reglamentuoja Triukšmo valdymo įstatymas, SM įsakymas Nr. 3-136, VGI IS nuostatai ir LTSA nuostatai. Priežiūros departamento vyresnysis patarėjas nurodė, kad geležinkelių transporto / geležinkelio kelių ruožų triukšmo kontrolės funkcija vykdoma vadovaujantis Teisės aktų registre su Triukšmo valdymo įstatymu susietais teisės aktais, t. y. daugiau šią funkciją reglamentuojančių teisės aktų nėra. Pažymėtina, kad šie teisės aktai nenustato geležinkelių transporto / geležinkelio kelių ruožų triukšmo kontrolės vykdymo tvarkos.

4. LTSA interneto svetainės skiltyje „Triukšmo valdymas“ pateikiama informacija apie vieną iš triukšmo valdymo priemonių – triukšmo kartografavimą – bei triukšmo prevencijos ir mažinimo priemones. Kitoje LTSA interneto svetainės skiltyje „Triukšmo kontrolė“ pateikiama

informacija apie Geležinkelių transporto rizikos valdymo ir priežiūros informacinės sistemos (toliau – GERVIS) „paslauga“ – strateginius triukšmo žemėlapius – taip pat triukšmo kartografavimą. Informacijos apie triukšmo valdymo priemonės triukšmo kontrolės įgyvendinimą – geležinkelių transporto / geležinkelio kelių ruožų triukšmo kontrolės vykdymo funkciją – Administracijos interneto svetainėje rasti nepavyko.

Atsižvelgiant išdėstytą informaciją, konstatuotina, kad šiuo metu galiojantis teisinis triukšmo valdymo ir geležinkelių triukšmo kontrolės teisinis reguliavimas Triukšmo valdymo įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nenuoseklus. Visgi akcentuotina, kad Sveikatos apsaugos ministerija yra parengusi ir su suinteresuotosiomis institucijomis šiuo metu derina Triukšmo valdymo įstatymo pakeitimo įstatymo projektą (TAIS Nr. 20-12573), siūlant šį įstatymą išdėstyti nauja redakcija. Atitinkamai iš esmės numatoma keisti triukšmo valdymo ir triukšmo kontrolės reguliavimą, todėl inicijuoti Nutarimo Nr. 321 pakeitimą šiuo metu netikslinga.

Pateikiamos informacijos stoka LTSA interneto svetainėje ir tarp LTSA darbuotojų gali būti vertinama kaip ydinga antikorupcinių požiūriui, nes sukuria sąlygas galimai korupcijai pasireikšti. Vadovaujantis VGI IS nuostatais, viena iš šios sistemos geležinkelių transporto sukeliama triukšmo kontrolės posistemio funkcijų yra „atvaizduoti geležinkelių transporto sukeliama triukšmo duomenis triukšmo žemėlapyje“.

Triukšmo žemėlapiai pateikiami GERVIS, kuri nurodoma kaip atskira informacinė sistema¹⁹, tačiau šios sistemos nuostatų rasti nepavyko²⁰. Tik išnagrinėjus susijusią informaciją^{21, 22}, paaiškėjo, kad GERVIS yra integruota į VGI IS, t. y. VGI IS modulis, nors VGI IS nuostatai to nereglamentuoja.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Keisti Administracijos nuostatų 13.11 p., suderinant su SM įsakymo Nr. 3-136 nuostatomis	2021-03-31	Tikslus reglamentavimas
2.	Keisti Administracijos Priežiūros departamento ir šio departamento skyrių nuostatus, taip pat šio departamento darbuotojų pareigybių aprašymus, detalizuojant geležinkelių transporto / geležinkelio kelių ruožų triukšmo kontrolės funkciją	2021-03-31	Aiškios funkcijos
3.	Atnaujinti Administracijos interneto svetainę informacija apie Administracijos vykdomą geležinkelių transporto / geležinkelio kelių ruožų triukšmo kontrolę	2021-03-31	Teisinga informacija, skaidri veikla

LTSA atliko korupcijos pasireiškimo tikimybę *autobusų stočių veiklos kontrolės srityje*. Analizės laikotarpis – 2019-04-15 – 2020-09-30. Analizę atliko LTSA Teisės ir rizikų valdymo skyriaus patarėja Laura Baltulienė.

Autobusų stočių veiklos kontrolės funkcija (toliau – funkcija) vertinta antikorupcinių požiūriui, nes ši veikla atitinka Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 4 punkte nustatytą korupcijos pasireiškimo tikimybės kriterijų „veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu.“.

Vertintu laikotarpiu funkciją vykdė Lietuvos transporto saugos administracijos (toliau – Administracija) Priežiūros departamento Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Panevėžio skyriai, vertintu laikotarpiu prie nurodytos funkcijos įgyvendinimo prisideda Administracijos transporto veiklos skyrius.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

- 1) LTSA nuostatai;

¹⁹ <https://gervis.vgi.lt/?0>

²⁰ Prieiga internete: https://registrai.lt/management/search/search_criterias (žiūrėta 2020-09-30)

²¹ Prieiga internete: <http://www.esparama.lt/projektas?id=21883&pgsz=10> (žiūrėta 2020-09-30)

²² Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2019-641474> (žiūrėta 2020-09-30)

- 2) LTSA Transporto veiklos skyriaus, Priežiūros departamento, Priežiūros departamento Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Panevėžio skyrių nuostatai ir pareigybių aprašymai;
- 3) Lietuvos Respublikos kelių transporto kodeksas;
- 4) Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro įsakymas Nr. 3-734 „Dėl autobusų stočių veiklos nuostatų patvirtinimo“;
- 5) Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro įsakymas Nr. 3-223 „Dėl keleivių ir bagažo vežimo kelių transportu taisyklių patvirtinimo“;
- 6) Lietuvos transporto saugos administracijos 2020-01-16 d. įsakymas Nr. 2BE-22 „Dėl Lietuvos transporto saugos administracijos rizikų valdymo politikos patvirtinimo“ (vertinimas atliktas 2019 m. pabaigoje, kitas vertinimas bus atliktas 2020 m. pabaigoje).

Vertinimo metodas – teisės aktų ir LTSA atliekamų procedūrų, vykdančių funkciją, dokumentų lyginamoji analizė (atitikties įvertinimas), pokalbiai su atsakingais Administracijos valstybės tarnautojais ir darbuotojais, dirbančiais pagal darbo sutartį (toliau – Administracijos darbuotojai), Transporto veiklos skyriaus ir Priežiūros departamento (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Panevėžio skyriai) atsakingų už autobusų stočių veiklos kontrolės funkcijos vykdymą, rizikų vertinimas pagal LTSA galiojančią Rizikų valdymo politiką.

Vertintu laikotarpiu Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atvejų nefiksuota. Taip pat nefiksuota kitų panašaus pobūdžio, tačiau mažiau pavojingų teisės aktų pažeidimų, už kuriuos numatyta administracinė, tarnybinė ar kitokia teisinė atsakomybė. Korupcijos rizikos veiksniai, galintys sudaryti prielaidas pasireikšti korupcijai, vertinti pagal klausimyną, sudarytą STT rekomendacijų pagrindu, patvirtintų Specialiųjų tyrimų tarnybos 2011-05-13 įsakymas Nr. 2-170 „Dėl valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“. Papildomai įvertintos Administracijos Priežiūros departamento bei Vilniaus, Kauno, Klaipėdos ir Panevėžio skyriuose kylančios rizikos autobusų stočių veiklos kontrolės srityje.

1. Įgaliojimai LTSA vykdyti autobusų stočių veiklos kontrolę tiesiogiai įstatymu nesuteikti. Kelių transporto kodekso 14 str. 1 d. nustatyta, kad LTSA kelių transporto kontrolės įgaliojimus nustato šis kodeksas, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas, Keleivinio kelių transporto kontrolės nuostatai, patvirtinti Susisiekimo ministerijos, ir LTSA nuostatai.

Autobusų stočių veiklos kontrolė LTSA pavesta nuostatų 13.4.4 papunkčiu. Ir atitinkamai nukreipta vykdyti kelių transporto veiklos kontrolę vykdančioms LTSA teritoriniams padaliniais. Pagal Autobusų stočių veiklos nuostatų 31 punktą autobusų stočių veiklą kontroliuoja stoties steigėjas (valdytojas) ir „kiti kontrolės teisę turintys pareigūnai“. Nustačius autobusų stočių eksploatavimo pažeidimų, administracinių nusižengimų protokolą pagal Administracinių nusižengimų kodekso 447 straipsnį gali surašyti LTSA, taip pat savivaldybių administracijų pareigūnai.

Autobusų stotys steigiamos pagal savivaldybių tarybų nustatytus kriterijus ir tvarką bei patvirtintų teritorijų planavimo dokumentų nustatytose vietose²³, vadinasi, savivaldybių tarybos analizuoja ir turi informaciją apie keleivių srautus, keleivių aptarnavimo poreikius. Savivaldai turi rūpėti, kad įsteigta stotis veiktų pagal savivaldybės tarybos nustatytus kriterijus ir keleiviai būtų aptarnaujami pagal nustatytus reikalavimus, o savivaldybės teritorijoje esančiose reguliariojo susisiekimo autobusų maršrutų (išskyrus miesto) stotelėse autobusų eismo tvarkaraščiai, kuriuos pavesta prižiūrėti autobusų stoties, aktualūs. Atsižvelgiant į tai, rekomenduojama svarstyti, kad autobusų stočių veiklos kontrolės funkciją vykdytų tik savivaldybių administracijos, užtikrinamos aiškų, vieningą, optimizuotą procesą ir jo priežiūrą.

2. Šiuo metu Lietuvoje veikia 51 autobusų stotis²⁴ (toliau – AS). LTSA atlieka AS atitikties nustatytoms reikalavimams vertinimą. Vertinimo procedūra pradedama, kai į LTSA kreipiasi²⁵ AS valdytojas dėl kategorijos autobusų stoties suteikimo. Tuomet Transporto veiklos skyriaus specialistai

²³ Kelių transporto kodekso 11 straipsnio 3 d.

²⁴ LTSA [interneto svetainėje](#).

²⁵ Autobusų stočių veiklos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2003 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 3-734 „Dėl Autobusų stočių veiklos nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Nuostatų) 9 punktas.

patikrina, ar stotis atitinka nustatytus reikalavimus, surašo AS apžiūros aktą²⁶ ir nustato, kad AS atitinka kitas, negu turi, kategorijos kvalifikacinius reikalavimus, LTSA kreipiasi į Susisiekimo ministeriją su siūlymu AS suteikti (pakeisti) kategoriją. 2018 m. pagal gautus pranešimus buvo įvertintos dvi (2) AS (Radviliškio ir Širvintų). 2019 m. – 2020 m. iki rugsėjo mėn. į LTSA nebuvo kreiptasi dėl AS atitikties nustatytiems reikalavimams vertinimo.

3. 2019 – 2020 m. rugsėjo mėn. Administracija skundų dėl AS veiklos negavo. Atsižvelgiant į tai, nei Transporto veiklos skyrius, nei autobusų stočių veiklą turintys kontroliuoti teritoriniai kontrolės padaliniai AS veiklos patikrinimų neatliko.

4. LTSA pavesta vykdyti atsakingos už reglamento (ES) Nr.181/2011 įgyvendinimą institucijos funkcijas (LTSA nuostatų 13.7.9 papunktis: vykdo institucijos, atsakingos už 2011-02-16 Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 181/2011 dėl miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų transporto keleivių teisių, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 (OL 2011 L 55, p. 1) (toliau - Reglamentas)), nuostatų, susijusių su reguliariomis paslaugomis, <...> vykdymo užtikrinimą). Atsakinga institucija kas dvejus metus (pradedant 2015-06-01) skelbia savo praėjusių dvejų kalendorinių metų veiklos ataskaitą. Tačiau kai AS atitiktis vertinama tik tuomet, kuomet AS valdytojas kreipiasi dėl kategorijos suteikimo, o AS veiklos patikrinimai neatliekami, informacijos apie Reglamento nuostatų įgyvendinimo neatitikimą ar galimą pažeidimą nėra. Reglamento reikalavimus turi atitikti pirmos kategorijos AS, todėl svarstyтина kontrolės pareigūnams vykdyti pirmos kategorijos AS veiklos patikrinimus.

LTSA ši funkcija nepavesta nė vienam struktūriniam padaliniui, Transporto veiklos skyrius funkcijos vykdyme dalyvauja (Transporto veiklos skyriaus nuostatų, patvirtintų Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2017 m. rugsėjo 19 d. įsakymu Nr. 2BE-160 4.13 papunktis: „dalyvauja vykdant institucijos, atsakingos už 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 181/2011 dėl miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų transporto keleivių teisių, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 (OL 2011 L 55, p. 1), nuostatų, susijusių su reguliariomis paslaugomis, kai vežama iš Lietuvos Respublikos teritorijoje esančių vietų, ir reguliariomis paslaugomis, kai vežama iš trečiosios valstybės į Lietuvos Respubliką, vykdymo užtikrinimą, funkcijas“).

5. AS veiklos patikrinimo klausimą, kurio forma patvirtinta Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2016-08-02 įsakymu Nr. 2BE-194 (jei LTSA ir toliau vykdytų AS veiklos kontrolės funkciją) tikslinga būtų koreguoti, nes:

5.1. klausimynu nenumatytas tikrinimas pagal suteiktą kategoriją;

5.2. nenumatyta tikrinti, ar AS prižiūri jai priskirtų autobusų eismo tvarkaraščių būklę reguliariojo susisiekimo autobusų maršrutų (išskyrus miesto) stotelėse ir stotelių tvarkaraščiai yra aktualūs;

5.3. klausimai 1.28-1.30 nėra pakankami: nėra klausimo apie įdiegtas prieigos sąlygas neįgaliesiems ir riboto judumo asmenims vežti (Reglamento 11 straipsnio 1 d.), taip pat nėra prieigos sąlygų kriterijų, pagal kuriuos būtų įvertinama, ar prieigos sąlygos įdiegtos ir ko trūksta; nėra klausimo apie stotyse neįgaliesiems ir riboto judumo asmenims teikiamą pagalbą (pagal Reglamento 1 priedą), taip pat, kiek pagalbos priemonių turi būti vykdoma išvadai, kad pagalba teikiama.

AS tikrinimo klausimą galima būtų patobulinti atitinkamai:

- tikrinimo klausimą sudaryti tokiu principu, kad tikrinimas būtų pagal AS turimą kategoriją; pirmas klausimyno klausimas „1.1. Ar AS atitinka jai suteiktą kategoriją“ būtų nukeliamas į pabaigą ir teikiamas kaip viena iš tikrinimo išvadų (ar atitinka, o jeigu ne – kokie trūkumai);

- papildyti klausimu, ar AS prižiūri jai priskirtų autobusų eismo tvarkaraščių būklę reguliariojo susisiekimo autobusų maršrutų (išskyrus miesto) stotelėse ir stotelių tvarkaraščiai yra aktualūs;

- papildyti klausimu apie įdiegtas prieigos sąlygas neįgaliesiems ir riboto judumo asmenims vežti (Reglamento 11 str. 1 d.), nustatyti kriterijus, iš kurių įvertinama, ar sąlygos įdiegtos;

²⁶ Forma patvirtinta Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2014 m. rugpjūčio 13 d. įsakymu Nr. 2B-177.

- papildyti klausimu, ar AS sudarytos sąlygos gauti neįgaliojo ar riboto judumo asmenų pranešimą apie pagalbos poreikį, įskaitant bilietų kasas, bilietų užsakymą telefonu ir pardavimą internete (Reglamento 14 str. 3 d.);

- papildyti klausimu, ar neįgaliesiems ir riboto judumo asmenims teikiama pagalba, nustatyta Reglamento I priede, nustatyti kriterijus, iš kiek pagalbos priemonių vertinama, kad pagalba teikiama;

- papildyti klausimu, ar AS personalas, teikiantis pagalbą neįgaliesiems ir riboto judumo asmenims, apmokytas ją teikti (Reglamento 16 str. 1 d. ir II priedas).

7. Nėra aišku, ar tikrinama ir kas tikrina, ar stotis visiems vežėjams, vežantiems keleivius tos pačios susisiekimo rūšies maršrutais, taiko vienodus paslaugų tarifus²⁷.

AS tikrinimo klausimą galima būtų patobulinti atitinkamai:

- papildyti klausimu, ar stotis visiems vežėjams, vežantiems keleivius tos pačios susisiekimo rūšies maršrutais, taiko vienodus paslaugų tarifus.

8. Galimai tobulintini dalykai AS veiklos nuostatuose. Į kvalifikacinius reikalavimus pagal kategorijas nėra įtraukta keleivių ir autobusų ekipažų saugai ir sveikatai svarbūs kriterijai, atspindintys AS paskirtį²⁸:

- keleivių laukiamoji salė, sanitariniai mazgai (nėra vertinama, ar turi visuomeninės paskirties objektams konstrukcijoms, higienai, gaisrinei saugai ir kitų reikalavimų atitikimą patvirtinančius atsakingų institucijų periodinės patikros aktus, leidimus eksploatuoti ir kt.);

- patalpos autobusų ekipažų poilsiui (nėra nustatyta, kaip jos turi būti įrengtos, nėra vertinama, ar jos yra, ar naudojamos);

Taip pat į kvalifikacinius reikalavimus pagal AS kategorijas galėtų būti įtraukta poreikis ir reikalavimai automobilių stovėjimo aikštelėms, ir jose įrengtoms neįgaliųjų automobiliams skirtoms vietoms; motinos ir vaiko kambarys. Papildžius kvalifikacinius reikalavimus, atitinkamai turėtų būti papildytas patikrinimo klausimynas.

Veiklos srities vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai

1. Įgaliojimai LTSA vykdyti autobusų stočių veiklos kontrolę tiesiogiai įstatymu nesuteikti.

2. Autobusų stočių veiklos kontrolės funkciją atlieka LTSA ir savivaldybių administracijų pareigūnai, t. y. nėra aiškaus, vieningo, optimalaus proceso ir priežiūros, nustačius stočių eksploatavimo tvarkos pažeidimų, administracinių nusižengimų protokolą gali surašyti Administracija, taip pat savivaldybių administracijų pareigūnai.

3. LTSA paskirta užtikrinti Reglamento (ES) Nr. 181/2011 nuostatų įgyvendinimą, tačiau ši funkcija nepavesta nė vienam iš LTSA struktūrinių padalinių (Transporto veiklos reguliavimo skyrius jos vykdyje dalyvauja).

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Įvertinti LTSA funkcijos „kontroliuoja autobusų stočių veiklą“ teisinį pagrindumą ir galimybę siūlyti Susisiekimo ministerijai perduoti funkcijos vykdymą savivaldai	2021-12-31	Aiškus, vieningas, optimizuotas, nuoseklus procesas ir jo priežiūra
2.	Atlikus 1 punkte numatytą įvertinimą, ir nustačius tokią galimybę, pasiūlyti SM AS veiklos kontrolės funkciją perduoti savivaldai	2021-12-31	Užtikrintas aiškus, vieningas, optimizuotas, nuoseklus procesas ir jo priežiūra

Jei autobusų stočių veiklos kontrolės funkcija lieka LTSA atsakomybei:

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Atnaujinti Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2003-12-31 d. įsakymą Nr. 3-734 „Dėl Autobusų stočių veiklos nuostatų patvirtinimo“, papildant AS nuostatus kvalifikaciniais reikalavimais	2021-06-30	Aiškus, pakankamas reglamentavimas.

²⁷ Kelių transporto kodekso 16 straipsnio 5 d.

²⁸ Nuostatų 6 punktą: aptarnauti keleivius<...>, organizuoti autobusų ekipažų <...> tarpineisinių poilsį, kontroliuoti autobusų išvykimo ir atvykimo laiką, perduoti keleiviams bilietus, <...>.

2.	Papildyti padalinio, kuris vykdyt atsakingos institucijos už Reglamento (ES) Nr. 181/2011 nuostatų įgyvendinimą funkciją, nuostatus	2021-01-30	Aiškus, pakankamas reglamentavimas
3.	Patikslinti Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2016-08-02 įsakymą Nr. 2BE-194, papildant patikrinimo klausimyną	2021-12-31	Būtų vykdomi išsamūs AS patikrinimai

LTSA atliko korupcijos pasireiškimo tikimo tikimybės vertinimą *licencijų ir leidimų vykdyti oro susisiekimą išdavimo veiklos srityje* pagal šias tvarkas vykdomos funkcijos atitinka Korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalies 4 punkte nustatytą korupcijos pasireiškimo tikimybės kriterijų. Analizės laikotarpis – 2020 m. liepos 6 d. – 2020 m. liepos 24 d. Analizę atliko LTSA Strateginio planavimo skyriaus vyriausioji specialistė Ernesta Godlevskaitė.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

- 1) Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (toliau – Civilinis kodeksas);
- 2) Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymas (toliau – Aviacijos įstatymas);
- 3) Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas (toliau – Viešojo administravimo įstatymas);
- 4) Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymas (toliau – Teisėkūros pagrindų įstatymas);
- 5) Konkrečių valstybės rinkliavos dydžių sąrašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-12-15 nutarimu Nr. 1458 „Dėl Konkrečių valstybės rinkliavos dydžių sąrašo ir Valstybės rinkliavos mokėjimo ir grąžinimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Rinkliavos dydžių sąrašas);
- 6) Lietuvos Respublikos oro erdvės organizavimo taisyklės, patvirtintos Vyriausybės 2004-03-17 nutarimu Nr. 285 „Dėl Lietuvos Respublikos oro erdvės organizavimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Oro erdvės organizavimo taisyklės);
- 7) Oro susisiekimo licencijavimo taisyklės, patvirtintos Vyriausybės 2004-04-28 nutarimu Nr. 483 „Dėl Oro susisiekimo licencijavimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Oro susisiekimo licencijavimo taisyklės);
- 8) Licencijavimo pagrindų aprašas, patvirtintas Vyriausybės 2012-07-18 nutarimu Nr. 937 „Dėl Licencijavimo pagrindų aprašo ir Licencijų informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Licencijavimo pagrindų aprašas);
- 9) Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013-12-23 įsakymu Nr. 1R-298 „Dėl Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų patvirtinimo“ (toliau – Teisės aktų projektų rengimo reikalavimai);
- 10) LTSA nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2017-11-30 įsakymu Nr. 3-574 „Dėl Lietuvos transporto saugos administracijos nuostatų patvirtinimo“ (toliau – LTSA nuostatai);
- 11) Oro vežėjų finansinio tinkamumo vykdyti oro susisiekimą vertinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Civilinės aviacijos administracijos direktoriaus 2014-12-23 įsakymu Nr. 4R-177 „Dėl oro vežėjų finansinio tinkamumo vykdyti oro susisiekimą vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Finansinio tinkamumo vertinimo tvarkos aprašas);
- 12) Civilinės aviacijos skyriaus nuostatai, patvirtinti LTSA direktoriaus 2018-12-21 įsakymu Nr. 2BE-440 „Dėl Civilinės aviacijos skyriaus nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Civilinės aviacijos skyriaus nuostatai);
- 13) LTSA direktoriaus 2018-12-28 įsakymas Nr. 2BE-449 „Dėl Lietuvos Respublikos oro erdvės organizavimo taisyklių įgyvendinimo“ (toliau – Įsakymas dėl oro erdvės organizavimo taisyklių įgyvendinimo);

14) Oro susisiekiimo licencijavimo komisijos darbo reglamentas, patvirtintas LTSA direktoriaus 2019-06-04 įsakymu Nr. 2BE-179 „Dėl oro susisiekiimo licencijavimo komisijos sudarymo ir darbo reglamento patvirtinimo“ (toliau – Komisijos darbo reglamentas);

15) LTSA direktoriaus 2019 m. gruodžio 20 d. įsakymas Nr. 2BE-418 „Dėl oro vežėjo vadovo geros reputacijos įvertinimo“;

16) LTSA direktoriaus 2020-03-03 įsakymas Nr. 2BE-79 „Dėl licencijos vykdyti oro susisiekiimą ir paraiškos gauti licenciją vykdyti oro susisiekiimą formų patvirtinimo“;

17) Tarptautinė civilinės aviacijos konvencija (toliau – Čikagos konvencija);

18) 2008-09-24 Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1008/2008 dėl oro susisiekiimo paslaugų teikimo Bendrijoje bendrųjų taisyklių su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2020 -05- 25 Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2020/696 (toliau – Reglamentas (EB) Nr. 1008/2008);

19) 2014-04-29 Komisijos reglamentas (ES) Nr. 452/2014, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 216/2008 nustatomi su orlaivių naudojimu skrydžiams, vykdomiems trečiųjų šalių vežėjų, susiję techniniai reikalavimai ir administracinės procedūros, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2016-07-15 Komisijos reglamentu (ES) 2016/1158 (toliau – Reglamentas (ES) Nr. 452/2014);

20) 2001-02-20 Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Indijos Respublikos Vyriausybės susitarimas dėl oro susisiekiimo (toliau – Susitarimas su Indija dėl oro susisiekiimo);

21) 2012-05-08 Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Jungtinių Arabų Emyratų Vyriausybės susitarimas dėl oro susisiekiimo tarp atitinkamų jų teritorijų ir už jų ribų (toliau – Susitarimas su JAE dėl oro susisiekiimo);

22) SM parengtas 2018-01-19 Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-12-15 nutarimo Nr. 1458 „Dėl Konkrečių valstybės rinkliavos dydžių sąrašo ir Valstybės rinkliavos mokėjimo ir grąžinimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo projektas.

Vertinimo metodas – teisės aktų nuostatų, skelbiamos informacijos vertinimas.

Vertinta LTSA vykdomų funkcijų „išduoda licencijas vykdyti oro susisiekiimą, jas patikslina, sustabdo jų galiojimą, panaikina galiojimo sustabdymą, panaikina galiojimą ir atlieka licencijos sąlygų laikymosi priežiūrą“ ir „išduoda ir atšaukia leidimus vykdyti reguliarųjį ar nereguliarųjį oro susisiekiimą ir tvirtina reguliariojo oro susisiekiimo tvarkaraščius“ dalis, susijusi su licencijų vykdyti oro susisiekiimą išdavimu, leidimų vykdyti reguliarųjį ir nereguliarųjį oro susisiekiimą išdavimu.

Veiklos srities vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai

1. Aviacijos įstatymas nustato sąvokas „*Oro vežėjas*“²⁹ ir „*Licencija vykdyti oro susisiekiimą*“³⁰ ir, kad „*Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos [...] Reglamente (EB) Nr. 1008/2008 [...]*“³¹. Pažymėtina, kad Reglamentas (EB) Nr. 1008/2008 nustato minėtas sąvokas³² ir Aviacijos įstatyme nustatyta sąvokos „*Oro vežėjas*“ apibrėžtis³³ neatitinka Reglamente (EB) Nr. 1008/2008 nustatytos apibrėžties³⁴, o terminas „*Licencija vykdyti oro susisiekiimą*“ neatitinka Reglamente (EB) Nr. 1008/2008 nustatyto termino „*licencija oro susisiekiimui vykdyti*“.

Aviacijos įstatyme, Oro erdvės organizavimo taisyklėse ir Įsakyme dėl oro erdvės organizavimo taisyklių įgyvendinimo leidimams, kuriais suteikiama teisė vykdyti reguliarųjį ir nereguliarųjį oro susisiekiimą tarp Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos bei Europos ekonominei erdvei nepriklausančių valstybių, įvardinti vartojamos skirtingos neapibrėžtos sąvokos:

a) *leidimas vykdyti oro susisiekiimą*³⁵;

²⁹ Aviacijos įstatymo 2 str. 33 d.

³⁰ Aviacijos įstatymo 2 str. 21 d.

³¹ Aviacijos įstatymo 2 str. 45 d.

³² Reglamente (EB) Nr. 1008/2008 2 str. 1 ir 10 d.

³³ „oro transporto įmonė, turinti galiojančią vežėjo pažymėjimą“

³⁴ „įmonė, turinti galiojančią licenciją oro susisiekiimui vykdyti arba jos atitikmenį“

³⁵ Aviacijos įstatymo 43 str. 2 d.

b) *leidimas vykdyti reguliarųjį oro susisiekimą*^{36, 37}, *leidimas vykdyti reguliarųjį oro susisiekimą į Lietuvos Respublikos teritoriją ir (arba) iš jos*³⁸, *leidimas*³⁹ – leidimas, kuriuo suteikiama teisė vykdyti reguliarųjį oro susisiekimą tarp Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos bei Europos ekonominei erdvei nepriklausančių valstybių;

c) *laikinas leidimas*^{40, 41}, *laikinas leidimas vykdyti reguliarųjį oro susisiekimą*⁴² – leidimas, kuriuo suteikiama teisė laikinai vykdyti reguliarųjį oro susisiekimą tarp Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos bei Europos ekonominei erdvei nepriklausančių valstybių, su kuriomis Lietuvos Respublika nėra sudariusi tarptautinės sutarties, reglamentuojančios oro susisiekimą;

d) *L TSA leidimas*⁴³, *leidimas*^{44, 45, 46}, *leidimas vykdyti nereguliarųjį komercinį skrydį*⁴⁷, *leidimas vykdyti nereguliaruosius skrydžius*⁴⁸, *leidimas užsienio šalies orlaiviui vykdyti nereguliarųjį komercinį skrydį į Lietuvos Respubliką*⁴⁹, *leidimas vykdyti nereguliarųjį (-iuosius) skrydį*⁵⁰ – leidimas, kuriuo suteikiama teisė vykdyti nereguliarųjį oro susisiekimą.

Pažymėtina, kad tarptautinėse sutartyse tarp Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos bei Europos ekonominei erdvei nepriklausančių valstybių, reglamentuojančiose oro susisiekimą, vartojama sąvoka „*veiklos leidimas*“, kuri nenustatyta nei nacionalinės teisės aktuose, nei Čikagos konvencijoje ir nėra apibrėžta šiose sutartyse.

Sąvokų neapibrėžtumas ir nesuderinimas sąlygoja teisinio reglamentavimo aiškumo stoką.

Sąvokos „Reguliarusis oro susisiekimas“ ir „Nereguliarusis oro susisiekimas“ apibrėžtos Oro erdvės organizavimo taisyklėse. Šios sąvokos aukštesnės teisinės galios teisės akte – Aviacijos įstatyme – vartojamos, bet neapibrėžtos. Tai neatitinka Teisės aktų projektų rengimo reikalavimų nuostatos, kad „*Istatymų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose neturi būti apibrėžiamos įstatymuose vartojamos ar jau apibrėžtos sąvokos*“⁵¹. Teisės aktų hierarchijos nesilaikymas vertintinas kaip korupcijos rizikos veiksnys.

2. Vadovaujantis Civilinės aviacijos skyriaus nuostatais, šis skyrius „*išduoda licencijas vykdyti oro susisiekimą [...] ir atlieka licencijos sąlygų laikymosi priežiūrą*“. Tai neatitinka Licencijavimo pagrindų aprašo, nustatančio, kad „*licencijos išdavimo ir licencijuojamos veiklos sąlygų laikymosi priežiūros [...] funkcijos turi būti atskirtos*“ – „*perduotos atskiriems licencijas išduodančio subjekto administracijos padaliniam*“. Šios funkcijos to paties padalinio atskiriems darbuotojams gali būti perduotos tik išimtiniais atvejais⁵².

³⁶ Aviacijos įstatymo 43 str. 5 d.

³⁷ Įsakymo dėl oro erdvės organizavimo taisyklių įgyvendinimo 1.2 p.

³⁸ Aviacijos įstatymo 44 str. 2 d.

³⁹ Oro erdvės organizavimo taisyklių 18 p., 20 p.

⁴⁰ Aviacijos įstatymo 44 str. 2 d.

⁴¹ Oro erdvės organizavimo taisyklių 17 p.

⁴² Įsakymo dėl oro erdvės organizavimo taisyklių įgyvendinimo 1.1 p.

⁴³ Aviacijos įstatymo 45 str. 2 d.

⁴⁴ Aviacijos įstatymo 45 str. 2 d.

⁴⁵ Oro erdvės organizavimo taisyklių 22 p., 24 p., 27 p.

⁴⁶ Įsakymo dėl oro erdvės organizavimo taisyklių įgyvendinimo D forma

⁴⁷ Aviacijos įstatymo 45 str. 4 d.

⁴⁸ Oro erdvės organizavimo taisyklių 21 p.

⁴⁹ Oro erdvės organizavimo taisyklių 26 p.

⁵⁰ Įsakymo dėl oro erdvės organizavimo taisyklių įgyvendinimo 1.4 p.

⁵¹ Teisės aktų projektų rengimo reikalavimų 6.5 p.

⁵² Licencijavimo pagrindų aprašo 20.5 p. „[...] *Jeigu licencijas išduoda ir licencijuojamos veiklos sąlygų laikymosi priežiūrą atlieka tas pats subjektas, šios funkcijos turėtų būti perduotos atskiriems licencijas išduodančio subjekto administracijos padaliniam (išimtiniais atvejais, pavyzdžiui, kai kitą administracijos padalinį, kuris pagal kompetenciją galėtų vykdyti licencijuojamos veiklos sąlygų laikymosi priežiūrą, steigti būtų ekonomiškai nepagrįsta, – atskiriems valstybės tarnautojams ar darbuotojams)*“

Civilinės aviacijos skyriaus vedėjos⁵³ ir šio skyriaus specialistės⁵⁴ pareigybių aprašymuose nustatytos funkcijos, susijusios ir su licencijos vykdyti oro susisiekimą išdavimu ir su šios licencijos sąlygų laikymosi priežiūra. Finansinio tinkamumo vertinimo tvarkos apraše ir Komisijos darbo reglamente nustatyta, kad Oro susisiekimo licencijavimo komisija vertina ir įmones, siekiančias gauti licenciją oro susisiekimui vykdyti, ir licencijos vykdyti oro susisiekimą turėtojus⁵⁵. Visos šios nuostatos neatitinka Oro susisiekimo licencijavimo taisyklių, kuriose nustatyta, kad „*licencijuojamos veiklos sąlygų laikymosi priežiūrą atlieka licencijas išduodančios institucijos darbuotojai, nesusiję su licencijų išdavimu*“⁵⁶.

Antikorupcinio požiūriu, licencijos išdavimo ir licencijuojamos veiklos sąlygų laikymosi priežiūros funkcijų neatskyrimas, t. y. perdavimas tam pačiam licencijas išduodančio subjekto padaliniui, tiems patiems darbuotojams, vertintinas kritiškai. Teisės aktų hierarchijos nesilaikymas, žemesnės teisinės galios teisės aktų nuostatų neatitikimas aukštesnės teisinės galios teisės aktams vertintina kaip korupcijos rizikos veiksnys.

3. Vadovaujantis Civiliniu kodeksu, licencijavimo taisyklėse turi būti nurodyti „*licencijai gauti reikalingi dokumentai*“⁵⁷. Oro susisiekimo licencijavimo taisyklės nustato, kad pareiškėjas turi pateikti paraišką ir dokumentus ir (ar) duomenis, įrodančius, kad įmonė atitinka Reglamento (EB) Nr. 1008/2008 reikalavimus⁵⁸, tačiau konkretūs pateikiami dokumentai nėra nurodyti minėtame teisės akte. Dokumentų sąrašas nurodytas 2020-03-03 Lietuvos transporto saugos administracijos direktoriaus įsakyme Nr. 2BE-79 „Dėl licencijos vykdyti oro susisiekimą ir paraiškos gauti licenciją vykdyti oro susisiekimą formų patvirtinimo“.

Aviacijos įstatymas nustato, kad Administracija „*priima sprendimą neišduoti licencijos vykdyti oro susisiekimą, jeigu [...] nustatoma, kad pareiškėjas neatitinka nors vieno iš Reglamente (EB) Nr. 1008/2008 nustatytų reikalavimų*“⁵⁹. Oro susisiekimo licencijavimo taisyklės nustato kokius faktus ir duomenis Administracija turi patikrinti pareiškėjui pateikus dokumentus. Tačiau tikrinant šiuos faktus ir duomenis įvertinama tik dalis atitikties Reglamento (EB) Nr. 1008/2008 4 straipsnyje nustatytiems reikalavimams. Kaip vertinama atitiktis kitiems Reglamento (EB) Nr. 1008/2008 4 straipsnyje nustatytiems reikalavimams Oro susisiekimo licencijavimo taisyklės nenustato. Netikslus, neaiškus reglamentavimas.

Oro erdvės organizavimo taisyklės nustato kokius dokumentus ir informaciją oro vežėjai, siekdami vykdyti reguliarųjį ir nereguliarųjį oro susisiekimą, privalo pateikti LTSA. Tos pačios taisyklės nustato, kad LTSA gali pareikalauti papildomų dokumentų ar informacijos, reikalingų sprendimui dėl leidimo išdavimo priimti, tačiau nenustato konkrečių dokumentų ir informacijos, kurių Administracija gali reikalauti. Netikslus, neaiškus reglamentavimas sudaro prielaidas korupcijos apraiškoms atsirasti.

LTSA interneto svetainėje pateikiama informacija, kad:

– siekiant gauti leidimą vykdyti reguliarųjį oro susisiekimą, oro vežėjas turi pateikti tik *Ne Europos Sąjungos valstybės aeronautikos vadovybės paskyrimą tos valstybės oro vežėjui vykdyti oro susisiekimą sutartu maršrutu*⁵⁹.

⁵³ Prieiga internete: <https://ltsa.lrv.lt/lt/kontaktai-1> „dalyvauja licencijos oro susisiekimui vykdyti išdavimo, patikslinimo, jų galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo, galiojimo panaikinimo procedūrose [...]“, „kontroliuoja, kaip oro vežėjai laikosi licencijos vykdyti oro susisiekimą sąlygų“, „rengia licencijuotų oro vežėjų veiklos ir finansinių rodiklių lyginamąsias apžvalgas, pagal suskaičiuotus rodiklius ir pokyčius vežėjo veikloje bei valdyme vertina vežėjo tinkamumą vykdyti veiklą pagal licenciją“ (žiūrėta 2020-07-13)

⁵⁴ Prieiga internete: <https://ltsa.lrv.lt/lt/kontaktai-1> „atlieka pirminį paraiškos gauti licenciją oro susisiekimui vykdyti vertinimą [...]“, „atlieka pareiškėjo gauti licenciją oro susisiekimui vykdyti ir licencijuotų oro vežėjų verslo plano ir finansinės būklės vertinimą [...]“ (žiūrėta 2020-07-13)

⁵⁵ Komisijos darbo reglamento 4 p. „Komisija vykdo šias funkcijas: [...] nagrinėja įmonės, turinčios licenciją, metinės audituotos atskaitomybės ataskaitas, verslo planus, informaciją apie numatomus įmonių susijungimus arba įsigijimus, apie įmonės nuosavybės ir veiksmingos kontrolės pasikeitimus bei esminius įmonės veiklos pasikeitimus ir vertina, ar įmonė atitinka Reglamento Nr. 1008/2008 reikalavimus“

⁵⁶ Oro susisiekimo licencijavimo taisyklių 27 p.

⁵⁷ Civilinio kodekso 2.78 str. 2 d. 3 p.

⁵⁸ Oro susisiekimo licencijavimo taisyklių 7 p. „Kartu su paraiška gauti licenciją turi būti pateikiami dokumentai ir (ar) duomenys, įrodantys, kad įmonė atitinka Reglamento 4 straipsnio c, d, e, f, g, h ir i punktuose nurodytus reikalavimus.“

⁵⁹ Prieiga internete: <https://ltsa.lrv.lt/lt/paslaugos/administraciniu-paslaugu-sarasas/civilines-aviacijos-1/leidimo-isdavimas-reguliariems-skrydziams-vykdyti> (žiūrėta 2020-07-23)

– siekiant gauti leidimą vykdyti nereguliarų oro susisiekimą, oro vežėjas turi pateikti civilinės atsakomybės draudimą⁶⁰.

Ši informacija neatitinka Oro erdvės organizavimo taisyklių 17 p., 21 p., 23 p. nuostatų.

Situacija, kai licencijas išduodančio subjekto skelbiama informacija neatitinka teisės aktų nuostatų, gali būti vertinama kaip ydinga antikorupcinio požiūriu, nes sukuria sąlygas galimai korupcijai pasireikšti.

Reglamente (ES) Nr. 452/2014 nustatyta, kad trečiųjų šalių vežėjai komercinius skrydžius gali vykdyti tik turėdami Europos aviacijos agentūros išduotą leidimą⁶¹, tačiau Oro erdvės organizavimo taisyklės nenustato, kad LTSA turi patikrinti ar trečiosios šalies oro vežėjui toks leidimas išduotas. Nepakankamas teisinis reguliavimas sudaro terpę taikyti nevienodas sąlygas oro vežėjams, todėl gali turėti įtakos korupcijos pasireiškimui.

Aviacijos įstatymas nustato sąlygas, kurioms esant LTSA atsisako suteikti leidimą vykdyti nereguliarų komercinį skrydį. Tačiau oro erdvės organizavimo taisyklės nenustato kokius faktus ir duomenis LTSA turi patikrinti gavus oro vežėjo dokumentus ir nepateikia nuorodų į teisės aktus, kuriais vadovaujantis tikrinami faktai ir duomenys. Nepakankamas reglamentavimas sudaro prielaidas nuostatas aiškinti ir taikyti dviprasmiškai, todėl gali turėti įtakos korupcijos pasireiškimui.

4. Įsakyme dėl komisijos sudarymo ir Komisijos darbo reglamento patvirtinimo nenurodytas šio teisės akto priėmimo teisinis pagrindas. Nei Aviacijos įstatymas, nei Oro susisiekimą licencijavimo taisyklės nenustato, kad pareiškėjų vertinimą atlieka LTSA direktoriaus patvirtinta komisija (Oro susisiekimą licencijavimo komisija). Vadovaujantis Civiliniu kodeksu ir Licencijavimo pagrindų aprašu, licencijai gauti pateiktų dokumentų nagrinėjimo tvarka ir įstatymuose nustatytų reikalavimų įgyvendinimo tvarka turi būti nustatyta Oro susisiekimą licencijavimo taisyklėse. Teisės aktų hierarchijos nesilaikymas ir nesuderinti teisės aktai laikytini korupcijos rizikos veiksniais. Naujų teisinių normų sukūrimas, kai aukštesnės teisinės galios teisės aktai tam nesuteikia įgaliojimų, antikorupcinio požiūriu vertintina kritiškai.

Komisijos darbo reglamente nustatytos komisijos teisės („*nepriimti įmonės paraiškos gauti licenciją*“, „*reikalauti iš įmonės, kad ši pateiktų trūkstamus duomenis ir (ar) dokumentus, ir nustatyti terminą jiems pateikti*“ ir t. t.). Kadangi šis teisės aktas nėra viešai skelbiamas, pareiškėjams nėra žinoma pilna paslaugos suteikimo procedūra – komisijos dalyvavimas vertinant dokumentus – ir šie pareiškėjai neturi galimybės susipažinti su komisijai suteiktomis teisėmis. Tokia situacija yra ydinga antikorupcinio požiūriu dėl tiesiogiai su teikiama paslauga susijusių teisinių normų neviešinimo, taip sudarant sąlygas piktnaudžiavimui tarnybine padėtimi siekiant privačios naudos.

Viena iš Komisijos darbo reglamente nustatytų komisijos teisių – „*kviesti ekspertus gautiems dokumentams nagrinėti*“. Tačiau teisinis reguliavimas nenustato šių ekspertų darbo srities, jiems keliamų reikalavimų, kvietimo tvarkos. Toks teisinis reguliavimas komisijai palieka pernelyg plačią diskreciją kviečiant ekspertus, todėl sudaro prielaidas korupcijos apraiškoms.

Nėra aiškus komisijos darbo organizavimas ir tvarka: teisinis reguliavimas nenustato dokumentų pateikimo komisijai, komisijos posėdžio organizavimo, protokolo pateikimo LTSA direktoriui terminų ir tvarkos. Teisinio reguliavimo stoka yra vertinama kaip korupcijos rizikos veiksnys.

5. 2014 m. Civilinės aviacijos administracijos direktoriaus įsakymu patvirtintas Finansinio tinkamumo vertinimo tvarkos aprašas. Šiame apraše nustatyta kokius su finansinėmis sąlygomis susijusius dokumentus turi pateikti pareiškėjas, terminas, per kurį komisija įvertina pareiškėjo finansinį tinkamumą, finansinės sąlygos, finansinio tinkamumo kriterijai. Taip pat nustatytos su ūkio subjektų veiklos priežiūra susijusios sąlygos. Pirma, Finansinio tinkamumo vertinimo tvarkos aprašas nėra viešai skelbiamas, todėl jo nuostatos nei pareiškėjams, nei licencijos turėtojams nėra žinomos ir taip yra pažeidžiamas teisėkūros atvirumo ir skaidrumo principas. Antra, vadovaujantis Civiliniu kodeksu ir Licencijavimo pagrindų aprašu, daugelis Finansinio tinkamumo vertinimo tvarkos apraše pateikiamų nuostatų turi būti nustatytos licencijavimą reguliuojančiame įstatyme (Aviacijos įstatyme) ir

⁶⁰ Prieiga internete: <https://tsa.lrv.lt/lt/paslaugos/administraciniu-paslaugu-sarasas/civilines-aviacijos-1/leidimo-isdavimas-nereguliarajam-komerciniam-skrydžiui-ar-skrydziu-grandinei-vykdyti>

⁶¹ Reglamente (ES) Nr. 452/2014 3 str. „*Trečiųjų šalių vežėjai gali vykdyti komercinius skrydžius į teritoriją, kuriai taikomos Sutarties nuostatos, jeje arba iš jos, tik laikydami 1 priedo reikalavimų ir turėdami agentūros pagal šio reglamento 2 priedą išduotą leidimą*“

licencijavimo taisyklėse (Oro susisiekimo licencijavimo taisyklėse). Trečia, finansinės sąlygos nustatytos Reglamento (EB) Nr. 1008/2008 5 straipsnyje, todėl dubliuoti šias nuostatas neefektyvu. Teisės aktų hierarchijos nesilaikymas ir nesuderinti teisės aktai bei neviešinimas laikytini korupcijos rizikos veiksniais.

6. 2018 m. perskaičiuoti ir 3,5 karto padidinti valstybės rinkliavos dydžiai už licencijos vykdyti oro susisiekimą išdavimą, nustatant 5655 Eur (buvo 1592 Eur) ir 5023 Eur (buvo 1448 Eur) dydžius. Pažymėtina, kad didžiąją šių valstybės rinkliavos dydžių dalį sudaro komisijos, kurios dalyvavimo licencijų išdavimo procese nenustato nei Aviacijos įstatymas, nei Oro susisiekimo licencijavimo taisyklės, darbo apmokėjimas – atitinkamai 5496,21 Eur ir 4868,95 Eur⁶². Atkreiptinas dėmesys, kad nėra aiškios atitikties Reglamento (EB) Nr. 1008/2008 reikalavimams vertinimo procedūros, todėl kyla abejonių dėl teisės aktų nustatytų reikalavimų įvykdymui patikrinti skiriamų 430 valandų (5 komisijos nariai po 86 valandas)⁶³ pagrįstumo ir rinkliavos dydžių perskaičiavimo skaidrumo. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, situacija, kai valstybės rinkliavos dydis (ir laikas, funkcijai atlikti) nustatomas pagal teisės aktus, kuriuose nėra tiksliai, aiškiai, nedviprasmiškai ir pakankamai detalizuota paslaugos suteikimo procedūra, vertintina kaip ydinga antikorpuciniu požiūriu, nes galimai sukuria sąlygas piktnaudžiavimui.

7. Teisinis reguliavimas nenustato visų Civiliniame kodekse ir Licencijavimo pagrindų apraše nurodytų nuostatų (pvz. termino, per kurį LTSA turi pranešti oro vežėjui apie gautus dokumentus ir (ar) informaciją, licencijos galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo pagrindų, nuostatos, kad licencijos duomenys įrašomi Licencijų informacinėje sistemoje ir t. t.).

Teisinio reguliavimo stoka ir dviprasmiškos tarptautinių sutarčių sąlygos sukuria terpę interpretacijoms, todėl gali turėti įtakos korupcijos pasireiškimui.

Korupcijos pasireiškimo tikimybė egzistuoja dėl neaiškių, nesuderintų teisės aktų, nepakankamo reglamentavimo, teisės aktų nuostatų neatitinkančios informacijos skelbimo.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Inicijuoti Aviacijos įstatymo keitimą dėl: – 2 str. 33 d. panaikinimo; – sąvokų leidimams, kuriais suteikiama teisė vykdyti reguliarųjį ir nereguliarųjį oro susisiekimą tarp Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos bei Europos ekonominei erdvei nepriklausančių valstybių nustatymo ; – sąvokų „Reguliarusis oro susisiekimas“ ir „Nereguliarusis oro susisiekimas“ apibrėžimo ; – papildymo nuostatomis, susijusiomis su finansinėmis sąlygomis oro susisiekimui vykdyti ; – papildymo nuostatomis, įgyvendinančiomis Civilinio kodekso ir Licencijavimo pagrindų aprašo reikalavimus .	2021-12-31	Aiškų reglamentavimas
2.	Inicijuoti Oro susisiekimo licencijavimo taisyklių keitimą dėl: – konkrečių dokumentų, kuriuos turi pateikti pareiškėjas, nustatymo ; – papildymo nuostatomis, susijusiomis su atitikties Reglamento (EB) Nr. 1008/2008 4 straipsnyje nustatytiems reikalavimams vertinimu. – papildymo nuostatomis, susijusiomis su finansinėmis sąlygomis oro susisiekimui vykdyti .	2021-12-31	Aiškų, pakankamas reglamentavimas
3.	Inicijuoti Oro erdvės organizavimo taisyklių keitimą dėl: – vartojamų sąvokų leidimams, kuriais suteikiama teisė vykdyti reguliarųjį ir nereguliarųjį oro susisiekimą tarp Lietuvos	2021-12-31	Aiškų reglamentavimas

⁶² Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/69884fd0fce911e796a2c6c63add27e9?positionInSearchResults=3&searchModelUUID=9ca293f0-4050-411d-980d-8a29f0f6d075>

⁶³ Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/69884fd0fce911e796a2c6c63add27e9?positionInSearchResults=3&searchModelUUID=9ca293f0-4050-411d-980d-8a29f0f6d075>

	<p>Respublikos ir Europos Sąjungos bei Europos ekonominei erdvei nepriklausančių valstybių suvienodinimo, vadovaujantis Aviacijos įstatymu;</p> <ul style="list-style-type: none"> – sąvokų „Reguliarusis oro susisiekimasis“ ir „Nereguliarusis oro susisiekimasis“ apibrėžimo panaikinimo; – konkrečių dokumentų ir informacijos, kuriuos turi pateikti oro vežėjas, siekiantis gauti leidimą vykdyti reguliarųjį ir nereguliarųjį oro susisiekimą, nustatymo; – papildymo nuostatomis dėl LTSA tikrinamų faktų ir duomenų, gavus oro vežėjo dokumentus, ar nuorodų į teisės aktus, kuriais vadovaujantis tikrinami faktai ir duomenys, pateikimo; – papildymo nuostata, kad LTSA tikrina ar trečiosios šalies oro vežėjui išduotas Europos aviacijos agentūros leidimas pagal Reglamentą (ES) Nr. 452/2014; – papildymo nuostatomis, įgyvendinančiomis Civilinio kodekso ir Licencijavimo pagrindų aprašo reikalavimus. 		
4.	Atlikti vertinimą dėl Finansinio tinkamumo vertinimo tvarkos aprašo panaikinimo ir dėl naujo Finansinio tinkamumo vertinimo tvarkos aprašo parengimo.	2021-12-31	Skaidri ir teisėta veikla
5.	Parengti ir Susisiekimosi ministerijai pateikti argumentuotą pagrindimą dėl komisijos poreikio. Atsižvelgiant į pagrindimą, priimti sprendimą dėl komisijos poreikio ir:	2021-06-30	Panaikinti neatitikimai, aiškus reglamentavimas
	Priėmus sprendimą, kad licencijos vykdyti oro susisiekimą išdavimo procese komisija reikalinga, inicijuoti Oro susisiekimosi licencijavimo taisyklių keitimą dėl papildymo nuostatomis, susijusiomis su komisija ir jos darbo organizavimu ar	2021-12-31	
	Priėmus sprendimą, kad licencijos vykdyti oro susisiekimą išdavimo procese komisija nereikalinga, panaikinti įsakymą dėl komisijos sudarymo ir Komisijos darbo reglamento patvirtinimo.	2021-09-30	
8.	Įvertinus pakeistą teisinį reglamentavimą, nedelsiant inicijuoti Rinkliavos dydžių sąrašo keitimą dėl rinkliavų perskaičiavimo.	2022-12-31	Skaidri ir teisėta veikla
9.	Keisti Įsakymą dėl oro erdvės organizavimo taisyklių įgyvendinimo dėl vartojamų sąvokų leidimams, kuriais suteikiama teisė vykdyti reguliarųjį ir nereguliarųjį oro susisiekimą tarp Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos bei Europos ekonominei erdvei nepriklausančių valstybių suvienodinimo, vadovaujantis Aviacijos įstatymu.	2021-12-31	Panaikinti neatitikimai, aiškus reglamentavimas
10.	Įvertinti poreikį ir būtinybę keisti LTSA padalinių nuostatus dėl licencijų vykdyti oro susisiekimą išdavimo ir licencijuojamos veiklos sąlygų laikymosi priežiūros funkcijų perdavimo atskiriems LTSA padaliniams.	2021-12-31	Atskirtos funkcijos
11.	Patikslinti informaciją LTSA interneto svetainėje	Nedelsiant	Teisinga informacija, skaidri veikla

VĮ LOU veiklos sričių, kuriose gali egzistuoti didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, vertinimas buvo atliktas *projektų įgyvendinimo bei priežiūros veiklos srityje*. VĮ LOU veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymą ir vertinimą atliko VĮ LOU generalinio direktoriaus už korupcijos prevencijos veiklą paskirtas atsakingas asmuo – VĮ LOU Saugos ir saugumo departamento korupcijos prevencijos ir vindikacijos specialistė. Analizuotas laikotarpis: 2019-09-01 – 2020-08-30 (tam tikrais atvejais ir kiti laikotarpiai).

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

1. VĮ LOU generalinio direktoriaus 2017-05-04 įsakymas Nr. 1R-97 “Dėl investicijų vertinimo ir projektų valdymo politikos patvirtinimo ir VĮ Lietuvos oro uostų generalinio direktoriaus 2016-02-03 įsakymo Nr. 1R-29 “Dėl projektų valdymo proceso aprašo patvirtinimo” pripažinimo netekusiu galios” (toliau – Projektų valdymo politika) (redakcija VĮ LOU generalinio direktoriaus 2018-12-07 įsakymu Nr. 1R-204);

2. VĮ Lietuvos oro uostų generalinio direktoriaus 2020 m. rugpjūčio 4 d. įsakymas Nr. 1R-89 “Dėl VĮ Lietuvos oro uostų projektų komiteto sudarymo“;

3. VĮ Lietuvos oro uostų generalinio direktoriaus 2020 m. sausio 21 d. įsakymas Nr. 1R-6 “Dėl VĮ Lietuvos oro uostų investicinio komiteto sudarymo”;

Atliekant VĮ Lietuvos oro uostų veiklos sričių, kuriose gali egzistuoti didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymą ir vertinimą buvo atlikta sisteminė teisės aktų ir kitų dokumentų lyginamoji analizė, atrankos būdu vykdyta atliekamų procedūrų peržiūra ir vertinimas, vykdyti pokalbiai su atsakingais darbuotojais.

Projektų įgyvendinimas ir priežiūra įgyvendinami vadovaujantis patvirtinta Projektų valdymo politika bei patvirtintais projektų valdymo procesais: nuomininko projekto derinimo, papildomų darbų užsakymo, pasirengimo darbų vykdymui, projektavimo darbų planavimo, projekto iniciavimo, projekto keitimo valdymo, projekto monitorinimo, projekto naudų stebėsenos, projekto pirkimo, projekto planavimo, projekto projekcinės dalies perdavimo apskaitai, projekto užbaigimo, projekto valdymo, projekto vykdymo, tarpinio (statybos) darbų pridavimo.

VĮ LOU Projektų valdymo politika nustato pagrindinius principus, kuriais turi būti vadovaujama atrenkant ir vertinant investicijas, kad jos atitiktų patvirtintą strateginį veiklos planą. Šios politikos nuostatos taikomos visoms nefinansinėms investicijoms, įskaitant “plyno lauko” investicijas, netipines/nekasdienes investicijas į ilgalaikį materialų turtą, dalyvavimą ilgalaikiuose strategiškai svarbiuose projektuose. Įmonė taip pat vykdo projektus, kurie nėra investiciniai ir kurie yra būtini veiklos tęstinumui užtikrinti bei galiojančioms veiklą reglamentuojančioms normoms atitikti, t. y. einamieji veiklos projektai, kuriuos įgyvendinti bei kontroliuoti yra pavesta VĮ LOU filialams (šių projektų valdymo nereglementuoja Projektų valdymo politika).

Vadovaujantis Projektų valdymo politika ir siekiant sistemingo projektų koordinavimo, VĮ LOU projektai grupuojami į programas:

1. pagal oro uostus – į programą patenka projektai vykstantys tik konkrečiame oro uoste;
2. pagal pokytį daugiau nei viename oro uoste.

VĮ LOU taip pat įvestos papildomos kontrolės priemonės, pvz.: kompetentingų bendrovės valdymo organų pritarimas projektui turi būti suteiktas prieš bendrovę įpareigojančio pasiūlymo pateikimą; investicijos virš 500 000 Eur prieš jas įgyvendinant turi būti pristatytos bendrovės valdybos tvirtinimui atskirai ir pan.

Projektų valdymo priežiūrai yra įsteigti Investicinis bei Projektų komitetai. Investiciniam komitetui pavesta tvirtinti šiuos sprendimus:

1. investicijos į turtą – kai planuojamos investicijos yra daugiau nei 50 000 Eur be PVM;
2. turto pirkimas – kai pirkimo suma yra daugiau nei 100 000 Eur be PVM;
3. turto pardavimas – kai pardavimo suma yra daugiau nei 100 000 Eur be PVM.

Projektai vykdomi etapais:

1. veiklos planavimas – projekto iniciavimas;
2. projektų stebėseną – projekto planavimas, projekto vykdymas, projekto užbaigimas;
3. naudų stebėseną.

VĮ LOU yra vykdoma nuolatinė projektų eigos stebėseną, t. y. įsteigtas projektų eigos kontrolės registras, kuriame nuolat stebima bei atnaujinama informacija apie kiekvieno projekto eigą bei rezultatus. Pažymėtina, kad didžiųjų projektų einamajai kontrolei atlikti Įmonėje įsteigta projektų koordinatoriaus pareigybė (kituose projektuose remiamasi priežiūros paslaugomis). Atsižvelgiant į projektų apimčių augimą ir siekiant neleisti pasireikšti korupcijai, tikslinga stiprinti Įmonės vidaus kontrolės priemones projektų įgyvendinimo eigos priežiūrai.

Kiekvienas projektas turi projekto savininką, kuris identifikuoja projekto poreikį, rengia projekto iniciavimo dokumentus, atlieka projekto inicijavimo paraiškos derinimą bei pateikimą Investiciniam komitetui. Visa projekto eiga dokumentuojama:

1. rengiami inicijavimo paraiškos dokumentai (tvirtinami Investiciniame komitete). Prieš patvirtinant konkretų projektą yra lyginami alternatyvūs sprendimai. Taip pat vertinamas projekto finansinis atsipirkimas, galimos rizikos ir kt.;
2. rengiamas projekto planas (tvirtinamas Investiciniame komitete);
3. vykdoma kas mėnesį projekto stebėseną, rengiamos ataskaitos – (tvirtinamas Projektų komitete);
4. esant pakeitimams (biudžetas, terminai, apimtis) Projektų komitetas gali išsiųsti projektą Investiciniam komitetui tvirtinimui;
5. užbaigus projektą rengiama projekto pabaigos ataskaita (tvirtinama Investiciniame komitete);
6. praėjus tam tikram laikotarpiui vertinamos projekto naudos, t. y. rengiama naudų ataskaita (teikiama Investiciniam komitetui tvirtinimui/susipažinimui).

Už suplanuotų darbų vykdymą atsakingais skiriami projektų vadovai. Būtent jie ne rečiau kaip kartą per mėnesį rengia projekto būklės ataskaitą, kurią teikia projekto savininkui ir projekto komandai. Įvykdžius konkretų projektą parengiama projekto pabaigos ataskaita, informuojama apie projekto pabaigimą ir projekto pabaigos ataskaita įtraukiama į Projektų komiteto dienotvarkę ir jam pristatoma. Įvykdžius projektą atliekamas jo naudos vertinimas, t. y. VĮ LOU atsakingas už naudų matavimą asmuo atlieka matavimus pagal projekto inicijavimo paraiškoje ir/ar jos pakeitimuose patvirtintą naudų planą, parengia projekto naudų ataskaitą, aptaria ją su projekto savininku ir pristato ją Projekto komitete. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad siekiant mažinti žmogiškųjų klaidų tikimybę siūlytina periodiškai apibendrinti informaciją apie projektų įgyvendinimo metu pasitaikiusias „gerąsias“ bei „blogąsias“ praktikas ir aptarti šias praktikas su projektus įgyvendinančiais asmenimis.

VĮ LOU nuolat tobulinamas projektų valdymas, pvz.: atnaujinami esami bei tvirtinami nauji projektų valdymo procesai, VĮ LOU generalinio direktoriaus 2018-12-07 įsakymu Nr. 1R-204 „Dėl investicijų vertinimo ir projektų valdymo politikos patvirtinimo“ siekiant efektyvesnio valdymo buvo pakeista vykdomo projekto stebėsenos ataskaita. Atsižvelgiant į pasikeitusią situaciją bei taikomas aktualias projektų valdymo priemones, tikslinga atnaujinti ir papildyti Projektų valdymo politiką.

Veiklos srities vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai:

1. Patvirtinus projektų valdymo procesus bei pradėjus taikyti naujas projektų valdymo priemones, neatnaujinta Projektų valdymo politika;
2. Nepakankamai dalijamasi patirtimi projektų valdymo srityje.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Atnaujinti Projektų valdymo politiką arba jos nuostatas perkelti į tvirtinamus Projektų valdymo procesus, taip pat papildyti dėl periodinių projektų įgyvendinimo aptarimų organizavimo	2021-12-01	Reglamentuotos aktualios priemonės projektų valdymo srityje, būtų vykdomas periodinis projektų vadovų supažindinimas su „geraisiais“ ir „blogaisiais“ projektų įgyvendinimo pavyzdžiais

AB LG analizuota veiklos sritis– *esminės viešosios geležinkelių infrastruktūros valdymo funkcijų atlikimas*. Atsižvelgiant į minėtų funkcijų pobūdį, jomis vykdomų procesų sudėtingumą ir jų apimčių įvairialypiškumą, šioje išvadoje nagrinėjama viena iš esminių viešosios geležinkelių infrastruktūros valdymo funkcijų – viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo veikla. Analizuotas laikotarpis nuo 2019-12-09 - 2020 -06-01. Analizę atliko – AB „Lietuvos geležinkeliai“ Saugos ir rizikų valdymo departamento Verslo saugos skyriaus Prevencijos ir tyrimo grupės vadovė

Gintarė Janulytė-Kavaliauskienė, bendradarbiaujant AB „LTG Infra“⁶⁴ Infrastruktūros paslaugų departamento Pajėgumų planavimo ir pardavimo skyriaus darbuotojais.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas

- 1) Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto kodeksas;
- 2) Viešosios geležinkelių infrastruktūros 2019 – 2020 metų tarnybinio traukinių tvarkaraščio tinklo nuostatai (tvirtinami Viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojo);
- 3) Viešosios geležinkelių infrastruktūros 2020 – 2021 metų tarnybinio traukinių tvarkaraščio tinklo nuostatai (tvirtinami Viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojo);
- 4) AB „LTG Infra“ generalinio direktoriaus įsakymas „Dėl atsakomybės už viešosios geležinkelių infrastruktūros tinklo nuostatų rengimą, stebėseną ir atnaujinimą paskirstymo“.

Siekiant identifikuoti galimus korupcijos rizikos veiksnius viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo veikloje, analizuota, kokie teisės aktai reglamentuoja viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimą, atlikta jų turinio analizė, vertinta pajėgumų skyrimo grandinė, t. y. kaip pajėgumai skiriami viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojo, ar viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojas yra paskirstęs atsakomybės šioje srityje, taip pat ar veikla aiškiai reglamentuota lokaliniais teisės aktais. Taip pat siekta įvertinti, ar pajėgumų skyrimo veikla viešojo geležinkelių infrastruktūros valdytojo organizuojama, vykdoma vadovaujantis sritį reglamentuojančiais teisės aktais ir juose apibrėžtais terminais, t. y. įvertinamas atitikties aspektas.

Atliekant analizę naudotas ir interviu metodas - organizuoti nuotoliniai pokalbiai, vykdytas elektroninis susirašinėjimas su darbuotojais, atsakingais už viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimą AB „LTG Infra“.

Pagal Lietuvos Respublikos geležinkelių transporto kodeksą (toliau – GTK) <...> *viešojo geležinkelių infrastruktūra – tai Lietuvos valstybei nuosavybe priklausanti infrastruktūra, skirta viešiesiems ir ūkio subjektų poreikiams tenkinti – keleiviams, bagažui ir (ar) kroviniams vežti, manevruoti ir (ar) važiuoti į geležinkelių infrastruktūros objektų statybos, remonto ir (ar) techninės priežiūros darbų atlikimo vietą ir iš jos*. Viešąją geležinkelių infrastruktūrą valdo, ją naudoja ir disponuoja, kaip tai nurodo GTK 24 straipsnis, viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytoja – AB „Lietuvos geležinkeliai“ dukterinė bendrovė AB „LTG Infra“.

AB „LTG Infra“, būdama viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytoja, vykdo funkcijas, apibrėžtas GTK 24 straipsnyje. Esminėmis laikomos šios GTK 3 straipsnio 3¹ punkte nurodytos viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojo funkcijos:

- sprendimų dėl viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų priėmimas, tarp jų konkrečių traukinio linijų skyrimo galimybės nustatymas, įvertinimas ir paskyrimas (analizuojamoji sritis);
- sprendimų dėl mokesčio už minimalųjį prieigos paketą dydžio nustatymo ir šio mokesčio surinkimo priėmimas.

Viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytoja AB „LTG Infra“ įsteigta 2019-12-08 Įmonė tęsia veiklas, kurias vykdė AB „Lietuvos geležinkeliai“ padalinys Geležinkelių infrastruktūros direkcija. Įmonė įsteigta reorganizavus minėtą AB „Lietuvos geležinkeliai“ padalinį. Esminės viešosios geležinkelių infrastruktūros funkcijų vykdymo veikla nebuvo perimta iš Geležinkelių infrastruktūros direkcijos, nes pastaroji jų nevykdė. Šias funkcijas iki įsteigiant minėtą įmonę atliko Lietuvos transporto saugos administracijos prie Susisiekimo ministerijos. Įsteigus viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytoją, esminės viešosios geležinkelių infrastruktūros funkcijų vykdymas nuo 2019 m. gruodžio 8 d. buvo perduotas AB „LTG Infra“. Taigi analizuotina sritis yra nauja įmonės veiklos kryptis, kuriai pasirengti įmonė įsteigė tam reikalingą struktūrą (padalinius), parengė GTK nurodytus dokumentą reglamentuojamus teisės aktus - Viešosios geležinkelių infrastruktūros tinklo nuostatus (toliau - Tinklo nuostatai) ir kurioje kol kas dėl trumpo vykdymo laikotarpio, darytina prielaida, gali nebūti susiformavusios aiškios vykdymo praktikos.

Šioje išvadoje analizuotas esminės viešosios geležinkelių infrastruktūros funkcijų vykdymo – pajėgumų skyrimo veiklos laikotarpis nuo 2019-12-08, kuomet šios funkcijos buvo perduotos vykdyti AB „LTG Infra“, iki 2020-06-01.

⁶⁴ Iki 2020 m. rugpjūčio 26 d. AB „LTG Infra“ pavadinimas buvo AB „Lietuvos geležinkelių infrastruktūra“.

1. Teisinė bazė, teisės aktuose numatyta viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo tvarka

Esminės viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojo funkcijas reglamentuoja du pagrindiniai teisės aktai – GTK ir jo nuostatas GTK nustatytais atvejais detalizuojantys Tinklo nuostatai. Tinklo nuostatus, kaip įtvirtinta GTK, tvirtina pats viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojas, t. y. AB „LTG Infra“. Reikalavimus Tinklo nuostatų parengimui, paskelbimui ir atnaujinimui nustato GTK 24⁴ straipsnis. Tinklo nuostatai tvirtinami viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojui įvykdžius GTK numatytas konsultacijas su suinteresuotomis šalimis. AB „LTG Infra“ padalinių atsakomybės rengiant, stebint ir atnaujinant Tinklo nuostatus yra paskirstytos įmonės generalinio direktoriaus įsakymu „Dėl atsakomybės už viešosios geležinkelių infrastruktūros tinklo nuostatų rengimą, stebėseną ir atnaujinimą paskirstymo“, kuriuo atitinkami įmonės padaliniai įpareigojami būti atsakingais už tam tikrų Tinklo nuostatų struktūrinių dalių rengimą, stebėjimą ir atnaujinimą. Tinklo nuostatai yra pagrindinis dokumentas, kuriuo skirdamas viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus, vadovaujasi geležinkelių infrastruktūros valdytojas AB „LTG Infra“.

Viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumas pagal GTK 3 straipsnio 49 punktą – *tai galimybė tarnybiniame traukinių tvarkaraštyje numatyti traukinio linijas, kurios gali būti skirtos geležinkelio įmonei (vežėjui) tam tikroje viešosios geležinkelių infrastruktūros dalyje naudotis tam tikrą laikotarpį*. Pagrindiniai viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo principai numatyti GTK 29 straipsnyje. 29 straipsnio 1 dalyje konstatuojama, kad viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumai turi būti skirstomi vadovaujantis *nediskriminavimo, efektyvumo ir ekonomiško, lygiateisiškumo, konkurencingumo, teisinio tikrumo ir skaidrumo principų*.

Viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo tvarka, kuria privalomai vadovaujasi viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojas AB „LTG Infra“, išsamiai aprašyta Tinklo nuostatuose ir Paraiškų skirti viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus, paskutinės minutės paraiškų ir pavėluotų paraiškų nagrinėjimo, tarnybinio traukinių tvarkaraščio rengimo ir paraiškų skirti viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus derinimo bei viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų viešosios geležinkelių infrastruktūros statybos, remonto ir (ar) techninės priežiūros darbams atlikti rezervavimo tvarkos apraše (toliau – Tvarkos aprašas), įformintame kaip Tinklo nuostatų priedas.

Viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo procesas, kuris gali būti skirstomas į du pogrupius – paskutinės minutės ir metinės paraiškų skyrimo – nurodytas Tinklo nuostatuose aprašytas paskutinės minutės paraiškų skyrimo procesas. Tinklo nuostatai ir Tvarkos aprašas numato aiškius kiekvieno viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo – paraiškų teikimo, jų įvertinimo, nagrinėjimo, atsakymų pateikimo pareiškėjui ir kt. etapų terminus ir jų eigą tam, kad viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumai būtų skirti. Aprašas ir Tinklo nuostatai yra viešai prieinami interneto svetainėje <http://lginfrastruktura.lt/tinklo-nuostatai>.

Skyrus viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus su pareiškėju sudaroma naudojimosi viešąja geležinkelių infrastruktūra sutartis, kurios tipinė forma taip pat pateikiama Tinklo nuostatuose.

2. Viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojo AB „LTG Infra“ veikla skirstant viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus

2. 1. Paraiškų skirti viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus nagrinėjimas, sprendimų dėl viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo priėmimas

Siekiant nustatyti, kaip viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo veikla organizuojama AB „LTG Infra“, nuotolinių pokalbių ir elektroninio susirašinėjimo su AB „LTG Infra“ darbuotojais metu išsiaiškinta, kad šioje veikloje dalyvauja du AB „LTG Infra“ struktūriniai padaliniai – Infrastruktūros paslaugų departamento Pajėgumų planavimo ir pardavimo skyrius ir Eismo valdymo departamento Traukinių tvarkaraščių sudarymo skyrius. Abu skyriai atsakingi už pareiškėjų, pateikusių paraišką skirti viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus (tiek paskutinės minutės, tiek metinių), vertinimą. Bendrosios skyrių ir jų darbuotojų atsakomybės sritys pajėgumų skyrimo veikloje numatytos padalinių veiklos ir darbuotojų pareiginiuose nuostatuose.

Paraiškos skirti viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus nagrinėjamos ir patys pajėgumai skiriami vadovaujantis Tinklo nuostatais ir juose numatytais terminais, t. y. tais bendraisiais

teisės aktais, reglamentuojančiais sritį. Identifikuota, kad nesama vidinių instrukcijų (taisyklių, procesų standartų ar kt.), kuriais būtų nustatoma, kaip paraiškų nagrinėjamas organizuojamas įmonėje, t. y. vidinė paraiškų nagrinėjimo seka tarp padalinių (kuris padalinys kokias paraiškas nagrinėja), paraiškų perdavimo iš vieno padalinio kitam procesas, kur ir kaip registruojamos išvados dėl pajėgumų skyrimo, kaip sprendžiama, ar yra techninės galimybės skirti viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumus, ar paraiškos atitinka kitus keliamus reikalavimus ir kas atsakingas už tokių sprendimų priėmimą (padalinių vadovai ar tokia teisė suteikta padalinių darbuotojams) ir pan. Atkreiptas dėmesys, kad Paskutinės minutės paraiškų nagrinėjimas buvo reglamentuotas Paskutinės minutės nagrinėjimo proceso standartu, tačiau pastarasis galiojo iki 2019-12-08. Taip pat nustatyta, kad nėra vidaus kontrolės mechanizmo, kurio metu būtų vykdoma pateiktų paraiškų ir dėl jų priimtų sprendimų peržiūra, vertinant, ar pateiktos paraiškos įvertintos ir pajėgumai paskirti skaidriai, veiksmingai ir nediskriminuojančiai, t. y., ar AB „LTG Infra“ užtikrintas teisingas ir vienodas paraiškų nagrinėjimas ir sprendimų priėmimas vadovaujantis teisės aktuose nurodytais reikalavimais, terminais ir procedūromis, ar atmestos paraiškos tikrai neatitiko keliamų reikalavimų ir kiti aspektai.

Pokalbių su minėtų skyrių darbuotojais metu gauta informacija apie tai, kaip nagrinėjamos paraiškos dėl viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo ir kaip priimami sprendimai skirti pajėgumus. Traukinių tvarkaraščių sudarymo skyrius pateiktas paraiškas vertina iš techninės pusės, t. y. analizuoja, ar techninės galimybės leis suteikti traukinio linijas, kurių pareiškėjas pageidauja. Įvertinus technines galimybes, suformuluojama išvada, kuri perduodama Pajėgumų planavimo skyriui. Nesant techninių galimybių, pajėgumai nėra skiriami arba pareiškėjui siūlomos alternatyvos. Pajėgumų planavimo ir pardavimo skyrius nagrinėja pareiškėjo kartu su paraiška pateiktus dokumentus, jų atitiktį Tinklo nuostatų keliamiems reikalavimams. Ši veikla vykdoma kaip jau ir buvo minėta vadovaujantis Tinklo nuostatuose nurodytais terminais nesant AB „LTG Infra“ vidaus instrukcijų.

Sprendimą dėl pajėgumų skyrimo arba atsisakymo juos skirti, įvertinus visą su pateikta paraiška susijusią informaciją, parengia Pajėgumų planavimo ir pardavimų skyriaus darbuotojai, tačiau tai vėl neaprašyta jokiomis vidinėmis instrukcijomis. Atsakomybės dėl sprendimų skirti ar neskirti pajėgumus AB „LTG Infra“ yra paskirstytos – sprendimus dėl viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo priima arba AB „LTG Infra“ generalinis direktorius (dėl metinių paraiškų) arba Infrastruktūros paslaugų departamento vadovas (dėl paskutinės minutės paraiškų), kuriam tokias teises suteikia įmonės generalinio direktoriaus pasirašytas įgaliojimas. Sprendimas dėl pajėgumų skyrimo įforminamas teisės aktu (įsakymu), pasirašomu, priklausomai nuo paraiškos tipo, minėtas pareigas einančių asmenų. Sprendimas (įsakymas) dėl viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo ar atsisakymo juos skirti elektroniniu paštu išsiunčiamas pareiškėjui.

Analizės metu nustatyta, kad AB „LTG Infra“ nėra planuojama rengti vidinių instrukcijų, apibrėžiančių viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo veiklą, argumentuojant Tinklo nuostatų išsamumu ir pakankamumu vykdant šias funkcijas.

2.2. Viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo veiklos atitiktis Tinklo nuostatomis

Analizės metu siekta įvertinti, ar AB „LTG Infra“ paraiškas dėl viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skirstė vadovaujantis Tinklo nuostatomis. Išvados rengimo laikotarpiu AB „LTG Infra“ buvo nagrinėjamos pateiktos paraiškos viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų 2020 - 2021 m. tarnybinio traukinių tvarkaraščio galiojimo laikotarpiui (pagal Tinklo nuostatuose numatytus terminus) skyrimo, kurios AB „LTG Infra“ kaip pajėgumų skyrėjui teiktos pirmą kartą, todėl šių paraiškų nagrinėjimo procedūros tik prasidėjusios ir jų atitiktis Tinklo nuostatų reikalavimams negalėjo būti įvertinta. Dėl šios priežasties buvo pasirinkta nagrinėti paskutinės minutės paraiškas, pateiktas 2019-2020 m. tarnybinio traukinio tvarkaraščio galiojimo laikotarpiui (šios paskutinės minutės paraiškos nagrinėtos jas nuasmeninus ir nevertinant jokios paskutinės minutės paraiškose nurodytos konfidencialios informacijos).

AB „LTG Infra“ 2019 m. buvo gautos 304 paskutinės minutės paraiškos, iš kurių 23 pačių pareiškėjų buvo atšauktos. Iš šio skaičiaus paraiškų, 280 viešosios geležinkelių infrastruktūros

pajėgumai buvo skirti, tik 1 pareiškėjui buvo atsisakyta pajėgumus skirti. Taigi paraiškos beveik šimtu procentų yra tenkinamos.

Atsitiktinės atrankos tvarka buvo pasirinkta įvertinti trijų pareiškėjų, teikusių paskutinės minutės paraiškas, nagrinėjimo ir sprendimo dėl jų priėmimo terminų atitiktį Tinklo nuostatams numatytiems terminams. Nustatyta, kad nagrinėjant paraiškas ir priimant sprendimus dėl viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo, nesama nuokrypių nuo Tinklo nuostatuose nurodytų ir terminų, taigi galima konstatuoti, kad paskutinės minutės paraiškų skyrimas vykdomas vadovaujantis Tinklo nuostatais

Veiklos vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai

Atlikus viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo veiklos vertinimą, nebuvo nustatytų esminių, sisteminių veiksnių, kurie įtakotų korupcijos pasireiškimą šioje veikloje.

Viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimą reglamentuoja Tinklo nuostatai, kurie nustato viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo terminus, bendrąsias taisykles, procedūras tam, kad šie pajėgumai būtų skiriami. Vis tik identifikuota, kad viešosios geležinkelių infrastruktūros valdytojas AB „LTG Infra“ neturi vietinių procedūrų, kurios detalizuotų, kaip vykdomas pateiktų paraiškų nagrinėjimas įmonėje, kaip paraiškos paskirstomos tarp padalinių, kur ir kaip fiksuojami sprendimai dėl pajėgumų skyrimo, kaip vertinamos paraiškos techniniu ir atitikties aspektu, kas turi teisę priimti sprendimus, ar paraiškos šiuos kriterijus atitinka ir kt. Tai pat AB „LTG Infra“ nesama vidaus kontrolės mechanizmo, kurio metu būtų vykdoma pateiktų paraiškų ir dėl jų priimtų sprendimų peržiūra, vertinant, ar pateiktos paraiškos įvertintos ir pajėgumai paskirti teisingai, ar visos paraiškos nagrinėtos remiantis vienodais teisės aktuose nustatytais kriterijais ir tikrai atmestos tos paraiškos, kurios neatitiko keliamų reikalavimų.

Atliktas viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo atitikties Tinklo nuostatuose nurodytiems terminams vertinimas parodė, kad paskutinės minutės paraiškos nagrinėjamos pagal minėtame dokumente nurodytus terminus, t. y. vykdoma veikla atitinka teisinio reguliavimo reikalavimus. Pabrėžtina, kad šiuo atveju dėl motyvuotoje išvadoje nurodytų priežasčių galėjo būti įvertinta tik viena grupė paraiškų, tai yra paskutinės minutės paraiškos.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Susiformavus viešosios geležinkelių infrastruktūros pajėgumų skyrimo veiklos vykdymo praktikai, įvertinti AB „LTG Infra“ tikslingumą parengti vidines instrukcijas, detalizuojančias pajėgumų skyrimo procesą.	2022-12-31	Nustatytos aiškios, detalios pajėgumų skyrimo procedūros

VI. KITOS VEIKLOS VYKDYMAS

AB LP veiklos sričių, kuriose gali egzistuoti didelė korupcijos pasireiškimų tikimybė, vertinimas buvo atliktas *pašto ženklų leidybos* veiklos srityje. Analizuotas laikotarpis – 2019-09-30 – 2020-06-30. AB LP Korupcijos pasireiškimų tikimybės nustatymą ir vertinimą atliko AB LP Saugos ir prevencijos departamento Prevencijos ir tyrimų grupės ekspertė Asta Vaičiūnienė.

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas:

- 1) Pasaulinė pašto konvencija ir baigiamasis protokolas;
- 2) Lietuvos Respublikos pašto įstatymas;
- 3) Pašto mokes ženklių išleidimo, išėmimo iš apyvartos ir apskaitos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2013-04-30 įsakymu Nr. 3-258 „Dėl pašto mokes ženklių išleidimo, išėmimo iš apyvartos ir apskaitos taisyklių patvirtinimo“ (nauja redakcija 2018-03-13 įsakymas Nr. 3-122);

4) Pašto mokes ženklų leidybos komisijos darbo reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2014-03-17 įsakymu Nr. 3-120 „Dėl pašto mokes ženklų leidybos komisijos darbo reglamento patvirtinimo“ (nauja redakcija 2018-04-25 įsakymas Nr. 3-196);

5) Pašto ženklų, pašto blokų ir ženklintų atvirukų leidybos planas 2019 metams, patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2018-06-14 įsakymu Nr. 3-290 „Dėl pašto ženklų, pašto blokų ir ženklintų atvirukų leidybos plano 2019 metams ir pašto ženklų ir pašto blokų leidybos planuojamų temų 2020 ir 2021 metams sąrašų patvirtinimo“;

6) Pašto ženklų ir pašto blokų leidybos planuojamų temų 2020 metams sąrašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2018-06-14 įsakymu Nr. 3-290 „Dėl pašto ženklų, pašto blokų ir ženklintų atvirukų leidybos plano 2019 metams ir pašto ženklų ir pašto blokų leidybos planuojamų temų 2020 ir 2021 metams sąrašų patvirtinimo“;

7) Pašto ženklų ir pašto blokų leidybos planuojamų temų 2021 metams sąrašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2018-06-14 įsakymu Nr. 3-290 „Dėl pašto ženklų, pašto blokų ir ženklintų atvirukų leidybos plano 2019 metams ir pašto ženklų ir pašto blokų leidybos planuojamų temų 2020 ir 2021 metams sąrašų patvirtinimo“;

8) Pašto mokes ženklų, asmeninių pašto ženklų ir filatelinės produkcijos leidybos, gamybos, pardavimo, išėmimo iš apyvartos ir sunaikinimo, viešinimo tvarka, patvirtinta 2019-10-21 AB LP generalinio direktoriaus įsakymu Nr. T-2019-00044 „Dėl pašto mokes ženklų, asmeninių pašto ženklų ir filatelinės produkcijos leidybos, gamybos, pardavimo, išėmimo iš apyvartos ir sunaikinimo, viešinimo tvarkos“.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatyme naudoti šie metodai: teisės aktų ir dokumentų turinio analizė, teisės aktų praktinio įgyvendinimo analizė, viešai prieinamos informacijos analizė, antikorporcinis vidaus teisės aktų vertinimas, interviu metodas, nustatytų korupcijos rizikos veiksnių vertinamoji analizė, stebėjimo metodas.

Analizuojamu laikotarpiu nebuvo gautas nei vienas pranešimas / skundas dėl pašto ženklų leidybos veiklos.

2018-07-03 – 2019-04-01 laikotarpiu buvo atliktas Pašto ženklų (filatelinės produkcijos) veiklos organizavimo vidaus auditas, kurio metu vertintos rizikos, susijusios su išorės teisės aktų ir AB LP tvarkose numatytų reikalavimų atitiktimi ir laikymusi. Po atlikto audito buvo pateiktos 5 rekomendacijos, visos rekomendacijos įgyvendintos.

AB LP, vykdydama pašto ženklų leidybą, vadovaujasi Pašto mokes ženklų išleidimo, išėmimo iš apyvartos ir apskaitos taisyklėmis (toliau – Pašto mokes taisyklės) ir Pašto mokes ženklų, asmeninių pašto ženklų ir filatelinės produkcijos leidybos, gamybos, pardavimo, išėmimo iš apyvartos ir sunaikinimo, viešinimo tvarka (toliau – Bendrovės tvarka). AB LP, vadovaudamasi taisyklėmis turi teisę savarankiškai priimti šiuos su pašto ženklų leidyba susijusius sprendimus:

1. išleisti proginį voką ir (ar) proginį datos spaudą (taisyklių 15 p.);
2. išleisti į apyvartą pašto mokes ženklą (taisyklių 29 p.);
3. dėl pašto mokes ženklo spausdinimo ir tvirtinimo bandomųjų pavyzdžių (taisyklių 27 p.);
4. išimti iš apyvartos pašto mokes ženklą (taisyklių 39 p.), (taisyklių 17 procesas).

Pašto mokes taisyklių 15 punkte numatyta, kad leidybos komisija, nagrinėdama pasiūlymus, gali siūlyti teikėjui išleisti proginį voką ir (ar) proginį datos spaudą. Sprendimą išleisti proginį voką ir (ar) proginį datos spaudą priima teikėjas.

Pašto mokes taisyklių 27 punktą numato, kad jeigu bandomasis pavyzdys tinkamas spausdinti, teikėjo vadovas arba jo įgaliotas asmuo priima sprendimą dėl pašto mokes ženklo spausdinimo ir patvirtina du bandomuosius pavyzdžius. Vienas bandomasis pavyzdys siunčiamas spausuvei, o antrąjį bandomąjį pavyzdį pasilieka teikėjas. Bendrovės tvarkos 5 procese Pašto mokes ženklų atspausdinimas numatyta, kad „*tinkamus spausdinti atsiųstus iš spaustuvės bandomuosius pavyzdžius tvirtina Korporatyvinių reikalų departamento vadovas*“ (1_01_01_01_02_1.3).

Pašto mokes taisyklių 29 punktą numato, kad kiekvieną išspausdintą pašto mokes ženklų tiražą atrankos būdu tikrina teikėjas. Sprendimą išleisti į apyvartą pašto mokes ženklą priima teikėjo vadovas ar jo įgaliotas asmuo. Bendrovės tvarkos 1 procese Pašto mokes ženklų, pirmos dienos vokų, proginų vokų (atvirukų) leidybos, spausdinimo ir pirmos dienos datos (arba proginų) spaudų gamyba

numatyta, kad „Korporatyvinių reikalų departamento atsakingas darbuotojas parengia ir Bendrovės generalinis direktorius pasirašo įsakymą dėl pašto ženklų / bloko / ženklinto atviruko išleidimo į apyvartą“. Bendrovės interneto svetainėje skelbiama informacija apie naujai išleidžiamą pašto ženklą. Pašto mokes taisyklių 39 punktas numato, kad jeigu apyvartoje esančiais pašto mokes ženklais negalima sumokėti už pašto paslaugą (yra nustatyta padirbinėjimo atveju, negalima užklijuoti ant pašto siuntos, nesilaiko ar lengvai gali būti pašalinami datos spaudų dažai ir pan.), jie turi būti išimti iš apyvartos. Sprendimą dėl pašto mokes ženklų išėmimo iš apyvartos priima teikėjo vadovas ar jo įgaliotas asmuo. Bendrovės tvarkos 17 procesas Pašto mokes ženklų išėmimas iš apyvartos numato, kad „Inventorizacijos komisija parengia ir Generalinis direktorius pasirašo įsakymą dėl pašto mokes ženklų išėmimo iš apyvartos“ (1_01_01_01_06_1.1), sprendimo priėmimo užtikrinamas „keturių akių“ principas. Išimti iš apyvartos pašto ženklai sunaikinami, t. y. Pašto mokes ženklų naikinimo komisija parengia naikinimo aktą, užplombuoja siuntą, pristato į naikinimą vietą, vietoje atplombuoja, patikrina kiekius ir atiduoda naikinimo paslaugas teikiančiai įmonei. Naikinimo procesas užbaigiamas ženklų nurašymu Navision programoje.

Atlikus korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą ir aprašymą, nustatyta, kad Pašto ženklų leidyba patenka į didelės korupcijos pasireiškimo tikimybės veiklos sritį, kadangi taisyklėse Bendrovei suteikta teisė savarankiškai priimti šiuos sprendimus: išleisti proginį voką ir (ar) proginį datos spaudą, išleisti į apyvartą pašto mokes ženklą (29 p.), dėl pašto mokes ženklų spausdinimo ir tvirtinimo bandomųjų pavyzdžių (27 p.) ir išimti iš apyvartos pašto mokes ženklą (39 p.) (17 procesas). Šios srities skaidrumui ir korupcijos pasireiškimo tikimybei mažinti Bendrovėje naudojamos šios prevencinės priemonės:

- „keturių akių“ principo taikymas priimant sprendimus;
- Sprendimai įforminami generalinio direktoriaus įsakymu;
- Sprendimai viešunami Bendrovės interneto svetainėje;
- Taisyklėse numatytos procedūros detalizuotos Bendrovės tvarkoje (išimti iš apyvartos pašto mokes ženklai nurašomi ir likviduojami 17, 18 procesuose numatyta tvarka, Asmeninio pašto ženklų parengimas leidybai ir pardavimas numatytas 9 procese, taip pat numatytos archyve saugomų pašto mokes ženklų saugojimo sąlygos);
- Pašto mokes ženklai apskaitomi ir naikinami taip, kad nebūtų galimybės jais pasinaudoti antrą kartą.

Įvertinus šių priemonių įgyvendinimą, atsižvelgiant į analizuojamo laikotarpio praktinį įgyvendinimą, į tai, kad analizuojamu laikotarpiu nebuvo gautas nei vienas nusiskundimas dėl proceso, nebuvo pradėtas nei vienas tyrimas pašto ženklų leidybos veikloje, bei tai, kad AB LP įgyvendino visas pateiktas vidaus audito rekomendacijas ir pastebėjimus, kurie buvo pateikti nustatytiems rizikos veiksniams mažinti, daroma išvada, kad minėtos priemonės yra pakankamos ir veiksmingos, papildomų prevencinių priemonių numatyti nereikia.

VVKD buvo atliktas vertinimas ir korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymas *hidrografinių duomenų skaitmeninės bazės sudarymas ir atnaujinimas, vandens telkinių gylių matavimas, locmano žemėlapių sudarymo* veiklos srityje. Analizės laikotarpis – 2019-07-01 – 2020-06-30. Analizę atliko – VVKD už korupcijos prevenciją atsakingas asmuo – generalinio direktoriaus pavaduotojas Gediminas Vasiliauskas

Analizuotų ir vertintų teisės aktų ar kitų dokumentų sąrašas

- 1) Vidaus vandenų kelių eksploatavimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2009-11-25 įsakymu Nr. 3-600 „Dėl vidaus vandenų kelių eksploatavimo taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Vidaus vandenų kelių eksploatavimo taisyklės).
- 2) VVKD įstatai, patvirtinti Susisiekimo ministro 2018-02-07 įsakymu Nr. 3-55 „Dėl valstybės įmonės Vidaus vandens kelių direkcijos įstatų pakeitimo“.
- 3) VVKD generalinio direktoriaus 2009-03-02 įsakymas Nr. 4S-28 „Dėl Hidrografijos skyriaus nuostatų patvirtinimo“.

4) VVKD generalinio direktoriaus 2018-09-07 įsakymas Nr. 4S-124 „Dėl pareigybės nuostatų patvirtinimo“.

5) VVKD generalinio direktoriaus 2019-08-21 įsakymas Nr. 4P-23 „Dėl pareigybės ir pareiginių nuostatų patvirtinimo“.

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės VVKD vykdomos veiklos srityse, buvo atlikta sisteminė teisės aktų ir kitų dokumentų analizė, vertintos procedūros.

Hidrografinių duomenų skaitmeninės bazės sudarymas ir atnaujinimas, vandens telkinių gylių matavimas. Vidaus vandenų kelių eksploatavimo taisyklės nustato pareigą vidaus vandenų kelių valdytojams reguliariai tikrinti laivakelio plotį ir gylį ir informuoti vidaus vandenų kelių naudotojus apie mažiausius gylius ir pločius atskiruose vidaus vandenų kelio ruožuose (šių taisyklių 14.2.2 p.). Vertinamos veiklos srities procedūros VVKD vidiniais teisės aktais neregamentuotos, išskyrus kiek tai aprašyta VVKD struktūrinių padalinių, darbuotojų, dalyvaujančių vykdant šią veiklą, nuostatuose ir pareigybių aprašymuose. Kadangi pagal šiuose dokumentuose nurodytas skyrių ir darbuotojų uždavinius/funkcijas negalima nustatyti analizuojamos veiklos procedūrų etapų ir sekos, rengiant šią išvadą, procedūros nustatytos apklausus darbuotojus, kurių darbo funkcijos apima šios veiklos organizavimą – laivybos direktorių, Hidrografijos skyriaus vadovą, Kelių ir hidrotechnikos statinių priežiūros skyriaus vadovą.

Hidrografinių duomenų skaitmeninę bazę sudaro ir atnaujinama valstybės įmonės VVKD Hidrografijos skyrius. Pirminiai duomenys hidrografinių duomenų skaitmeninei bazei sudaryti ir atnaujinti gaunami Hidrografijos skyriaus hidrografams atliekant gylių matavimus valstybinės reikšmės vidaus vandenų keliams priskirtuose vandens telkiniuose: upėse, Kauno mariose, Kuršių mariose. Hidrografijos skyriaus darbuotojų funkcijos aiškiai reglamentuotos pareigybių aprašymuose, taip pat vyriausiajam hidrografui priskirta kontrolės funkcija – hidrografinių darbų vykdymo metu jis kontroliuoja šiuos darbus atliekančius skyriaus darbuotojus (pareigybės aprašymo 6.1 punktą).

Atlikus viso vandenų keliui priskirtos telkinio dalies matavimus, po to matavimų duomenys reguliariai atnaujinami: (a) arba atliekant ištisinius telkinio matavimus, (b) arba, dažniausiai, tik probleminių vietų matavimus, kurie naudojami valymo darbams žemsiurbėmis ir plaukiojančiu kranu atlikti. Kokiu reguliarumu turi būti atnaujinami viso telkinio duomenys, atliekant matavimus nėra reglamentuota (tai atliekama tik esant poreikiui), ir tai gali didinti korupcijos pasireiškimo riziką. Pavyzdžiui, 2019–2020 metais atlikti viso Nemuno nuo Kauno iki žiočių matavimai, siekiant parengti informaciją apie upės dugną, rengiantis TEN-T kelio modernizavimo projektui. Pažymėtina, kad tokie matavimai yra tikslūs (aktualūs) matavimo dieną. Dėl hidrodinaminių procesų upės vaga keičiasi, todėl tokių matavimų tikslas – turėti tikslius gylius vidaus vandenų kelyje, su jame esančiais statiniais ir navigacijos ženklais, taip pat projektiniu laivakeliu. Faktiniai gyliai ir situacija vandenų kelyje atnaujinama atliekant nuolatinius matavimus probleminiuose ruožuose, pagal gautą informaciją iš Kelių ir hidrotechnikos statinių priežiūros skyriaus.

Kelių ir hidrotechnikos statinių priežiūros skyrius gauna informaciją iš vandenų kelio ženklavimo laivų (kurie patikrina situaciją prieš valymo darbus, po šio patikrinimo, esant poreikiui, koreguojami valymo darbų planai), vandens lygio matavimo stočių. GyLIAI pagal seklumas skelbiami VVKD interneto svetainėje adresu <http://vvkd.lt/vandens-gyliai/>. Už šios informacijos surinkimą ir susistemimą, paskelbimą atsakingas Kelių ir hidrotechnikos statinių priežiūros skyriaus vyresnysis inžinierius, kurio pareigybės aprašyme šios pareigos reglamentuotos aiškiai ir išsamiai. Patikrinus viešai skelbiamą informaciją apie gylius, nustatyta, kad skelbiama tinkamai. Hidrografijos skyrius, atlikęs matavimus, parengia upės vagos valymo darbų grafines medžiagas, pagal kurias Kelių ir hidrotechnikos statinių priežiūros skyrius organizuoja darbus, atitinkamai, užbaigus valymą, patikslinami ir kaupiami matavimų duomenys. Pažymėtina, kad hidrografų atliktų matavimų tikslumas (vieta, kiekiai, atstatomo laivakelio vidurio linija) yra labai svarbūs kasimo darbams atlikti. Po kasimo darbų Kelių ir hidrotechnikos statinių priežiūros skyriaus laivų įgulos patikrina gylius, apie nustatytas vandenų kelio charakteristikas informuoja vyresnįjį inžinierių, kuris tai nurodo gylių lentelėje. Valymo darbų atlikimo ir jų kontrolės funkcijos (gylių tikrinimo) priskyrimas tam pačiam struktūriniam padalinii yra ydingas, kadangi atveria kelią piktnaudžiavimui ir sudaro prielaidas korupcijos rizikai kilti. Rekomenduotina VVKD vidiniame teisės akte nustatyti, kad atlikus vagos valymo darbus, gylius

patikrina ne Kelių ir hidrotechnikos statinių priežiūros skyrius, bet Hidrografijos skyrius, t.y. hidrografai, kurie parengtų išpildomąjį nuotrauką atliktų darbų zonoje.

Kvalifikuotai atlikti matavimai užtikrina galimybę pagerinti laivybos sąlygas, o esant netikslumams ar paliktiems neatitikimams – vandens kelio būklė gali būti nepagerinta, t. y. atlikti darbai gali neatitikti poreikių, nesukuriamas laukiamas rezultatas, nors eikvojami techniniai, materialiniai ir žmogiškieji ištekliai. Šios aplinkybės sukuria prielaidas korupcijos veiksniams atsirasti. Todėl svarbi grandis yra ženklinimo laivai, kurie patikrina situaciją prieš valymo darbus, po šio patikrinimo, esant poreikiui, koreguojami valymo darbų planai, taip pat patikrinama situacija ir po valymo darbų, ir taip išvengiama netikslumų skelbiant informaciją apie gylius, kur jau atlikti valymo darbai.

Apibendrinant, šios srities veiklų vykdymo, dalinės kontrolės ir organizavimo bendra situacija numatyta keliuose atskiruose VVKD teisės aktuose – Hidrografijos skyrius ir darbuotojų pareigybių nuostatuose, taip pat Kelių ir hidrotechnikos statinių priežiūros skyrius atitinkamuose nuostatuose. Tačiau jokiame dokumente nėra aiškiai reglamentuoti šių darbų atlikimo techniniai reikalavimai (matavimų tikslumas, dažnumas, duomenų kaupimo formatai, jų saugojimas, duomenų atnaujinimas, locmano žemėlapių sudarymo ir atnaujinimo reikalavimai, projektiniai vandens lygiai matavimo stotyse neapibrėžti terminai). Tai sudaro prielaidas kilti rizikai, kad bus netikslingai naudojami techniniai ir žmogiškieji ištekliai, nesukuriant laukiamo rezultato, nepasiekiant VVKD įstatuose nustatyto pagrindinių tikslų teikti viešąsias paslaugas valdant, tvarkant ir prižiūrint valstybinės reikšmės Lietuvos Respublikos vidaus vandens kelius; užtikrinti vidaus vandens kelių kiekybinius ir kokybinius parametrus; užtikrinti navigacijos trukmę eksploatuojamuose vidaus vandens kelių ruožuose.—Nesant vieno vertinamą veiklą (-as) reglamentuojančio dokumento, sunku nustatyti procedūrų vykdymo seką, sąsajas tarp šių skyrių atliekamų veiklų, neaiški komunikacija tarp atskirų skyrių, atskirų darbuotojų atsakomybė, neaišku, kaip vykdoma kontrolė. Toks neapibrėžtumas ne tik apsunkina procesų valdymą ir kontrolę, bet neabejotinai didina korupcijos pasireiškimo riziką, kadangi nesant teisės akto, reglamentuojančio šią veiklos sritį, nenustačius vertinamoje veiklos srityje dirbančių atsakingų darbuotojų veiklos (funkcijų) ir atsakomybių ribų, atsiranda prielaidos korupcijos rizikai kilti.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė hidrografinių duomenų skaitmeninės bazės sudarymo ir atnaujinimo, vandens telkinių gylių matavimo srityje yra vidutinė, nes trūksta vidaus teisės aktų, reglamentuojančių šios veiklos vykdymą. Dėl šios priežasties būtina parengti atitinkamus dokumentus.

Locmano žemėlapių sudarymas. Locmano žemėlapiams parengti Hidrografijos skyrius naudoja turimus ir patikslintus gylių duomenis, kurie daugiau laikytini kaip charakteringi duomenys, jų tikslumas privedamas prie vidutinio. Tačiau locmano žemėlapyje laivybinė situacija, kaip ženklai, tiltai, oro linijos turi būti tikslūs. Todėl locmano žemėlapiai turi būti atnaujinami pasikeitus situacijai, suderintų su Lietuvos transporto saugos administracija ženklinimo schemų pagrindu ir naujausiais matavimais. Valstybės įmonės Vidaus vandens kelių direkcijos interneto svetainėje <http://vvkd.lt/vidaus-vandenu-keliai/> skelbiamas 2015 m. Kuršių marių locmano žemėlapis, kuris neatspindi dabartinės laivybinės situacijos ir gali klaidinti vidaus vandens kelių naudotojus.

Vadovaujantis Vidaus vandens kelių eksploatavimo taisyklių nuostatomis, eksploatuojamiems vidaus vandens keliams turi būti parengtos ženklinimo schemas. Jeigu rengiamas locmano žemėlapis, tai vidaus vandens kelio daliai ženklinimo schema galėtų būti nerengiama, kadangi locmano žemėlapis yra išsamesnis dokumentas ir apima ženklinimo schemą. Atsižvelgiant į tai, kad Kuršių marių žemėlapyje užfiksuoti 2015 m. duomenys, vidaus vandens kelių naudotojai gali būti klaidinami dėl laivybos sąlygų. Viešais skelbiamos informacijos neatitikimas realios situacijos gali didinti korupcijos pasireiškimo tikimybės riziką, todėl siūlytina tai įvertinti ir atnaujinti esamus locmano žemėlapius arba apsvarstyti tikslingumą rengti ir esant reikalui atnaujinti ženklinimo schemas visiems eksploatuojamiems vidaus vandens keliams.

Veiklos srities vertinimo metu nustatyti korupcijos rizikos veiksniai

1. Neparengti vidaus teisės aktai, reglamentuojantys šią veiklos sritį.
2. Nenustatyta ir nevykdoma šios srities kontrolė.

Siūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Eil. Nr.	Priemonė	Įvykdymo terminas	Laukiamas rezultatas
1.	Parengti vidaus teisės aktą (-us), reglamentuojantį (-čius) hidrografinių duomenų skaitmeninės bazės sudarymo ir atnaujinimo, vandens telkinių gylių matavimo, locmano žemėlapių sudarymo organizavimą ir vykdymą	2021-04-30	Skaidrus, aiškus hidrografinių duomenų skaitmeninės bazės sudarymo ir atnaujinimo, vandens telkinių gylių matavimo, locmano žemėlapių sudarymo organizavimo ir vykdymo procesas

L. e. susisiekimo ministro pareigas

Jaroslav Narkevič